

การศึกษาแนวโน้มการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไทยของแฟนเพจสื่อมวลชนกับ
การสร้างคามเกลียดชัง

ดลระวี สุตพุ่ม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (นิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ)

คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2563

การศึกษาแนวโน้มการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไทยของแฟนเพจสื่อมวลชนกับ

การสร้างความเกลียดชัง

ดลระวี สุตพุ่ม

คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตร์ระงูจิ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (นิเทศศาสตร์และนวัตกรรม)

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตร์ระงูจิ)

..... กรรมการ
(ดร.ชนัญสรุภา อรรณพ ณ อยุธยา)

..... คณบดี
(ศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ)

/ /

บทคัดย่อ

ชื่อวิทยานิพนธ์	การศึกษาแนวโน้มการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไทยของแฟนเพจสื่อมวลชนกับการสร้างความเกลียดชัง
ชื่อผู้เขียน	นายดลระวี สุตพุ่ม
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (นิเทศศาสตร์และนวัตกรรม)
ปีการศึกษา	2563

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหา รูปแบบ การนำเสนอข่าวการเมืองไทยของสื่อมวลชนผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจช่วงการประกาศเลือกตั้งจากรัฐบาล คสช.ที่สร้างความเกลียดชัง และแนวโน้มการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกแฟนเพจ กำหนดวิธีวิจัย (Methodology) เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการสัมภาษณ์นักวิชาการสื่อสารมวลชน 2 คนและนักวิชาชีพสื่อสารมวลชน 2 คน และวิเคราะห์การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนและพฤติกรรมมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นของผู้เปิดรับข่าวสารจากเฟซบุ๊กแฟนเพจ คมชัดลึก และ Voice TV21 จำนวน 17 ข่าว ภายใต้เกณฑ์คัดเลือกเพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกแฟนเพจโดยกำหนดระดับความรุนแรงของการสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง 3 ระดับ

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์นักวิชาการและนักวิชาชีพ พบว่าการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองช่วงที่มีการประกาศเลือกตั้งจากรัฐบาล คสช.ผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV21 พบว่า แฟนเพจ “คมชัดลึก” แสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับการโน้มน้าวใจผู้อื่นให้เกิดความเกลียดชังต่อกลุ่มเป้าหมาย 2 ข่าว ระดับไม่มีการชี้้นำให้เกิดความเกลียดชัง 4 ข่าว และระดับการแสดงความคิดเห็นโดยไม่ระบุวัตถุประสงค์ชัดเจน 1 ข่าว สื่อมวลชนแฟนเพจ “Voice TV21” พบว่า แสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับการโน้มน้าวใจผู้อื่นให้เกิดความเกลียดชังต่อกลุ่มเป้าหมาย 6 ข่าว ระดับเกลียดชังโดยไม่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน 3 ข่าว และระดับไม่มีการชี้้นำให้เกิดความเกลียดชัง 1 ข่าว จากการวิเคราะห์พฤติกรรมร่วมแสดงความคิดเห็นหลังจากเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน พบว่า สมาชิกแฟนเพจ “คมชัดลึก” มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับการโน้มน้าวใจผู้อื่นให้เกิดความเกลียดชังต่อกลุ่มเป้าหมาย 7 ข่าว และสมาชิกแฟนเพจ “Voice TV21” พบว่า แสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับการโน้มน้าวใจผู้อื่นให้เกิดความเกลียดชังต่อกลุ่มเป้าหมาย 8 ข่าว และ ระดับ การโน้มน้าวใจหรือยุยงให้ผู้อื่นกระทำการรุนแรงต่อกลุ่มเป้าหมายจนถึงขั้นการทำลายล้าง 2 ข่าว จากการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนจากมุมมองของนักวิชาการและนักวิชาชีพด้านสื่อมวลชนรวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลจากเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice

TV21 เกี่ยวกับการนำเสนอข่าว พบว่ารูปแบบการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน (ภาษาการพูดหัวข้อข่าว, รูปภาพ) มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการแสดงความคิดเห็นของผู้รับสาร

ABSTRACT

Title of Thesis	A Study of Thai Political Opinion Trends of Mass Media's Fanpage and Hatred Creating
Author	Donrawee Sudphum
Degree	Master of Arts (Communication Arts and Innovation)
Year	2020

The purposes of this study were: to study problem and pattern stating on Thai political news presentation by mass media in Facebook fanpage during election announcement by the NCPO that has hatred creating and opinion trends of mass media's Fanpage This study was a qualitative research. There were interviews with 2 academic journalists and 2 mass media professionals then analyzed from media news presentation and participation behavior showing opinions of the news receiver on Facebook fanpage of Komchadluek and Voice TV21 for 17 news under the selection criteria to be consistent with the political participation behavior of the fan page members by determining the level of violence that created 3 levels of hatred. The findings indicated that media commenting on the presentation of political party movement news during the government's election announcement showed that the mass media of "Komchadluek" fanpage expressed opinions at the level of persuading others to hate the target for 2 news, not guilty of hatred for 4 news, and the level of hate speech without clear objectives for 1 news. For "Voice TV21", there were comments at the level of persuading others to hate the target for 6 news, the level of

persuading or inciting others to commit violent acts to the target group until the ritual level for 3 news, and the level being not leading to hatred for 1 news. Based on commenting behavior after receiving news from the media found that the fan page members on “Komchadluek” had participated in expressing opinions at the level of persuading others to hate towards the target group for 7 news and “Voice TV21”, 8 news and the level of persuading or inciting others to commit violent acts to the target group until the ritual level for 2 news. Based on the study of the performance of mass media from the perspective of academics and professionals in the media, including data analysis from Facebook fanpage: Komchadluek and Voice TV21 about news presentation found that the form of news presentation of the media (language, headlines, and pictures) influenced the behavior of the audience.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตรระรุจิ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามากมายเป็นที่ปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์อันประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัญสราร อรณพณ อยุธยา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่และบุคลากรของคณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ทุกท่านได้ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานวิจัยเหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน ตลอดจนครูอาจารย์ที่เคารพและได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยหากมีสิ่งที่ขาดตกบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าขอภัยเป็นอย่างสูงในข้อบกพร่องและผิดพลาดนั้น และข้าพเจ้าหวังว่างานวิจัยนี้คงมีประโยชน์ไม่มากนักน้อยต่อผู้ที่ต้องการศึกษาต่อไป

ดลระวี สุดพุ่ม
มีนาคม 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	12
1.3 ปัญหานำวิจัย.....	13
1.4 กรอบแนวคิด.....	14
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	15
1.6 นิยามศัพท์.....	15
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	17
2.1 ทฤษฎี แนวคิด กลุ่มสื่อมวลชน	18
2.1.1 ความหมายของข่าวการเมือง.....	18
2.1.2 สื่อมวลชนกับการเมือง	19
2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่สื่อมวลชนในยุคดิจิทัล หรือผู้เฝ้าประตูสาร	21
2.1.4 ทฤษฎีสื่อสารมวลชน (Mass Communication Theory).....	24
2.1.5 ทฤษฎีบรรทัดฐานสื่อมวลชน (Normative Theory).....	26
2.1.6 ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Theory).....	27

2.1.7 ทฤษฎีการกำหนดระเบียบวาระของข่าวสาร (Agenda-Setting Theory).....	29
2.1.8 จรรยาบรรณในการรายงานข่าว	32
2.1.9 จริยธรรมสื่อมวลชนและการกำกับดูแล	37
2.1.10 แนวคิดอิทธิพลของสื่อมวลชน.....	38
2.1.11 ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกข่าวในการนำเสนอต่อผู้รับสาร	43
2.1.12 การใช้ช่องทางสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน (Facebook).....	45
2.1.13 แนวคิดประทุษวาจา (Hate Speech).....	50
2.2 ทฤษฎี แนวคิด กลุ่มสื่อใหม่	52
2.2.1 แนวคิด Echo Chamber.....	52
2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนออนไลน์ (Online Community).....	56
2.2.3 แนวคิดเรื่องการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและผลกระทบที่มีต่อการเมือง.....	57
2.2.4 แนวคิดเกี่ยวกับเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์	62
2.2.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวังจากสื่อ (Expectancy Theory).....	64
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	67
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	72
3.1 แบบฟอร์มตารางแสดงแนวคิดทฤษฎี วิธีการวิจัย และแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการตอบคำถามนำ วิจัย.....	73
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	76
3.3 ระเบียบวิธีวิจัย ขอบข่ายและวิธีการศึกษา	77
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	80
3.4.1 ข้อมูล.....	80
3.4.2 การเก็บข้อมูลด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview).....	80
3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	81

3.6	แบบฟอร์มตารางการวิเคราะห์เนื้อหาการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนผ่านแฟนเพจมติชน และ Voice TV21 ในช่วงการประกาศเลือกตั้งของรัฐบาล คสช.....	82
3.7	การสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล	84
3.8	การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	87
3.9	ระยะเวลาในการศึกษา	88
3.10	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
3.11	การนำเสนอข้อมูล.....	88
บทที่ 4	ผลการวิจัย.....	89
4.1	สภาพปัญหาจากการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชน	89
4.1.1	ด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง ด้านอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน ด้าน จรรยาบรรณในการปฏิบัติงานของสื่อ ด้านอิทธิพลของสื่อต่อความเชื่อของประชาชน ด้านจริยธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน	89
4.2	รูปแบบเนื้อหาในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนโดยการนำเสนอข่าวการเมืองในช่วงที่มี การประกาศเลือกตั้งของรัฐบาล คสช.และความเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองที่จะลงสมัครรับ เลือกตั้งผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจมติชน และ Voice TV21	104
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	106
5.1	อภิปรายผล.....	117
5.2	ข้อเสนอแนะ.....	122
	บรรณานุกรม.....	124
	ประวัติผู้เขียน.....	130

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 3.1	แบบฟอร์มตารางแสดงแนวคิดทฤษฎี วิธีการวิจัย และแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการตอบ คำถามนำวิจัย.....	74
ตารางที่ 3.2	วัตถุประสงค์ของการนำเสนอ Hate Speech ของสื่อมวลชน.....	82
ตารางที่ 3.3	ฐานความเกลียดชังที่ปรากฏต่อกลุ่มเป้าหมาย	82
ตารางที่ 3.4	ระดับความรุนแรงของ Hate Speech ที่ปรากฏบนแฟนเพจ รวมถึงวิธีการสื่อสารที่ ทำให้เกิด Hate Speech	83
ตารางที่ 3.5	ประเด็นที่เริ่มต้นทำให้การสร้างอคติทางลบและเกลียดชังกลุ่มเป้าหมาย	84

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1	ทวีตเตอร์เนชั่นสุดสัปดาห์ วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2561	4
ภาพที่ 1.2	เฟซบุ๊กเพจเกลียดทักษิณ@hate.taksin วันที่ 16 พฤศจิกายน 2554	5
ภาพที่ 1.3	แสดงการนำเสนอข่าวโดยเพจเฟซบุ๊ก Voice TV21 วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2561	6
ภาพที่ 1.4	ตัวอย่างคำชี้แจงของสำนักข่าวเวิร์คพอยท์.....	10
ภาพที่ 1.5	กรอบแนวคิด.....	14
ภาพที่ 2.1	แนวคิด Echo Chamber ของ Molek (1).....	53
ภาพที่ 2.2	แนวคิด Echo Chamber ของ Molek (2).....	53
ภาพที่ 2.3	กระบวนการสื่อสารทางการเมืองของสังคมไทยในปัจจุบัน.....	61
ภาพที่ 2.4	แบบจำลองความคาดหวังและความพึงพอใจ.....	65
ภาพที่ 2.5	แบบจำลองของทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวังจากการเปิดรับข่าวสาร	66

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในทุกยุคทุกสมัย คือ การทำหน้าที่แทนประชาชนในการตรวจสอบวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของสื่อมวลชนตั้งแต่อดีตผ่านการนำเสนอข่าวสารผ่านช่องทางของสื่อกระแสหลักคือ สื่อ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ตามโครงสร้างของสื่อแบบดั้งเดิมที่ข่าวสารทางการเมืองไปสู่ประชาชน ที่ในยุคสมัยนั้นถือว่ามีอิทธิพลสูงต่อการรับรู้ข่าวสารของประชาชน การได้ทราบข้อเท็จจริง ความเป็นไปของบ้านเมืองไปสู่สาธารณะ การเข้ามาของเทคโนโลยีกับการนำเสนอของสื่อที่ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงซึ่งบนโลกออนไลน์ ในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการสื่อสารเกิดระบบอินเทอร์เน็ตสื่อมวลชนทุกสำนักต่างๆ เริ่มที่จะมีการสร้างเว็บไซต์ของตนเองเพื่อเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการนำเสนอข่าวที่รวดเร็วที่สุด จวบจนยุคปัจจุบันสื่อสังคมเข้ามามีบทบาทต่อการรายงานข่าวสาร ทุกสื่อต่างก้าวเข้าสู่สังคมออนไลน์หรือสื่อโซเชียลมีเดียที่เป็นสังคมเสมือนในโลกความเป็นจริงที่มีประชาชนอยู่ในสังคมลักษณะนี้เป็นจำนวนมากในทั่วทุกมุมโลก สื่อมวลชนแบบดั้งเดิมได้หลอมรวมและนำเสนอข่าวสารผ่านสื่อสังคมพร้อมๆ ไปกับสื่อกระแสหลัก รายการข่าว ผู้ดำเนินรายการ พิธีกรที่ทำหน้าที่ในการรายงานข่าวการเมืองก็นำสื่อสังคมมาใช้ในการสื่อสารต่อกลุ่มเป้าหมายของรายการซึ่งก็คือสาธารณชน

อีกทั้งสถานการณ์ปัจจุบันนี้ที่ได้มีการประกาศวันเลือกตั้งของรัฐบาล คสช.ทำให้กระแสการสื่อสารของประชาชนภายในสังคมออนไลน์มีการเคลื่อนไหวจำนวนมาก เพราะจากที่ผ่านมารัฐบาล คสช. ได้มีการจำกัดสิทธิ เสรีภาพ การแสดงความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล รวมถึงการก่อเรียกร้องการเลือกตั้ง จนรัฐบาลเปิดให้มีการจัดตั้งพรรคการเมืองตั้งแต่ช่วงกลางปี พ.ศ. 2561 ถึงช่วงเวลาปัจจุบันที่ผู้วิจัยกำลังศึกษางานวิจัยเล่มนี้ในเดือน มิถุนายน 2561 รัฐบาลเริ่มมีการเปิดให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นต่อพรรคการเมืองต่างๆ ที่มีความประสงค์ลงสมัครรับเลือกตั้งมากขึ้น การวิพากษ์วิจารณ์จากแฟนเพจสื่อมวลชนต่อพรรคการเมืองต่างๆ จึงเกิดขึ้น ไม่ว่าจะ

เป็นการสนับสนุน หรือวิจารณ์ ประชาชนจึงเกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมต่อการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในช่วงที่มีการเปิดตัวพรรคการเมืองต่างๆ อย่างเสรีมากขึ้น

สถานการณ์การเมืองมีความสำคัญต่อการรายงานข่าวภายใต้ข้อควรสื่อกระแสหลักในสังคมไทยและข่าวการเมืองยังคงเป็นปัจจัยหลักที่ถูกสื่อมวลชนนำเสนอและอาจจะเป็นประเด็นที่สื่อสร้างความเกลียดชังผ่านพื้นที่สิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวมาหลายยุคหลายสมัย ดังที่ พิรงรอง รามสูต รมณันท์ (2557) ได้กล่าวถึงการเกิดขึ้นของช่องทีวีการเมืองที่มีการนำเสนอข่าวสารแบ่งฝ่ายขั้วการเมืองที่ชัดเจน อย่าง เอเอสทีวี และช่องเอเชียอัปเดต ซึ่งทั้งสองช่องนี้กล่าวได้ว่าเป็นสื่อมวลชนที่เลือกข้างสนับสนุนอย่างชัดเจน ซึ่งอย่างช่องเอเอสทีวีแสดงตนอย่างชัดเจนว่าต่อต้านระบอบทักษิณและเป็นแหล่งรวมตัวของประชาชนที่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือ ไม่เอาทักษิณ ในขณะที่ ช่องเอเชียอัปเดต แสดงตนอย่างชัดเจนว่าสนับสนุนระบอบทักษิณและเป็นแหล่งรวมตัวของประชาชนที่มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันคือ สนับสนุนทักษิณ จากวิธีการนำเสนอเนื้อหาแบบโฉบเฉี่ยว รุนแรง ประกอบกับแนวโน้มการโฆษณาชวนเชื่อและปลูกฝังความเกลียดชังต่อฝ่ายตรงข้ามอย่างชัดเจน สื่อในรูปแบบใหม่นี้จึงถูกสื่อกระแสหลักโดยผู้นำองค์กรวิชาชีพสื่อที่เป็นที่รู้จักกันอย่าง สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ขนานนามว่า “สื่อเทียม” ซึ่งเป็นที่มาของวาทกรรม “สื่อแท้ สื่อเทียม” ก่อนที่จะเกิดทีวีการเมืองต่างๆ ทั้งฝั่งเหลืองและแดงขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง อาทิ ช่อง 13 สยามไท ช่องทีนิวส์ ช่องบลูสกาย TV 24 จนมีการปลุกกระดมผ่านทีวีดาวเทียมช่องเหล่านี้ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ทีวีการเมืองทั้งสี่เหลืองสีแดงดังที่กล่าวมาข้างต้น เกิดขึ้นในช่วงที่วิทยุและโทรทัศน์ของประเทศไทยปราศจากองค์กรกำกับดูแล จึงสามารถเปิดกันได้อย่างไร้ระเบียบ กระทั่ง คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. จัดตั้งขึ้นและเริ่มดำเนินการได้ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2554 จึงเริ่มมีการให้ใบอนุญาตแก่ผู้ประกอบการวิทยุและโทรทัศน์ แต่แม้ว่าจะมีการตั้ง กสทช.ขึ้นช่องทีวีดาวเทียมเหล่านี้ก็ยังคงออกอากาศแบบไร้หลักปฏิบัติที่ดี การโฆษณาชวนเชื่อ ไปจนถึงการเผยแพร่ประทุษวาจา (Hate Speech) ยังคงเกิดขึ้นและทวีความรุนแรงขึ้นตามตึกรังความขัดแย้งในสังคม จนเมื่อปี 2557 หลังจากที คสช.ยึดอำนาจ ได้สั่งปิดทีวีการเมืองทั้ง 2 ฝ่ายรวม 14 ช่องสถานี เดือนกันยายนปีเดียวกัน ทางคสช.จึงได้อนุญาตให้ 7 ช่องสถานีเปิดทำการได้ใหม่ ได้แก่ Five Channel ฟ้าวันใหม่ บุญนิยม ทีวี สถานีนิวส์วัน People TV Peace TV และ ช่อง 24 ทีวี โดยทุกช่องต้องเปลี่ยนชื่อ เพื่อสลایอัตลักษณ์เดิม และต้องไปทำบันทึกข้อตกลงกับ กสทช. ที่จะต้องไม่นำเสนอเนื้อหาที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรง ยั่วยุปลุกปั่นให้เกิดความแตกแยก ข่าวสารที่จะเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ หรือที่สื่อไปในทางหมิ่นประมาทบุคคลอื่น การวิพากษ์ วิจารณ์ คสช. หากฝ่าฝืนก็อาจถูกระงับใบอนุญาตทันที

ต่อมาภายใต้ที่ได้บุคคลช แม้จะถูกจำกัดสิทธิ และเสรีภาพให้อยู่ในกรอบ แต่ยังมีสื่อกระแสหลักที่นำเสนอรายการข่าวการเมืองและได้รับความนิยมนได้แก่ สถานีโทรทัศน์เนชั่นทีวี ในรายการข่าวข้นคนเนชั่น คมชัดลึก และเนชั่นทันข่าว สถานีโทรทัศน์วอยซ์ทีวี ในรายการ Tonight Thailand เป็นต้น สถานีโทรทัศน์ไทยรัฐทีวี ในรายการถามตรงๆ กับจอมขวัญ ซึ่งถือได้ว่าทั้งในรายการดังกล่าวที่กล่าวมาทั้ง 3 ช่องนี้มีเนื้อหาที่นำเสนอโดยเน้นข่าวการเมืองและผู้ดำเนินรายการมีผู้ติดตาม ชื่นชอบจำนวนมาก (แฟนคลับ) จากบุคลิก ลักษณะเด่นของผู้ดำเนินรายการ นอกจากนี้สื่อกระแสหลักเหล่านี้จะนำเสนอข่าวทางโทรทัศน์แล้วยังมีช่องทางออนไลน์ที่ได้รับความนิยมจากผู้ติดตามผ่านสื่อสังคมออนไลน์ หรือ Social Media อาทิ เฟซบุ๊กแฟนเพจข่าวเนชั่นทีวี เฟซบุ๊กแฟนเพจข่าวคมชัดลึก เฟซบุ๊กแฟนเพจข่าว Manager Online (ผู้จัดการออนไลน์) เฟซบุ๊กแฟนเพจหรือเว็บไซต์ข่าวประชาไท และเฟซบุ๊กแฟนเพจข่าว Voice TV21

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า องค์กรสื่อกระแสหลักที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อสังคมเช่นเฟซบุ๊กแฟนเพจอาจจะมีส่วนส่งเสริมให้เกิดความเกลียดชังบนโลกออนไลน์ เนื่องจากลักษณะของเฟซบุ๊ก คือ มีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของบุคคลได้ทุกเพศทุกวัย ทุกระดับการศึกษา ไม่ว่าจะมีความคิดด้านใดก็สามารถเข้าเป็นสมาชิกแฟนเพจของเฟซบุ๊กได้ และเฟซบุ๊กยังเป็นเสมือนพื้นที่ส่วนกลางที่เข้าถึงผู้รับสารทุกกลุ่ม สื่อมวลชนจึงเลือกใช้พื้นที่โซเชียลมีเดียนี้ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเพื่อเป็นอีกหนึ่งช่องทางที่จะได้มาซึ่งรายได้ หากมีคนติดตามสูง ยอดแชร์ข่าวสูง ยอดไลค์สูง เพราะแฟนเพจเฟซบุ๊กสื่อมวลชนกระแสหลักต่างใช้ช่องทางนี้ในการนำเสนอข่าวสารสื่อมวลชนจึงต้องสร้างจุดขายให้กับสื่อในสังกัดทั้งด้านของประเด็น และเนื้อหาที่สร้างความดึงดูดให้ผู้รับสารสนใจแต่ในขณะเดียวกันองค์กรสื่อกระแสหลักที่มีเฟซบุ๊กแฟนเพจนี้ก็แสดงตนโดยลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาข่าวที่ชัดเจนว่าสนับสนุนฝ่ายการเมืองใดก็จะนำเสนอข่าวที่มีลักษณะเข้าข้างฝ่ายนั้นและโจมตีอีกฝ่าย ซึ่งก็ได้รับการติดตาม สนับสนุน จากผู้รับสารที่มีความชอบและพึงพอใจต่อเนื้อหาที่แฟนเพจองค์กรสื่อ นั้นเสนอไปและก็จะมีการติดตามที่จงรักภักดีต่อสื่อตามมา

1) ตัวอย่างที่ 1

สื่อกระแสหลักอย่าง “เนชั่น” มีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะการเสนอโดยใช้คำที่เป็นการยุยงให้ฝ่ายที่เห็นต่างจากกลุ่มอยากเลือกตั้งเกลียดชังและด่าทอบุคคลที่ร่วมกลุ่มดังกล่าว โดยมีข้อความในการพาดหัวว่า “สองลิกคนอยากเลือกตั้ง ที่แท้ก็คนเสื้อแดง” ซึ่งเป็นการชี้หน้าว่าบุคคลที่เข้ามาต่อต้านรัฐบาลและกดดันให้รัฐบาลเร่งเลือกตั้งให้เร็วที่สุดนั้นเป็นมวลชนของฝ่ายคนเสื้อแดงที่ไม่ได้สนับสนุน พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี โดยการพาดหัวเนื้อหานี้มีลักษณะกระตุ้นให้ฝ่ายที่เห็นต่างจากคนเสื้อแดงซึ่งเป็นผู้ออกมาประท้วง โดยเป็นลักษณะในการตีความหมายว่า คนที่ออกมาประท้วงนั้นไม่ใช่คนทั่วไปในระบอบประชาธิปไตยแต่เป็นคนของพรรคการเมือง ดังที่ปรากฏในการแสดงความเห็น

ationweekend/status/963024265107865600

เนชั่นสุดสัปดาห์
@nationweekend

ติดตาม

ส่องลึกลึ!! "คนอยากเลือกตั้ง" ที่แท้ก็ "คนเสื้อแดง"

ส่องลึกลึ!! "คนอยากเลือกตั้ง" ที่แท้ก็ "คนเสื้อแดง"
พูดกันตรงไปตรงมา กลุ่มคนอยากเลือกตั้งที่มาชุมนุมกัน มีคนหมิ่นสาบข่มขู่ได้ และกว่าร้อยละ 90 คือ ผู้อาวุโส โดยเฉพาะกลุ่มผู้หญิง แต่ที่แท้ๆ คนเสื้อแดงมาเที่ยว!
komchadluek.net

04:17 - 12 ก.พ. 2561

22 รีทวีต 20 ชื่นชอบ

6 22 20

ไม้อาดับบอจ่าน @Zeedr5Zeed · 12 ก.พ.
กำลังตอบกลับถึง @nationweekend
รับจ้าง อยากเลือกตั้ง แล้วเลือกสอนคนอื่นว่าให้ไวโจนในชาติ ฮึ่กะหึ่ ลับบอจ่าน ควาย @Buffaloholyshit @Vagabond6661

ต้นเต้ @choengpan_manu · 13 ก.พ.
กำลังตอบกลับถึง @nationweekend
ก็มันหน้าล้มๆทั้งนั้น

The dark night @koeeyor · 12 ก.พ.
กำลังตอบกลับถึง @nationweekend
เขาพูดกันเรื่องประชาธิปไตย มั่มภาคีคานเรื่องคือเสื้ออยู่ได้

ภาพที่ 1.1 ทวิตเตอร์เนชั่นสุดสัปดาห์ วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2561

แหล่งที่มา: เนชั่นสุดสัปดาห์@nationweekend (2561)

จากภาพที่ 1.1 มีการนำเสนอข่าวนี้ในสังคมออนไลน์ซึ่งภาพและข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเป็นการชี้นำ หรือยุยงให้ประชาชนที่มีความเห็นแตกต่างทางฝ่ายการเมืองมีความเกลียดชังต่อกัน ดังที่มีการแสดงความคิดเห็นในคอมเมนต์ว่า อาทิ “รับจ้าง อยากเลือกตั้ง แล้วเลือกสอนคนอื่นว่าให้ไวโจนในชาติ ฮึ่กะหึ่ ลับบอจ่าน ควาย”

2) ตัวอย่างที่ 2

ดังเช่นเหตุการณ์ที่ผ่านมาในสมัยรัฐบาลของนางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี การประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อผ่านร่างกฎหมายขอพระราชทานอภัยโทษจะเป็น การกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักโทษที่จะเข้าข้ายในการ เข้ารับพระราชทานอภัยโทษใน วโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 84 พรรษา 5 ธันวาคม 2554 โดย มี ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ซึ่งเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์อย่างมากจากสื่อมวลชนและสังคมถึงความไม่ โปร่งใสในการพิจารณาและการไม่เข้าร่วมประชุมของนางสาวยิ่งลักษณ์

หนังสือพิมพ์แนวหน้า มีการตีพิมพ์ โดยพาดหัวหน้า 1 ว่า “ทักษิณบังคับในหลวง ลักไถ่ผ่าน พ.ร.ฎ.อภัยโทษ” “เหลิม” คุมแผนชั่วกัน “ปูออก” และมีการนำเสนอเนื้อหาว่า ในขณะที่นางสาวยิ่งลักษณ์ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมโดยอ้างว่าเดินทางไปตรวจเยี่ยมประชาชนที่เกิดน้ำท่วมใหญ่เมื่อปี 2554 นั้น และไม่สามารถเดินทางกลับมาได้ทันเวลาเข้าประชุมเนื่องจากเฮลิคอปเตอร์ไม่สามารถบินตอน กลางคืนได้ เพราะไม่มีเรดาร์นำทาง จนกองทัพได้ออกมาเปิดเผยความจริงว่าเครื่องบินรุ่นดังกล่าวมี

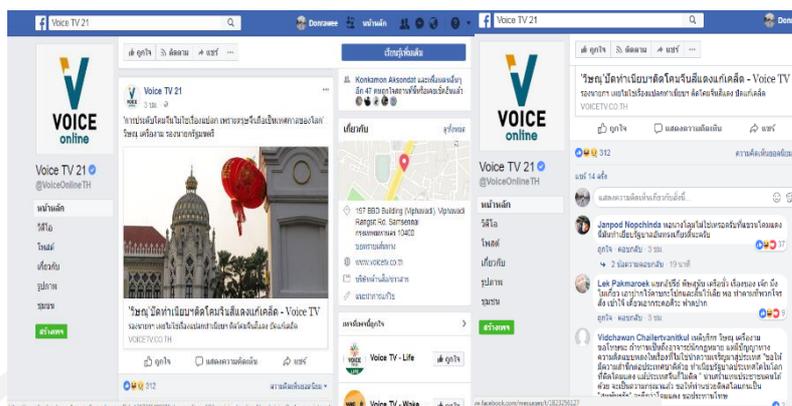
ความพร้อมที่จะสามารถบิณฑอนกลางคืนได้ จึงทำให้สื่อมวลชนตั้งข้อสังเกตว่านางสาวยิ่งลักษณ์จงใจจะไม่กลับมาประชุมลับนี้แต่มีการวางแผนไว้กับรองนายกฯ เฉลิมแล้วว่าให้รับหน้าแทน เมื่อมีการนำเสนอข่าวดังกล่าวนี้เผยแพร่ออกไปทำให้สร้างความไม่พอใจให้กับประชาชนเป็นอย่างมากในเรื่องของลัทธิผ่านพรวุ.พระราชอภัยโทชนายทักษิณ ชินวัตร โดยมีการวิจารณ์จากประชาชนถึงการกระทำดังกล่าวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อย่างเฟซบุ๊ก (Facebook) ว่า “น้ำท่วมยังไม่ทันแห้ง ที่มันไม่แก้ไขปัญหาน้ำท่วมให้ดีๆ ก็เพราะมันแอบวางแผนเรื่องนี้กันสินะ ที่น้ำท่วม มากมายขนาดนี้ ก็อาจเป็นเพราะมันนั่นแหละ จงใจให้ ระบบเศรษฐกิจประเทศไทยพังพินาศ เพื่อจะอนุมัติ งบอะไรๆ อีกมากมายเป็นทางเว้า โดยอ้างมาเอามาพัฒนาฟื้นฟูประเทศ ที่จริงแอบกิน แอบแทะ กันไป เท่าไร จะเหลือสักกี่บาทที่มันจะเอามาฟื้นฟูประเทศจริงๆ” “เจอกันแน่ไอ้สัตว์นรกคิดบังคับในหลวง”

ภาพที่ 1.2 เฟซบุ๊กเพจเกลียดทักษิณ@hate.taksin วันที่ 16 พฤศจิกายน 2554
แหล่งที่มา: เกลียดทักษิณ@hate.taksin (2554)

3) ตัวอย่างที่ 3

การนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊กแฟนเพจ “Voice TV21” ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประเด็นเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลโดยมีความว่า “การประดักโคมเงินไม่ใช่เรื่องแปลก เพราะตรุษจีนถือเป็นเทศกาลของโลก” พร้อมมีการแฮชแท็ก วิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี จึงเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์จากประชาชนว่าอาจจะเป็นการไม่เหมาะสมที่ทำเนียบรัฐบาลจะมีการติดโคมเงินสีแดง ซึ่งเป็นประเด็นเรื่อง เชื้อชาติ ความเชื่อเกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งสื่อมวลชนมีการนำเสนอข่าวที่มีลักษณะว่านายวิษณุออกมาให้เหตุผลแบบไม่สนใจเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชน ซึ่งการใช้ถ้อยคำดังกล่าวเป็นการทำให้ประชาชนที่มีความไม่พอใจรัฐบาลเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว มีการเกลียดชัง จนมีการตำหนอนายวิษณุ และรัฐบาลที่รุนแรงขึ้น ดังที่ปรากฏในการแสดงความคิดเห็น

ภาพที่ 1.3 แสดงการนำเสนอข่าวโดยเพจเฟซบุ๊ก Voice TV21 วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2561
แหล่งที่มา: Voice TV21 (2561)

จากภาพที่ 1.3 มีการนำเสนอข่าวโดยใช้ถ้อยคำที่อาจจะสร้างความไม่พอใจให้กับประชาชน และอาจจะเป็นการสร้าง ความเกลียดชังระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ดังที่มีการแสดงความในคอมเมนต์ว่า อาทิ

“หอนางโลมไม่ใช่เธอครับที่แขวนคอมแดง นี่มันทำเย้ยรัฐบาลอันทรงเกียรตินะครับ”

“แกกอัปรีย พิชสุขข เครือชั่ว เรื่องของ แจ็ก มิ่งไม่เกี่ยว เอาปากไว้คาบกะโปกและลิ้นไว้เลียพอทำตามทีพวกโจรสลั้ง เข้าใจ เตี้ยวเอากระตือระ ฟาดปาก”

ตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการกล่าวถึงสื่อมวลชนแฟนเพจ Voice TV21 ที่นำเสนอข่าวสารโดยใช้ถ้อยคำ-ประโยค การพาดหัวข่าวที่ปลุกปั่นให้ประชาชนเกิดความไม่พอใจต่างฝ่ายทางการเมือง โดยมีลักษณะของเนื้อหาที่มีความรุนแรง ทำให้สะท้อนให้เห็นว่าสื่อมวลชนไม่ได้ตระหนักเนื้อหาข่าวสารที่นำเสนอไปที่อาจจะเป็นการสร้างความแตกแยกในสังคมจากบุคคลทั้ง 2 ฝ่าย อาทิ บุคคลที่สนับสนุนฝ่ายรัฐบาลและบุคคลที่สนับสนุนฝ่ายต่อต้าน ซึ่งไม่เพียงแต่เนื้อหาที่ถ่ายทอดในเนื้อหาข่าว หากแต่สิ่งที่ทำให้ประชาชนเกิดความไม่พอใจอาจเกิดจากการพาดหัวข่าวที่ใช้คำรุนแรงในบางลักษณะที่เป็นการใช้คำที่ประหนึ่งว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทำรุนแรงต่ออีกฝ่าย เพื่อเรียกระดับความนิยมจากผู้รับสาร (เรทติ้ง)

ตัวอย่างในด้านที่ 2 คือ การที่สื่อมวลชนนำเสนอข่าวการเมืองซึ่งมีประเด็นต่างๆ ที่ประชาชนให้ความสนใจของประชาชนโดยมีการคัดเลือกเนื้อหาที่นำเสนอที่ไม่ได้มีการใช้ถ้อยคำ-ประโยค-การพาดหัวข่าวที่รุนแรงอันเป็นการยุยงให้เกิดความเกลียดชังหรือด่าทอฝ่ายตรงข้ามการเมือง แต่ประชาชนก็ยังมี การแสดงความคิดเห็นที่ส่อไปในทางลบซึ่งเป็นการด่าทอฝ่ายตรงข้ามการเมืองอยู่เช่นกัน

อย่างไรก็ตามจากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าถึงจะมีแนวปฏิบัติทางจริยธรรมในการกำกับดูแลกันเองของสื่อมวลชนวิชาชีพ แต่การทำหน้าที่ของแฟนเพจสื่อสังคมออนไลน์กระแสหลักได้นำเสนอ

เนื้อหาข่าวสารผ่านทุกเฟซบุ๊ก ก็ยังนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ซึ่งนำไปเกิดความเกลียดชัง ที่ทำให้เกิดการส่งต่อ และแชร์ข้อมูลโดยเฉพาะประเด็นที่สามารถสร้างกระแสให้เกิดการถกเถียง เกิดความขัดแย้งให้สังคม ประชาชนเกิดความคิดเห็นที่แตกต่างอย่างสุดโต่ง โดยเฉพาะการนำเสนอข่าวสารทางด้านการเมืองที่มีทัศนคติและความเชื่อทางการเมืองที่แตกต่าง สื่อมวลชนในยุคดิจิทัลที่นำเสนอผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจมิได้ทำหน้าที่เฝ้าระวังและตรวจสอบความเป็นไป ตรวจสอบและวิพากษ์วิจารณ์การเมืองตามกรอบจริยธรรมและความรับผิดชอบของสื่อเท่าใดนัก จึงทำให้ผู้รับสารไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นความจริงหรือหรือรับข้อมูลข่าวสารที่ได้รับการแต่งเติมเนื้อหาบิดเบือนข้อเท็จจริงก็อาจจะเกิดพฤติกรรมคล้อยตามสื่อ นั้น

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV21 เพราะ จากที่ผู้วิจัยได้สังเกตการณ์จากทั้ง 2 แฟนเพจ พบว่า จะมีสมาชิกแฟนเพจที่มีความคิดเห็นตรงกันข้ามอย่างเห็นได้ชัด และสื่อมวลชนก็นำเสนอโดยใช้ถ้อยคำ ประโยค รูปภาพที่เป็นการแสดงออกในเชิงปลุกปั่นให้ผู้รับสารเกิดความไม่พอใจต่อผู้ตกเป็นข่าวบ้างในบางข่าว เช่น หากเป็นด้านของสมาชิกแฟนเพจคมชัดลึกจะมีการต่อต้าน ตำทอ หรือวิพากษ์วิจารณ์ พรรคเพื่อไทย พรรคอนาคตใหม่ รวมถึงกลุ่มมวลชนคนเสื้อแดง หรือ นปช.รวมถึงตัวบุคคลอาทิ นายทักษิณ ชินวัตร น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี และแม้ว่าจะมีการวิจารณ์รัฐบาล คสช.บ้างแต่ก็ไม่รุนแรง อีกทั้งส่วนมากยังมีการสนับสนุนพรรคประชาธิปัตย์ และกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ซึ่งการแสดงความคิดเห็นในแฟนเพจคมชัดลึกก็จะมีลักษณะที่ตรงข้ามกับกลุ่มสมาชิกแฟนเพจ Voice TV21 ที่สื่อมวลชนมีการนำเสนอข่าวทั้งในด้านการจัดรายการโดยใช้คำพูด ท่าทาง และการเสนอข่าวโดยการพาดหัว ใช้คำ-ประโยค ที่รุนแรงวิจารณ์การเมืองฝ่ายพรรคประชาธิปัตย์ พรรครวมพลังประเทศไทย รัฐบาล คสช.ในลักษณะการปลุกปั่นทางความคิดของผู้รับสารให้คล้อยตามกับที่ตนนำเสนอในบางข่าว และในการของสมาชิกแฟนเพจก็จะมีการแสดงความคิดเห็นในลักษณะที่ตำทอต่อต้าน หรือวิพากษ์วิจารณ์ พรรคประชาธิปัตย์ พรรครวมพลังประเทศไทย และรัฐบาลคสช. รวมถึงตัวบุคคลอย่าง พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งสมาชิกแฟนเพจนี้ส่วนมากจะสนับสนุน พรรคเพื่อไทย พรรคอนาคตใหม่ หรือหากเป็นตัวบุคคลก็จะสนับสนุน นายทักษิณ ชินวัตร น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายธนากร จึงรุ่งเรืองกิจ จึงเป็นเหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนทั้ง 2 แฟนเพจนี้ คือ คมชัดลึก และ Voice TV21 ว่ามีการเสนอข่าวที่สามารถชี้้นำให้ประชาชนเกิดความเกลียดชังตามฝ่ายการเมืองที่ตัวสื่อมวลชนนำเสนอชี้ นำหรือไม่

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบข้อสังเกตจากการสังเกตการณ์เมื่อเดือน พฤษภาคม 2561 เฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก ที่มีผู้ติดตาม เชนนี้ 2,159,191 คน และ คนถูกใจเชนนี้ 2,169,118 คนและ Voice TV21 ที่มีผู้ติดตามเชนนี้ 1,942,597 คน และคนถูกใจเชนนี้ 1,939,927 คน พบว่าหลังจากที่ผู้รับสารเลือกที่จะเปิดรับสารจากเฟซบุ๊กแฟนเพจสื่อมวลชนจะมีการแสดงออกทางพฤติกรรมมีส่วนร่วมใน

การแสดงออกทางความคิดของตนเองต่อเนื้อหาข่าวการเมืองที่ลือลั่นๆ นำเสนอไป ซึ่งหากไม่สอดคล้องกับความคิดของตนก็จะมีภาวการณ์ ต่ำท้อ ด้วยถ้อยคำหยาบคาย การเปรียบเทียบเหมือนผู้ตกเป็นข่าวนิโคคน ทำให้ผู้วิจัยได้สนใจเลือกศึกษาการคัดเลือกเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องทางด้านการเมืองในการนำเสนอต่อประชาชนผู้รับสารผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจสื่อกระแสหลักคือ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะเลือกศึกษาใน 2 ด้าน คือ 1) ในด้านการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนในแฟนเพจองค์กรว่ามีลักษณะของการนำเสนอข่าวที่อาจจะเป็นการปลุกปั่นผู้รับสารเพื่อสร้างความเกลียดชังฝ่ายตรงข้ามการเมือง และ 2) การสำรวจการแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อเนื้อหาข่าวการเมืองในแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV21 ว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการชี้นำประชาชนให้เกลียดชังฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองได้หรือไม่

ตัวอย่างด้านที่ 1 สื่อมวลชนเป็นผู้นำเสนอข้อมูลข่าวสารโดยมีเนื้อหา-การใช้คำในการพาดหัวข่าวในลักษณะยุยง ปลุกปั่นให้ประชาชนไม่พอใจฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง โดยมีลักษณะของการแบ่งแยกทางการเมืองที่ชัดเจน เช่น สื่อเหลือง สื่อแดง และคำทอรัฐบาล

ในการเลือกติดตามข่าวสารที่มาจากคำแนะนำของแฟนเพจสื่อมวลชนเหล่านั้นของผู้รับสารนำไปสู่รายได้ที่ได้จากการรับค่าโฆษณา อาจจะเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าองค์กรสื่อที่ทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลเนื้อหาในปัจจุบันนี้ต้องเผชิญกับสภาวะการแข่งขันและต้องเลี้ยงตัวเอง ดังนั้น เรทติ้งจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำมาซึ่งรายได้ สื่อก็จำเป็นที่จะต้องแข่งขันในด้านของเนื้อหาที่นำเสนอให้ตรงตามความต้องการของประชาชนโดยเลือกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่จะเลือกเสนอเพื่อให้ออกสนองตามความต้องการของตน โดยส่วนมากผู้รับสารที่เลือกเปิดรับข่าวใดมักจะมีคำตอบในใจของตนเองอยู่แล้วแต่เลือกที่จะเปิดรับเพื่อตอกย้ำความรู้สึกหรือความต้องการของตน ดังนั้นสื่อมวลชนจึงกลายเป็นต้นตอของการนำเสนอเรื่องราวที่เป็นการสร้างความคิดที่แตกต่างของประชาชนจนนำไปสู่ความแตกแยกทางการเมือง จากการกระทำของสื่อมวลชนที่เป็นเสมือนการเติมฟืนให้กับไฟที่กำลังลุกไหม้ให้มีเพิ่มความร้อนทวีคูณขึ้นในความรู้สึกของผู้รับสารต่อเนื้อหาทางการเมืองของฝ่ายตรงข้าม โดยผู้รับสารก็จะแสดงความคิดเห็นต่างๆ นานา ที่เป็นการบ่งบอกถึงความเป็นตัวตนของตนเองและเกิดพฤติกรรม การแชร์ ส่งต่อ เนื้อหาข่าวสารนั้นๆ โดยที่ตัวสื่อเองสามารถปฏิเสธความรับผิดชอบต่อเนื้อหานั้น เพราะอาจจะให้เหตุผลว่าการตัดสินใจเลือกเชื่อต่อเนื้อหาที่ตัวสื่อแนะนำเสนอไปนั้น ผู้รับสารต้องผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ แล้วว่าข้อมูลนั้นเป็นความจริงและตรงกับความต้องการในสิ่งที่ตนอยากรู้

ด้วยเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป ความรวดเร็วในการสืบหาข้อมูลข่าวสารและกระบวนการนำเสนอของสื่อต่อประชาชนในยุคดิจิทัลเกิดความผิดพลาดและไม่ได้คำนึงถึงกรอบของจริยธรรมจรรยาบรรณ เนื่องจากสื่อมวลชนบางส่วนคำนึงถึงผลประโยชน์ได้จากเรตติ้งทำให้ไม่ได้มีการตรวจสอบเนื้อหาอย่างละเอียดว่าข่าวใดที่เป็นความจริงและไม่ได้เป็นเนื้อหาหรือลักษณะการนำเสนอที่เป็นยุยง ปลุกปั่นให้ประชาชนที่มีทัศนคติที่แตกต่างต่อด้านการทำงานของรัฐบาล หรือในการ

นำเสนอข่าวสารนั้นไม่ได้แสดงออกอย่างเห็นได้ชัดว่าเป็นการสนับสนุน เลือกร้าง ฝ่ายชั่วคราวเมืองใด ฝ่ายหนึ่ง เพราะหากกล่าวถึงความเป็นจริงแล้วสื่อมวลชนต้องเป็นสื่อของประชาชนไม่ใช่เป็นสื่อของ พรรคการเมือง แต่ทว่าสื่อจะเลือกร้างก็ไม่ใช่สิ่งที่ผิดเพราะที่มาผ่านสังคมไทยอยู่กับสื่อมวลชนที่ไม่ เป็นกลางมาโดยตลอด แต่สิ่งที่บ่งบอกถึงความถูกต้องนั้นคือลักษณะของการนำเสนอข่าวที่ไม่โจมตี ฝ่ายตรงข้ามกับตนเพียงอย่างเดียว หากจะต้องโจมตีทุกฝ่ายที่กระทำการไม่ถูกต้องอันเป็นการสร้าง ผลกระทบต่อบ้านเมือง และสร้างความแตกแยกของประชาชน ความขัดแย้งในสังคม อันนำไปสู่การ แสดงออก เช่นการก่อม็อบต่อต้าน หรือ ขับไล่รัฐบาล จนมีการแบ่งฝ่ายของประชาชนและปฏิเสธที่อยู่ ร่วมกันของคนในสังคม ล้วนแล้วมาจากการนำเสนอข่าวยุยง ปลุกปั่น ของสื่อมวลชนที่ผ่านมาโดย ตลอดโดยมองข้ามการจริยธรรม จรรยาบรรณ และมีการกระทำผิดที่ซ้ำๆ มาโดยตลอด

และอีกในกรณีอื่นที่นอกเหนือจากความเกี่ยวข้องด้านการเมืองที่สื่อมีการนำเสนอข่าวโดยใช้ ถ้อยคำ ประโยค ตัดต่อกราฟฟิกโดยที่สรุปข้อมูลจากคำให้สัมภาษณ์ของแหล่งข่าวผิดพลาด เพื่อเรียก ยอดคนดูโดยใช้ตัดแปลงคำพูด การตีความหมาย ทำให้ข้อมูลที่แหล่งข่าวกล่าวนั้นเกิดการผิดพลาด และผลเสียจึงตกอยู่กับแหล่งข่าว ดังที่สื่อกระแสหลักอย่างแฟนเพจ Work Point ที่มีการตัดแปลงให้ คำให้สัมภาษณ์ของแหล่งข่าวเปลี่ยนความหมายและนำมาทำกราฟฟิกเสนอต่อประชาชนจนเป็นที่ วิพากษ์วิจารณ์อย่างแพร่หลาย รวมถึงการโจมตีบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ จนทางสำนักข่าวต้องออกมาขอ โทษและแก้ไขถ้อยคำให้ความหมายคงเดิม

สำนักข่าวเวิร์คพอยท์ออกคำชี้แจง

ข้อความเดิมที่นำเสนอ

ข้อความใหม่ที่มีการแก้ไข

ภาพที่ 1.4 ตัวอย่างคำชี้แจงของสำนักข่าวเวิร์คพอยท์

ตัวอย่างคำชี้แจงของสำนักข่าวเวิร์คพอยท์

“ในวันที่ 4 มิ.ย. ที่ผ่านมา ทีมข่าวเวิร์คพอยท์ออนไลน์ได้นำเสนอความเห็นของ คุณสาลิณี ชุมวรรณ์ ผอ.สำนัก เฝ้าระวังทางวัฒนธรรม ในประเด็น Sex Toy ในประเทศไทย ข้อความดังกล่าว ถูกนำไปถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์ในวงกว้าง และนำไปสู่การเข้าใจเจตนาของผู้พูดอย่างคลาดเคลื่อนต่อ ประเด็นดังกล่าว ทีมข่าวเวิร์คพอยท์ออนไลน์ขอชี้แจงดังต่อไปนี้

“ทีมข่าวเวิร์คพอยท์ออนไลน์น้อมรับข้อผิดพลาด ในการเลือกข้อความมาเป็นประโยชน์บน กราฟฟิกหลักโดยไม่ตรงกับใจความสำคัญที่ผู้พูดต้องการจะสื่อ จากความผิดพลาดดังกล่าว ทีมข่าวเวิร์ค พอยท์ออนไลน์จึงขออภัยคุณสาลิณีมา ณ ที่นี้”

และดังที่ในประวัติศาสตร์ทางการเมืองไทยมีปัญหาของสื่อที่นำเสนอด้านการเมืองจนมีการ ก่อความวุ่นวายภายในประเทศจากความเกลียดชังของประชาชนที่มีต่อรัฐบาลและมีผู้เสียชีวิต มากมาย

ดังเช่น

จะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนได้ให้ความสำคัญในการนำเสนอข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เพราะเป็นการเพิ่มช่องทางให้ประชาชนเลือกติดตามข้อมูลข่าวสารจากสื่อที่ตนเอง

พึงพอใจ โดยการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนใน 4.0 หรือ โซเชียลมีเดียนี้จะเน้นความรวดเร็วเป็นหลัก เพื่อให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารจากสื่อองค์กรของตนก่อนสื่อสำนักอื่น โดยในบางครั้งก็จะเกิดความผิดพลาดในด้านของข้อมูลที่ไม่ได้รับการยืนยันว่าเป็นข้อเท็จจริงหรือไม่ จึงทำให้ผู้รับสารได้รับรู้ข้อมูลที่รวดเร็วแต่ไม่สามารถยืนยันข้อเท็จจริงได้ ซึ่งบางครั้งในเนื้อหาของนั้นมีการพาดพิงถึงบุคคลอื่นในทางลบ ผู้รับสารนั้นก็เกิดความเกลียดชังบุคคลที่ถูกพาดพิงนั้น

ซึ่งการนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊กแฟนเพจสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องการเมืองนั้นมีการกล่าวถึงบุคคลที่มีบทบาททางการเมืองในสังคมไทยตั้งแต่อดีต-ปัจจุบัน และบุคคลดังกล่าวนี้ก็คือนักการเมืองที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนและในทางตรงกันข้ามก็ได้รับการปฏิเสธจากประชาชน ทั้งที่เป็นนักการเมืองที่เกี่ยวกับการพรรคเพื่อไทย และพรรคประชาธิปัตย์ ปฏิเสธไม่ได้ที่บุคคลประเภทนี้จะถูกจับตามองจากสื่อมวลชนถึงวิธีการทำงานในทุกๆด้าน หากมีการทำงานที่ไม่บริสุทธิ์ใจ ส่อไปในทางทุจริตต่อประชาชนและเทศชาติก็จะต้องถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อมวลชนอย่างแน่นอน และก็จะไม่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนอีกต่อไป

ปัจจุบันภายใต้บทบาทของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี รัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช.ซึ่งได้ทำการปฏิวัติรัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ได้ควบคุมการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนทุกช่องทางเพื่อไม่ให้สื่อมวลชนเป็นตัวแปรสำคัญในการสร้างความแตกแยกในสังคม และมีอิทธิพลที่จะไม่ชี้แจง หรือ ไม่ตอบคำถามในประเด็นที่สื่อมีการซักถามเพื่อนำเสนอต่อประชาชนนั้น อีกทั้งยังไม่อนุญาตให้สื่อนำเสนอข่าวที่เป็นเสมือนการตรวจสอบรัฐบาล ซึ่งมีความแตกต่างจากรัฐบาลที่มาจากทางเลือกตั้งที่สื่อมวลชนมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรายรับ รายจ่าย การปฏิบัติงานของรัฐบาลได้อย่างมีเสรีภาพ แต่หากมองถึงการให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมากเกินไปก็จะทำให้สื่อมวลชนที่ไม่มีจริยธรรม จรรยาบรรณเป็นช่องทางที่จะนำเสนอข่าวตามความคิดของตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อประชาชนผู้รับสาร และที่ยิ่งไปกว่านั้นคือ อาจเป็นการปลุกปั่นให้ประชาชนเกิดความเกลียดชังรัฐบาล และเกิดความไม่สงบภายในประเทศ อาทิ การนำเสนอข่าวที่เกี่ยวกับการซักถามเรื่องเรียกร้องการเลือกตั้ง นั้น รัฐบาลสามารถที่จะไม่ให้ข้อมูลกับสื่อเพื่อนำเสนอไปสู่ประชาชนถึงเหตุผลที่ต้องเลื่อนการเลือกตั้งออกไปนั้น จนมีการรวมตัวของกลุ่มอยากเลือกตั้งในการประท้วงรัฐบาลที่ อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2561 นั้นหมายถึงการที่ประชาชนลุกขึ้นเรียกร้องสิทธิของพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย โดยที่ไม่ได้มาจากการนำเสนอข่าวปลุกปั่นจากสื่อมวลชนแต่อย่างใด ซึ่งบริบทของการศึกษางานวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาที่ทำการศึกษาในช่วงที่เกี่ยวข้องกับการประกาศเลือกตั้งตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-กรกฎาคม 2563

ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา แนวโน้มการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของแฟนเพจสื่อมวลชนกับการสร้างความเกลียดชังในช่วงที่มีการประกาศเลือกตั้งระหว่างเดือนพฤษภาคม-

กรกฎาคม 2561 ของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยศึกษาถึงสภาพปัญหาทางการเมืองไทย หลังจากมีการประกาศเลือกตั้งของรัฐบาล คสช.จากการนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊กแฟนเพจสื่อมวลชน ซึ่งการศึกษาในประเด็นดังกล่าว จะมีประโยชน์ต่อวงการวิชาการในเรื่องของการได้มาซึ่งข้อมูล ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่มีพฤติกรรมสร้างความแตกแยก ก่อกวน ชักชวนทางการเมือง สามารถที่จะนำเอาข้อมูลดังกล่าวเหล่านี้ไปเป็นส่วนประกอบร่วมกับองค์กรวิชาชีพ สื่อมวลชนต่อการพิจารณาร่างข้อบังคับ กฎเกณฑ์ บทลงโทษ กับสื่อมวลชนที่นำเสนอข่าวในลักษณะ ดังกล่าว และ เป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัยเรื่องอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับงานวิจัยเล่มนี้เพื่อต่อยอด การวิจัย ในส่วนของทางด้านวิชาชีพ นั้นจากผลการวิจัยเล่มนี้จะทำให้ทราบข้อมูลที่บ่งบอกถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนที่ไม่เป็นไปตามกรอบของจริยธรรมวิชาชีพ สามารถที่จะทำให้ สื่อมวลชนสร้างความตระหนักต่อการทำงานมากขึ้นเพื่อลดการสร้างแตกแยกในสังคม

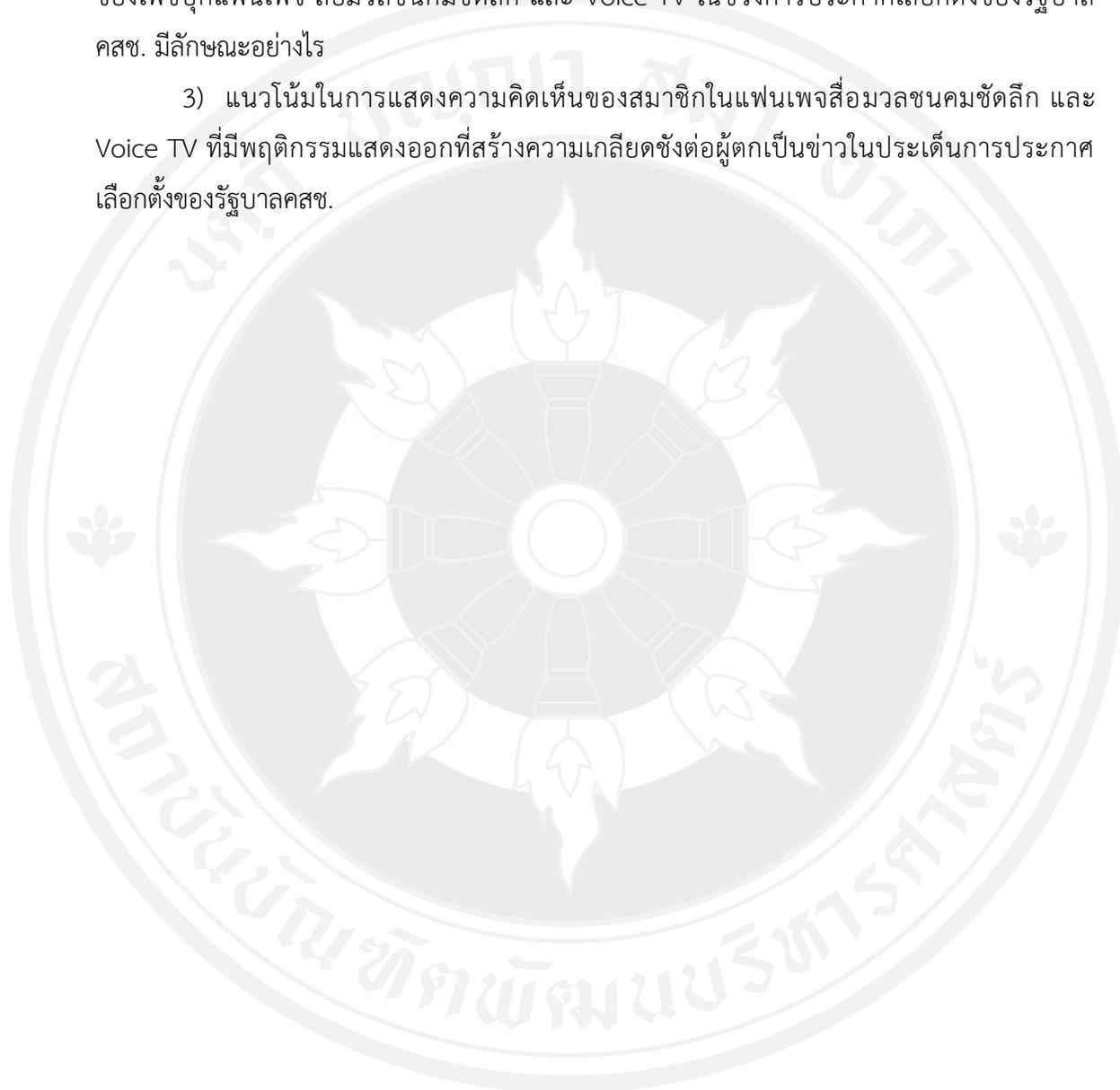
ซึ่งในผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ของวงการวิชาการด้านสื่อสารมวลชน ในการที่จะนำไป เป็นข้อมูลถึงสื่อสำนักข่าวที่ผู้วิจัย ได้ทำการวิจัยว่าการนำเสนอข่าวทางการเมืองเป็นอย่างไร ชี้นำไป ในทิศทางไหน ใช้การแสดงออกทางคำพูด การเขียน คลิปวิดีโอ หรือภาพนิ่ง ในการนำเสนอข่าว อย่างไม่มื่อทธิพลทำให้แฟนเพจเฟซบุ๊กของสื่อเหล่านั้นให้ความเชื่อถือ และคล้อยตาม โดยการ แสดงออกทางการเมืองแสดงความคิดเห็นในลักษณะติเตียน หรือ ด่าทอ เสียดสี ต่อรัฐบาลคณะรักษาความ สงบแห่งชาติ นอกเหนือจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาชีพสื่อมวลชน ที่จะนำผลการวิจัยมาเป็น ข้อมูลในการที่จะทำให้ทราบถึงวิธีการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนทั้ง 2 สำนัก ได้แก่ เฟซบุ๊กแฟนเพจ Voice TV และเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก ที่ต่างก็นำเสนอข่าวไปตามทัศนคติของผู้เขียน หรือ นโยบาย ขององค์กรนั้นๆ ที่อาจจะเป็นการยุยงสมาชิกแฟนเพจของตนให้เกิดความเกลียดชังต่อผู้ตกเป็นข่าว ฝ่ายตรงข้ามที่ตนเป็นผู้นำเสนอได้ ทั้งนี้ทางสภาวิชาชีพสื่อมวลชนก็อาจจะใช้ข้อมูลผลการวิจัยข้างต้น นี้เป็นเกณฑ์ในการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ มาควบคุมสื่อที่ละเมิดจรรยาบรรณและเป็นสื่อที่ยุยง ปลุกปั่นให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองของคนในสังคม

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

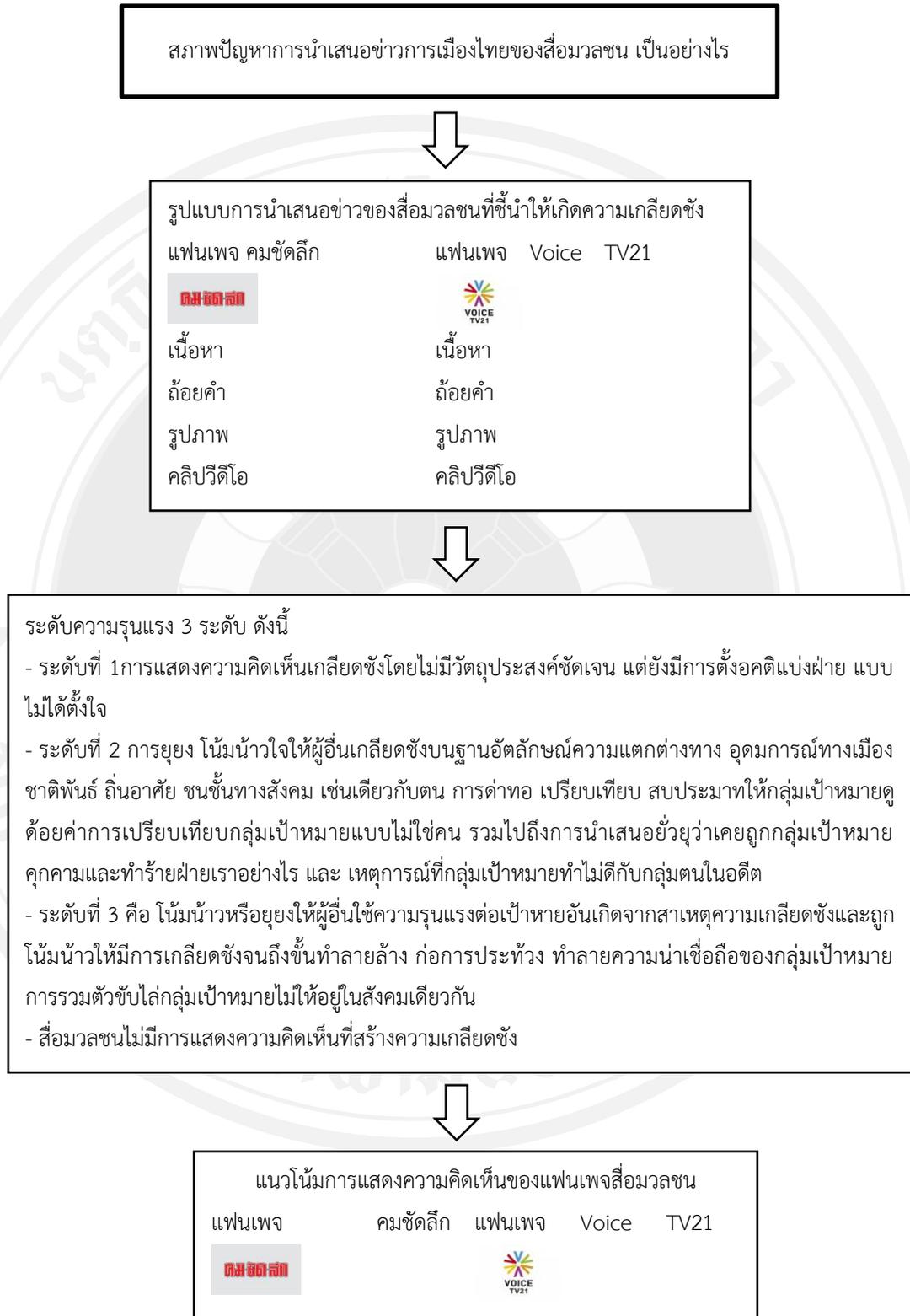
- 1) เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาการเมืองไทยของเฟซบุ๊กแฟนเพจสื่อมวลชน
- 2) เพื่อศึกษารูปแบบการนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊กแฟนเพจสื่อมวลชนในช่วงการประกาศ เลือกตั้งจากรัฐบาล คสช. กับการสร้างความเกลียดชัง
- 3) เพื่อศึกษาแนวโน้มในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในแฟนเพจที่สร้างความเกลียด ชัง

1.3 ปัญหานำวิจัย

- 1) สภาพปัญหาการนำเสนอข่าวการเมืองไทยของสื่อมวลชน เป็นอย่างไร
- 2) รูปแบบการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่ขึ้นให้เกิดความเกลียดชัง ด้านรูปแบบเนื้อหาของเฟซบุ๊กแฟนเพจ สื่อมวลชนคมชัดลึก และ Voice TV ในช่วงการประกาศเลือกตั้งของรัฐบาลคสช. มีลักษณะอย่างไร
- 3) แนวโน้มในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในแฟนเพจสื่อมวลชนคมชัดลึก และ Voice TV ที่มีพฤติกรรมแสดงออกที่สร้างความเกลียดชังต่อผู้ตกเป็นข่าวในประเด็นการประกาศเลือกตั้งของรัฐบาลคสช.

1.4 กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1.5 กรอบแนวคิด

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ผลจากการวิจัยในครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่ไม่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง
- 2) เป็นข้อมูลและแนวทางในการการเพิ่มความตระหนักให้กับสื่อมวลชนในการคัดเลือกเนื้อหาที่ไม่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง และแตกแยกในสังคมไทย
- 3) เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับผู้บังคับใช้กฎหมายที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการกำกับดูแลเนื้อหาที่สร้างความเกลียดชังจากสื่อมวลชนเป็นผู้นำเสนอ

1.6 นิยามศัพท์

การนำเสนอข่าวเมืองไทยของสื่อมวลชน ในที่นี้หมายถึง การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนโดยผ่านกระบวนการคัดเลือกเนื้อหาข้อมูลข่าวสารโดยใช้ภาษา ถ้อยคำ ภาพ คลิปวิดีโอ ในการนำเสนอผ่านแฟนเพจของคมชัดลึก และ Voice TV21

การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของสมาชิกแฟนเพจ ในที่นี้หมายถึง การที่สมาชิกแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV21 มีการแสดงความคิดเห็นต่อข้อมูลข่าวสารจากที่สื่อมวลชนเป็นผู้นำเสนอ ซึ่งมีการแสดงความคิดเห็นโดยตัวอักษร ภาพ สติกเกอร์ อีโมจิ ในลักษณะแสดงความเกลียดชังในประเด็นข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการประกาศเลือกตั้งของรัฐบาล คสช. และ การจัดตั้ง เปิดตัว แดงนโยบายของพรรคการเมืองต่างๆ

สื่อมวลชนที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (แฟนเพจเฟซบุ๊ก) ในที่นี้หมายถึง สื่อมวลชนกระแสหลักในที่นี้คือ เฟซบุ๊กเพจ คมชัดลึก และ Voice TV21 ที่นำเสนอข่าวการเมืองผ่านแฟนเพจขององค์กรในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการประกาศเลือกตั้งของรัฐบาล คสช. และความเคลื่อนไหวทางการเมืองในการจัดตั้ง แดงนโยบายของพรรคต่างๆ เพื่อให้สมาชิกที่อยู่ในแฟนเพจดังกล่าวทราบถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วจนนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์เกิดขึ้น

การสร้าง ความเกลียดชัง ในที่นี้หมายถึง นิยามของงานวิจัย คือ การที่เฟซบุ๊กแฟนเพจสื่อมวลชนที่มีการคัดเลือกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในประเด็นการประกาศเลือกตั้งของรัฐบาล คสช. และความเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองแต่ละพรรคหลังจากที่ คสช.ปลดล็อกทางการเมืองโดยอนุญาตให้มีการจัดตั้งพรรคการเมืองได้มานำเสนอต่อผู้รับสารโดยมีถ้อยคำเนื้อหา-การพาดหัวข่าว ประโยค รูปภาพ คลิปวิดีโอ ในลักษณะทางลบที่สื่อเสียดแทงตีกลุ่มเป้าหมายโดยซ้ำให้เกิดความเกลียดชังเพื่อให้ผู้รับสารเกิดการคล้อยตาม

เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Facebook) ในที่นี้หมายถึง พื้นที่เสมือนโลกจริงที่จัดทำขึ้นมาเพื่อเป็นแหล่งรวมตัวของพลเมืองอินเทอร์เน็ตจากต่างสถานที่ที่มีอุดมการณ์เดียวกันในการแลกเปลี่ยนพูดคุยถึงความคิดเห็นในด้านต่างๆที่สนใจรวมถึงติดต่อสื่อสารและเปิดรับข้อมูลข่าวสารทั้งที่มาจากพลเมืองด้วยกันหรือสื่อมวลชน

สภาพปัญหาการนำเสนอข่าวการเมืองไทยของสื่อมวลชน ในที่นี้หมายถึง การที่สื่อมวลชนมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นการเมืองในการที่จะชี้้นำให้ประชาชนเกิดความคล้อยตามในด้านของการสร้างอคติหรือทัศนคติทางลบต่อฝ่ายการเมืองโดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดความแตกแยกขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานที่ผิดจริยธรรมสื่อมวลชน

ปัจจัยด้านแวดล้อมทางการเมืองไทย ในที่นี้หมายถึง อุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน พรรคการเมืองที่ต่างกัน สภาพความขัดแย้งต่างฝ่ายชั่วคราวที่เกิดขึ้นในสังคมไทย และลักษณะการกระทำที่การเมืองเข้ามามีอิทธิพลในกระบวนการผลิตข่าวและกำหนดบทบาทของสื่อในการนำเสนอข่าวหรือในบางลักษณะอาจมีการใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการหาผลประโยชน์

ปัจจัยด้านจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน ในที่นี้หมายถึง การทำงานของสื่อมวลชนที่ไม่เป็นไปตามข้อบังคับที่สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย หรือสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติกำหนดไว้ในเรื่องของหลักเกณฑ์ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ตรงไปตรงมาให้เป็นธรรมกับผู้ตกเป็นข่าวทั้ง 2 ฝ่ายโดยไม่นำเสนอข่าวสารที่ไม่เป็นความจริง หรือใส่ความคิดเห็นส่วนตัวลงไปในเรื่องข่าว และไม่นำเสนอข่าวสารเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตามความชื่นชอบของตน

รูปแบบเนื้อหาการนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV21 ในที่นี้หมายถึง การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนโดยใช้ ตัวอักษร ข้อความ ลักษณะท่าทาง คำพูด ภาพนิ่ง คลิปวิดีโอ สติกเกอร์ อิโมจิ ในข่าว และการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกแฟนเพจ คมชัดลึก และ Voice TV21

แนวโน้มการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไทย ในที่นี้หมายถึง การที่สมาชิกแฟนเพจ คมชัดลึก และ Voice TV21 แสดงความคิดเห็นต่อเนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่สื่อมวลชนจากทั้ง 2 แฟนเพจเป็นผู้นำเสนอ โดยมีประเด็นการสร้าง ความเกลียดชังต่อฝ่ายการเมืองที่ตรงข้ามกับความชอบของตนในช่วงที่มีการประกาศเลือกตั้งของรัฐบาล คสช.และการจัดตั้งพรรคการเมืองต่างๆ

อุดมการณ์ทางการเมือง ในที่นี้หมายถึง ความคิด ทัศนคติ ความชื่นชอบ เกี่ยวกับนโยบาย พรรคการเมือง ตัวนักการเมืองของแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกันหรือเหมือนกันจนเข้าสู่กระบวนการแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ และชื่นชม เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพรรคการเมืองนั้นๆ

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวโน้มการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไทยของแฟนเพจ สื่อมวลชนกับการสร้างความเกลียดชัง ผู้วิจัยจะจึงใช้แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้ เพื่อใช้เป็นกรอบการศึกษา ดังนี้

- 2.1 ทฤษฎี แนวคิด กลุ่มสื่อมวลชน
 - 2.1.1 ความหมายของข่าวการเมือง
 - 2.1.2 สื่อมวลชนกับการเมือง
 - 2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่สื่อมวลชนในยุคดิจิทัล หรือผู้เฝ้าประตูสาร
 - 2.1.4 ทฤษฎีสื่อสารมวลชน (Mass Communication Theory)
 - 2.1.5 ทฤษฎีบรรทัดฐานสื่อมวลชน (Normative Theory)
 - 2.1.6 ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Theory)
 - 2.1.7 ทฤษฎีการกำหนดระเบียบวาระของข่าวสาร (Agenda-Setting Theory)
 - 2.1.8 จรรยาบรรณในการรายงานข่าว
 - 2.1.9 จริยธรรมสื่อมวลชนและการกำกับดูแล
 - 2.1.10 แนวคิดอิทธิพลของสื่อมวลชน
 - 2.1.11 ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกข่าวในการนำเสนอต่อผู้รับสาร
 - 2.1.12 การใช้ช่องทางสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน (Facebook)
 - 2.1.13 แนวคิดประทุษวาจา (Hate Speech)
- 2.2 ทฤษฎี แนวคิด กลุ่มสื่อใหม่
 - 2.2.1 แนวคิด Echo Chamber
 - 2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนออนไลน์ (Online Community)
 - 2.2.3 แนวคิดเรื่องการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและผลกระทบที่มีต่อการเมือง
 - 2.2.4 แนวคิดเกี่ยวกับเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์
 - 2.2.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวังจากสื่อ (Expectancy Theory)
- 2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎี แนวคิด กลุ่มสื่อมวลชน

2.1.1 ความหมายของข่าวการเมือง

ข่าวการเมืองนั้นมีความหมายครอบคลุมกว้างมาก ซึ่งมีตั้งแต่ระดับล่างคือการเมืองท้องถิ่น จนถึงระดับสูงคือการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งหากพูดถึงการเมืองนั้นสิ่งที่ประชาชนให้ความสนใจมากที่สุดก็คือการเมืองระดับประเทศ โดยมีการเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการตัดสินใจ ตามทัศนคติความชอบของตนในการที่จะเลือกตั้งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพรรคการเมือง ที่จะทำหน้าที่บริหารประเทศจนหากได้รับการเลือกตั้งเป็นเสียงส่วนมากจากประชาชนแล้วนั้น หมายถึงว่าจะต้องจัดตั้งรัฐบาล และฝ่ายที่ไม่ได้รับเลือกตั้งเป็นรัฐบาลก็ต้องเป็นฝ่ายค้าน สายฝน เม้าทอง (2545) ได้กล่าวถึง ผลกระทบทางการเมืองต่อสังคมไทยว่าเหตุการณ์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรมาบริหารประเทศนั้นย่อมเกิดผลกระทบต่อสังคม ประชาชน และวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนของนโยบายการทำงานของรัฐบาล กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนนั้นหมายถึงเป็นการเมืองทั้งสิ้น ซึ่งผู้สื่อข่าว หรือสื่อมวลชน มีหน้าที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนให้นำเสนอการปฏิบัติงานของรัฐบาล รวมถึงแนวทางการปฏิบัติให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบ ตรวจสอบ การทำงาน ของคณะรัฐบาลได้ จากนั้นจึงนำเสนอให้กับประชาชน

นรนิติ เศรษฐบุตร (อ้างถึงใน สายฝน เม้าทอง, 2545) ได้ให้ความหมายของข่าวการเมืองว่า การนำเสนอข่าวการเมืองนั้นผู้สื่อข่าวไม่เพียงแต่ต้องเสนอข่าวการเมืองระดับประเทศในปัจจุบันตาม กระแสหลักที่ควรเสนอเท่านั้น เช่น การเสนอนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีต่างๆ แต่ผู้สื่อข่าวยังต้อง นำเสนอในด้านของการเมืองท้องถิ่นทั้งการตรวจสอบการทำงาน การตรวจตราเจ้าหน้าที่รัฐ ในส่วน งานของท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าใจในเรื่องของการเมืองที่แท้จริงในท้องถิ่นมากขึ้น และ ควรมีการเสนอข้อมูลล้อมกรอบเพิ่มเติมด้วย

พิศิษฐ์ ขวลาธวัช (ม.ป.ป.) กล่าวถึงหลังการปฏิวัติการเมือง พ.ศ. 2540 นั้นมีการเกิดขึ้นของ บทบาทภาคประชาชนเป็นจำนวนมากทั้งการมีส่วนร่วมต่อปัญหาบ้านเมือง และปัญหาสาธารณะ ใน การร่วมคัดค้านการปฏิบัติงานของรัฐบาลจากการรวมกลุ่มขึ้นจัดตั้งเป็น องค์กร สถาบัน ชมรม หรือที่ เราได้ยินอยู่เป็นประจำนั้นคือองค์กรภาคประชาชน ในการเคลื่อนไหวทางสังคมในรูปแบบใหม่อาทิ การต่อต้านโรงไฟฟ้า การเริ่มเข้ามาตรวจสอบการจัดซื้อสิ่งต่างๆ ของรัฐบาล

ในส่วนของการให้ความหมายของของ อายุษ ประทีป ณ ถลาง (อ้างถึงใน สายฝน เม้าทอง, 2545) ในฐานะบรรณาธิการข่าวการเมือง หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์นั้นว่า ขึ้นอยู่กับการตีความของ ผู้สื่อข่าวในสื่ออื่นๆ เช่นหากเป็นในกรณีหนังสือพิมพ์หัวสีการตีข่าวการเมืองนั้นต้องมาจาก นายกรัฐมนตรี รัฐสภา ทำเนียบรัฐบาล และนักการเมืองเป็นต้น แต่หากเป็นหนังสือพิมพ์หัวขาวดำเนิน

จะมองครอบคลุมไปถึง เศรษฐกิจ สังคม หรือสิ่งอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนร่วมด้วย แต่เนื่องจากหนังสือพิมพ์หัวสีเป็นหลักก็จะทำให้ประชาชนมองว่าสิ่งที่นายกรัฐมนตรีพูดคือข่าวการเมือง

จากการศึกษาความหมายของการเมืองนั้น ผู้วิจัยได้เอาข้อมูลมาเป็นกรอบในการศึกษาถึงประเด็นการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV21 เกี่ยวกับการนำเสนอข่าวทางการเมืองที่สื่อมวลชนต้องให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน อาจสรุปได้ว่าสื่อมวลชนไม่เพียงทำหน้าที่นำเสนอข่าวความเป็นไปทางการเมืองแต่เพียงเท่านั้น หากแต่ต้องทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองถึงความโปร่งใสทั้งการเมืองระดับชาติและท้องถิ่น เพื่อนำเสนอสู่สาธารณะให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ข่าวสารต่างๆ ภายใต้อัตตาธิปไตยที่ตรวจสอบได้การเมือง จากเนื้อหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้มาประกอบงานวิจัยเล่มนี้และจะใช้ข้อมูลดังกล่าวเพื่อประกอบการออกแบบคำถามสัมภาษณ์และวิเคราะห์ผลการวิจัย

2.1.2 สื่อมวลชนกับการเมือง

ปิยวรรณ จันทร์ศรี (2553) ได้คำนิยามเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนกับการนำเสนอข่าวทางการเมืองไว้ดังนี้ ปฏิเสธไม่ได้ว่าสื่อมวลชนย่อมอยู่คู่กับการเมืองไทยมาช้านาน ซึ่งสื่อมวลชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการขึ้นนำกระแสทางการเมือง เป็นกลุ่มคนสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประชาชนผู้รับข่าวสารทั้งประเทศ ซึ่งการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้นในยุคแรกอาจจะเป็นหนังสือพิมพ์และถัดมาตามลำดับความเจริญ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ และในปัจจุบันช่องทางการสื่อสารระบบออนไลน์เป็นที่นิยมของประชาชนจำนวนมากในการที่จะเลือกเปิดรับข่าวสารนั้น ซึ่งสื่อมวลชนเองก็เปรียบได้เหมือนกระจกเงาที่สะท้อนทั้ง ภาพ เสียง เนื้อหาไปสู่มวลชน หรือ ประชาชน นั้นเอง ไม่ว่าจะการสื่อสารของประเทศจะพัฒนาก้าวหน้าทางเทคโนโลยีไปอย่างไร สื่อมวลชนก็ยังคงเป็นตัวหลักในการส่งข่าวสารไปยังประชาชน โดยประชาชนสามารถรับรู้ข่าวสารได้หลายช่องทางในปัจจุบันทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ ฉะนั้นการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ตัวสื่อมวลชนเองจะต้องคัดกรองและเสนออยู่ภายในความเป็นจริงไม่เอนเอียงไปทางฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และไม่ยุ่งให้เกิดความเกลียดชังระหว่างประชาชนกับรัฐบาล เพราะเมื่อนำเสนอไปนั้นผู้รับสารจะมีพฤติกรรมจดจำข้อมูลนั้นและทัศนคติต่อผู้ที่ตกเป็นข่าวก็จะยังคงอยู่ในความจดจำของผู้รับสาร ซึ่งส่วนใหญ่ประชาชนจะเชื่อและจดจำในภาพแรกๆที่เห็น ดังนั้นหากตัวสื่อมวลชนนำเสนอข่าวที่ไม่เป็นกลางและชี้นำประชาชนให้คิดแบบเดียวกับตนก็จะเกิดการแบ่งแยกทางทัศนคติด้านการเมืองระหว่างประชาชนกันเอง

โทรศัพท์ หน้าหนังสือพิมพ์ มาเป็นหน้าสมาร์ทโฟน นั้นหมายถึงสื่อมวลชนต้องเน้นความรวดเร็วที่ถูกต้อง ท่ามกลางความแตกแยกทัศนคติด้านการเมืองของคนในสังคมที่สำคัญคือ การเป็น “สื่อแท้” ที่ไม่ใช่สื่อเลือกข้างอิงการเมืองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเนื้อหาที่น่าเสนอไปนั้นต้องอยู่ภายใต้ความเป็นจริงและไม่เป็นตัวป้อนกระแส ยุยงให้ประชาชนเกิดความเกลียดชังฝ่ายการเมืองที่ไม่ใช่ข้างของตน รวมถึงการศึกษาถึงการปรับตัวของสื่อหลักมาให้หน้าหนักกับสื่อออนไลน์มีบทบาทมากขึ้น จากเนื้อหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้มาประกอบงานวิจัยเล่มนี้เป็นข้อมูลในการที่ผู้วิจัยจะนำไปออกแบบสัมภาษณ์และเพื่อให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ผลการวิจัย

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่สื่อมวลชนในยุคดิจิทัล หรือผู้เฝ้าประตูสาร

นักสื่อสารมวลชนถือกำเนิดขึ้นมาเพื่อเป็นผู้รับผิดชอบภาระหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวไปสู่ผู้รับสารซึ่งเป็นประชาชนในแต่ละสังคม ซึ่งในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารนี้ สื่อมวลชนมีหน้าที่สืบเสาะข้อมูลข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นที่เกิดขึ้นในสังคม ทั้งที่เป็นประโยชน์และโทษเพื่อให้ผู้รับสารได้ทราบถึงข่าวสารนั้นๆ หลังจากได้ข้อมูลข่าวสารแต่ละเรื่องราวจนเป็นที่ละเอียดแล้วนั้น บทบาทหน้าที่ของนักสื่อสารมวลชนในลำดับถัดไปคือ ตรวจสอบเนื้อหาที่เข้ามา ต้องมีการคัดเลือก คัดกรอง เนื้อหาที่สมควรออกเผยแพร่ ไปยังผู้รับสาร ในที่นี้นั้นหมายถึง บรรณาธิการ หัวหน้าข่าว รีไรเตอร์ และ ผู้สื่อข่าว ที่จะต้องแยกเนื้อหาให้มีความชัดเจน ถูกต้อง เกิดผลกระทบต่อคนในสังคมน้อยที่สุด และปฏิเสธเนื้อหาที่ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องนำเสนอ Gatekeeper ยังทำหน้าที่ในการกำหนดวาระข่าวสารที่จะนำเสนออีกด้วย ดังนั้นสื่อมวลชนจึงมีหน้าที่เป็นผู้เฝ้าประตูสารก่อนที่เนื้อหาสารนั้นจะไปถึงผู้รับสาร ดังที่ พนม วรรณศิริ (2554) ได้สรุปถึงหน้าที่สื่อมวลชนว่า บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนนั้นมีอยู่ 9 ข้อ คือ 1) การเป็นผู้รับผิดชอบต่องานที่บรรณาธิการมอบหมายในปฏิบัติตามหน้าที่ภาระการทำงานของตน 2) แสวงหาข้อมูลข่าวสาร และรวบรวมข่าวสารจากที่ต่างๆ จากงานที่บรรณาธิการเป็นผู้ออกคำสั่งให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ 3) ปกป้องแหล่งข่าวที่ให้ข้อมูลเพื่อความปลอดภัยของตัวแหล่งข่าว 4) เฝ้าสังเกตการณ์ขณะลงพื้นที่ปฏิบัติการข่าวว่ามีสิ่งใดแปลกใหม่ที่สามารถจะนำมาเปิดประเด็นที่น่าสนใจใหม่ๆ ได้ 5) ทำหน้าที่วิจัย 6) สืบสวนหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในประเด็นข่าวต่างๆ ที่นักข่าวมีข้อสงสัยว่ามีเงื่อนงำ ไม่โปร่งใส ในการปฏิบัติงานของผู้ที่ตกเป็นข่าว เช่นในการข่าวการเมือง ตัวนักข่าวเองต้องมีสืบสวนถึงข้อมูลความจริงที่ตัวผู้ตกเป็นข่าวปกปิดไว้เพื่อเสนอข้อเท็จจริงแก่ประชาชน 7) ชี้ประเด็นที่น่าสนใจ หลังจากที่มีสื่อมวลชนลงพื้นที่ไปทำข่าวแล้วนั้นก็จะมีประเด็นต่างๆ ในเนื้อหาข่าว นั้น ตัวสื่อมวลชนเองต้องมีทักษะที่จะกำหนดประเด็นที่น่าสนใจจากข่าวดังกล่าวและวางโครงการนำเสนอที่น่าสนใจก่อนนำเสนอไปยังผู้รับข่าวสาร 8) สัมภาษณ์และจดบันทึกข้อมูลซึ่งขณะที่สื่อมวลชนลงพื้นที่ขณะปฏิบัติงานต้องมีการสัมภาษณ์และจดบันทึกเรื่องราวของข้อมูลที่ได้เพื่อมากำหนดประเด็นจนนำไปสู่ ข้อที่ 9) เขียน

ข่าวหลังจากที่สื่อมวลชนมีการสัมภาษณ์แหล่งข่าวแล้วนั้นก็ต้องเขียนข่าวเพื่อนำเสนอให้กับผู้รับสาร

อรนุช เลิศจรรยารักษ์ และดารารวรรณ สุขุมาลชาติ (2531) นักวิชาการที่ให้ความหมายเกี่ยวกับผู้เฝ้าประตูสาร (Gatekeeper) หรือสื่อมวลชนนั้น จะต้องเป็นบุคคลที่ควบคุมการไหลของข้อมูลข่าวสารไปยังผู้รับสารและเป็นตัวแปรสำคัญที่จะตัดสินใจได้ว่าข้อมูลสารใดจะส่งถึงผู้รับสารเวลาใด สถานการณ์ใด และเนื้อหาใดที่ไม่มีมีความจำเป็นที่จะต้องส่งไปถึงผู้รับสาร อาจอธิบายได้ว่า ในกรณีที่ผู้สื่อข่าวได้รับมอบหมายจากบรรณาธิการ หรือ หัวหน้าข่าว ในการลงพื้นที่ปฏิบัติงานในการสืบค้นข้อมูลข่าวสารนั้น ตัวผู้สื่อข่าวเองถือว่าเป็นผู้เฝ้าประตูสารในลำดับขั้นแรกคือจะเป็นผู้ตัดสินใจได้ว่าจะเลือกนำเสนอข่าวสารในลักษณะใด และเนื้อหาใดที่ควรตัดออก เนื้อหาใดที่ควรนำเสนอ หากเป็นในส่วนของ การ “รายงานสด” ทางโทรทัศน์นั้น ตัวผู้สื่อข่าวเองถือเป็นผู้เฝ้าประตูสารลำดับแรก และสุดท้ายที่จะเลือกเสนอข้อมูลข่าวสารแต่หากเป็นในส่วนของหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ โซเชียลมีเดีย นั้นผู้สื่อข่าวถือเป็นผู้เฝ้าประตูสารลำดับแรก แต่บทบาทของสื่อมวลชนในการคัดเลือกเนื้อหาที่ต้องการจะนำเสนอ นั้นคือ กองบรรณาธิการของแต่ละสำนักข่าว

การที่บรรณาธิการ หรือ นักข่าว นั้น จะตัดสินใจในการเลือกเนื้อหาเพื่อนำเสนอนั้น (Bandikian, อ้างถึงใน อรนุช เลิศจรรยารักษ์ และดารารวรรณ สุขุมาลชาติ, 2531) ได้กล่าวถึงปัจจัย ทั้ง 5 ข้อดังนี้

- 1) หลักในการยึดถือการบริหาร
- 2) การพิจารณาถึงลักษณะของผู้รับสารถึงนิสัยและพฤติกรรมในการเลือกเปิดรับ เพื่อให้ทราบถึงความต้องการและความปรารถนาที่จะรับสารนั้น
- 3) หลักจริยธรรม จรรยาบรรณ ค่านิยมที่กองบรรณาธิการจะต้องยึดถือให้เป็นมาตรฐานวิชาชีพภายใต้ความชำนาญ และเชี่ยวชาญในเลือกวิเคราะห์ข้อเท็จจริงในการนำเสนอข่าวสารนั้น
- 4) การประเมินคุณค่าของเนื้อหาข่าวสาร
- 5) ค่านิยมส่วนตัว หรือ ตรรกะความคิดเห็นส่วนตัวของบรรณาธิการในข้อมูลข่าวสารนั้นๆ ซึ่งหากเป็นข้อมูลส่วนตัวบรรณาธิการไม่ชอบหรือกลัวว่าเสนอไปแล้วจะเกิดผลกระทบต่อตัวเองและองค์กร ก็จะไม่อนุญาตให้ข้อมูลนั้นมีการเผยแพร่ไปสู่ผู้รับสารอย่างเด็ดขาด

อีกหนึ่งหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานสื่อสารมวลชนที่สำคัญคือ รีไรเตอร์ หน้าที่นี้ทุกสำนักข่าวต้องมีเพื่อเป็นบุคคลที่คอยคัดกรองเนื้อหา ประโยค ในสคริปต์ข่าวทั้งนำเสนอทางโทรทัศน์ วิทยุ ออนไลน์ หรือโซเชียลมีเดีย เพื่อให้เกิดความถูกต้อง ตรงประเด็นกับสิ่งที่สำนักข่าวต้องการจะนำเสนอ และแก้ไขเนื้อหาที่ผู้สื่อข่าวส่งมาหลังจากที่ลงพื้นที่ปฏิบัติงาน อาจจะเพิ่มเติมเนื้อหาให้มีความเข้มข้น ชัดเจน ลึกซึ้งยิ่งขึ้น รวมถึงยังต้องตบแต่งข้อความ เนื้อหา ให้มีความเรียบร้อยอ่านแล้วน่าติดตาม

การเรียบเรียงประเด็นข่าวต่างๆ ในเรื่องนั้นๆ ว่าประเด็นใดที่สมควรจะใช้ในการเริ่มเรื่องและประเด็นที่สำคัญที่สุดควรนำเสนอช่วงไหนของข่าวนั้นๆ ดังนั้นหน้าที่รีไรท์เตอร์ถือเป็นบุคคลที่เฝ้าประตูสารที่สำคัญอีกหน้าที่หนึ่ง

นอกจากนี้แนวความคิดเกี่ยวกับหน้าที่ ผู้เฝ้าประตูสาร (Gatekeeper, 1947, อ้างถึงใน ศุภรัตน์ ฐิติกุลเจริญ, 2540) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ข่าวสารมักจะไหลผ่านช่องทางต่างๆ โดยเฉพาะประตูที่ทำหน้าที่กักและปล่อยเนื้อหาข่าวสารนั้นๆ ไปสู่ผู้รับสารภายใต้ข้อกำหนดที่ตั้งไว้ว่า ผู้เฝ้าประตูนั้น จะใช้การตัดสินใจอย่างไรว่าเนื้อหาข่าวลักษณะใดที่สามารถไหลผ่านไปสู่ผู้รับสารได้จากแนวความคิดนี้เองสามารถนำมาอธิบายลักษณะการควบคุมข้อมูลข่าวสารจากตัวเนื้อหาเข้าสู่กระบวนการคัดกรองเนื้อหาสาร (ผู้ส่งสาร) ไปยังผู้รับสารในความรับผิดชอบของสื่อมวลชน ถือได้ว่านักวิชาชีพสื่อมวลชนทำหน้าที่เสมือนผู้ปิดและเปิดประตูข่าวสารที่ยืนอยู่ตรงกลางระหว่างตัวข่าวสารและผู้รับสาร

เบญจวรรณ จำเริญพร (2552) ได้ให้ความหมายของแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนไว้ว่า การสื่อสารมวลชน คือ การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของคนในสังคมไปสู่ผู้รับจำนวนมาก โดยใช้สื่อมวลชนผู้สรรหาข้อมูลและใช้กองบรรณาธิการ สำนักข่าว เป็นสื่อช่องทางในการนำเสนอคือ สื่อหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ และสื่อออนไลน์ (Lasswell, 1948, อ้างถึงใน เบญจวรรณ จำเริญพร, 2552) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของสื่อมวลชนไว้ดังนี้

1) หน้าที่ในการสังเกตการณ์และรายงานสภาพแวดล้อมทางสังคม (Surveillance of the Environment) คือการสอดส่องและการติดตามเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่อาจจะมีผลกระทบต่อสมาชิกในสังคมเพื่อมารายงานให้สมาชิกในสังคมได้รับทราบ

2) หน้าที่การประชาสัมพันธ์ส่วนต่างๆ ของสังคมให้รวมตัวกันอยู่ได้ (Correlation of the Different Parts of Society in Responding to Environment) คือ หน้าที่ในการติดตามเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างถูกต้องถี่ถ้วน แล้วนำมาชี้แจงในการปรับปรุงสมาชิกกลุ่มต่างๆ ให้มีความเข้าใจและสามารถที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมได้ โดยมีหน้าที่ในการประสานสัมพันธ์ส่วนต่างๆ ของสื่อมวลชนก็จะตรงกับหน้าที่การวิพากษ์วิจารณ์ในการสื่อสาร

3) หน้าที่ในการถ่ายทอดมรดกทางสังคมไปสู่คนรุ่นต่อไป (Transmission of the Social Heritage from One Generation to the Next) หมายถึง หน้าที่ในการเผยแพร่ถ่ายทอดความรู้ ค่าเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ และบรรทัดฐานของสังคมของคนในสังคมปัจจุบันนี้ จากยุคสมัยปัจจุบันไปสู่ยุคสมัยหนึ่งในอนาคตเพื่อให้วัฒนธรรมในสังคมปัจจุบันและประเพณีที่มีการสืบทอดกันมา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้รับการยอมรับจากสังคมและคงอยู่ตลอดไป ซึ่งภาระหน้าที่นี้ตรงกับหน้าที่การให้การศึกษานี้ของสื่อมวลชน

2.1.4 ทฤษฎีสื่อสารมวลชน (Mass Communication Theory)

ทฤษฎีสื่อสารมวลชน (Mass Communication Theory) เป็นที่ทฤษฎีที่ใช้เป็นทางออกอย่างกว้างๆ ของประเทศเสรีนิยมว่า สื่อมวลชนที่แท้จริงนั้นต้องเป็นของประชาชนไม่ใช่เป็นของพรรคการเมืองใดการเมืองหนึ่ง ซึ่งในการบริหารแผนของรัฐบาลต้องเปิดโอกาสให้สื่อมวลชนเป็นส่วนหนึ่งที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น (วัฒนา พัฒนพงศ์, 2529)

แม้ว่าทฤษฎีสื่อสารมวลชนจะเป็นทฤษฎีดั้งเดิมที่ใช้กับสื่อดั้งเดิม เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ แต่เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในช่องทางออนไลน์อย่าง โซเชียลมีเดีย เพชบุ๊กแฟนเพจนั้นยังผ่านองค์กรสื่อที่เป็นสื่อกระแสหลัก จึงมีการศึกษาถึงทฤษฎีสื่อสารมวลชนและการปฏิรูปสื่ออื่น อันดับแรกจำเป็นที่จะต้องเข้าใจพื้นฐานของสื่อมวลชนก่อนว่า นักประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนมีรูปแบบการปฏิบัติงานอย่างไรและมีบทบาทหน้าที่อย่างไรในการทำหน้าที่ให้สมบูรณ์แบบที่สุด ทั้งนี้เพื่อเป็นการทำความเข้าใจกับความหมายและบทบาทหน้าที่ของนักสื่อสารมวลชน McQuail (1994) สรุปแนวคิดพื้นฐานด้านบทบาทหน้าที่อันพึงประสงค์ของสื่อมวลชนที่มีต่อสังคมไว้ 4 ประการ คือการให้ข้อมูลข่าวสาร (Information) การประสานสัมพันธ์ (Correlation) การดำรงความต่อเนื่อง (Continuity) การบันเทิง (Entertainment) และการสร้างความเคลื่อนไหวในสังคม (Mobilization) อย่างไรก็ตามการสรุปของ McQuail ค่อนข้างมีลักษณะเป็นนามธรรม ซึ่งจากการสรุปพื้นที่ด้านบทบาทหน้าที่อันพึงประสงค์ต่อสื่อมวลชนของ McQuail นั้นได้นำมาขยายความโดย ฉอาน วุฒิกกรรมรักษา (2536) ไว้ 6 ประการ ดังนี้ 1) การเป็นผู้ควบคุมดูแลการไหลของข่าวสาร 2) การเป็นผู้แจ้งข่าวสาร 3) การเป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติของรัฐ 4) การเป็นผู้รับเรื่องราวร้องทุกข์ 5) การเป็นผู้นำในการสร้างความเปลี่ยนแปลงหรือมติดิสสาธารณะ และ 6) การเป็นเวทีอภิปรายความคิด ซึ่งสื่อมวลชนต่างมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานให้ลุล่วงตามเป้าหมายและต้องอยู่ภายใต้จริยธรรมสื่อมวลชน โดย สิรินทิพย์ ชันสุวรรณ (2539) ได้สรุปว่าบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในระบอบประชาธิปไตยไว้ 4 ประการดังนี้

1) บทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร (Informer) นักข่าวต้องรายงานสถานการณ์เรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นทั้งภายในชุมชนตัวเองและสถานที่อื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายจากกองบรรณาธิการประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับลักษณะที่เป็นข่าว ที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในประเทศหรือกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ หลังจากนั้นก็ทำหน้าที่วิเคราะห์เนื้อหาข่าวดังกล่าวมีผลกระทบอย่างไรต่อประเทศและประชาชน โดยทำให้ประชาชนสนใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และหากเหตุการณ์นั้นเป็นปัญหาสื่อมวลชนก็ต้องนำเสนอไปในทิศทางที่เป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเห็นถึงปัญหาและกระตุ้นให้ร่วมแก้ปัญหา

2) บทบาทเป็นนายทวาร (Gatekeeper) การนำเสนอข่าวสารต่างๆไปยังผู้รับสาร จะต้องผ่านช่องทางต่างๆ อาทิ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ พื้นที่ออนไลน์ ซึ่งสื่อเหล่านี้จะมีบุคคลที่คอยควบคุมในการเลือกนำเสนอหรือไม่นำเสนอไปยังผู้รับสาร นั่นคือ นายทวาร ที่เป็นผู้ควบคุมไม่ให้เนื้อหาสารนั้นหลุดออกไปสู่ผู้รับสารได้ ซึ่งหากเปรียบเทียบคือ บรรณาธิการ ผู้ช่วยบรรณาธิการ และตัวนักข่าวเอง ในการลงพื้นที่ปฏิบัติงานแต่ละครั้งนักข่าวจะเป็นผู้คิดและตัดสินใจเองว่าเนื้อหาใดที่ควรนำเสนอและไม่ควรนำเสนอ หรือเนื้อหาที่นักข่าวเลือกนำเสนอ นั้นมีผลกระทบในทางลบของประชาชนของแหล่งข่าว หรือแม้กระทั่งของประเทศ รวมถึงการตัดสินใจในการหาข่าวจากแหล่งข่าว การคิดคำถามที่นักข่าวเองได้กำหนดประเด็นมาแล้ว หลังจากนั้นอยู่ในขั้นตอนที่คัดเลือกเนื้อหาใส่ในข่าว ซึ่งก็จะทราบว่าเนื้อหาใดที่ควรเสนอหรือควรละทิ้ง

3) บทบาทเป็นสุนัขเฝ้าบ้าน (Watchdog) บทบาทนี้เป็นบทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งนักข่าวต้องทำตัวเป็นเหมือนสุนัขเฝ้าบ้านคือ ต้องปฏิบัติหน้าที่ในการคอยสอดส่อง ดูแลพฤติกรรมการทำงานของรัฐบาล โดยเฉพาะด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารงาน การเบิกงบประมาณในการใช้จ่ายของคณะรัฐบาลหรือรัฐมนตรีแต่ละกระทรวง คอยจับตามองสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลง หรือเคลื่อนไหวที่ผิดสังเกตของตัวบุคคลในรัฐบาล เพื่อป้องกันการบริหารงานที่ไม่โปร่งใส และบริหารงานที่ผิดพลาด

4) บทบาทการเป็นเจ้าหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์ (Ombudsman) ปฏิเสธไม่ได้ว่านักข่าวเป็นกระบอกเสียงของประชาชนซึ่งก็ความว่าเป็นเสมือนตัวแทนของประชาชนที่จะนำเสนอข้อเท็จจริงหากในกรณีข่าวการเมืองก็จะเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล เปิดโปงสิ่งที่ผิดกฎหมาย เป็นหูเป็นตาให้กับประชาชน และเป็นตัวขยายข้อสงสัยของประชาชน ด้านการรักษาความยุติธรรมของคนในสังคม ซึ่งการได้รับมอบหมายจากประชาชนนี้สาธารณชนจึงยกให้นักข่าวเป็นฐานันดรที่สี่

ซึ่งอาจสรุปได้ว่าบทบาททั้ง 4 ประการนี้เป็นสิ่งสำคัญที่เป็นพื้นฐานสื่อมวลชนในการปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่สื่อยุคเดิม คือ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ จนก้าวเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีอิทธิพลอย่างมากอย่างสื่อออนไลน์ หรือโซเชียลมีเดีย (สังคมออนไลน์) ที่มีภาวะการแข่งขันที่สูงประกอบกับเน้นความรวดเร็วที่ตัวสื่อฯ เองจะผลิตเนื้อหาข่าวสารส่งไปยังประชาชนโดยเร็วที่สุดเพื่อแลกกับเรตติ้งยอดคนเข้าดูจำนวนมาก ปัจจัยเหล่านี้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ของการได้มาซึ่งรายได้ขององค์กรสื่อ ดังนั้นทั้ง 4 บทบาทจึงยังมีความสำคัญต่อการทำหน้าที่ของนักสื่อสารมวลชนอย่างมากที่จะควบคุมให้สื่อฯ อยู่ภายใต้จริยธรรมเพื่อเป็นบรรทัดฐานของวิชาชีพที่ไม่ควรละเมิด และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติ

นอกจากนี้ยัง Schramm (1972) ยังได้ให้คำนิยามความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนไว้ 4 ประการอีกว่า

1) สื่อมวลชนมีหน้าที่บอกกล่าว (To Inform) ให้ผู้รับสารได้ทราบถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เช่นแนวทางการปฏิบัติงานของรัฐบาล และด้านของแนวทางความเป็นอยู่ของประชาชน ภัยพิบัติ และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นต้น

2) สื่อมวลชนมีหน้าที่สอน (To Teach) เพื่อให้ผู้รับสารได้เรียนรู้ข่าวสาร ซึ่งด้านนี้ถือว่าสำคัญอีกด้านหนึ่งที่สื่อมวลชนจะมีหน้าที่สอนให้ประชาชนผู้รับสารได้ศึกษาถึงเรื่องราวดังกล่าวที่เกิดขึ้นด้วยทางด้านกระบวนการตีความและกระบวนการคิด

3) สื่อมวลชนมีหน้าที่ให้ความบันเทิง (To Please) ด้านนี้เป็นด้านที่สื่อมวลชนจะต้องแสดงบทบาทมากกว่าด้านอื่นซึ่งจะต้องให้ความบันเทิงด้านข่าวสารกับประชาชนในการตอบสนองความต้องการของประชาชนที่ใคร่อยากรู้เรื่องที่ตนเปิดรับ สื่อมวลชนจึงมีหน้าที่สนองเรื่องราวเหล่านั้นต่อผู้รับสาร

4) สื่อมวลชนมีหน้าที่เสนอหรือเชิญชวน (To Propose or Persuade) การทำงานในด้านเพื่อให้สื่อมวลชนประชาสัมพันธ์ โฆษณา ด้านข้อมูลข่าวสารที่เด่นของตนเพื่อให้ผู้รับสารให้ความสนใจและเลือกติดตามข่าวสารที่ตนนำเสนอ ดังเช่นการโฆษณาสินค้าเพื่อให้นักสนใจจนถึงขั้นตอนของการเลือกซื้อ

จากการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีสื่อมวลชน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาเป็นกรอบในการศึกษาและสามารถสรุปเนื้อหาของทฤษฎีได้ถึงภาระหน้าที่ของสื่อมวลชนยังมีบทบาทในการร่วมพัฒนาประเทศกับรัฐบาลในด้านการเมือง คือ สื่อมวลชนมีหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชน มีภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานคือคอยเป็นตัวแทนของประชาชนในการตรวจตราการทำงานของรัฐบาลและนำเสนอโครงการต่างๆ ของรัฐบาลเพื่อให้ประชาชนรับทราบ อีกทั้งยังมีหน้าที่ที่จะต้องให้ความรู้ทางด้านการเมืองกับประชาชน เพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตยหรือเพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย บทบัญญัติที่ได้รับการพิจารณาประกาศจากสภาผู้แทนราษฎรการเมืองจากเนื้อหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้มาประกอบงานวิจัยเล่มนี้และอาจจะเป็นข้อมูลในการที่ผู้วิจัยจะนำไปออกแบบสัมภาษณ์และเพื่อให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ผลการวิจัย

2.1.5 ทฤษฎีบรรทัดฐานสื่อมวลชน (Normative Theory)

ทฤษฎีบรรทัดฐานสื่อมวลชนเป็นทฤษฎีที่บ่งบอกถึงลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน ซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละประเทศขึ้นอยู่กับรูปแบบการปกครองของแต่ละประเทศ ซึ่งในขั้นตอนของการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนภายใต้ทฤษฎีบรรทัดฐานสื่อมวลชนนั้นมี 2 ระดับ ซึ่ง (กาญจนา แก้วเทพ, อ้างถึงใน วรมนต์ เมตไตรพันธ์, 2554) ระบุว่า ระดับที่ 1 คือ ระดับโครงสร้าง (Structure) ซึ่งจะเป็นการตรวจสอบบรรทัดฐานในเชิงโครงสร้างของสื่อมวลชน เช่น สื่อมวลชนมีการนำเสนอข่าวที่เสรีภาพปราศจากการควบคุม กำจัดของรัฐหรือไม่ โดยมีจำนวนช่องทางสำหรับการนำเสนอข่าวมากน้อย

เพียงใด การเสนอข่าวเป็นไปอย่างมีหลักประกันเรื่องเสรีภาพหรือไม่ ระดับที่ 2 ระดับปฏิบัติงาน (Performance) จะเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานจริงของนักวิชาชีพสื่อมวลชน ซึ่งเป็นการทำงานในระดับองค์กรสื่อในระดับบุคคล โดยมีการพิจารณาว่าองค์กร หรือบุคคลนั้นมีการนำเสนอข่าวหรือทำงานภายใต้กฎระเบียบหรือไม่ มีแนวทางด้านวิชาชีพ และมีกรอบกำหนดหรือไม่ ซึ่งทฤษฎีบรรทัดฐานสื่อมวลชนนี้มีอำนาจหน้าที่ ที่จะมีความเกี่ยวข้องกับการควบคุม (Control) การปกป้อง (Protection) หรือการกำกับดูแล (Regulation) ซึ่งกระบวนการทำงานของสื่อมวลชนต้องอาศัยกลไกในการขับเคลื่อนในรูปแบบต่างๆ เช่น กฎหมาย จริยธรรมวิชาชีพ และ องค์กรของผู้รับสาร ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าในการปฏิบัติงานจริงสื่อมวลชนไม่อาจที่จะทำตามหลักการที่ตั้งไว้ได้ แต่ที่สำคัญขึ้นอยู่กับว่าสื่อจะสามารถทำตามอุดมคติได้จริงหรือไม่ ซึ่งสถานะภาพของทฤษฎีนี้มีความสำคัญในฐานะ อุดมคติ ที่จะคอยเหนี่ยวรั้งไม่ให้งานของสื่อจมดิ่ง

Christian (อ้างถึงใน อาจารย์ ประทุมมา, 2554) ได้เขียนบทบาทหน้าที่ภารกิจของวิชาชีพนักสื่อสารมวลชนในระบบสังคมประชาธิปไตย ที่แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1) สังเกตและรายงานเรื่องราวต่างๆ ต่อสาธารณะในการดำเนินการให้สำเร็จลุล่วง และสื่อมวลชนเองก็ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนผู้รับสาร 2) การมีส่วนร่วมในพื้นที่สาธารณะในฐานะปัจเจกซึ่งหมายถึงการแสดงความคิดเห็นและการเขียนวิภาควิจารณ์ การให้คำแนะนำ การให้การสนับสนุนในประเด็นต่างๆ ในการดำเนินการตามภารกิจนี้ สื่อมวลชนต้องมีศักยภาพและประสิทธิภาพในการรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่มากมาย มาจัดระเบียบและนำเสนอ พร้อมกันนี้ต้องให้โอกาสผู้รู้จากหลากหลายแหล่ง หลากหลายนุ่มมอง หลากหลายนุ่มมองได้นำเสนอความคิดเห็น และ 3) การให้พื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นของแต่ละบุคคลในการโต้แย้งเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ซึ่งการดำเนินการในลักษณะนี้จะประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ต้องขึ้นอยู่กับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นภายใต้บริบทในสังคมนั้นๆ

Siebert (1956, อ้างถึงใน นันทนา นันทวโรภาส, ม.ป.ป.) กล่าวคือ องค์กรประกอบทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อมวลชนนั้น แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ที่เรียกกันว่า Four Theories of the Press ดังนี้คือ ทฤษฎีเสรีนิยม (Libertarian Theory) ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Theory) ทฤษฎีอำนาจนิยม (Authoritarian Theory) ทฤษฎีเบ็ดเสร็จนิยม (Totalitarian Theory)

2.1.6 ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Theory)

Webster and Trevino (1995) ได้อธิบายข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ดังนี้จากงานวิจัยสื่อที่เกี่ยวข้องกับทางเลือกที่มีความสำคัญในด้านทางเลือกของบุคคลทั่วไปและสื่อ และทฤษฎีที่มีอิทธิพลต่อสังคมในเรื่องของปัจจัยที่มีเหตุผลและสังคมควรจะรวมอยู่ในรูปแบบที่ครอบคลุม

ในการเลือกสื่อของแต่ละบุคคลที่อยู่ในสื่อทั้งแบบสื่อดั้งเดิมและสื่อใหม่ ซึ่งความรับผิดชอบต่อสังคมโดยสื่อมวลชนนั้นจะต้องยึดหลักเสรีภาพตามแนวคิดอิสรภาพนิยม แต่ขณะเดียวกันก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมในการปฏิบัติหน้าที่ควบคู่กันไปด้วย แต่เสรีภาพนั้นจะต้องถูกจำกัดอยู่ภายใต้จรรยาบรรณและบรรทัดฐานของสื่อมวลชนที่มีความรู้สึกในการรับผิดชอบต่อสังคมในการที่จะเสนอข่าวใดข่าวหนึ่งไม่ให้กระทบต่อคนในสังคมเท่าที่ควร

รณฤทธิ์ (2552) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อไว้ว่า (Pulitzer, อ้างถึงใน สมควร กวียะ, 2545) ได้มีการพูดถึงความรับผิดชอบต่อสังคมที่ขยายวงกว้างออกไป ถึงหนังสือพิมพ์ต้องมีเสรีภาพตามแนวความคิดอิสรภาพนิยม แต่ขณะเดียวกันก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมควบคู่กันไปด้วย เกิดเป็นแนวความคิดเสรีนิยมอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเรียกกันว่า Neo-liberalism ในแนวความคิดนี้เสรีภาพถูกจำกัดขอบเขตด้วยความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ประกอบวิชาชีพภายใต้จรรยาบรรณของสมาคมวิชาชีพ และโดยการควบคุมของสถาบันรัฐที่เป็นอิสระไม่ขึ้นกับรัฐบาลหรือผู้ใด (Public but Independent Institutions) ดังที่ (Htuchins, 1947, อ้างถึงใน สมควร กวียะ, 2545) ได้กล่าวถึงสื่อมวลชนที่มีเสรีภาพและความรับผิดชอบต่อสังคมและบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนตามทฤษฎีนี้พัฒนามาจากทฤษฎีเสรีนิยมแบบดั้งเดิม แต่เจาะเน้นที่ความรับผิดชอบต่อสังคมในการปฏิบัติหน้าที่เหล่านั้นให้เกิดผลดีต่อสังคมส่วนรวมอย่างแท้จริงทั้ง 7 ประการ ประกอบด้วย

- 1) จะต้องถือเป็นภาระหน้าที่หลักที่จะให้บริการแก่ระบบการเมือง โดยการให้ข่าวสารและให้มีการอภิปรายโต้เถียงในเรื่องของส่วนรวมหรือกิจการสาธารณะ
- 2) ซึ่งเป็นหน้าที่รองลงมาก็คือ ควรจะต้องส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตยและให้ความสว่างทางปัญญา (Enlightening) แก่สาธารณชนเพื่อจะเกิดความสามารถในการปกครองตนเอง
- 3) ควรจะต้องพิทักษ์รักษาสิทธิของบุคคลโดยคอยเฝ้าดูรัฐบาล (Watchdog Against Government)
- 4) ควรจะต้องให้บริการแก่ระบบเศรษฐกิจ โดยเน้นส่งเสริมผลประโยชน์ของผู้ซื้อผู้ขายสินค้าและบริการด้วยสื่อการโฆษณาแต่รายได้จากการนี้จะต้องไม่บั่นทอนอิสรภาพของสื่อมวลชน
- 5) ควรจะต้องให้ความบันเทิงแก่สาธารณชน แต่มีเงื่อนไขว่าจะต้องเป็นความบันเทิงที่ “ดี” มีคุณภาพ
- 6) ควรจะต้องหลีกเลี่ยงไม่เสนอเนื้อหาเรื่องราวที่อาจนำไปสู่การประกอบอาชญากรรม ความรุนแรง ความไม่สงบเรียบร้อยของบ้านเมือง หรือการก้าวร้าวต่อชนกลุ่มน้อย
- 7) สื่อมวลชนควรจะต้องเป็นพหุนิยม คือสะท้อนความคิดเห็นที่แตกต่างกัน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ใช้สิทธิโต้ตอบ จะเห็นได้ว่าทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม แตกต่างจากทฤษฎีเสรีนิยม

หรืออิสรภาพนิยมตรงประเด็นที่ว่า เสรีภาพมิได้เป็นแต่เพียงอิสรภาพที่ไร้จุดหมายปลายทาง และเสนอสนองสิทธิมนุษยชนในการแสดงออกเท่านั้น หากจะต้องเป็นอิสรภาพที่นำไปสู่การสร้างสรรค์ผลประโยชน์ของส่วนรวมให้เกิดผลอย่างจริงจัง สื่อมวลชนมิได้เกิดมาเพื่อเป็นเครื่องมือของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สร้างความสัมฤทธิ์ผลให้กับสังคมด้วย สรุปได้ว่าเสรีภาพจาก (Freedom From) หรือเสรีภาพเชิงลบ (Negative Freedom) ได้กลายมาเป็นเสรีภาพเพื่อ (Freedom For) หรือเสรีภาพเชิงบวก (Positive Freedom) นั่นเอง

จากการศึกษาทฤษฎีความรับผิดชอบทางสังคม ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นกรอบในการศึกษาและสามารถสรุปเนื้อหาของทฤษฎีได้ดังนี้ เป็นทฤษฎีที่มีความเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การศึกษาของผู้วิจัยในหัวข้อ “เพื่อศึกษารูปแบบเนื้อหา การนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊กแฟนเพจสื่อมวลชนในช่วงการประกาศเลือกตั้งจากรัฐบาล คสช.กับการสร้างความเกลียดชัง” เพราะเนื้อหาของทฤษฎีนี้ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการเน้นที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ทำให้เกิดผลดีต่อสังคมส่วนรวมอย่างแท้จริงทั้ง 7 ประการ โดยประการสำคัญที่ตรงกับหัวข้อของการศึกษาเรื่องนี้คือ ประการที่ 6 คือ “ควรจะต้องหลีกเลี่ยงไม่เสนอเนื้อหาเรื่องราวที่อาจนำไปสู่การประกอบอาชญากรรม ความรุนแรง ความไม่สงบเรียบร้อยของบ้านเมือง หรือการก้าวร้าวต่อชนกลุ่มน้อย” ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกที่จะนำทฤษฎีนี้มาเป็นกรอบในการศึกษา

2.1.7 ทฤษฎีการกำหนดระเบียบวาระของข่าวสาร (Agenda-Setting Theory)

ทฤษฎีการกำหนดระเบียบวาระของข่าวสารนั้นมีการพัฒนามาจากทฤษฎีผู้เฝ้าประตูข่าวสารที่จะสามารถสะท้อนให้เห็นว่าอิทธิพลของสื่อมวลชนมีมากน้อยเพียงใดในการควบคุมข้อมูลข่าวสารก่อนที่จะมีการคัดเลือกและนำเสนอไปยังประชาชน โดยผ่านกระบวนการคัดเลือก เรียบเรียงเนื้อหาต่างๆ เหล่านั้นจากตัวสื่อมวลชนจนมีการกำหนดสาระสำคัญของเนื้อหาต่างๆ ก่อนที่จะกำหนดกรอบเวลาในการส่งสารว่าจะในช่วงใด และในการนำเสนอแต่ละครั้งจะมีในห้วงระยะเวลาเท่าใด หรือในบางครั้งสื่อมวลชนก็มีสิทธิ์ที่จะไม่เลือกนำเสนอเรื่องราวเหล่านั้นได้ โดยการเลือกเนื้อหา เรื่องราวที่จะนำเสนอขึ้นขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านแวดล้อมของตัวสื่อเองทั้งด้านภายในองค์กรและสังคมโดยรวมภายนอก ซึ่งเมื่อนำเสนอไปแล้วนั้นผลตอบรับจากประชาชนคือความคิดและปฏิบัติตามประเด็นหรือวาระที่สื่อมวลชนกำหนดไว้ ดังนั้นทฤษฎีกำหนดวาระข่าวสารจึงเป็นตัวกลไกที่ใช้ศึกษาถึงผลกระทบของประชาชนกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความคิดเห็นจากการที่สื่อมวลชนเป็นผู้ชี้นำ อีกนัยหนึ่งในยุคเทคโนโลยีเข้ามามีอิทธิพลอย่างมากต่อการสื่อสารของมนุษย์ผ่านช่องทางออนไลน์ที่มีการสื่อสารอย่างรวดเร็วจากทั่วทุกมุมโลกทำให้ทฤษฎีกำหนดวาระของข่าวสารที่ตัวสื่อฯ เป็นผู้กำหนดก่อนนำเสนอขึ้นอาจมีการเปลี่ยนรูปแบบไปตามลักษณะของข่าวสารโดยในบางครั้ง ผู้รับสารอาจจะเป็นต้นทางของข่าวสารนั่นเอง และสื่อมวลชนก็มีหน้าที่เป็นตัวคัดกรอง ตรวจสอบ

ข้อเท็จจริงก่อนที่จะนำข้อมูลนั้นมาเป็นข่าว ดังที่ อลงกรณ์ เหมือนดาว (2558) กล่าวถึงการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในการที่จะตรวจสอบข้อมูลข่าวสารก่อนที่จะนำเสนอไปยังผู้รับสารในยุคสมัยของสื่อออนไลน์เข้ามามีอิทธิพลต่อการสื่อสารอย่างมากในปัจจุบันว่า ในการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์หรือโซเชียลมีเดียมันไม่ได้เป็นปัญหาแต่ยังเป็นประโยชน์ของทั้งตัวสื่อฯ เองหรือแม้กระทั่งผู้รับสาร เพียงแต่สื่อมวลชนต้องตรวจสอบเนื้อหาอาทิ ข้อความ ภาพ คลิปวิดีโอ ให้ละเอียดก่อนที่จะนำไปเป็นข่าว ไม่ใช่เน้นที่ความสนใจของผู้รับสารเพียงอย่างเดียว วิจารณ์สื่อมวลชนเอง ได้กลายเป็นผู้ตามกระแสเห็นเรื่องราวน่าสนใจ ในโซเชียลมีเดีย ต่างก็กระโจน เข้าแย่งกันน มาเป็นข่าวของตัวเองให้เร็วที่สุด จนลืมการตรวจสอบ

มานะ ตรีรยาภิวัฒน์ (2557) ได้กล่าวถึงการกำหนดเรื่องราวข่าวสารในรูปแบบของช่องทางออนไลน์ว่า ก่อนหน้านี้ สื่อมวลชนจะเป็นผู้กำหนดวาระข่าวสารว่าจะนำเสนอประเด็นอะไร แต่ในปัจจุบัน สื่อสังคม ออนไลน์ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อสื่อมวลชนในการกำหนดทิศทางวาระข่าวสารด้วยซึ่งอิทธิพลดังกล่าว มาจากการโพสต์ภาพหรือความคิดเห็น แล้วเกิดการแชร์ต่อๆ เป็นวงกว้าง จนทำให้สื่อมวลชนอาจ นำกระแสเหล่านั้นมาเป็นข่าว

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (2550, น. 12) ได้กล่าวถึงการกำหนดข่าวสารของไว้ว่า นักสื่อสารมวลชนยังคงเป็นผู้ที่ต้องคัดเลือกประเด็นเรื่องราวต่างๆในการนำเสนอต่อประชาชน จึงทำให้สื่อมีบทบาทอย่างมากต่อการกำหนดข่าวสารที่เกิดขึ้นทั้งเป็นประเด็นเกี่ยวกับการโต้แย้งของประชาชนในสังคมที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ดังนั้นสื่อมวลชนจึงถูกมองว่าเป็นผู้ที่กำหนดประเด็นข่าวสารก่อนเผยแพร่สู่สังคม (Agenda setting) ซึ่งจะเห็นได้ว่าเรื่องราวใดที่สื่อมีการนำเสนออันล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องที่มีประเด็นกระทบต่อสังคมอย่างมาก อาทิ วาระการเมืองและสังคม (Social and Political Agenda) ดังที่ (Mccombs & Shaw, 1972, อ้างถึงใน นันทกานต์ ทองพูน, 2553) ที่ชี้ให้เห็นว่าการทำงานของสื่อมวลชนในลักษณะการกำหนดวาระข่าวสารนั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิด ทศนคติ มุมมองที่แตกต่างจากเดิม โดยสิ่งที่จะชี้ชัดว่าสื่อประสบความสำเร็จในการกำหนดวาระข่าวสารนั้นอยู่ที่ความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงการรับรู้และพัฒนาความเข้าใจของปัจเจกบุคคลได้

McQuail and Windahl (1986, อ้างถึงใน อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2550, น. 13) มีความเห็นแย้งว่าการที่จะกำหนดวาระของสื่อต้องมองให้ลึกซึ้งว่าใครเป็นตัวกำหนดวาระที่แท้จริง เช่น การถูกกำหนดโดยพรรคการเมือง สถาบัน หรือองค์กร ต่างๆหรือพลเมืองปัจเจกบุคคล โดยจุดมุ่งหมายของแต่ละกลุ่มก็มีความแตกต่างกัน หากกล่าวถึงพรรคการเมืองเป็นผู้กำหนดวาระผ่านสื่อมวลชนเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับองค์กรตนนั้น อีกทั้งยังมีการกำหนดโดยพลเมืองที่ต้องการสื่อสารจากชนชั้นล่างไปยังผู้นำทั้งในด้านสังคมและการเมือง สื่อมวลชนจึงมีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการรับรู้ของประชาชน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็จะต้องแยกแยะว่าใครคือผู้กำหนดวาระที่แท้จริง

กิติมา สุรสสนธิ (2548, น. 165) ได้สรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการกำหนดวาระข่าวสารหรือการจัดลำดับความสำคัญของสารที่สื่อมวลชนจะนำเสนอไว้เป็น 3 ส่วนว่า

1) การจัดวาระจากสื่อ (Media Agenda) เป็นการจัดลำดับความสนใจในเนื้อหาหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยต้องเป็นเนื้อหาที่สื่อให้ความสนใจและต้องการที่จะนำเสนอเป็นหลัก

2) การจัดวาระของสาธารณชน (Public Agenda) เป็นการจัดลำดับเหตุการณ์ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในทุกวันอันมีผลกระทบต่อสาธารณะหรือเป็นเรื่องราวที่ประชาชนให้ความสนใจเป็นหลัก

3) การจัดวาระของรัฐบาล (Policy Agenda) เป็นการจัดลำดับเหตุการณ์ที่ขึ้นอยู่กับรัฐบาลที่จะวางนโยบายทางการเมือง โดยมีการกำหนดถึงนโยบายและความต้องการของรัฐบาล การกำหนดวาระทั้ง 3 ส่วนทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ดังนี้

(1) สื่อมวลชนมีอิทธิพลโดยตรงต่อการกำหนดวาระสาธารณะที่อาจจะมีผลมาจากนักข่าวหรือสื่อมวลชนที่ให้ความสนใจของสื่อแต่ละประเภทที่ส่งผลต่อความคิดของประชาชน

(2) ความเห็นสาธารณะ (Public Opinion) มีผลต่อการกำหนดนโยบาย (Policy Agenda) ของนักการเมืองตามที่ประชาชนต้องการเพื่อการได้มาซึ่งคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง

(3) การจัดวาระของสื่อ (Media Agenda) เป็นการกระทำได้โดยอิสระไม่อยู่ภายใต้อำนาจของรัฐแต่จะมีผู้ใช้การจัดวาระของสื่อมาเป็นตัวชี้นำความเห็นในสาธารณะ (Public Opinion) คือ นักการเมือง นำมาสู่ข้อที่

4) ซึ่งในบางเหตุการณ์รัฐมีผลต่อการกำหนดนโยบายความเป็นสาธารณะและมีผลอย่างมากต่อการกำหนดวาระของสื่อ

McCombs and Shaw (1972) ได้พิสูจน์เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องการกำหนดวาระของสื่อ (Agenda-Setting) พบว่า “ผู้รับข่าวสารไม่เพียงแต่เรียนรู้เกี่ยวกับประเด็นสาธารณะและเรื่องราวอื่นๆ ผ่านสื่อมวลชนเท่านั้น แต่ยังเรียนรู้ถึงว่าจะให้ความสำคัญของประเด็นปัญหาหรือเรื่องหนึ่งๆ มากน้อยเพียงใดจากการที่สื่อมวลชนได้นำเสนอไว้

จุฑาทพล เมตตาสัตย์ (2556) ได้สรุปเกี่ยวกับหลักทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสารไว้ดังนี้ ลักษณะของผลการสื่อสารมวลชนตามแนวความคิดนี้แสดงให้เห็นว่า สื่อสารมวลชนมีผลโดยตรงกับผู้รับสาร แต่เป็นผลในระยะยาว ต่างกับทฤษฎีกระสุนปืน (Magic Bullet Theory) ที่เกิดขึ้นทันทีที่สื่อมวลชนเป็นเสมือนกระสุนปืนที่พร้อมจะพุ่งใส่เป้าหมายทันที หากแต่ทฤษฎีนี้มีผลต่อความรู้สึก ความคิด การตัดสินใจและยังเป็นผลที่อยู่ในความรู้สึก ความเข้าใจของประชาชนต่อเนื้อหาสารที่สื่อมวลชนนำเสนอไปก่อนที่จะเป็นผลจากการสร้างสมในระยะยาว เพราะการกำหนดวาระของสื่อ นั้นจะไปสร้างจินตภาพเกี่ยวกับประเด็นข่าวนั้นให้อยู่ในใจผู้คนเพื่อติดตามข่าวสารนั้นต่อไป

จากการศึกษาทฤษฎีการกำหนดระเบียบวาระของข่าวสาร ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเป็นกรอบในการศึกษาและสามารถสรุปเนื้อหาของทฤษฎีได้ดังนี้ ทฤษฎีนี้มีเนื้อหาที่บ่งบอกถึงการกำหนดเนื้อหา ข่าวสาร ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันจนเข้าสู่กระบวนการคัดเลือกของสื่อมวลชนเพื่อนำเสนอต่อไปยังประชาชน ซึ่งทฤษฎีความความเกี่ยวข้องของวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยในหัวข้อ “เพื่อศึกษารูปแบบเนื้อหา การนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊กแฟนเพจสื่อมวลชนในช่วงการประกาศเลือกตั้งจากรัฐบาล คสช. กับการสร้างความเกลียดชัง และ เพื่อศึกษาแนวโน้มในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในแฟนเพจสื่อมวลชนที่การสร้าง ความเกลียดชัง ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ทฤษฎีนี้เป็นกรอบในการศึกษาว่า สื่อมวลชนมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเนื้อหาอย่างไรในการนำเสนอไปสู่ประชาชนและเนื้อหานั้นหากประชาชนมีการรับรู้แล้วนั้นจะคล้อยตามเนื้อหาที่สื่อมวลชนนำเสนอไปหรือไม่

2.1.8 จรรยาบรรณในการรายงานข่าว

ในทุกสาขาวิชาชีพต้องการสิ่งที่เข้ามาควบคุมอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อจำกัดการประกอบวิชาชีพให้อยู่ภายใต้บรรทัดฐานและระบบระเบียบการควบคุมในลักษณะเดียวกัน ซึ่งในวิชาชีพสื่อมวลชนก็เป็นอีกหนึ่งสาขาอาชีพที่มีการระบุหรือมีการออกกฎข้อบังคับให้การปฏิบัติงานในวิชาชีพเป็นไปด้วยความเรียบร้อยคือ จริยธรรมสื่อมวลชน ที่ทุกสำนักข่าวจะต้องให้ความเคารพและอยู่ภายใต้บรรทัดฐาน ข้อกำหนด กฎเกณฑ์ที่หน่วยงานรับผิดชอบเป็นผู้กำหนด เช่นการศึกษาวิจัยเล่มนี้เลือกสำนักข่าวคมชัดลึก และ Voice TV21 ซึ่งทั้ง 2 สำนักข่าวนี้นี้เป็นสมาชิกของสมาคมผู้ผลิตสื่อออนไลน์ จึงต้องให้ความเคารพการกำหนดกฎเกณฑ์ของสมาคม ดังที่ สุกัญญา บุรณเดชาชัย (2549) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติหน้าที่ภายใต้จริยธรรมสื่อมวลชนไว้ดังนี้ สื่อมวลชนที่ทั้งที่เป็นองค์กรธุรกิจหรือสถาบันสาธารณะต้องมีจริยธรรมและจรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน นอกเหนือจากกระบวนการควบคุมทางกฎหมายในรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนแล้ว ยังต้องมีการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนขึ้นมาเพื่อออกกฎระเบียบการปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมการนำเสนอข่าวสารที่มีอิทธิพลต่อประชาชนผู้รับสาร ทั้งด้านบวกและลบ เพื่อไม่ให้สื่อมวลชนนำสิทธิเสรีภาพเหล่านี้ไปละเมิดสิทธิ เสรีภาพจากการนำเสนอข่าวของผู้อื่น ซึ่งหากสื่อมวลชนไม่เคารพจริยธรรมจรรยาบรรณในวิชาชีพนี้ก็กล่าวได้ว่าสื่อมวลชนนั้นละเมิดหลักการปฏิบัติหน้าที่ที่ถูกต้องของตน ซึ่งในการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนในประเทศไทยนี้เคยได้รับการกล่าวถึงว่าเป็นสื่อมวลชนที่มีเสรีภาพมากที่สุดในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่ถึงแม้ว่าสื่อมวลชนไทยจะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแล กำจัดสิทธิของคณะรัฐบาลที่มาจากการปฏิวัติที่ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี 2557 คือ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. แต่ก็ยังกล่าวได้ว่า สื่อมวลชนไทยยังคงมีเสรีภาพในการปฏิบัติงานมากกว่าสื่อมวลชนในประเทศอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังที่ สมชัย สุวรรณบรรณ (2557) ได้กล่าวไว้ว่า ระดับการมีเสรีภาพของ

ลื่อนั้นย่อมไม่ใช่หลักประกันที่จะแสดงถึงความรับผิดชอบของสื่อในประเทศนั้นๆ ได้ หากแต่องค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนส่วนใหญ่ในประเทศไทยนั้นจะมีการกำหนดกรอบและแนวทางการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนภายในองค์กรในการดำเนินงาน ซึ่งศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้ทำการวิจัยเรื่อง “จริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชน” พบว่าสื่อมวลชนในประเทศไทยมีปัญหาทางด้านการปฏิบัติงานโดยไม่มีจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามตัวของสื่อมวลชนผู้ปฏิบัติงานเองก็พยายามที่จะพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีจริยธรรมมากขึ้น แต่จากการศึกษาพบว่าสาเหตุที่สื่อมวลชนไม่มีจริยธรรมในการทำงานนั้นมาจากองค์กรที่ผลิตสื่อ หรือสำนักข่าวต้นสังกัดไม่ได้ใส่ใจการทำงานภายใต้จริยธรรมอย่างจริงจัง เพราะความไม่มีเกณฑ์ของการบัญญัติจริยธรรมที่ชัดเจน รวมถึงกฎหมายที่ควบคุมและสมาคมที่คอยสอดส่องดูแลการปฏิบัติงานยังไม่เอาจริงจังกับบทลงโทษสื่อที่ปฏิบัติงานผิดจรรยาบรรณ อีกทั้งยังพบว่าการดำเนินการธุรกิจสื่อมวลชนเป็นการดำเนินธุรกิจแบบทุนนิยม คือต้องการรายได้จากองค์กรธุรกิจอื่นในการโฆษณาที่มีจำนวนมาก เพราะหากมีการนำเสนอข่าวที่แปลกและประเด็นเหนือกว่าสื่อสำนักอื่น ประชาชนก็จะสนใจรับชมเป็นพิเศษก็จะทำให้ธุรกิจต่างๆ ติดต่อเข้ามาโฆษณาผ่านคลื่นสถานีมากขึ้น แต่ความแปลกใหม่ของประเด็นการนำเสนอเหล่านี้ก็อาจจะเป็นการนำเสนอที่ผิดจรรยาบรรณ จึงทำให้สมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยได้บัญญัติจรรยาบรรณจริยธรรมของการปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชนไว้ดังนี้

- 1) ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพของการนำเสนอข่าวและความคิดเห็น
- 2) ให้ประชาชนได้ทราบข่าวเฉพาะที่เป็นจริง การเสนอข่าวสารใดๆ ออกพิมพ์โฆษณาเผยแพร่ถ้าปรากฏว่าไม่ตรงต่อความเป็นจริง ต้องรีบดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องโดยเร็ว
- 3) ในการได้มาซึ่ง ข่าว ภาพ หรือข้อมูลอื่นใด มาเป็นของตนต้องใช้วิธีการที่สุภาพและซื่อสัตย์เท่านั้น
- 4) เคารพในความไว้วางใจของผู้ให้ข่าวและรักษาไว้ซึ่งความลับของแหล่งข่าว
- 5) ปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยมุ่งหวังต่อสาธารณะประโยชน์ ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่ แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว หรือหมุ่คณะโดยไม่ชอบธรรม
- 6) ไม่กระทำการอันเป็นการบั่นทอนเกียรติคุณของวิชาชีพ หรือความสามัคคีของเพื่อนร่วมวิชาชีพทางด้านของสมาคมนักข่าววิทยุโทรทัศน์ไทย ได้ออกกำหนดระเบียบสมาคมนักข่าววิทยุโทรทัศน์ไทยว่าด้วยเรื่อง จริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชนที่จะต้องยึดถือและปฏิบัติดังนี้
 - (1) นำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสาร ข้อเท็จจริงเพื่อประโยชน์สาธารณะด้วยความถูกต้องครบถ้วนเป็นธรรม
 - (2) เคารพสิทธิมนุษยชน คัดค้านการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่เกี่ยวข้องในข่าว

- (3) มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพสื่อมวลชนและไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
- (4) ปกป้องและปฏิบัติต่อแหล่งข่าวอย่างเป็นธรรม
- (5) ให้ความสำคัญเป็นธรรมของผู้ตกเป็นข่าว หากนำเสนอข้อมูลผิดพลาดต้องดำเนินการแก้ไขโดยทันที พร้อมขออภัยในความผิดพลาดดังกล่าว
- (6) ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพของการเสนอข่าวและความคิดเห็น
- (7) ไม่กระทำการอันเป็นการบั่นทอนเกียรติคุณของวิชาชีพ หรือความสามัคคีของเพื่อนร่วมวิชาชีพ (ศิริวรรณ อนันต์โท, วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์, มนวิภา วงรุจิระ และกรรณิกา เพชรแก้ว, 2557)

จริยธรรมสื่อออนไลน์ ข้อกำหนด และแนวทางปฏิบัติ

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ (2562) ได้ให้ความหมายและวิธีการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ในเรื่อง แนวปฏิบัติสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ เรื่อง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน พ.ศ. 2562 ไว้ว่า

“องค์กรสื่อมวลชน” หมายถึง องค์กรสมาชิกสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ องค์กรสมาชิกสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย องค์กรสมาชิกสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ และองค์กรสื่ออื่น ๆ ที่ยอมรับแนวปฏิบัตินี้ “ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชน” หมายถึง ผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ตามธรรมนูญสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540 ผู้ประกอบการวิชาชีพข่าว ผู้ปฏิบัติงานข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ตามธรรมนูญสภาวิชาชีพ ข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2552 ผู้ประกอบการวิชาชีพข่าวออนไลน์ซึ่งเป็นสมาชิกสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ตามข้อบังคับสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ และผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนอื่นที่ยอมรับแนวปฏิบัติดังนี้

แนวทางและข้อกำหนดในการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร รวมถึงการแสดงความคิดเห็น ที่ต้องยึดมั่นอยู่ภายในกรอบจริยธรรมแห่งวิชาชีพสื่อมวลชนที่มีสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์เป็นผู้ควบคุมอย่างเคร่งครัด ซึ่งการนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อมวลชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์นั้นให้ปฏิบัติตามข้อบังคับจริยธรรม หลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติขององค์กรที่กำกับดูแลและให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งต้องไม่เป็นการสร้างความเกลียดชังระหว่างคนในสังคม ไม่ยุยงให้เกิดความรุนแรง ความแตกแยก จนอาจนำไปสู่ความขัดแย้งและเสียหายรุนแรงขึ้นภายในชาติ อีกทั้งสื่อมวลชนที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านออนไลน์ต้อง มีความถี่ถ้วนระมัดระวังการตกเป็นเหยื่อหรือเป็นเครื่องมือของกลุ่มคน/กลุ่มการเมืองผู้ให้ข้อมูลที่หวังผลประโยชน์จากกานำเสนอข่าวของสื่อมวลชน รวมถึงสื่อมวลชนต้องนำเสนอมุมมองต่างๆ จากทุกฝ่ายในคราวเดียวกัน เพื่อลดความเป็นอคติต่อการเปิดรับข้อมูลของผู้รับสาร ทั้งยังเป็นการเคารพสิทธิของผู้ที่

เกี่ยวข้องที่อยู่ในเนื้อหาข่าว และคำนึงถึงการไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล สิทธิมนุษยชน ด้วยการเลือกใช้ คำ ภาษา และรูปแบบการนำเสนอที่ไม่เป็นการเหมารวม เช่น การใช้คำเรียกที่ตัดสิน หรือเหมารวม เป็นกลุ่ม การใช้คำที่กระตุ้นความรู้สึกของผู้รับสารที่จะทำให้เกิดการเกลียดชังและขัดแย้ง (Hate Speech) ขึ้นในสังคม

นอกจากนี้ยังต้องละเว้นการใช้ข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ ที่มีความรุนแรงและอนาจาร แต่ หากจำเป็นต้องนำเสนอเพื่อประโยชน์สาธารณะ สื่อมวลชนต้องเลือกใช้รูปภาพ ภาพนิ่ง หรือ ภาพเสมือนจริง (กราฟฟิก) แทนการนำเสนอด้วยคลิปเพื่อลดความรุนแรง ต้องไม่วนซ้ำภาพที่ตอกย้ำ ความรุนแรงในการนำเสนอ ในกรณี UGC ที่เป็นการถ่ายทอดสดบนสื่อสังคมออนไลน์ โดยมีเนื้อหาที่มีความรุนแรง องค์กรสื่อมวลชนต้องใช้วิจารณญาณคาดการณ์เหตุการณ์ว่าถ้ามีแนวโน้มในการพัฒนา ไปในทางที่รุนแรงยิ่งขึ้น ต้องงดเว้นการแชร์หรือลบลิงก์ หรือ นำเสนอการถ่ายทอดสดบนสื่อสังคม ออนไลน์ที่ไม่เหมาะสมไปใช้ในการรายงานข่าวทันที ซึ่งที่ต้องคำนึงคือ การใช้เนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ของแหล่งข่าว/ผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น การใช้ภาษาที่ล่อแหลม สื่อความหมายไปในเชิงลบ แสดงความ ก้าวร้าว ดูหมิ่น รวมถึงคำที่ไม่สุภาพ ต้องนำเสนอโดยการดูตเสียง หรือ ใช้ภาพ Insert ประกอบกับ การบรรยายในขณะนำเสนอ และอธิบายเนื้อหาของกรรายงานข่าวโดยไม่ปล่อยเสียงจากเหตุการณ์ จริง

ในขณะที่สื่อต่างประเทศก็มีการสรุปประเด็นทางจริยธรรมในการใช้สื่อออนไลน์และสื่อสังคม ในการรายงานข่าวไว้ 4 ประเด็นที่ Five Online Standards and Ethics Pointers for Journalists (Reid, 2013) ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

1) การเน้นความถูกต้องที่ต้องมาก่อนความรวดเร็ว (Accuracy VS Speed) เนื่องจากสื่อสังคม (Social Media) มีทั้งข้อดีและข้อเสียภายใต้ความรวดเร็วที่แฝงไปด้วย เรื่องที่เป็น ข่าวด่วน (Breaking News) และข่าวหลอก ข่าวลือที่ อาจแฝงมาได้ง่าย ซึ่งอาจทำให้เกิดการรายงาน ข่าวที่ผิดพลาด อาจทำให้ส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง ดังนั้น จริยธรรมในเรื่องของการตรวจสอบความ ถูกต้อง ตรวจสอบข้อเท็จจริง เป็นสิ่งที่ยังจำเป็นอย่างมากในการนำเสนอข่าว นอกจากนี้ยังต้องเข้าถึง ประเด็นและข้อมูลให้ได้อย่างรวดเร็ว เพื่อตอบสนองความต้องการในเรื่องความเร็วไปพร้อมๆ กันด้วย อย่างไรก็ตามความ ถูกต้องต้องมาก่อนความเร็วเสมอ

2) ความโปร่งใส (Transparency) เป็นประเด็นแนวปฏิบัติในการลงพื้นที่ทำข่าว และนำเสนอไปยังผู้รับสารที่สำคัญมากในการรักษาความถูกต้องและความน่าเชื่อถือขององค์กร โดยเฉพาะการรายงานสดผ่านสื่อออนไลน์และสื่อสังคม เช่น Liveblog, Live Coverage, Live Tweet เป็นต้น บนสื่อ เหล่านี้การอ้างอิง และการลิงก์กลับไปต้นต่อของข้อมูลเป็นเรื่องสำคัญที่ ผู้สื่อข่าวควรทำเพื่อแสดงถึงความโปร่งใสของข้อมูลที่นำเสนอ

3) การเพิ่มคุณค่าให้ข่าวที่นำเสนอ (Adding Value) ย่อมเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้ข่าวนั้นมีความน่าสนใจ ในมิติของจริยธรรมในการใช้สื่อออนไลน์และสื่อสังคมนั้น การเพิ่มคุณค่าให้กับเรื่องราวด้วยข้อมูลที่รอบด้าน การให้พื้นที่ในการถกเถียง แลกเปลี่ยนจากทุกฝ่ายอย่างครบถ้วน เป็นสิ่งที่ควรทำบนสื่อดังกล่าว มากกว่าแค่การทำซ้ำข้อมูลจากสื่อหนึ่งไปอีกสื่อหนึ่งโดยไม่ให้ข้อมูลที่แตกต่างเพิ่มเติม

4) การแก้ไขข้อผิดพลาดให้ถูกต้อง (Correction) เป็นสิ่งที่ควรพึงกระทำหากสื่อมวลชนนำเสนอข่าวออกไปสู่สาธารณชนและเกิดความผิดพลาด ในการนำเสนอข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ และสื่อสังคมนั้น ความรวดเร็วทำให้เกิดความผิดพลาดได้อย่างง่ายดาย เช่น กรณีการสะกดผิด ข้อมูลที่ยังไม่เป็นข้อเท็จจริงแน่ชัดซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เมื่อรายงานไปแล้วทำให้เกิดความผิดพลาดก็เป็นได้ ดังนั้น การแก้ไขข้อผิดพลาด และแจ้งให้ผู้ติดตามทราบอย่างชัดเจนว่ามีข้อผิดพลาดและได้แก้ไขแล้ว เป็นแนวทางปฏิบัติที่ผู้สื่อข่าวต้องยึดถือเพื่อรักษาจริยธรรมในการรายงานข้อมูลให้ถูกต้อง

5) การจัดการความขัดแย้งและข้อถกเถียงที่เกิดจากข้อเขียน/ข่าวที่นำเสนอ (Dealing with Trolls) การปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นได้บนสื่อออนไลน์และสื่อสังคมทำให้มีการคอมเมนต์ แสดงความเห็น และนำไปสู่การถกเถียงกันในเรื่องที่มีความเห็นแตกต่างได้ ผู้สื่อข่าวและกองบรรณาธิการต้องมีหลักในการจัดการกับความเห็นต่างที่เกิดขึ้นจากสิ่ง ที่รายงานข่าวไป หรือถ้ามีการโจมตีโดยตรงต่อผู้สื่อข่าวต่อประเด็นหรือข้อข่าวที่ นำเสนอผ่านสื่อออนไลน์และสื่อสังคม ผู้สื่อข่าวต้องมีวิธีการในการจัดการปัญหาเพื่อลดความขัดแย้งนั้นแต่ยังรักษามาตรฐานการรายงานข้อเท็จจริงได้โดยไม่ปล่อยให้คน บนโลกออนไลน์มีอิทธิพลเหนือการนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงของผู้สื่อข่าว

จากการศึกษาจรรยาบรรณสื่อมวลชน และจริยธรรมสื่อออนไลน์ ข้อกำหนด และแนวทางปฏิบัติ ผู้วิจัยได้นำไปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาถึงจรรยาบรรณของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารไปสู่ผู้รับสารว่าภายใต้กรอบจรรยาบรรณนั้นสื่อมวลชนมีการเคารพมากน้อยแค่ไหน และมีการปฏิบัติตามหรือไม่ และศึกษาถึงผลกระทบหากสื่อมวลชนไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของสื่อมวลชน และจริยธรรมสื่อออนไลน์ ที่สภากาหนดหนังสือพิมพ์ได้ออกข้อกำหนด และแนวทางการปฏิบัติงานของสื่อมวลชน เพื่อให้เป็นไปในทิศทางที่สมควร ถูกต้อง และเหมาะสม และป้องกันการยุ่งปลุกปั่นให้เกิดความวุ่นวายภายในชาติ อีกด้วย การศึกษาจรรยาบรรณสื่อมวลชนนี้เพื่อให้อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษาในหัวข้อ “เพื่อศึกษารูปแบบเนื้อหา การนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊กแฟนเพจสื่อมวลชนในช่วงการประกาศเลือกตั้งจากรัฐบาล คสช.กับการสร้างความเกลียดชัง” โดยผู้วิจัยได้ทำการนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์และอาจจะนำไปเป็นแบบสัมภาษณ์สื่อมวลชนก่อนที่จะนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ผลการวิจัย

2.1.9 จริยธรรมสื่อมวลชนและการกำกับดูแล

มีผู้ให้ความหมายในคำว่า จริยธรรม ไว้อย่างมากมายแต่ในความหมายต่างๆเหล่านั้นก็จะมีนิยามที่คล้ายกันคือ จริยธรรมคือหลักศีลธรรมสำหรับการดำรงชีวิตและตัดสินใจ ดังที่ Leslie (2004) ได้ค่านิยามที่มีความเกี่ยวข้องกับจริยธรรมไว้ว่า คือ ศีลธรรม ความเชื่อ ปทัสถาน และค่านิยม โดยจากการรวบรวมที่มีบุคคลกล่าวถึงจริยธรรมจนนำมากำหนดความหมายที่ชัดเจนไว้ 3 แบบคือ จริยธรรมเป็นสิ่งที่บุคคลและสังคมใช้ในการตัดสินใจความถูกต้องหรือความผิด และแนวทางการปฏิบัติทางศีลธรรมที่คนใช้ในการดำรงชีวิตการตัดสินใจในการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ไม่สมควรกระทำแต่หากกระทำก็ไม่ผิดกฎหมาย ซึ่งหากมนุษย์ตัดสินใจกระทำการในเรื่องที่ผิดจริยธรรมนั้นก็อาจจะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมได้ รวมถึงจริยธรรมยังเป็นการสร้างความรู้สึกรู้สึกนึกคิดภายในตัวตนของบุคคลนั้นว่าสิ่งที่จะกระทำ หรือสิ่งที่กระทำไปแล้วนั้นถูกหรือผิด

จริยธรรมสื่อเป็นอีกแขนงหนึ่งของจริยศาสตร์ประยุกต์ (ศิริวรรณ อนันต์โท และคนอื่น ๆ, 2557) โดยนำเอาทฤษฎีทางด้านจริยศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ร่วมกับการทำงานของนักสื่อสารมวลชนในทุกรูปแบบทั้ง หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ ภาพยนตร์ รวมถึงละคร ซึ่งในปัจจุบันโลกเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วจนมีการเรียกสื่อหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ และภาพยนตร์ว่า สื่อเดิม แต่มีการพัฒนาจนนำไปสู่สื่อใหม่ที่เรียกว่า สื่อออนไลน์ยุคดิจิทัล หรือสื่อใหม่ จากการที่เครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีการเข้าถึงทุกชุมชนประชาชนก็มีช่องทางที่จะเลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสารได้อย่างแพร่หลายขึ้นจึงทำให้สื่อเดิมมีการพัฒนาการเสนอข่าวในรูปแบบสื่อใหม่ในทุกสำนักข่าวจนนำมาสู่คำว่านักข่าวพลเมืองที่อยากต่อการควบคุมด้านจริยธรรมให้นำเสนอข่าวโดยเป็นไปอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง โดยจริยธรรมสื่อจะช่วยให้นักข่าวหลักหรือบุคคลทั่วไปที่ต้องการจะนำเสนอข่าว หรือที่เรียกว่านักข่าวพลเมือง สามารถตัดสินใจในเรื่องของการนำเสนอเนื้อหาต่างๆได้ว่าสมควรที่จะนำเสนอหรือไม่และเป็นการประยุกต์ใช้ในขณะปฏิบัติงานเพื่อความถูกต้องและรักษาไว้ซึ่งเกียรติในวิชาชีพอย่างเป็นทางการ โดยการปฏิบัติตามจริยธรรมนี้เป็นการตัดสินใจด้วยตนเองที่มีการใช้หลักคิดและเหตุผลจนนำมาสู่การตัดสินใจโดยสมัครใจ

Merrill (1997) ได้กล่าวถึงจริยธรรมสื่อว่าเป็นเรื่องของความดี ความเลว ความถูกต้อง ความผิด ในการกระทำของบุคคล หากพูดถึงจริยธรรมสื่อก็คือ การคิดวิเคราะห์ว่าสิ่งใดควรนำเสนอ สิ่งใดไม่ควรนำเสนอ และการนำเสนออันดีหรือไม่ ของนักวิชาชีพสื่อมวลชน ซึ่งในด้านของจริยธรรมนี้ตัวสื่อเองนั้นไม่สามารถที่จะปฏิบัติตามจริยธรรมได้ เพราะตัวสื่อไม่ใช่ผู้ปฏิบัติงานหากเป็นเพียงช่องทางที่จะกระจายข่าวเท่านั้น แต่ในเรื่องของการรักษา เคารพ ยึดถือจริยธรรมนั้นต้องหมายถึงตัวบุคคลที่ปฏิบัติงานเท่านั้นที่จะทำงานภายใต้จริยธรรมหรือไม่ มีผู้กล่าวถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชนอยู่มากมาย จนทำให้มีนักวิชาการอย่าง McQuail (2010) ได้สรุปประเด็นใหญ่ๆ ไว้ 6 ประเด็น คือ

- 1) การนำเสนอความจริง
- 2) การนำเสนอข้อมูลอย่างชัดเจน
- 3) การปกป้องสิทธิสาธารณะ
- 4) ความรับผิดชอบในการสร้างมติสาธารณะ
- 5) ความมีมาตรฐานในการรวบรวมและนำเสนอข้อมูล
- 6) ความเคารพในความน่าเชื่อถือของแหล่งข่าว

แต่ทั้งที่ทั้งนี้จริยธรรมสื่อมวลชนย่อมมีความแตกต่างกันตามลักษณะการปฏิบัติงานของสื่อแต่ละประเภท และบริบททางสังคม วัฒนธรรมของสื่อที่ทำหน้าที่อยู่ในสังคมนั้นๆ

จากการศึกษาจริยธรรมของสื่อมวลชนในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้วิจัยได้นำไปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาถึงการปฏิบัติงานของผู้สื่อข่าวภายใต้จริยธรรมสื่อมวลชนว่า การลงพื้นที่ปฏิบัติงานรวมถึงการนำเสนอเนื้อหาข่าว ตัวสื่อมวลชนเองนั้นก็มีจริยธรรมไม่น้อยแค่นั้นในการที่จะพิจารณาว่าเนื้อหาใดที่นำเสนอไปแล้วกระทบต่อบุคคลอื่นและเนื้อหาที่ได้มาดังกล่าวก็อาจจะไปเป็นความจริงทั้งหมด ซึ่งบุคคลอื่นอาจจะได้รับความเดือดร้อนได้ การศึกษาจริยธรรมของสื่อมวลชนนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษาในหัวข้อ “เพื่อศึกษารูปแบบเนื้อหา การนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊กแฟนเพจสื่อมวลชนในช่วงการประกาศเลือกตั้งจากรัฐบาล คสช.กับการสร้างความเกลียดชัง” และเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการออกแบบสัมภาษณ์สื่อมวลชนถึงวิธีการปฏิบัติงานอย่างไรให้อยู่ในกรอบจริยธรรมมากที่สุด

2.1.10 แนวคิดอิทธิพลของสื่อมวลชน

การติดต่อสื่อสารของมนุษย์คือปัจจัยหลักในการดำรงชีวิต ซึ่งในการใช้คำพูด สัญญา ในการส่งสารนั้นได้รับความนิยมาเป็นเวลานานจนมีการเข้าสู่ในยุคเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่จะสามารถส่งสารได้ไวขึ้นและไกลขึ้นจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการพูดคุยระหว่างบุคคลนั้นแต่การเทคโนโลยีการสื่อสารยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำเนื้อหา ข้อความ ภาพ เสียง ไปยังเป้าหมายซึ่งเป็นผู้รับสาร เช่นสื่อมวลชนมีการนำเสนอข่าวสารที่ผ่านมาเป็นการสื่อสารแบบทางเดียวที่ผู้รับสารไม่สามารถแสดงความคิดเห็นตอบกลับไปยังผู้ส่งสารได้ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการเปิดรับข่าวสารของประชาชน หรืออีกนัยยะหนึ่งที่ทำให้ประชาชนเลือกเปิดรับข่าวสารมากขึ้นจากสื่อมวลชนก็คือมีวัฒนธรรมเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้น ที่ผ่านมาจากกล่าวได้ว่าสื่อมวลชนยังคงมีอิทธิพลในการนำเสนอข่าวสารเป็นเสมือนเป็นเข็มทิศที่คอยกำหนดวิถีชีวิตของมนุษย์แบบไม่รู้ตัว ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันสื่อที่มีอิทธิพลต่อการเปิดรับข่าวสารคือ สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ แม้ว่าทุกวันนี้สื่อที่มีอิทธิพลสูงสุดคือ สื่อออนไลน์

สื่อมวลชนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นสถาบันที่สำคัญหนึ่งในโลกปัจจุบัน นิติกาญจนวิณิษฐ์ (2554) กล่าวถึงภาระหน้าที่ของสื่อมวลชนไว้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำหน้าที่ในกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งในการทำงานของสื่อมวลชนเฉพาะบุคคลหรือองค์กรสื่อ นั้นจะมีลักษณะเฉพาะตัวที่ไม่เหมือนกับผู้อื่นซึ่งก็เป็นการสอดคล้องกันกับการแสวงหาถึงลักษณะการนำเสนอข่าว หรือประเด็นข่าวของผู้รับสารที่ตนต้องการในลักษณะเฉพาะที่สื่อมวลชนตัวบุคคลหรือองค์กรนั้นสามารถตอบสนองความต้องการได้ จนนำไปสู่การพึงพอใจ ซึ่งในประเด็นที่สื่อเป็นผู้นำเสนอและตรงกับความต้องการของผู้รับสารนั้นส่วนมากจะเป็นด้านของ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง อาชญากรรม ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ทั้งสิ้น เพราะในสังคมปัจจุบันนี้มนุษย์อยู่ร่วมกันภายใต้กรอบของวัฒนธรรมและการเมือง สื่อมวลชนจึงกลายเป็นตัวเชื่อมข้อมูลข่าวสารไปสู่ประชาชนให้มีความแพร่หลายมากที่สุด นิสาชล กาญจนพิชิต (2554) สื่อมวลชนมีหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมคือวิชาชีพสื่อมวลชนมีหน้าที่ที่จะคอยสอดส่องเป็นหูเป็นตาให้กับคนในสังคมซึ่งเมื่อมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นในสังคมสื่อมวลชนต้องทำหน้าที่รายงานข่าวให้กับประชาชนหรือพลเมืองในประเทศนั้นๆได้รับรู้ ซึ่งที่ผ่านมามาดูจะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนมักจะรายงานข่าวร้ายมากกว่าข่าวดีโดยผ่านการตีความหมายสารจากแหล่งข่าวก่อนที่จะนำเสนอ ซึ่งวิธีการที่นำเสนอนั้นจะต้องมีกระบวนการแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ข่าวร่วมด้วย จนนำไปสู่การนำเสนอต่อสังคม และมีนักวิชาการอย่าง ประมะ สตะเวทิน (2546) ได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับหน้าที่ของสื่อมวลชนว่าเป็นการให้ความบันเทิง (Entertainment) การเผยแพร่ศิลปะ ดนตรีเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชน Mcquail (2005) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนไว้ดังนี้ ในยุคตั้งแต่ ปี 2005 เป็นยุคที่สื่อได้รับการต่อรอง (Negotiated Media Influence) เป็นการศึกษาระบบการส่งข่าวของสื่อและกระบวนการตีความของผู้รับสาร ซึ่งในยุคนี้มีการศึกษาถึงอิทธิพลของสื่อแนวใหม่ หรือที่เรียกว่า Social Constructivist จากแนวคิดที่กล่าวมานี้สามารถสรุปได้ว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลสูงสุดโดยผ่านกระบวนการตีความหมาย หรือผู้รับสารเป็นผู้สร้างความหมายขึ้นเองจากการรับข้อมูลข่าวสารของสื่อ และมีการต่อรองว่าเนื้อหาที่สื่อนำเสนอที่ผู้รับสารจะนำความหมายที่สื่อนำเสนอขึ้นมาใส่ในโครงสร้างของการตีความหมายส่วนตัวหรือไม่ หากแต่การสร้างความหมายขึ้นเองนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม สิ่งรอบตัวของผู้รับสารเองว่าจะตีความหมายแบบใด หรือจะเป็นสิ่งที่ผู้รับสารสร้างขึ้นเองจากการที่ผู้รับสารแล้วเข้าสู่กระบวนการคิด จินตนาการ การปฏิสัมพันธ์กับภาพลักษณ์ที่สื่อสร้างขึ้นมา ซึ่งแนวคิดนี้มีการเน้นไปที่การให้ความสำคัญของบริษัทต่างๆ ที่ผู้รับสารนั้นมีการสร้างความหมายขึ้นมาเอง ซึ่งวิธีนี้เป็นเสมือนการเปิดทางให้สื่อและผู้รับสารมีอิสระในการตีความหมาย เลือกสร้างความหมายโดยอยู่ในขอบเขตของการต่อรอง

สกุลศรี ศรีสารคาม (2560) ได้ให้นิยามเกี่ยวกับสื่อโซเชียลมีเดียในสังคมปัจจุบันไว้ว่า ในปัจจุบันการพูดคุยหรือการอภิปรายจากพลเมืองในสังคมล้วนแล้วแต่ใช้พื้นที่ออนไลน์หรือสื่อ

โซเชียลมีเดียทั้งสั้นหรือที่มีการเรียกกันติดปากว่า สื่อสังคมออนไลน์ โดยมีบทบาทในการเปิดประเด็นทางสังคมที่จะเป็นที่สนใจหรือเป็นปัญหาที่สังคมสนใจโดยในพื้นที่ดังกล่าวนี้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงแล้วใช้ประโยชน์ในการกล่าวถึงเหตุการณ์ ปัญหาต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อสังคม สื่อมวลชนในยุคสมัยนี้จึงต้องมีการพัฒนาวิธีการนำเสนอข่าวสารและจับประเด็นข่าวสารให้รวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ แต่ต้องอยู่ภายใต้ประเด็นเรื่องราวที่มีผู้สนใจและสามารถต่อยอดให้เป็นประเด็นสังคมได้ หรือที่เรียกว่า สื่อกระแส ซึ่งหากสื่อมวลชนมีการวิเคราะห์และสืบค้นข้อมูลที่แท้จริงแล้วจากสื่อกระแส หรือก็จะต้องมีการนำเสนอผ่านสื่อหลัก จนกลายเป็นประเด็นเรื่องราวที่ประชาชนให้ความสนใจ หรือที่เรียกว่า กระแสสังคม ซึ่งในบริบทของประเทศไทยนั้นพบว่า เป็นพื้นที่ที่พลเมืองใช้สื่อสารในประเด็นสังคมต่างๆ เพื่อให้มีผู้รับรู้เป็นวงกว้างและพบว่าสื่อกระแสหลักมีการนำประเด็นที่เกิดขึ้นบนโลกออนไลน์มานำเสนอ โดยมีการสืบค้นข้อมูล ข้อเท็จจริง และต่อยอดประเด็นจากข้อมูลเดิม อีกทั้งยังมีการเลือกใช้ข้อมูลข่าวสารจากผู้รับสารในรูปแบบเดิมหรือเป็นผู้ส่งสารให้รูปแบบใหม่เพื่อแสดงถึงเสียงของสังคม

ซึ่งการใช้ประโยชน์จากกระบวนการที่สื่อมวลชนนำเรื่องราวประเด็นต่างๆ ที่เกิดพิเคราะห์แล้วว่าเกิดผลกระทบต่อสังคมสามารถที่จะผลักดันประเด็นดังกล่าวเหล่านั้นเป็นประเด็นสาธารณะเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงให้สังคมได้ประโยชน์มากที่สุด โดยสกุลศรี ศรีสารคาม (2560) ได้ทำการศึกษาโดยกระบวนการการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้สื่อข่าวจากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่อออนไลน์ และผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อออนไลน์ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนประเด็นสังคมจำนวน 14 คน ข้อมูลจากผู้สื่อข่าวเพื่อทำความเข้าใจต่อเหตุผล ปัจจัย กระบวนการสื่อสาร และแนวคิดของสื่อต่อบทบาทการกำหนดวาระข่าวสารในยุคที่มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในกระบวนการสื่อข่าว ส่วนข้อมูลจากผู้ทรงอิทธิพลบนสื่อออนไลน์เป็นการวิเคราะห์กระบวนการในการใช้สื่อออนไลน์กำหนดวาระข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นสังคม ผลการศึกษาพบว่า การกำหนดวาระข่าวสารผ่านสื่อสังคมเป็นบทบาทร่วมระหว่างผู้สื่อข่าวและผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นโอกาสของการผลักดันประเด็นที่ตรงกับความต้องการของสังคม กระบวนการกำหนดประเด็น คือ สร้างการรับรู้ ผลักดันกระแสให้เกิดการอธิบายประเด็นมุมมองที่แตกต่าง และผลักดันให้เกิดพฤติกรรมบางอย่างในสังคม รวมถึงการรณรงค์สู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมหรือเชิงนโยบาย ส่วนสื่อมวลชนทำหน้าที่ติดตาม คัดเลือกข้อมูลมานำเสนอ โดยเป็นผู้ให้คำอธิบายและหาทางออกต่อประเด็นต่างๆ ให้สังคม จึงจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการผลักดันประเด็นสังคมสู่การเปลี่ยนแปลงร่วมกัน

ดังที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าสื่อมวลชนมีช่องทางในการนำเสนอหรือรับข้อมูลจากประชาชนได้ทางสื่อออนไลน์ อนุชา ม่วงใหญ่ (ม.ป.ป.) กล่าวไว้ว่า ซึ่งนอกจากสื่อออนไลน์ที่กำลังได้รับความนิยมที่สุดในยุคสมัยนี้แต่สิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือสื่อกระแสหลัก เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ที่มีหน้าที่เสนอข่าวสารต่างๆ ไปสู่ประชาชน จากการเข้ามามีบทบาทสำคัญของสื่อออนไลน์นั้นถือว่าเป็นเพิ่ม

เครื่องมือกระจายข่าวที่รวดเร็วและสะดวกขึ้น อีกทั้งยังได้รับข้อมูลที่แท้จริงจากประชาชน หากกล่าวถึงในแง่ของสื่อมวลชนนั้นถือได้ว่ามีบทบาทในสังคมที่เป็นแหล่งข่าวสารใหญ่และสำคัญที่สุดที่ผ่านมามีจะมีการกล่าวถึงวิชาชีพสื่อมวลชนในปัจจุบันยังอยู่ในฐานะที่ไม่เหมาะสม มีคุณภาพค่อนข้างต่ำ จากการกระทำที่ว่ด้วย การพาดหัวเกินจริง นำเสนอภาพสยดสยอง และข่าวไม่เจาะลึก นั้นแต่ประชาชนก็ยังมีความรู้สึกว่ามีสื่อเลวบ้างดีกว่าไม่มีสื่อในการนำเสนอข่าวสารเลย จากมุมมองของประชาชนที่มีต่อสื่อดังกล่าวก็สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การพึ่งพาสื่อมวลชนก็จะมีเพิ่มมากขึ้น ปฏิเสธไม่ได้ที่จะยอมรับว่าในสังคมสมัยนี้คนไทยได้รับการถ่ายทอดความรุนแรงต่างๆ ผ่านทางสื่อมวลชนเป็นตัวกระตุ้นโดยมีเครื่องมือในการนำเสนอคือ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ออนไลน์ โดยมีเรื่องราวที่สะเทือนใจ เจาะลึกถึงความรู้สึกคนดูที่จะกระชากใจทำให้ผู้รับสารเลือกติดตามการนำเสนอเนื้อหาของสื่อมวลชน

สกุลศรี ศรีสารคาม (2558) ได้ทำการศึกษาในประเด็นเรื่อง "การสื่อสารในสื่อออนไลน์" มีเดียมอนิเตอร์ โดยพบว่า ในปัจจุบันสื่อออนไลน์มีบทบาทอย่างมากต่อการดำรงชีวิตต่อสังคมไทย คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 7.2 ชั่วโมงต่อวัน โดย 77.1% เข้าถึงผ่านสมาร์ตโฟนจนเริ่มเกิดสังคม "เครือข่าย" และวัย "Gen ME" ความสำคัญทางสังคมที่สร้างขึ้นใหม่บนความสนใจค่านิยม และกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน เกิดชุมชนที่มีการส่งต่อการแชร์ความคิดเดียวกัน ร่วมกันผ่านโลกออนไลน์ และโลกออฟไลน์ในชีวิตจริง กระทั่งเกิดรูปแบบพฤติกรรม ทศนคติที่ผลักดันการกระทำบางอย่างทั้งต่อตนเอง สังคม การเมือง เศรษฐกิจ รวมถึงปรากฏการณ์ Network Social Movement ซึ่งในประเด็นทางการเมืองและความรุนแรงนั้น ความขัดแย้งทางการเมืองทางด้านเนื้อหาที่มีอยู่บนเว็บไซต์และสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงการรวมตัวในการเคลื่อนไหวทางการเมืองและการเกิดขึ้นของ Hate Speech พบว่าการแสดงตัวทางความคิด ทศนคติด้านการเมืองนั้นบุคคลที่มีตัวตนในเครือข่ายสังคมออนไลน์จะมีการเลือกข้างทางการเมืองอย่างชัดเจน ในการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนทางความคิดจนเกิดพฤติกรรมเลือกข้างทางออนไลน์จนนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางการเมืองทางออฟไลน์ โดยได้สำรวจในเฟซบุ๊กพบว่าการต่อสู้ทางการเมืองในการตรวจสอบและประนามฝ่ายการเมืองที่ตรงข้ามกับตน จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าการสื่อสารทางออนไลน์จะเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญในการรวมตัวเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทศนคติระหว่างบุคคลหรือมีการถกเถียงกันมากขึ้นจนนำไปสู่การเคลื่อนไหวในสถานการณ์จริง

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าสื่อออนไลน์มีอิทธิพลในด้านการรวมตัวเพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติทางการเมืองอย่างมาก ไม่ว่าจะสื่อออนไลน์จะมีความรวดเร็วและเข้าถึงประชาชนผู้รับสารง่ายดายเพียงใดแต่ก็เป็นดาบสองคมที่ สุดที่วัล สุขใส (2558) ได้กล่าวไว้ถึงบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันที่ผู้รับสารหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเปิดรับข้อมูลข่าวสารผ่านทางพื้นที่โซเชียลมีเดีย ดังนั้นก็ต้องพบกับข้อมูลข่าวที่ไม่เป็นความจริง หรือที่เรียกว่าข่าวลือ ข่าวลวง ข่าวเท็จ และรวมถึงข้อมูลข่าวที่เป็น

ความจริง เนื่องจากผู้นำเสนอข้อมูลนั้นไม่ใช่เพียงสื่อมวลชนหากแต่เป็นประชาชนคนใดก็ได้ที่มีรหัสในการเข้าร่วมสังคมออนไลน์ที่บุคคลเหล่านี้ทั้งเป็นผู้รับสารและผู้ส่งสาร ดังนั้น สื่อออนไลน์ จึงมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการเลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสารของผู้คนในยุคปัจจุบัน ในขณะที่สื่อดั้งเดิมอย่างสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ หรือที่เรียกว่าสื่อกระแสหลักนั้น ก็เริ่มให้ความสำคัญกับการผลิตข่าวออนไลน์มากขึ้นโดยการผลิตข่าวสารและนำเสนอทางโซเชียลมีเดีย รวมถึงการพัฒนาไปสู่ระบบทวิตติจิทัล นอกจากนี้ทางด้านนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน อย่างอาจารย์ชาม เชื้อสถาปนศิริ ได้กล่าวถึงสื่อออนไลน์กับบทบาทในการกำหนดประเด็นทางสังคมว่า การแบ่งปันข่าวสารบนพื้นที่ออนไลน์มีทั้งสิ้น 8 ช. ในการขับเคลื่อนดังนี้

- 1) ชม ติดตามข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์มากขึ้น ทั้ง ดู ฟัง อ่าน และ เขียน
 - 2) เชื่อม มีการเชื่อมโยงกับสังคมมากขึ้น ทั้ง บุคคลที่เรารู้จัก ดารา นักการเมือง หรือ บุคคลที่เป็นที่รู้จักของสังคม
 - 3) แชร์ แบ่งปันข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ ไปสู่เพื่อนและสังคมมากขึ้น
 - 4) ใช้ มีการใช้สื่อและอุปกรณ์การสื่อสาร เป็นกิจวัตรประจำวันจนแทบจะขาดไม่ได้ ทั้ง สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต โน้ตบุ๊ก กล้องดิจิทัล
 - 5) ชอบ สามารถแสดงอารมณ์ความรู้สึกผ่านสื่อออนไลน์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความรัก ชอบ โกรธ อคติ
 - 6) ช่วย เป็นช่องทางในการให้ความช่วยเหลือ และส่งต่อสิ่งดีๆ ให้กันได้มากขึ้น
 - 7) เชื่อม เป็นการเชื่อมต่อกลุ่มลัทธิของผู้คนต่างๆ ได้มากขึ้น
 - 8) ชีพ มีการใช้สื่อออนไลน์เป็นประจำ จนมีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตประจำวัน
- ทางด้าน ชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี (2558) ได้ให้ความเห็นงานสัมมนาหัวข้อ สื่อออนไลน์กับการกำหนดประเด็นข่าวทางสังคม ระบุว่าในฐานะผู้ผลิตสื่อดั้งเดิมว่า แม้ว่าโซเชียลมีเดียจะมีบทบาทสำคัญกับการดำรงชีวิตในด้านการติดต่อสื่อสารและรับข่าวสารนั้น แต่ในทางเดียวกันสื่อกระแสหลักก็ยังคงมีจุดแข็งที่สำคัญคือ จริยธรรมสื่อมวลชน ซึ่งก็จะมีกระบวนการทางด้านการนำภาพมาใช้ วิธีการนำเสนอยังคงเป็นมืออาชีพ และที่สำคัญสื่อกระแสหลักยังคงมีบทบาทในการสร้างวาระข่าวสาร (Agenda Setting) ในการคัดเลือกประเด็นเรื่องราวต่างๆที่ไม่อยู่ในความสนใจของประชาชนมาเผยแพร่จนกลายเป็นประเด็นสาธารณะโดยกำหนดประเด็นดังกล่าวนี้ให้เป็นที่สื่อต้องการนำเสนอ

โดยในการกำหนดประเด็นข่าวสารในแต่ละวันผ่านสื่อออนไลน์นั้น ประกอบด้วย กระแสข่าวที่เกิดขึ้นประจำวัน ข่าวย้อนหลัง ข่าวตามสถานการณ์ ข่าวที่เป็นปัญหาสังคมอันเกิดผลกระทบต่อประชาชนมาอย่างยาวนานและยังไม่ได้รับการแก้ไข รวมถึงข่าวที่ได้รับความสนใจจากพลเมืองอินเทอร์เน็ตในสื่อโซเชียลมีเดีย โดยมีหลัก 4 ประการในกระบวนการนำเสนอข่าวคือ นำเสนอก่อน

ถูกต้อง ครบถ้วน และต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าผู้รับข่าวสารจะให้ความสำคัญกับสื่อโซเชียลมีเดียแต่ก็ไม่ได้เป็นสัญญาณที่บ่งบอกว่าสื่อกระแสหลักจะหมดความนิยมเพราะการเข้ามามีบทบาทของสื่อออนไลน์เท่ากับเป็นการเพิ่มช่องทางของผู้รับสารให้มากขึ้นเท่านั้น ไม่ใช่เป็นตัวกำหนดวาระข่าวสาร ซึ่งมองว่าเป็นการเกื้อหนุนกันระหว่างสื่อโซเชียลมีเดียกับสื่อเดิมมากกว่า

จากการศึกษาถึงแนวคิดอิทธิพลของสื่อมวลชน ผู้วิจัยได้นำไปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาถึงความคิดและทัศนคติทั้งของสื่อมวลชนซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้ส่งสารผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก แพนเพจ และประชาชนซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้รับสารว่าอำนาจหน้าที่ในความรับผิดชอบอันเป็นสาธารณะของสื่อมวลชนนั้นในมุมมองของตัวสื่อเองที่เป็นผู้ส่งสารนั้นว่าเนื้อหาที่นำเสนอไปและลักษณะการนำเสนอของสื่อมีอิทธิพลต่อความเชื่อถือของประชาชนหรือไม่ ดังนั้น การศึกษาแนวคิดอิทธิพลของสื่อมวลชน นี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษาในหัวข้อ “เพื่อศึกษารูปแบบเนื้อหา การนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊ก แพนเพจสื่อมวลชนในช่วงการประกาศเลือกตั้งจากรัฐบาล คสช. กับการสร้างความเกลียดชัง” และในส่วนของประชาชนที่เป็นผู้รับสารนั้นเลือกเชื่อเนื้อหาที่มาจากการนำเสนอของสื่อมวลชนมากน้อยเพียงใด และสื่อมวลชนมีอิทธิพลในการชี้แนะผู้รับสารให้ปฏิบัติตามที่สื่อต้องการได้หรือไม่ ทั้งนี้จะนำไปประกอบการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความเป็นจริง

2.1.11 ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกข่าวในการนำเสนอต่อผู้รับสาร

การที่นักสื่อสารมวลชนจะคัดเลือกข้อมูลข่าวสารที่พิเคราะห์แล้วว่า จะนำเสนอต่อผู้รับสารนั้นจะต้องมีปัจจัยเป็นตัวกำหนดการคัดเลือกเนื้อหาเหล่านั้นเพื่อให้เป็นตามความถูกต้องและตรงกับความต้องการของผู้รับสาร ปิ่นทอง อินทศรี (2552) ได้กล่าวถึงปัจจัยการคัดเลือกข่าวสาร ดังนี้

1) ปัจจัยเกี่ยวกับสถานการณ์การเมืองและผลกระทบทางการเมืองและผลกระทบต่อประชาชน กล่าวคือ การคัดเลือกเนื้อหาที่จะนำเสนอไปสู่ผู้รับสารนั้นจะต้องเป็นเนื้อหาที่เกิดจากสถานการณ์ทางการเมืองในสังคมนั้นๆหรือเป็นเรื่องราวที่สร้างผลกระทบให้กับสถานการณ์ทางการเมืองจนนำไปสู่ความแตกแยกหรือการสนับสนุนทางการเมือง ซึ่งการเกิดความเปลี่ยนแปลงทางสถานการณ์ทางการเมืองนั้นหากประชาชนไม่ได้รับผลกระทบก็จะมีแนวโน้มที่จะนำเสนอ้อยมาก แต่หากการเกิดความเปลี่ยนแปลงทางสถานการณ์ทางการเมืองที่สร้างผลกระทบต่อประชาชนนั้น สื่อมวลชนก็จำเป็นที่จะต้องนำเสนอเพื่อให้ประชาชนในสังคมทราบถึงความเปลี่ยนแปลงและวิธีการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงนั้นๆ

2) ปัจจัยเกี่ยวกับแหล่งข่าว ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบหรือมีความเกี่ยวข้องโดยตรง กล่าวคือ การสืบเสาะหาข้อมูลของข่าวสารที่ผู้สื่อข่าวได้ลงพื้นที่ปฏิบัติงานนั้นจะต้องมีการสืบเสาะหาข้อมูลที่สำคัญอันเป็นการชี้นำไปสู่ข้อเท็จจริงอย่างละเอียดทั้งนั้นอยู่ในกระบวนการหาข่าวที่ตัวผู้สื่อข่าวเองต้องประสานขอความร่วมมือจากแหล่งข่าวในการให้ข้อมูล ซึ่งลักษณะของแหล่งข่าว

นั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทั้งทางตรงหรือทางอ้อมกับเนื้อหาและบุคคลที่อยู่ในข่าวนั้นๆ เพื่อการได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด

3) ปัจจัยเกี่ยวกับวันเวลาและความสดใหม่ของเรื่องราวที่เกิดขึ้น กล่าวคือ การที่สื่อมวลชนจะนำเสนอข่าวสารในแต่ละข่าวนั้นจะต้องใช้การพิจารณาว่ายังเป็นประเด็นที่บุคคลทั่วไปในสังคมให้ความสนใจหรือไม่และประเด็นดังกล่าวเมื่อนำเสนอไปแล้วจะสร้างผลกระทบต่อประชาชนในสังคมหรือไม่ หรือมีการพิจารณาว่าหากนำเสนอไปช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งจะเป็นการสร้าง ความรุนแรง ความแตกแยก ของคนในสังคมหรือไม่ ทั้งนี้หลักการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนไม่เพียงแต่ต้องเน้นความรวดเร็ว สดใหม่ของเนื้อหาสารเพียงเท่านั้น หากแต่ยังต้องคำนึงถึงหัวเวลายในการนำเสนอว่าจะสร้างผลกระทบต่อใครหรือไม่

4) ปัจจัยเกี่ยวกับอารมณ์ในการถ่ายทอดหรือการให้สัมภาษณ์ กล่าวคือ การถ่ายทอดเนื้อหาไปสู่ประชาชนผู้รับสารนั้นหากเป็นสื่อมวลชนโทรทัศน์ วิทยุ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้อารมณ์ความรู้สึกในการเข้าเนื้อหาข่าวนั้นเป็นอย่างดีจึงจะสามารถถ่ายทอดไปสู่ผู้รับสารได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน ลักษณะท่าทางในการรายงานข่าวนั้นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญต่อความน่าเชื่อถือซึ่งบุคลิกของนักสื่อสารมวลชนมืออาชีพนั้นจะต้องสร้างความเข้าใจต่อเนื้อหาสารนั้น มีจุดเด่นเฉพาะตัวในการสร้างความจดจำของผู้ชม ความคิดที่แตกต่างในการนำเสนอที่ไม่เหมือนกับสื่อสำนักอื่น ซึ่งสามารถขยายความได้ว่า การมีประสบการณ์ต่อข่าวลักษณะดังกล่าว ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม และการแสดงความรับผิดชอบต่อข่าวที่นำเสนอไปแล้ว

5) ปัจจัยในเชิงคุณค่าข่าว และองค์ประกอบข่าว เช่น มาจากความก้าวหน้า ความเคลือบแคลงสงสัยหรือมีเงื่อนงำ และความขัดแย้ง กล่าวคือ การนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนนั้นจะต้องคำนึงถึงคุณค่าของข่าวเป็นหลัก คือการนำเสนอเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันภายใต้การคัดเลือกเนื้อหาที่ไม่สร้างความแตกแยกให้กับประชาชนในสังคม ซึ่งประเด็นในการนำเสนอานั้นจะต้องได้รับความสนใจจากประชาชนผู้รับสารและเนื้อหานั้นต้องมีค่าควรแก่การเลือกนำเสนอ รวมถึงการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมในข่าวๆ นั้นที่มีการนำเสนอไปก่อนหน้าแล้ว อีกทั้งการตรวจสอบเพิ่มเติมจนมีการนำเสนอความคืบหน้าของข่าวๆ นั้นไม่ได้เป็นเพียงนำเสนอคืบหน้าในเรื่องทั่วไป หากแต่ตัวสื่อมวลชนเองต้องสังเกตสิ่งที่ผิดปกติของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับข่าว เนื้อหาข่าว จนมีการเคลือบแคลงสงสัยและตั้งสมมุติฐานว่าเนื้อหาข่าวที่ตนให้ความสนใจอยู่นั้นอาจจะมีเงื่อนงำ หลังจากนั้นสื่อมวลชนมีหน้าที่ต้องเจาะลึกข้อมูลจนทราบถึงข้อเท็จจริงในการที่จะนำเสนอสู่สังคมโดยไม่มีการปิดบังประเด็นใด ยกเว้นประเด็นดังกล่าวนั้นจะสร้างผลกระทบต่อความแตกแยกของคนในสังคมและความมั่นคงของประเทศ

จากการศึกษาถึงแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่สื่อมวลชนในยุคดิจิทัล หรือผู้เฝ้าประตูสาร ผู้วิจัยได้นำไปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา เพราะแนวคิดดังกล่าวเป็นเสมือนสิ่งบ่งชี้ว่าการปฏิบัติ

หน้าที่ของสื่อมวลชนก่อนที่จะนำเสนอข่าวสารนั้นจะต้องอยู่ในกรอบ ในหลักเกณฑ์อย่างไร การคัดเลือกเนื้อหาอย่างไรที่ไม่สร้างผลกระทบทางลบกับผู้รับสาร โดยมีการคำนึงถึงความเหมาะสมมากกว่าการเรียกเรตติ้งหรือไม่อย่างไร สื่อมวลชนที่ใช้หลักการตัดสินใจอย่างไร กฎเกณฑ์อะไรในการคัดเลือกข่าวสารที่จะนำเสนอไปสู่ประชาชน การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่สื่อมวลชนในยุคดิจิทัล หรือผู้เฝ้าประตูสาร นี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษาในหัวข้อ “เพื่อศึกษารูปแบบเนื้อหา การนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊กแฟนเพจสื่อมวลชนในช่วงการประกาศเลือกตั้งจากรัฐบาล คสช. กับการสร้างความเกลียดชัง” เนื่องจากในปัจจุบันนี้บทบาทสังคมเปลี่ยนไป ประชาชนต่างให้ความสำคัญในการสื่อสาร เปิดรับข้อมูลผ่านทางโซเชียลเน็ตเวิร์คมากขึ้น สื่อมวลชนจึงต้องใช้ช่องทางนี้ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารมากขึ้นโดยเน้นความรวดเร็ว แข่งกับเวลา ยอดคนอ่าน เพราะสิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับรายได้ของตัวสื่อฯ ด้วย ดังนั้นทุกสื่อจึงหันมาให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวสารผ่านพื้นที่โซเชียลอีกช่องทางหนึ่งจากเนื้อหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้มาประกอบงานวิจัยเล่มนี้ และอาจจะเป็นข้อมูลในการที่ผู้วิจัยจะนำไปออกแบบสัมภาษณ์และเพื่อให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ผลการวิจัย

2.1.12 การใช้ช่องทางสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน (Facebook)

พิรกร รามสุต (2556) ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการสื่อสารผ่านเฟซบุ๊กของการเมืองไทยไว้ว่า การที่ผู้รับสารสามารถมีส่วนร่วมทางการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองก็หมายถึงการก้าวข้ามกรอบเดิมๆ ที่มีนักการเมืองและนักสื่อสารมวลชนเป็นผู้ตั้งกรอบนั้นไว้คือเป็นผู้ผูกขาดการส่งเนื้อหาข่าวสาร แต่เพียงผู้เดียวที่จะสร้างกรอบตามความเข้าใจและทัศนคติของตนในการขึ้นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งอิทธิพลของนักสื่อสารมวลชนในฐานะของผู้ผลิตเนื้อหา และนักการเมืองในฐานะแหล่งข่าว จะส่งข้อมูลผ่านสื่อไปยังประชาชนที่ค่อนข้างจะเป็นเส้นตรง โดยประชาชนมีหน้าเดียวคือต้องใช้ทัศนคติในการคิด วิเคราะห์ เนื้อหาว่าสมควรที่จะเชื่อถือหรือไม่ ซึ่งสื่อใหม่อย่างเฟซบุ๊กยังมีอิทธิพลที่ทำให้การสื่อสารทางการเมืองต้องปรับเปลี่ยนไปอย่างมากโดยเฉพาะในบริบทสังคมไทยที่มีการแบ่งแยกทางการเมืองอย่างชัดเจนทั้งด้านของอุดมการณ์ ทัศนคติ ซึ่งจากการสำรวจของ ผศ.ดร.พิรกร รามสุต ทราบว่าพบแนวโน้มสำคัญ 2 ลักษณะคือ เฟซบุ๊กทำให้การสื่อสารทางการเมืองเป็นเรื่องไพรเวท คือการที่ประชาชนนำเอาเรื่องการเมืองเข้าสู่ชีวิตประจำวันมากขึ้น และทำให้มีการผลิตข่าวทกรรรม ที่เป็นการรับรู้ความจริงที่สร้างอำนาจให้คนกลุ่มหนึ่งและทอนอำนาจคนอีกกลุ่มหนึ่งในทางการเมืองโดยไม่ได้นำไปสู่ทางออกอันยั่งยืนใดๆ

ในอดีตการร่วมแสดงความคิดเห็นและจุดยืนทางการเมืองของประชาชนนั้นจะต้องเข้าร่วมกับการชุมนุมประท้วงกับกลุ่มต่างๆซึ่งที่ผ่านมาจะเห็นได้ชัดว่าประชาชนให้ความสนใจเข้าร่วม

ชุมนุมกับกลุ่ม นปช. (เสื้อแดง) พันธมิตร (เสื้อเหลือง) หรือที่ใหม่ล่าสุดคือ กปปส. ในการเดินขบวน เรียกร้องตามความต้องการของตนซึ่งการแสดงจุดยืนประท้วงในลักษณะนี้ในพื้นที่สาธารณะ ซึ่งตั้งแต่ เฟซบุ๊กเป็นที่นิยมของเหล่าผู้ให้ความสนใจทางด้านการเมืองก็กลายเป็นพื้นที่ศูนย์รวมการขับเคลื่อน การรวมพลังจากภาคประชาชนที่สะดวกขึ้น ส่วนมากประชาชนจะให้เฟซบุ๊กในการมีกิจกรรมทางการเมืองด้วยการติดตามข่าวสารทางการเมืองร่วมกด Like หรือกด Share ในข้อความหรือเนื้อหาที่ตนเองชอบที่มาจากการขึ้นสเตตัสของผู้อื่น หรือในบางลักษณะก็จะมีการโพสต์ข้อความ รูปภาพที่มาจากการทำงานของตนบนหน้าวอลล์ทั้งของตนเอง และของเพื่อน รวมถึงโจมตีบุคคลที่ไม่ได้คิดเป็นเช่นเดียวกับตนผ่านทางหน้าวอลล์ อีกทั้งยังเข้าไปมีส่วนร่วมกับบุคคลที่ตนชื่นชอบไม่ว่าจะเป็นนักการเมืองหรือสื่อมวลชนที่น่าเสนอเนื้อหาตอบสนองต่อความต้องการของตนโดยการไปร่วมติดตามหรือการขอเป็นเพื่อนในเฟซบุ๊ก และการร่วมเป็นสมาชิกของเพจบุคคลเหล่านั้น อีกทั้งยังมีโอกาสสูงที่บุคคลจะตั้งกลุ่มรวมกันหลายๆ คนในการสนับสนุนหรือต่อต้านรัฐบาลและกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นแตกต่างกับตน

เกษียร เตชะพีระ (อ้างถึงใน พิศรอรอง รามสูต, 2556) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นผ่านเฟซบุ๊กว่า ถึงแม้ว่าเฟซบุ๊กจะมีอิทธิพลต่อผู้ใช้ที่ผู้ใช้จะรับรู้ข่าวสารและยังเป็นเวทีในการปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางความคิดระหว่างบุคคล แต่ก็ไม่ค่อยเอื้อต่อการปรึกษาหารือเพื่อหาทางออกหรือหาข้อสรุปในปัญหาทางการเมืองเท่าที่ควร แต่สมาชิกเฟซบุ๊กส่วนมากยังคงใช้พื้นที่สื่อออนไลน์นี้เป็นการระบายความในใจ ระบายความต้องการ และแสดงความคิดเห็น ทศนคติของตนหรือสร้างความสะใจทางการเมืองกับกลุ่มคนที่มีความคิดเช่นเดียวกับตนมากกว่าการที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตรรกะ และเหตุผลกับบุคคลที่มีความคิดเห็นต่างจากตนเพื่อแสวงหาอารยธรรมการแตกแยกทางการเมืองที่นำไปสู่ความสันติ

กิตติศักดิ์ เจิมสิทธิประเสริฐ อาจารย์ประจำวิทยาลัยบริหารรัฐกิจและรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ได้ให้ความหมายถึงสาเหตุที่โซเชียลมีเดียอย่างเฟซบุ๊กกลายเป็นช่องทางการสร้างเครือข่ายทางการเมืองว่า บ้านเมืองในปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีอุปกรณ์ที่ใช้ในการสื่อสารทันสมัยมากขึ้นข้อดีจึงตกอยู่กับประชาชนที่ใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการร่วมสื่อสาร แสดงออกซึ่งความต้องการของตนไม่เว้นแม้แต่เรื่องการเมืองที่ประชาชนเลือกใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก (Facebook) ในการต่อสู้ทางการเมือง เฟซบุ๊กมีเพียงจุดแข็งคือความรวดเร็วในการส่งข้อมูลเท่านั้นโดยผู้ที่แสดงความคิดเห็นผ่านเฟซบุ๊กนั้นส่วนมากจะไร้ซึ่งความรับผิดชอบต่อข้อมูลที่ได้เสนอไปเพราะไม่ได้มีความคิดที่จะหวังเกรงว่าผู้ที่รับสารไปแล้วจะมีความรู้สึกอย่างไรต่างจากการพูดคุยนั่งหน้าผู้ที่ส่งสารจะต้องมีความจริงใจต่อผู้รับสารโดยที่ต้องรับผิดชอบต่อคำพูดนั้น หากเกิดความผิดพลาดขึ้นภายหลัง แสดงให้เห็นว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์ไม่ได้มีความจริงใจในการเปิดเผยและเผยแพร่ข้อมูล จะเห็นได้ว่าจะมีบุคคลจัดตั้งกลุ่มเพจ ที่มีความเคลื่อนไหวทางการเมืองเป็น

จำนวนมากที่จะเป็นพื้นที่รวมตัวของคนกลุ่มต่างๆ ซึ่งก็มีสมาชิกกลุ่มจำนวนมาก มีการกดแชร์ กดไลก์ ข้อความ หรือรูปภาพที่ตนพึงพอใจ ซึ่งการกระทำดังกล่าวไม่ได้มีความหมายว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะการกดไลก์ กดแชร์ นั้นไม่ได้มีอิทธิพลที่จะทำให้รัฐบาลรับฟังหรือร่วมกำหนดนโยบายเลย หากพูดถึงการนัดหมายรวมตัวในการเคลื่อนไหวทางการเมืองนั้นจะเห็นได้ว่าทั้งจำนวนคนในเพจมีผู้แสดงตัวในการร่วมเคลื่อนไหวจากสมาชิกทั้งหมดในเพจน้อยมาก เพชบุรีจึงเป็นพื้นที่แค่เพียงให้บุคคลมาร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเท่านั้น แต่ไม่ได้มีอิทธิพลต่อการทำให้การเมืองรุนแรง

จากการที่ผู้รับสารคือประชาชนทั่วไปให้การติดตามข่าวสารที่นำเสนอผ่านเพจนั้นตัวนักข่าวก็ต้องมาจากการเป็นที่รู้จักและการมีผลงานจากสื่อหลัก เช่น วิทยุ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ในการวิเคราะห์เนื้อหา ความลึกซึ้งของเนื้อหา ข้อเท็จจริงที่มีความแตกต่างจากสื่อสำนักอื่น รวมถึงวิธีในการนำเสนอที่จะสามารถทำให้ประชาชนชื่นชอบ คือตอบสนองกับความต้องการของผู้รับสาร หลังจากนั้นประชาชนก็จะมีพฤติกรรมเลือกติดตามจนมีการบอกต่อไปยังบุคคลอื่นที่รู้จักกับตนถึงเนื้อหา การนำเสนอของตัวนักข่าวคนนั้นในเพจนั้นๆ ก็จะทำให้เกิดสาวกจำนวนมากต่อเพจนั้น ซึ่งหากกล่าวถึงเนื้อหาที่ตัวนักข่าวเป็นผู้นำเสนอก็ต้องมาจากความเข้าใจในข่าวๆ นั้นที่จะสามารถเล่าให้ผู้รับสารได้รับรู้ว่าเรื่องราวเป็นอย่างไร มีที่ไปที่มาอย่างไรและข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร ในช่วงเริ่มต้นของเพชบุรีนักข่าวก็จะมีเพียงแค่วิธีการนำเสนอโดยการเขียนประกอบภาพบรรยาย แต่ในปัจจุบันตัวนักข่าวได้เปลี่ยนวิธีการสื่อสารจากเป็นเพียงแค่การเขียนมาเป็นการนำเสนอสถานการณ์สดเชกเช่นทีวีบนโลกออนไลน์นั่นคือ การไลฟ์สด ที่ตัวนักข่าวจะมีวิธีในการเล่าเนื้อหาข่าวสารต่างๆผ่านการออกอากาศสดเสมือนทีวี แต่เป็นแพลตฟอร์มมาเป็นเพชบุรีในเพจส่วนตัวของนักข่าวคนนั้นก็เป็นการเพิ่มความสะดวกให้กับประชาชนที่จะรับสารได้ง่ายขึ้นนอกจากเนื้อหาที่มีการนำเสนอแล้วผู้รับสารยังสามารถที่จะสามารถรับรู้ได้ถึงลักษณะการแสดงท่าทาง คำพูด น้ำเสียง ของตัวนักข่าวว่ามีการจริงใจแค่ไหนกับผู้ฟัง ผู้ชมมีอากัปกริยาอย่างไรในการแสดงออกและทัศนคติของเนื้อหานั้นๆ ซึ่งที่ผ่านมามีสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่ร้อนแรงที่สุดในช่วงการชุมนุมของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติหรือ นปช. หรือคนเสื้อแดงระหว่างวันที่ 12 มีนาคม - 30 พฤษภาคม 2553 ที่ (โครงการศึกษาเฝ้าระวังสื่อและพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อเพื่อสุขภาวะ, อ้างถึงใน บุญเลิศ ศชายุทธเดช, 2555) ได้ทำการศึกษาถึงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสำรวจตรวจสอบปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมออนไลน์ โดยผลการศึกษาพบว่า กลุ่มบุคคลที่มีส่วนร่วมทางการเมืองมีการใช้พื้นที่สื่อออนไลน์เพื่อการสื่อสารทางการเมืองในระดับกว้าง คึกคัก และเข้มข้นแต่การสื่อสารดังกล่าวค่อนข้างไปในลักษณะความแตกแยกมากกว่าสร้างความสมานฉันท์ กล่าวคือในช่วงที่เกิดความขัดแย้งทางการเมืองมีประชาชนที่มีส่วนร่วมทางการเมืองใช้เพชบุรีในการสื่อสารและแสดงจุดยืนตามทัศนคติของตนกว่า 1,300 เว็บไซต์ (ซึ่งเป็นตัวเลขช่วงเดือนพฤษภาคม 2553) โดยแบ่งออกเป็น 19 กลุ่มตาม

วัตถุประสงค์ทั้งกลุ่มคนที่ต่อต้านรัฐบาล, คนเสื้อแดง และกลุ่มคนที่สนับสนุน โดยมีลักษณะต่อต้าน การชุมนุม และสนับสนุนไม่ให้ยุบสภาค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับกลุ่มคนเสื้อแดง ซึ่งการจากการจับกลุ่มกันในโลกออนไลน์ของบุคคลที่มีทัศนคติเดียวกันนำไปสู่การรวมตัวเพื่อ เคลื่อนไหวทำกิจกรรมและแสดงพลังทางการเมืองในโลกความเป็นจริงด้วย ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่กว่า ร้อยละเก้าสิบบ่งชี้ว่าเป็นการจัดตั้งกลุ่มสังคมที่มีความคิดเห็น ทัศนคติทางการเมืองที่ต่อต้านการ กระทำของคนเสื้อแดง และไม่สนับสนุนการชุมนุมของคนเสื้อแดง โดยมีการประจาน ประณาม โดยใช้ ถ้อยคำที่รุนแรงผ่านทางโลกออนไลน์

บุญเลิศ คชายุทธเดช (2555) ได้กล่าวถึงการใช้อินเทอร์เน็ตในการสื่อสารตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2555 จนถึงปัจจุบันประชาชนมีการเลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการติดต่อสื่อสารและรับรู้ข่าวสารเป็น จำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เฟซบุ๊กถือเป็นช่องทางสื่อสารระหว่างบุคคลและการเลือกรับรู้ข่าวสาร ของประชาชน ซึ่งที่ผ่านมาอาจมีข้อสรุปได้ว่าบุคคลในสังคมโลกจริงมีการให้ความสำคัญกับบุคคลใน โลกออนไลน์เสมอเหมือนเท่ากัน คือ พื้นที่สังคมออนไลน์เป็นพื้นที่ที่จะรวมกลุ่มของหลายบุคคลเข้า ด้วยกันและอีกนัยหนึ่งการทำหน้าที่สื่อมวลชนในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็น ช่องทางใหม่ล่าสุดที่ประชาชนให้ความนิยมนับรับข่าวสารและจากการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของ สื่อมวลชนผ่านช่องทางออนไลน์นี้จึงเกิดสื่ออีกลักษณะหนึ่งคือสื่อพลเมือง หรือ สื่อภาคประชาชน ที่ ปฏิบัติตนคล้ายสื่อมวลชนอาชีพแต่มีความแตกต่างทางการวิจารณ์ในการคัดเลือกเนื้อหาที่ นำเสนอโดยสื่อพลเมืองเหล่านี้จะมีการสื่อสารผ่านเฟซบุ๊กโดยการโพสภาพวิดีโอ ภาพนิ่ง รวมทั้งอักษร ประกอบการบรรยายเบื้องต้นบนพื้นที่ออนไลน์ ในเหตุการณ์ที่ตนพบเจอขณะนั้น ซึ่งถือได้ว่าเป็น เหตุการณ์สดและจะมีสมาชิกสังคมออนไลน์ให้ความสนใจและเลือกติดตามจำนวนมาก ซึ่งการสื่อ เรื่องราวในลักษณะนี้ไม่ถือว่าเป็นสื่อมวลชนเพราะผู้ที่ทำหน้าที่สื่อสารนั้นไม่ได้คัดกรองข้อเท็จจริงของ เนื้อหาดังกล่าว ซึ่งประชาชนที่รับข้อมูลไปนั้นก็อาจจะเป็นการรับข้อมูลที่ไม่มีข้อเท็จจริงที่ยืนยันได้จน มีการสื่อสารที่ผิดพลาด แต่อีกนัยยะหนึ่งสื่อภาคพลเมืองเหล่านี้ก็มีความสามารถที่จะค้นหา สืบเสาะ ข้อเท็จจริงต่างๆ ได้ละเอียดกว่าสื่อมวลชนทั้งในเรื่องของการเมือง หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอันเป็นการ กระทบต่อสังคม นี้ก็เป็นสาเหตุที่ประชาชนเลือกที่จะติดตามการสื่อข่าวลักษณะนี้ ดังที่ สุทธิวิทย์ แสง ดาษดา (2557, อ้างถึงใน ดังที่ ฐาม เชื้อสถาปนศิริ, 2558) ได้กล่าวถึง วิกฤตการณ์รายงานข่าวจาก การแปลของ Eric Schmidt and Jared Cohen โดยมีใจความสำคัญว่า

1) สื่อกระแสหลักเริ่มไม่ทันกับการรายงานข่าวที่เกิดขึ้นทั่วโลก เคลื่อนตัวช้า ซึ่งข่าว ด้วนส่วนใหญ่จะมาจากทวีเตอร์หรือเฟซบุ๊กซึ่งเป็นสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งการนำเสนอข่าวดังกล่าวก็จะ มีความเร็วมากกว่าสื่อกระแสหลัก โดยมีการนำเสนอจากประชาชน พลเมือง ที่เขาอยู่ในเหตุการณ์ ขณะนั้น สื่อมวลชนมีหน้าที่เพียงเฝ้าดูว่ามีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นบ้างและไปสืบหาข้อเท็จจริงมายืนยันต่อ

ประชาชนทั่วไป ซึ่งก็หมายความว่าสื่อมวลชนไม่ได้เป็นตัวผูกขาดการนำเสนอข่าวแต่เพียงผู้เดียว เหมือนดังเช่นที่ผ่านมา

2) ผู้ชมจะย้ายความภักดีไปหาสื่อที่มีการนำเสนอที่เร็วกว่าทันที โดยผู้รับสารจะมี อดทนดูข่าวจากสื่อที่ล่าช้า เพราะปัจจุบันพวกเขาสามารถรับรู้ข่าวสารได้จากหน้าจอโทรศัพท์ที่เป็น สมาร์ทโฟน การนำเสนอโดยนักข่าวพลเมืองผ่านทวีตเตอร์และเฟซบุ๊กจะมีความรวดเร็วที่สุดจึงได้รับ ความนิยมจากผู้รับสารต่อสื่อภาคพลเมืองเพราะเขาจะเชื่อถือการวิเคราะห์เนื้อหา แง่มุมในการ นำเสนอ ข้อแตกต่างระหว่างสื่อพลเมืองกับสื่อกระแสหลักจะอยู่ที่ผู้บริโภคข่าวสารจะเลือกเปิดรับข่าว ต่วนจากสื่อพลเมืองและจะเลือกรับเนื้อหาเพิ่มเติมจากสื่อกระแสหลักเพื่อประกอบการทำความเข้าใจ ใ้เนื้อหานั้นมีความละเอียดยิ่งขึ้น

จากการศึกษาการใช้ช่องทางสื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชน (Facebook) ผู้วิจัยได้นำไปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาถึงหลักการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนบนพื้นที่ เฟซบุ๊กว่ามีกรอบจำกัดอย่างไรบ้าง และผลตอบรับจากประชาชนที่เปิดรับข่าวสารนั้นเป็นอย่างไร อีก ทั้งยังเป็นการศึกษาว่าพื้นที่ออนไลน์มีอิทธิพลต่อการรวมในพื้นที่โซเชียลมีเดียตัวจนก่อนเป็นการรวมตัว ในโลกความจริงได้หรือไม่การศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ นี้เพื่อให้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษาในหัวข้อ “เพื่อศึกษารูปแบบเนื้อหา การนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊ก แพนเพจสื่อมวลชนในช่วงการประกาศเลือกตั้งจากรัฐบาล คสช.กับการสร้างความเกลียดชัง” และ “เพื่อศึกษาแนวโน้มในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในแพนเพจสื่อมวลชนที่การสร้าง ความเกลียดชัง” และสามารถสรุปเนื้อหาได้ดังนี้ หลังจากทีโซเชียลมีเดียหรือสื่อสังคมออนไลน์เข้ามามี บทบาทที่สื่อมวลชนจะต้องให้ความสำคัญอย่างมากในการเป็นช่องทางนำเสนอข่าวสารที่รวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นตัวอักษร หรือ การรายงานสถานการณ์สด ล้วนแล้วแต่ได้รับการติดตามจากประชาชน ทั้งสิ้น ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นสื่อกระแสหลักและสื่อทางเลือกก็ย่อมใช้ช่องทางออนไลน์นี้เป็นเครื่องมือทั้ง สิ้น ในทางเดียวกันช่องเฟซบุ๊กถือเป็นแหล่งพื้นที่สังคมออนไลน์ที่ประชาชนก็จะเข้ามาเป็นสมาชิกโดย มีกลุ่มเพจต่างๆ ที่เปิดให้ผู้รับสารได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันเช่นเพจการเมืองที่มีอย่างมากมายและการ รวมตัวกันของประชาชนในเพจนี้เองทำให้เกิดการยุ่ง ปลูกปั่นให้เกิดการมีส่วนร่วมต่อต้านทาง การเมืองจนมีการเคลื่อนไหวเกิดขึ้น จากเนื้อหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยทราบถึงการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ของประชาชนและข้อมูลสถิติการทำให้ความสนใจเพจการเมืองของประชาชนอันเป็นข้อมูลประกอบ งานวิจัยเล่มนี้ การเมือง จากเนื้อหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้มาประกอบงานวิจัยเล่ม นี้และอาจจะเป็นข้อมูลในการที่ผู้วิจัยจะนำไปออกแบบสัมภาษณ์และเพื่อให้สอดคล้องกับการ วิเคราะห์ผลการวิจัย

2.1.13 แนวคิดประทุษวาจา (Hate Speech)

ตามพจนานุกรมศัพท์นิเทศศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสภา (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2563) ได้ให้ความหมายไว้ว่า Hate Speech ประทุษวาจา ในทางวาทกรรมวิทยา หมายถึง การแสดงออกทั้งทางวจนภาษาและอวจนภาษาที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังโดยมีฐานอคติทางเชื้อชาติ ชนชั้น เพศวิถี ถิ่นเกิด อุดมการณ์ทางการเมือง วัฒนธรรม และศาสนา อันเป็นการยั่วยุให้ผู้อื่นใช้ความรุนแรง เนื่องมาจากความเกลียดชังถึงขั้นขจัดออกไปหรือขั้นทำลายล้าง ด้าน ภักทรกานต์ ภักธธำรง (2559) ได้ให้ความหมายตามราชบัณฑิตยสภาว่า “Hate Speech” เป็นภาษาไทยภายใต้ศัพท์บัญญัติวิชาการในส่วนของศัพท์วรรณกรรมว่า “ประทุษวาจา” หมายถึง คำพูดที่เป็นแสดงออกถึงการข่มขู่ คุกคาม ทำให้เกิดความหวาดกลัว หรือยั่วยุให้เกิดความเกลียดชังและความรุนแรง ซึ่งส่วนมากจะเป็นเรื่องของความแตกต่างของทัศนคติทางการเมือง สีผิว เชื้อชาติ ชาติกำเนิด เพศ รวมถึง ความพิการ

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2555) ได้ให้ความหมายของ Hate Speech โดยใช้คำว่า “โทสวาท” เพื่ออธิบายให้ความหมายเป็นภาษาไทยว่า เกี่ยวกับความเกลียดชังที่มีเป้าหมายมุ่งให้เกิดความเกลียดชังวงกว้างในหมู่ของสาธารณชน ด้านศาสนา ชาติพันธุ์ สีผิว ลัทธิ นอกจาก “โทสวาท” หรือ “Hate Speech” ที่สร้างความเกลียดชังในระหว่างบุคคลแล้ว ยังสร้างความเกลียดชังแก่กลุ่มอีกด้วย ดังนั้น โทสวาท จึงทำหน้าที่ทางสังคมในการปลุกปั่นให้คนบางกลุ่มออกไป และยังทำหน้าที่ขจัดโดยการฆ่า ทั้ง การรอนสิทธิ หรือโดยการทำให้ความคิดเห็น คำพูดหรือการกระทำของบุคคลนั้นไร้ซึ่งความหมาย นอกจากนี้ โทสวาท ยังเป็นเครื่องมือสมัยใหม่ของสื่อมวลชนที่ทำให้เกิดความเกลียดชังในสังคมได้

อธิป จิตตฤกษ์ (2556) ได้ให้นิยามของ Hate Speech ไว้ว่า คำพูดหรือการกระทำการใดๆ ที่ทำให้เกิดการสร้าง ความเกลียดชังจนนำไปสู่ความก่อความรุนแรงกับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น การปลุกกระตุนักศึกษาให้ประท้วงในเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ซึ่งลักษณะสำคัญของ Hate Speech จะค่อยๆ สร้างความเกลียดชังกับบุคคลหรือกลุ่มนั้นไปเรื่อยๆ โดยใช้ระยะเวลาจนเกิดการแสดงผลทางการกระทำ ดังนั้น Hate Speech จึงมีลักษณะดังนี้ 1) ก่อให้เกิดความเกลียดชัง 2) นำไปสู่ความรุนแรงทางกายภาพ 3) ความรุนแรงทางกายภาพต้องเกิดจากผู้รับสารของ Hate Speech 4) มีลักษณะที่จะต้องสะสมเป็นเวลานานก่อนจะเกิดผล

พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ (2556) ยังให้คำจำกัดความของ Hate Speech ไว้ว่า เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการสื่อสารเนื้อหาที่สร้างความเกลียดชังและให้ทัศนคติเกี่ยวกับความเหมือนและแตกต่างระหว่างการสร้างความเกลียดชัง กับหมิ่นประมาท ว่า ลักษณะที่เหมือนกันคือเกิดพฤติกรรมการข่มขู่ อาฆาตมาดร้ายต่อเป้าหมาย แต่สิ่งที่ต่างกันคือ ความเกลียดชัง หรือ Hate Speech นั้นอยู่ในแง่ของความขัดแย้งในสังคมที่มาจากปัจจัยภายในด้านความอคติและการเลือกปฏิบัติจากอดีตสู่ปัจจุบัน ในเรื่องของ

วรรณะ เพศ สี่ผิว ศาสนา แต่เรื่องเหล่านี้คนละเรื่องกับความต่างด้านแนวความคิดและการแสดงความคิดเห็น (Free Speech)

ขณะที่ ฌัตถยา สุขสงวน (2557) ได้ระบุความหมายของ ประทุษวาจา ไว้ว่า เป็นการแสดงออกต่อบุคคลหรือกลุ่มทางด้านความต่างด้าน เชื้อชาติ ชนชั้น เพศ สถานที่กำเนิด อุดมการณ์ทางการเมือง ศาสนา หรือ คุณลักษณะอื่นที่สามารถแบ่งแยกให้เกิดความแตกแยกได้ เนื้อหา-วาจาที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง คือ

- 1) การด่า บริภาษ ในลักษณะการทางวาจาโดยใช้ถ้อยคำหยาบคาย ดูถูกเหยียดหยาม
- 2) การโน้มนำให้เกิดการเข้าใจผิดต่อกลุ่มหรือต่อบุคคลด้วยข้อมูลที่ไม่ใช่ความเป็นจริง หรือ การชวนเชื่อตามความอคติส่วนตัว
- 3) การพูดถึงบุคคลอื่นในทางลดคุณค่า ทำให้เกิดภาพลักษณ์ของกลุ่มเป้าหมายในเชิงลบ
- 4) การสื่อสารให้เกิดความรู้สึกแบ่งฝักแบ่งฝ่าย เขาเรา อย่างชัดเจน
- 5) การแสดงออกถึงการปฏิเสธที่จะอยู่ร่วมกันของคนในสังคม
- 6) การเหมารวมบุคคลที่อยู่ในกลุ่มใด กลุ่มหนึ่งที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในทัศนคติเชิงลบ
- 7) การปลุกปั่น ยุยง ให้เกิดความเกลียดชัง จนเกิดพฤติกรรมใช้ความรุนแรงต่อผู้เห็นต่าง
- 8) การไล่ล่า ชมชู้ คุกคาม และประณามที่รุนแรงต่อกลุ่มบุคคลเป้าหมาย

นอกจากนี้ Cortese (2006, อ้างถึงใน ภัทรกานต์ ภัทรธำรง, 2559) กล่าวถึงระดับของการรุนแรงด้านการประทุษวาจาที่แตกต่างกันทั้งที่ขึ้นอยู่กับเนื้อหา วิธีการสื่อสาร หรือแม้แต่เจตนาของผู้ส่งสาร โดยสามารถแบ่งความรุนแรงได้เป็น 4 ระดับ ดังนี้

ระดับ 1 การแบ่งแยกกลุ่มเป้าหมายแบบไม่ได้ตั้งใจ ทั้งเป็นกลุ่มบุคคล และปัจเจกบุคคล (Unintentional Discrimination)

ระดับ 2 การตั้งใจที่จะแบ่งแยกกลุ่มบุคคล หรือ ปัจเจกบุคคล สร้างความเป็นเขาเราต่อกลุ่มเป้าหมาย (Conscious Discrimination) ซึ่งในลักษณะนี้เป็นความเกลียดชังที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของอคติอย่างรุนแรง เช่น การเปรียบเทียบผู้อื่นในลักษณะไม่ใช่คน (Demonizing)

ระดับ 3 การยั่วยุให้เกิดความเกลียดชังต่อกลุ่มเป้าหมาย (Inciting Discriminatory Hatred) ประกอบด้วย การกล่าวหา กล่าวโทษที่รุนแรง ประณาม ว่าร้าย พุดดูถูก ดูหมิ่น เหยียดหยาม สบประมาท ลดคุณค่าลง ทำให้ด้อยค่าในสายตาผู้อื่น การเยาะเย้ยที่รุนแรง และการ

เปรียบเทียบกับผู้อื่นในลักษณะไม่ใช่คน (Demonizing) ซึ่งระดับนี้จะเป็นการประทุษวาจารุนแรงกว่าสองระดับแรก

ระดับที่ 4 การยั่วยุให้มีการใช้ความรุนแรงต่อกลุ่มเป้าหมาย (Inciting Discriminatory Violence) เกิดพฤติกรรมการปฏิเสธการอยู่ร่วมกันในสังคม การปลุกปั่นให้กระทำการที่ผิดกฎหมาย และ ชักชวนให้ทำลายล้างคนหรือกลุ่มคนที่มีความเชื่อหรืออุดมการณ์ที่ต่างกันเพื่อปกป้องกลุ่มของตน ซึ่งระดับสุดท้ายนี้เป็นประทุษวาจาที่นำไปสู่การกระทำความผิดที่รุนแรง จนอาจจะมีการใช้กฎหมายเข้าควบคุมได้

จากการศึกษา แนวคิดประทุษวาจา ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาไปอภิปรายขยายความหมายของ Hate Speech หรือ การสร้างความเกลียดชัง หรือประทุษวาจา ในรายละเอียดที่เกี่ยวข้องในงานวิจัย และผู้วิจัยยังใช้เนื้อหาบางช่วงบางตอนของแนวคิดไปกำหนดระดับของความร้ายแรงในการสื่อสารที่สร้างความเกลียดชัง และ ประกอบการวิเคราะห์ผลการวิจัยถึงเนื้อหาที่เป็นตัวกำหนดระดับของความร้ายแรง จนทำให้สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้อย่างถูกต้อง

2.2 ทฤษฎี แนวคิด กลุ่มสื่อใหม่

2.2.1 แนวคิด Echo Chamber

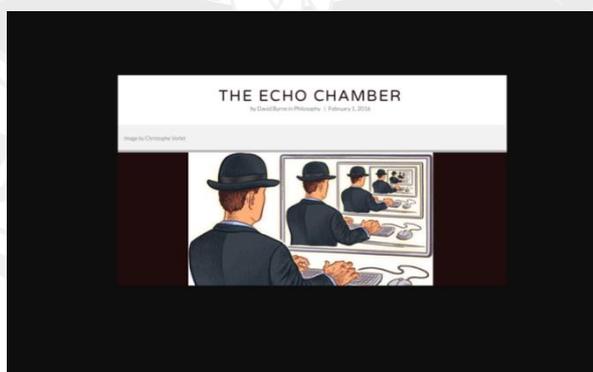
Molek (2560) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ Echo Chamber ไว้ว่า แม้ว่าอินเทอร์เน็ตมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในยุคปัจจุบันนี้เพราะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้บริโภค จึงทำให้พฤติกรรมการใช้ชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนไปเมื่อสามารถที่จะรับรู้สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น ข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้นผ่านโลกออนไลน์รวมถึงยังเจอคนจากทั่วมุมโลกแต่เมื่อมีข้อดีอย่างมากมาพร้อมกับหลายๆ คน ก็มีข้อเสียมหาศาลในยุคนี้ที่เห็นอย่างเด่นชัดคือการที่คนๆ นั้นคิดว่าสิ่งที่เห็นในออนไลน์หรือข้อมูลในอินเทอร์เน็ตนั้นคือทั้งโลกแล้ว และนี่คือกับดักที่ทำให้เราติดอยู่ในกะลาญคนนี้ที่เรียกว่า Echo Chamber ซึ่งเกิดขึ้นมาจากการพัฒนาทางเทคโนโลยี Personalisation ที่ทำให้เรานั้นเห็นในสิ่งที่เราเลือกที่จะเห็นเท่านั้น

Echo Chamber Definition

An echo chamber is a group situation where information, ideas and beliefs are amplified or reinforced by transmission and repetition, while different or competing views are censored, disallowed or otherwise under-represented.

ภาพที่ 2.1 แนวคิด Echo Chamber ของ Molek (1)
แหล่งที่มา: Molek (2560)

ซึ่งถ้าผู้ที่เลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากฝั่งใดฝั่งหนึ่งผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ในเพจที่คุณสนใจแล้วนั้นหน้าข้อมูลของคุณนั้นก็จะมีข้อมูลในเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสิ่งที่คุณเลือก ซึ่งเกิดขึ้นจาก Personalization Algorithms ที่มาจาก Google, Facebook, Twitter ที่จะป้อนข่าวและข้อมูลที่คนนั้นเลือกที่จะอยากเห็น ซึ่งจะเกิดปัญหาตามมาคือเป็นเนื้อหาที่อาจไม่เป็นความจริง และมีข้อมูลอีกหลายๆ ที่ไม่ได้เห็นขึ้นมา อีกทั้งการเลือกเปิดรับข่าวสารในลักษณะนี้อาจจะทำให้ผู้รับสารติดอยู่ในโลกที่ทัศนคติที่แคบมากขึ้น โดยที่ไม่ได้เห็นความแตกต่างของความคิดเห็นนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้รับสารถูกกับดักของข้อมูลข่าวสารในด้านการเมืองที่ผู้รับสารไม่อาจจะถอนตัวขึ้นได้เพราะการเรียนรู้ ทัศนคติภายในจากการจดจำข่าวสารแบบ Echo Chamber ไปแล้วนั้นจะฝังอยู่ในความรู้สึกระยะยาว

ภาพที่ 2.2 แนวคิด Echo Chamber ของ Molek (2)
แหล่งที่มา: Molek (2560)

ซึ่งในปี 2015 นักวิจัยในเฟซบุ๊ก (Facebook) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับโซเชียลเน็ตเวิร์ค (Social Network) ว่ามีผลต่อความคิดและมุมมองคนอย่างไร ซึ่งนักวิจัยใช้การวิเคราะห์ Newsfeed กว่า 10.1 ล้านคนในอเมริกา ซึ่งระบุถึงเรื่องความเชื่อการเมือง (อนุรักษนิยม, เป็นกลาง หรือเสรีนิยม) นักวิจัยค้นพบว่ากลุ่มคนที่มีความเชื่อแตกต่างกันนี้มีการรับสื่อและแสดงออกอย่างไร สิ่งที่เกิดขึ้นคือ ไม่ใช่เพราะระบบนั้นป้อนข่าวที่ผู้บริโภคที่มีความเชื่อนั้นเลือกอยากจะรับข่าว แต่เป็นการที่ผู้บริโภคนั้นเลือกที่อยากจะรับข่าวนั้นเอง โดยการเชื่อมกับกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นคล้ายกัน เลือกรับข่าวหรือข้อมูลโดยตรงกับความเชื่อของคน

พิจิตรา สีคาโมโต้ (2560) ได้กล่าวถึง Echo Chamber ไว้ว่ามนุษย์เรามีสิทธิ์สนใจเรื่องราวใดๆ ได้ตามที่ตนเองต้องการที่จะได้รับรู้เกี่ยวกับเนื้อหานั้นๆ โดยหากมนุษย์เลือกเปิดรับสารลักษณะใดก็จะรับรู้แต่สิ่งนั้นไปเรื่อยๆ ไม่เหมือนเวลาเราอ่านหนังสือพิมพ์ที่อ่านไปเรื่อยๆ ตรงไม่ตรงความสนใจของเราก็ยังคงอ่านอยู่ ซึ่ง Echo Chamber ในเชิงการเมืองจะทำให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อผู้รับสาร เพราะผู้เสพข่าวจะเลือกเปิดรับแต่สิ่งที่ตนเองชอบและเมื่อมีแรงหรือพลังในการยุ่งก็อาจจะเกิดความคิดที่สุดโต่งจนมีการกระทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะทำให้สร้างผลกระทบทางลบต่อสังคมได้

ปอทเจส (ม.ป.ป.) ได้ให้ความหมายของ Echo Chamber ไว้ว่า เป็นสภาวะการณ์ที่ข้อมูลข่าวสาร ความคิด ความเชื่อ ทัศนคติที่ถูกตอกย้ำให้เกิดการคล้อยตาม การเลือกเชื่อในเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยการเห็นต่างหรือการโต้แย้งได้ถูกปิดกั้น มนุษย์จะเลือกเปิดรับข้อมูลที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการจากปัจจัยภายในของบุคคลนั้นๆ เท่านั้น ไม่ว่าโลกจะก้าวหน้าไปเพียงใด และเทคโนโลยีจะก้าวทันโลกเพียงใด การเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดขึ้นเมื่อมีการพัฒนาของเทคโนโลยีแต่สิ่งที่ยังคงเหมือนเดิมคือพฤติกรรมของมนุษย์ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ทฤษฎีนิเทศศาสตร์ยังคงใช้เป็นส่วนที่บ่งบอกความเป็นไปของมนุษย์และสามารถที่จะอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสารสนเทศของมนุษย์อีกด้วย และการเกิดขึ้นของ Social Network จนมีการพัฒนาขึ้นเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook เป็นโลกออนไลน์ขยายพื้นที่ไปทั่วทุกมุมโลกทำให้การติดต่อสื่อสาร หรือ การกระจายข่าวสารของมนุษย์ที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลกันให้ได้รับความสะดวกเพิ่มขึ้น อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ในการแสดงออกอย่างเสรีตามความคิดของตนเอง แต่ในทางกลับกันด้านลบสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้กลับทำให้คนเปิดรับข้อมูลข่าวสารด้านเดียวหรือที่เรียกว่า Echo Chamber ที่ทำให้กระบวนการทางความคิดของผู้ที่เปิดรับข้อมูลข่าวสารด้านเดียวจากสื่อเหล่านี้แคบลง ไม่มีการเลือกเปิดรับข้อมูลอื่นที่โต้แย้งเพื่อหาข้อเท็จจริง

โตมร ศุขปรีชา (อ้างถึงใน ปอทเจส. ม.ป.ป.) ได้ให้คำนิยามของ Echo Chamber ว่า คือ “ห้องที่สะท้อนแต่เสียงตัวเอง” โดยกล่าวได้ว่าสื่อโซเชียลมีเดียไม่มีความเป็นกลางมันจะเลือกส่งข้อมูลตามที่เราต้องการเปิดรับ จากการแสดงพฤติกรรมของเราเท่านั้น โดยไม่มีข้อมูลที่หลากหลายจึงทำให้ผู้รับสารไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้หลากหลาย ซึ่งมันอาจเป็นการสร้างโลกทัศน์เดิมๆ ให้

คนเราพบเจอแต่สิ่งเดิมๆ เป็นการตอกย้ำเรื่องราวเดิมๆ ของเราให้เกิดสภาวะการจดจำ การอยู่ในจิตสำนึก มันจึงเป็นเหมือน Echo Chamber ที่เวลาเราพูดอะไรออกไป โดยใช้เสียงดังและแรงเท่าไรหมั่นก็จะสะท้อนกลับมาแบบนั้น หากพูดถึงการถกเถียงในประเด็นต่างๆ ทางสังคมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ก็อาจจะทำให้เราเชื่อไปว่าข้อมูลนั้นเป็นเรื่องใหญ่และคนส่วนใหญ่คิดเห็นแบบเดียวกับเรา นั่นเป็นสิ่งที่บ่งบอกอย่างแน่ชัดว่า มันไม่ใช้การเปิดโลกทัศน์แน่นอน

พิรงรอง รามสูต (อ้างถึงใน ทลิตา สุพัฒน์รังสรรค์, 2556) ได้ตั้งข้อสังเกตถึงลักษณะของการสื่อสารที่เกิดขึ้นในโซเชียลมีเดียว่า การสื่อสารในโซเชียลมีเดีย นั้นค่อนข้างมีความเป็นส่วนตัว ซึ่งการแสดงความคิดเห็นในเรื่องราวต่างๆ ที่ไม่ตรงกับสิ่งที่ตนพึงพอใจนั้นก็จะเลือกแสดงความคิดเห็นในเชิงความเกลียดชังมากขึ้น โดยสามารถอธิบายได้จากแนวคิด Excho Chamber เป็นแนวคิดที่ว่าด้วยการเลือกใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ของคนในปัจจุบันในการเลือกเปิดรับข่าวสารและติดต่อสื่อสารกัน เช่น เฟซบุ๊ก มีการแตกแยกของคนในสังคมอย่างเห็นได้ชัด เพราะเฟซบุ๊กกลายเป็นช่องทางหลักในการรับรู้ข่าวสารของบุคคลโดยเฉพาะข้อมูลที่ตอบสนองความต้องการของตนที่อยากจะรู้ ฟัง และร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย แต่ในข้อมูลที่ไม่ตอบสนองความต้องการนั้นจะถูกปิดกั้นอย่างเห็นได้ชัด เช่น การ unfriend เพื่อนที่มีความคิดแตกต่าง หรือเพจข่าวที่น่าเสนอข่าวตรงข้ามกับความคิดและความชอบของตน เป็นต้น ฉะนั้นการใช้สื่อสมัยใหม่จึงเป็นเพียงเสียงสะท้อนของเรื่องราวที่เราชื่นชอบซ้ำๆ ดังนั้นเฟซบุ๊กจึงเป็นพื้นที่ของคนที่คิดเหมือนกัน ทัศนคติเหมือนกัน ความชอบเหมือนกัน และมีพฤติกรรมแสดงความคิดเห็นที่มีเนื้อหาสร้างความเกลียดชังต่ออีกฝ่ายที่คิดต่างๆ หรือกลุ่มอื่นๆ ที่ต่อต้านกลุ่มพวกตน

จากการศึกษาแนวคิด Echo Chamber ผู้วิจัยได้นำไปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาถึงพฤติกรรมทางเลือกเปิดรับสารของบุคคลต่อเนื้อหาสิ่งใด สิ่งหนึ่ง ทางโซเชียลเน็ตเวิร์คที่พวกเขาพึงพอใจและต้องการที่จะรับรู้เพื่อตอบสนองความต้องการของพวกเขา ทั้งในด้านของทัศนคติการเมือง ความชอบ อย่างเช่นในเฟซบุ๊กมีการสำรวจและจดจำพฤติกรรมการกดไลค์ กดแชร์ หลังจากนั้นในหน้าวอลล์ของบุคคลนั้นก็จะมีขึ้นโชว์แต่เนื้อหาแต่ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะเดียวกันกับเนื้อหาที่บุคคลนั้นๆ ได้กดไลค์ไว้ ซึ่งหากเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองบุคคลเหล่านั้นก็จะถือว่าเสพข่าวด้านเดียวตามความต้องการ ซึ่งอาจจะได้รับข้อมูลที่ไม่เป็นความจริง หรือ ข้อมูลที่ดัดแปลงแล้ว ความคิด ทัศนคติของบุคคลนั้นก็อาจจะอยู่กับที่ไม่มีการพัฒนาเปิดรับสิ่งใหม่ๆ การศึกษาแนวคิด Echo Chamber นี้ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษาในหัวข้อ “เพื่อศึกษาแนวโน้มในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในแฟนเพจสื่อมวลชนที่การสร้างคามเกลียดชัง” จากเนื้อหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้มาประกอบงานวิจัยเล่มนี้และอาจจะเป็นข้อมูลในการที่ผู้วิจัยจะนำไปออกแบบสัมภาษณ์และเพื่อให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ผลการวิจัย

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนออนไลน์ (Online Community)

ชุมชนออนไลน์หรือชุมชนเสมือน (Online Community) หมายถึง ชุมชนที่มีสมาชิกอยู่บนระบบโซเซียลเน็ตเวิร์คที่แสดงตัวตนผ่านระบบอินเทอร์เน็ตในการติดต่อสื่อสารกันที่เข้าไปมีส่วนร่วมในพื้นที่ออนไลน์ ซึ่งบุคคลสามารถมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือโซเซียลมีเดีย ตามที่ตนเองต้องการได้และหากบุคคลมีความประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่นที่มีความคิดเห็นเช่นเดียวกับตนก็จะมีการสร้างพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นเสมือนชุมชนเพื่อสนทนากลุ่มผ่านแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กซึ่งเป็นศูนย์รวมของบุคคลที่คิดเหมือนกันในเรื่องราวเดียวกัน โดยทุกคนสามารถโพสต์เนื้อหาข่าว ความรู้ต่างๆ และทัศนคติการวิพากษ์วิจารณ์ต่อประเด็นข่าวต่างๆ ที่ตนสนใจ (ปฏิภาณ หุตะโชค, 2556)

อิทธิพล ปริติประสงค์ (2552) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์ว่า เป็นปรากฏการณ์ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อมนุษย์ในการเชื่อมต่อสื่อสารระหว่างบุคคลในโลกเสมือนหรือโลกออนไลน์ที่ทุกคนจากทั่วทุกมุมโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างไร้ขีดจำกัด จึงสรุปได้ว่าดังนั้นเครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง สังคม หรือการรวมตัวกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในรูปของกลุ่มคนรูปแบบหนึ่งที่ปรากฏเกิดขึ้นบนอินเทอร์เน็ต ที่เรียกว่าชุมชนออนไลน์ ทำให้ผู้คนสามารถทำความรู้จัก แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันประสบการณ์ร่วมกันโดยมีการขยายตัวผ่านการติดต่อสื่อสารอย่างเป็นทางการออนไลน์ เช่น Facebook Twitter เป็นต้น ซึ่งความแตกต่างกันของเว็บไซต์ต่างๆ ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ได้มีรูปแบบในการนำเสนอเรื่องราวการสื่อสารที่ทำให้เกิดความเข้าใจกันของกลุ่มเป้าหมายรวมถึงเป็นการร่วมเรียนรู้เรื่องราวใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นจากบุคคลอื่นที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันคือการตั้งกลุ่มเป็นเฟซบุ๊กแฟนเพจในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่คนในกลุ่มนั้นๆ ต้องการทราบอีกทั้งยังมีการวิจารณ์การเมืองในทัศนคติที่ตรงกันของสมาชิกกลุ่ม และในด้านของสื่อมวลชนยังมีการเลือกใช้ช่องทางเฟซบุ๊กแฟนเพจนี้ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารไปยังผู้รับสารอีกด้วย

จารุวัจน์ สองเมือง (2554) ซึ่งการอธิบายลักษณะชุมชนออนไลน์ไว้ว่า เป็นพื้นที่ศูนย์กลางให้กับบุคคลที่อยู่ต่างสถานที่ได้มีการประกอบปฏิสัมพันธ์กันเกิดขึ้นทั้งในด้านของการแสดงความคิดเห็นร่วมกันกับบุคคลอื่นที่เป็นการสร้างความรู้สึกเสมือนเป็นชุมชนในโลกจริงด้วยความสมัครใจที่จะมีร่วมเป็นครอบครัวเดียวกัน และเป็นพื้นที่ค้นหาข้อมูลเรื่องราวต่างๆ ในสิ่งที่สามารถตอบสนองกับความต้องการของตนเองได้

เช่นเดียวกับ Pallis, Zeinalipour-Yazti, and Dikaiakos (2011) ที่อธิบายถึงลักษณะเครือข่ายสังคมออนไลน์ ว่าเป็นศูนย์กลาง ในการให้บุคคลที่จะสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เช่น เพื่อน เพื่อนร่วมงาน ผู้ใช้แต่ละคน เชื่อมต่อกับรายชื่อของผู้อื่นโดยการแชร์ต่อๆ กันไปและเป็นที่รวมของเครื่องมือหลากหลาย ที่สร้างความรู้สึกของความเป็นชุมชนอย่างไม่เป็นทางการและด้วยความสมัครใจ

เมธินี ไชยพียงยาง (2555) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชนออนไลน์ว่า บุคคลต่างๆ ใช้ชีวิตจริงจะมีตัวตนและประกอบปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในพื้นที่ออนไลน์ที่เปรียบเสมือนโลกความเป็นจริง โดยมีความสัมพันธ์ในทุกๆ ด้านจากบุคคลทั้งหมดในเครือข่ายสังคมออนไลน์มีต่อกัน อาทิ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เป็นต้น อันนำมาสู่พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมนั้น เช่น การติดต่อสื่อสารระหว่างเพื่อนฝูง การได้เพื่อนใหม่ หรือแม้กระทั่งการรวมกลุ่มกันแสดงออกทางการเมือง ซึ่งชุมชนออนไลน์นั้นจะเปรียบเสมือนสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกระบวนการคิดของบุคคลนั้น ในทางเดียวกันบุคคลนั้นก็เปรียบเสมือนสภาพแวดล้อมส่วนหนึ่งของบุคคลอื่นเช่นกัน

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนออนไลน์ ผู้วิจัยได้นำไปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมต่อชุมชนโลกเสมือนหรือชุมชนออนไลน์ บุคคลที่มีทัศนคติ ความชอบ อุดมการณ์ เดียวกันจะมีการสร้างพื้นที่ออนไลน์นี้เพื่อเป็นศูนย์รวมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเปิดรับข่าวสาร จากบุคคลที่อยู่ในพื้นที่หรือกลุ่มเดียวกัน อีกทั้งยังพูดคุย วิพากษ์วิจารณ์เรื่องราวต่างๆ ที่คิดเห็นตรงกัน อาทิในเรื่องของการเมืองก็จะรวมกลุ่มกันเพื่อวิจารณ์ หรือชมเชย และแสดงออกตามความต้องการจากปัจจัยภายในของตน การศึกษาแนวคิด ชุมชนออนไลน์ นี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษาในหัวข้อ “เพื่อศึกษาแนวโน้มในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในแฟนเพจสื่อมวลชนที่การสร้างความเกลียดชัง” จากเนื้อหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้มาประกอบงานวิจัยเล่มนี้และอาจจะเป็นข้อมูลในการที่ผู้วิจัยจะนำไปออกแบบสัมภาษณ์ และเพื่อให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ผลการวิจัย

2.2.3 แนวคิดเรื่องการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและผลกระทบที่มีต่อการเมือง

การสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Interconnected-Network) นั้น บุณทริกา เจียงเพ็ชร์ (2543) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีความเชื่อมโยงกันจำนวนมหาศาลกับเครื่องคอมพิวเตอร์ทั่วโลกเข้าด้วยกันโดยมีเครื่องต้นทางและเครื่องปลายทางในการติดต่อสื่อสารรับ-ส่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ กันภายใต้มาตรฐานการรับส่งที่เหมือนกัน การสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเริ่มต้นจากการใช้งานการสื่อสารในกองทัพอากาศของสหรัฐอเมริกาที่มีกำลังพลกระจายอยู่ทั่วทุกมุมโลกในการติดต่อสื่อสารรับ-ส่งข้อมูลกันในปี ค.ศ. 1969 ซึ่งต่อมาระบบอินเทอร์เน็ตก็ได้แพร่กระจายไปยังสายงานต่างๆ ไม่เว้นแม้แต่ทางด้านการศึกษาในนักวิชาการ อาจารย์ ครู ในสถาบันการศึกษาต่างๆ นำมาใช้รับ-ส่ง ศึกษาข้อมูลระหว่างกัน ทั้งระหว่างบุคคลและระหว่างสถาบัน คณะ มหาวิทยาลัย ระบบอินเทอร์เน็ตเริ่มมีการใช้กันอย่างแพร่หลายมากในการติดต่อสื่อสารด้านพาณิชย์จนเป็นที่ยอมรับและเริ่มใช้งานมากขึ้นในปี ค.ศ. 1998 ซึ่งได้รับความนิยมและการตอบรับอย่างดีใน 168 ประเทศทั่วโลกที่มีเครือข่ายโยงใยเข้าหากัน ซึ่งในการติดต่อสื่อสารรูปแบบเดิมนั้นเป็น

การติดต่อสื่อสารผ่านระบบโทรศัพท์แต่เมื่อระบบอินเทอร์เน็ตได้มีการเข้ามามีการติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์เริ่มได้รับความนิยมน้อยลงและมีอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศสูงถึง 4 เท่า หากพูดถึงอัตราการเจริญเติบโตของการใช้อินเทอร์เน็ตในเอเชียมีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วประมาณ 500% ต่อปี ซึ่งมากกว่าในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นเพียง 300% ต่อปี ซึ่งในทวีปเอเชียนี้ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตสูงที่สุดประมาณ 8 ล้านคน

Ericson (1998) ในช่วงระยะเวลาประมาณ 10 ปีที่ผ่านมาระบบอินเทอร์เน็ตได้พัฒนาก้าวล้ำในการเพิ่มช่องทางการสื่อสารอีกจำนวนหลายพื้นที่บนโลกออนไลน์ซึ่งก็ทำให้เกิดคำว่า สื่อสังคมออนไลน์ที่มีโครงข่ายขนาดใหญ่ครอบคลุมทุกพื้นที่ทุกประเทศ มีการติดต่อสื่อสารใน พุดคุยสื่อสารโดยใช้ข้อความมากกว่าการโทรศัพท์ เช่นโปรแกรมเฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ เป็นต้นที่มีเครือข่ายประชาชนเป็นสมาชิกกว่าหลายร้อยละคนทั่วโลกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันอย่างรวดเร็ว ประกอบกับโลกปัจจุบันนี้อยู่ภายใต้อำนาจของรัฐบาลแต่ละประเทศ สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นเพียงสื่อเดียวที่ทำให้ประชาชน หรือ พลเมืองประเทศนั้นใช้พื้นที่ในการแสดงออกทางความคิดเห็นทางการเมืองอย่างง่ายดายและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากในการออกโทรทัศน์เพื่อแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของตน อีกทั้งยังสามารถที่จะมีอิสระในนำเสนอข้อมูล ส่ง รับเข้า ข้อความต่างๆจากบุคคลอื่นได้อย่างรวดเร็วและอิสระอีกด้วย ซึ่งเปรียบเทียบกับเกิดขึ้นของอินเทอร์เน็ตเป็นการทำลายบุคคลที่สามารถควบคุมเนื้อหาข่าวสารไปสู่ประชาชน เพราะทุกคนสามารถรับรู้ข่าวสารได้จากสื่อออนไลน์และยากที่จะควบคุมสื่อลักษณะนี้ได้ Pavlik (1996) สามารถอธิบายการใช้งานเครือข่ายลักษณะนี้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้ว่า สังคมนั้นจะเป็นประชาธิปไตยและควรมีเสรีภาพของประชาชนอย่างเต็มที่ ซึ่งประชาชนจะสามารถแสดงออกทางความคิดของตนได้อย่างสะดวกสบายในพื้นที่ออนไลน์และไม่ว่าประชาชนจะรับรู้ข่าวสารจากช่องทางใดและเกิดข้อสงสัยในเนื้อหาการเมืองที่มีความเกี่ยวข้องกับรัฐบาลหรือต้องการติชม แนะนำ การปฏิบัติงานของรัฐบาลก็สามารถทำได้ทันที ทุกสถานที่ โดยไม่ต้องไปถึงสถานที่ราชการและผ่านบุคคลอื่นเพื่อส่งข้อมูลต่อไปยังรัฐบาล ทางด้านหน่วยงานราชการ รัฐบาล ก็จะได้รับรู้ความรู้จากประชาชนอย่างแท้จริงและรวดเร็วถึงทัศนคติความพึงพอใจด้านบวกหรือลบที่ประชาชนมีต่อหน่วยงาน ซึ่งก็เป็นผลดีว่าหน่วยราชการนั้นๆ หรือ รัฐบาลจะได้หาวิธีแก้ไขอย่างรวดเร็วที่สุด ดังนั้นซึ่งก็หมายถึงว่าประชาชนในระบอบประชาธิปไตยจะมีค่ามากกว่าการแค่เดินทางไปเลือกตั้งและให้คนที่เราเลือกไปทำหน้าที่แทนเราบนสภาผู้แทนราษฎรที่เราไม่อาจเสนอความคิดเห็นอะไรได้เลย นอกการใช้อินเทอร์เน็ตยังเป็นช่องทางให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นภายใต้สิทธิและเสรีภาพของประชาธิปไตยอย่างเต็มที่แล้วนั้น อินเทอร์เน็ตยังเป็นพื้นที่ให้ประชาชนสร้างแรงกระตุ้นในการขับเคลื่อนทางสังคมและทางการเมืองเพื่อเสนอแนะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือเรียกร้องความต้องการจากรัฐบาลได้ตลอดเวลา

ซึ่งหากบุคคลบนโลกออนไลน์ที่มีความคิดเห็นและอุดมการณ์ทางการเมืองที่คล้ายกันก็จะมีการรวมกลุ่มกันในพื้นที่ออนไลน์ ซึ่งในปัจจุบันนี้พื้นที่บนเฟซบุ๊กแฟนเพจได้รับความนิยมอย่างมากในการที่จะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างบุคคลที่มีทัศนคติ ความชอบลักษณะเดียวกันไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่รู้จักกัน อยู่ในพื้นที่เดียวกัน หรือต่างจังหวัด ต่างประเทศ ก็สามารถเป็นสมาชิกกลุ่มได้เสมือนหนึ่งว่าเป็นชุมชนเทียม (Virtual Community) เช่น กลุ่มบุคคลที่สนใจเรื่องการเมืองก็จะมีหัวข้อข่าวทางการร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในกลุ่มเฟซบุ๊กแฟนเพจต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันมีประชาชนให้ความสนใจเข้าไปเป็นสมาชิกกลุ่มจำนวนมาก ในประเทศไทย หากพูดถึงการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองและทัศนคติทางการเมือง หนีไม่พ้นที่จะพูดถึงเสื้อเหลือง เสื้อแดง หรือวิจารณ์รัฐบาลทหารภายใต้การนำของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในการปฏิบัติหน้าที่ หรือฝ่ายที่สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา การคิดต่างทางทัศนคติทางการเมืองนี้ทำให้คนเฉพาะกลุ่มที่คิดเห็นเป็นเช่นเดียวกันก็จะเป็นสมาชิกกลุ่มเดียวกันไม่ว่าจะอยู่ใกล้กัน อยู่ไกลกัน หรืออยู่ต่างประเทศ

การสื่อสารบนอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันที่ประชาชนนิยมใช้ในการสื่อสาร ได้แก่

เครือข่ายสังคมหรือชุมชนเว็บ (Social Network or Web Community) รูปแบบของห้องสนทนาถูกพัฒนาต่อมา เป็นการใช้งานเพื่อให้กลุ่มคนที่มีความสนใจด้านเดียวกันมาติดต่อสื่อสารกัน และมีการเรียกชื่อการติดต่อสื่อสารผ่านเครือข่ายในลักษณะนี้ว่า เครือข่ายสังคม (Social Network) หรือ ชุมชนเว็บ (Web Community) ตัวอย่างเว็บไซต์ที่บริการประเภทนี้ได้แก่เว็บไซต์พันทิป ที่เป็นตอบข้อสงสัย และแลกเปลี่ยนความรู้ พูดคุย ระหว่างบุคคล และที่ได้รับความนิยมกว่านั้นคือ แอปพลิเคชันเฟซบุ๊ก ที่เป็นเสมือนหนึ่งพื้นที่ในการรวมตัวกันของบุคคลทั่วทุกมุมโลกไว้บนพื้นที่เดียวกันในการติดต่อสื่อสาร แสดงออกทางความต้องการของตัวเอง และพูดในการวิพากษ์วิจารณ์การเมืองในประเทศไทย เฟซบุ๊กถือเป็นพื้นที่สำคัญมากที่เป็นแหล่งรวมตัวของประชาชนเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการแบ่งกลุ่มต่างๆ ตามความพอใจของตนและเชิญชวนบุคคลอื่นที่มีความคิดเห็นทางด้านการเมือง มีทัศนคติทางด้านการเมืองที่เป็นเช่นเดียวกับตนมาเป็นสมาชิกกลุ่มเดียวกัน เสมือนเป็นชุมชนเดียวกัน และเนื้อหาในกลุ่มต่างๆ นั้นก็ขึ้นอยู่กับหัวหน้ากลุ่มหรือ Admin ที่จะสรรหาเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองมานำเสนอ ซึ่งในกลุ่มที่มีความเห็นต่างกับรัฐบาลที่กำลังบริหารประเทศก็จะมีการแสดงออกด้านเนื้อหาที่ต่อต้าน ด่าทอ การทำงานและยุยง ปลุกปั่น หาข้อด้วยเพื่อโจมตีให้สมาชิกกลุ่มเพิ่มความเกลียดชังรัฐบาล แต่หากกลุ่มที่มีความคิดสนับสนุนการทำงานของรัฐบาลก็จะมีการแสวงหาเนื้อหาที่ดีและผลงานมาของรัฐบาลนำเสนอและมีการกล่าวถึงการเสียดสี ด่าทอ ถูก กลุ่มที่เห็นต่างจากตนคือกลุ่มที่ต่อต้านรัฐบาลนั่นเอง เพื่อดึงดูดความสนใจจากสมาชิกให้ยังคงอยู่ในกลุ่มต่อไป

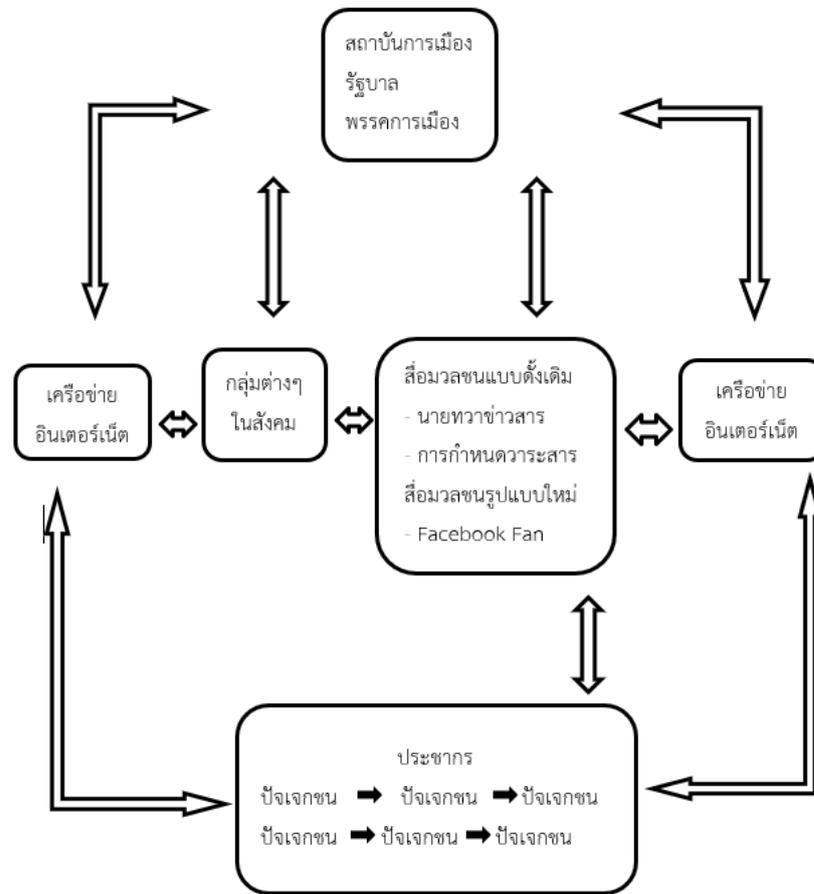
จากประเด็นด้านบุคคลเลือกใช้อินเตอร์เน็ตในการสื่อสารด้านการแสดงความคิดเห็นด้านการเมืองนั้น มีนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์อย่าง ซานตา บาบารา จากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย Bimber (1998) ได้อธิบายเกี่ยวกับการที่บุคคลเลือกใช้อินเตอร์เน็ตในการสื่อสารนั้นไว้ 2 ประการคือ

1) สื่อสังคมออนไลน์หรืออินเทอร์เน็ตจะทำให้ประชาชนมีอิทธิพลในการแสดงความคิดเห็นของตนเพื่อร่วมบริหารประเทศกับรัฐบาลด้วยการติดต่อสื่อสาร นำเสนอ แสดงความคิดเห็นไปยังบุคคลต่างๆ ในรัฐบาลโดยตรงซึ่งไม่ต้องผ่านบุคคลใดและประชาชนสามารถติดตามข่าวสารจากการปฏิบัติงานของรัฐบาลได้อย่างรวดเร็วทางด้านของรัฐบาลที่เลือกใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือสื่อออนไลน์ในการเป็นเครื่องช่วยอำนวยความสะดวกให้กับฝ่ายรัฐบาลเองในการสำรวจประชามติ ความพอใจจากประชาชนต่อการทำงานของรัฐบาล และตัวรัฐบาลเอง และอีกนัยยะหนึ่งรัฐบาลก็จะสามารถที่จะใช้ช่องทางนี้ประชาสัมพันธ์ผลงาน แนวทางการทำงาน และแจ้งข่าวสารต่างๆ จากภาครัฐไปสู่ประชาชน ซึ่งการเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการทำงานนี้ทำให้ สื่อมวลชน หน่วยงานภาครัฐผู้แทนประชาชน ที่หน้าที่ประสานงานกับรัฐบาลและประชาชนลดลงเพราะประชาชนสามารถพึ่งตนเองในการติดต่อโดยตรงกับภาครัฐ

2) สื่ออินเทอร์เน็ตที่มีบทบาททางการเมืองคือ เป็นพื้นที่การรวมกลุ่มของประชาชนจากหลายๆพื้นที่มารวมกันเป็นชุมชนเดียวกันและต้องใช้ระยะเวลาในการเริ่มสนทนาจนนำไปสู่การพูดคุยกันถึงเรื่องที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันและทัศนคติเหมือนกัน แต่อาจจะต้องใช้เวลาสักระยะเพื่อความสนิทใจในการที่จะเปิดเผยความคิดของตนเกี่ยวกับการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่เรียกว่าชุมชนนี้ ซึ่งการรวบรวมกลุ่มชุมชนจากคนหลายพื้นที่นั้นเป็นการช่วยประหยัดการเดินทาง เวลาในการเดินทางมาพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ การพูดคุยทิศทางทางการเมือง อีกทั้งเทคโนโลยีใหม่นั้นนั้นจะสามารถทำให้ระเบียบทางสังคมมีการปรับปรุงที่ดีขึ้น

อาจสรุปได้ว่าการอธิบายเกี่ยวกับพื้นที่การใช้อินเทอร์เน็ตในการสื่อสารที่มีความแตกต่างทั้ง 2 ประการนั้น คือ แนวคิดแรกนั้น เน้นที่การสื่อสารระหว่างประชาชนกับรัฐบาลโดยใช้พื้นที่สื่อออนไลน์เป็นตัวกระตุ้น และแสดงความคิดเห็นของประชาชนถึงรัฐบาลและในขณะเดียวกันรัฐบาลก็ใช้พื้นที่ออนไลน์นี้เป็นเครื่องมือนำเสนอข่าวสาร และผลงานของตนไปสู่ประชาชนอีกด้วย ขณะที่แนวคิดที่สองเน้นที่การรวบรวมกลุ่มของบุคคลในพื้นที่ออนไลน์ที่มีทัศนคติ ความคิด ความต้องการทางด้านการเมืองเหมือนกันมาอยู่เป็นกลุ่มเดียวกัน ซึ่งเริ่มแรกจะเป็นเพียงสมาชิกกลุ่มแต่ก็จะมีการพัฒนาความสัมพันธ์ภายในกลุ่มจนเป็นเสมือนครอบครัว หรือชุมชน กันบนพื้นที่ออนไลน์

จากแนวคิดของบิมเบอร์ทั้ง 2 ประการ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการสื่อสารในรูปแบบใหม่ของเทคโนโลยีจนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีผลกระทบต่อสื่อสารทางออนไลน์ในระบบการเมือง สามารถนำมาเขียนแผนภูมิได้ดังนี้

ภาพที่ 2.3 กระบวนการสื่อสารทางการเมืองของสังคมไทยในปัจจุบัน
แหล่งที่มา: บุญทริกา เจียงเพ็ชร์ (2543)

จากที่เมื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามาในส่วนสำคัญต่อการสื่อสารอย่างมากของสังคมไทยตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2540 สื่อมวลชนในรูปแบบเดิมที่นำเสนอข่าวผ่าน หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ ก็ได้เพิ่มเติมรูปแบบการนำเสนอข่าวผ่านระบบอินเทอร์เน็ตคือการตั้งเว็บไซต์ข่าวเพื่อเป็นช่องทางในการนำเสนอที่รวดเร็วที่ทันต่อเหตุการณ์และมีการเปิดพื้นที่ให้บริษัท ผลิตภัณ์ต่างๆเข้ามาเช่าพื้นที่เพื่อโฆษณาสินค้าของตนโดยเสียค่าพื้นที่ให้กับเจ้าของเว็บไซต์นั้น อีกทั้งยังมีการเปิดโอกาสให้บุคคลผู้รับสารได้มีการแสดงความคิดเห็น ถาม-ตอบ ในกระดานข่าว (Web Board) หรือ ห้องสนทนา (Chat Room) และสื่อมวลชนก็จะนำเรื่องราวต่างๆ ที่ได้รับการแสดงความคิดเห็นจากประชาชนนั้นไปนำเสนอผ่านทางช่องทางหลักคือ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ จนมีการพัฒนามาสู่โปรแกรมเฟซบุ๊กเมื่อปี ค.ศ. 2005 นักข่าวจึงเลือกใช้ช่องทางนี้ในการนำเสนอข่าวสารข่าวต่างๆทั้งการการเปิดพื้นที่ส่วนตัวที่เรียกว่าเพจในการให้บุคคลที่สนใจเนื้อหาการนำเสนอของตัวนักข่าวคนนั้น ทั้งอัตลักษณ์ในการ

นำเสนอ เนื้อหา ภาพต่างๆ ที่นักข่าวคนนั้นคัดเลือกมาเพื่อถ่ายทอดไปยังประชาชนผู้รับสาร ซึ่งหากประชาชนผู้รับสารมีความพึงพอใจในเนื้อหานั้นก็จะมีพฤติกรรมการกดติดตามและให้ความสนใจการนำเสนอข่าวอยู่เป็นประจำ แต่ก็ขึ้นอยู่กับตัวนักข่าวเองต้องมีกลวิธี กลยุทธ์ที่ทำให้ผู้รับสารยังคงเป็นสาวก หรือแฟนคลับ ที่จงรักภักดีกับเพจและตัวนักข่าวคนนั้น

จากการศึกษาแนวคิดเรื่องการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและผลกระทบที่มีต่อการเมือง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาเป็นการรอบในการศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองของประชาชนบนเครือข่ายสังคมออนไลน์สามารถผลกระทบต่อสถานการณ์การเมืองภายในประเทศได้หรือไม่อย่างไร และสามารถสรุปเนื้อหาของทฤษฎีได้ดังนี้ การสื่อสารผ่านสื่อโซเชียลมีเดียในปัจจุบันเป็นที่นิยมของประชาชนจำนวนมากเพราะมีคุณสมบัติที่รวดเร็ว สื่อมวลชนในยุคโซเชียลมีเดียจึงต้องปรับเปลี่ยนมาให้ความสำคัญกับการนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ภายใต้ภาวะการแข่งขันของสำนักข่าวต่างๆ อีกทั้งผู้รับสารมีสิทธิ์ที่จะแสดงความคิดเห็นของตนผ่านสื่อออนไลน์ลักษณะนี้ทั้งเรื่องของการเมืองและเรื่องทั่วไป ต่างกับในรูปแบบเก่าที่ผู้รับสารมีหน้าที่รับข้อมูลอย่างเดียวโดยที่ไม่ได้แสดงความคิดเห็นตอบกลับมายังสื่อมวลชนถึงความพึงพอใจทั้งในด้านบวกและด้านลบ และการใช้พื้นที่สาธารณะออนไลน์นี้ในการพูดคุย แลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นร่วมกันของกลุ่มคนที่มีทัศนคติต่อการเมืองเดียวกันจนในบางครั้งอาจนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางการเมือง การศึกษาแนวคิดเรื่องการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและผลกระทบที่มีต่อการเมือง นี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษาในหัวข้อ “เพื่อศึกษารูปแบบเนื้อหา การนำเสนอข่าวของเพจบุ๊กแฟนเพจสื่อมวลชนในช่วงการประกาศเลือกตั้งจากรัฐบาล คสช.กับการสร้างความเกลียดชัง” และ “เพื่อศึกษาแนวโน้มในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในแฟนเพจสื่อมวลชนที่การสร้าง ความเกลียดชัง” จากเนื้อหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้มาประกอบงานวิจัยเล่มนี้และอาจจะเป็นข้อมูลในการที่ผู้วิจัยจะนำไปออกแบบสัมภาษณ์และเพื่อให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ผลการวิจัย

2.2.4 แนวคิดเกี่ยวกับเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์

เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่ที่สร้างความสะดวกในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดีอีกทั้งยังได้รับความนิยมในการเลือกใช้บริการ ความรวดเร็วในการรับ-ส่งข้อมูลเป็นอีกคุณสมบัติหนึ่งของสื่อออนไลน์ จึงได้รับความนิยมจากประชาชนเป็นจำนวนมาก ไม่เพียงแต่พื้นที่สื่อออนไลน์เป็นพื้นที่ที่บุคคลในยุคปัจจุบันใช้สื่อสารกันแต่เพียงอย่างเดียว แต่สื่อออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ เป็นพื้นที่ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วทำให้บุคคลในสังคมให้ความนิยมสื่อลักษณะนี้เป็นอย่างมาก

ดังที่ Wertime and Fenwick (2008) ได้ให้ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ว่าเป็นเว็บไซต์ที่บุคคลจัดทำขึ้นให้เป็นชุมชนเสมือนโลกจริงแต่มีแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเป็นที่ชุมนุม

ของบุคคลจากต่างสถานที่ ต่างเชื้อชาติ ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม มารวมกันในการพูดคุยกัน ซึ่งหากผู้ที่มารวมอยู่ในแพลตฟอร์มเดียวกันแล้วนั้นเกิดการพูดคุยที่พึงพอใจกันและมีทัศนคติเดียวกันจะรวมตัวกันสร้างกลุ่มเพื่อให้กลุ่มนี้เป็นพื้นที่รองรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน โดยบุคคลจะต้องแสดงตัวโดยเห็นภาพตัวจริงและชื่อในการตั้งเป็นโปรไฟล์ (Profile) ในโปรแกรมเฟซบุ๊ก (Facebook) เพื่อแสดงความจริงใจต่อผู้ร่วมกลุ่ม ในการตั้งโปรไฟล์ในการมีส่วนร่วมชุมชนออนไลน์นี้สามารถรักษาความเป็นส่วนตัวได้คือสามารถตั้งค่าได้ว่าบุคคลใดที่จะเข้ามาดูข้อมูลของตนได้เพื่อรักษาความปลอดภัยของตน

ทั้งนี้หากบุคคลใดที่อยากรู้จักและอยากทราบข้อมูลก็ต้องมีการขอเป็นเพื่อนและฝ่ายผู้ถูกขอต้องยอมรับคำขอนั้น บุคคลนั้นจึงสามารถทราบถึงการดำเนินชีวิต ทัศนคติ และข้อมูลส่วนตัว ได้ หากกล่าวถึงการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนที่มีการพัฒนารูปแบบให้มีความรวดเร็ว ทันสมัย ในการปฏิบัติงานก็หลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องใช้สื่อออนไลน์ในการนำเสนอข่าวสารอีกช่องทางหนึ่ง นอกเหนือจาก หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และวิทยุ จากการเริ่มใช้พื้นที่นี้ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ 10 ปี ที่ผ่านมา จนในปัจจุบันสื่อมวลชนให้ความสำคัญในการสื่อสารผ่านออนไลน์เป็นอย่างมาก อีกทั้งเป็นการแสดงตัวตนของตัวเองบุคคลที่เป็นสื่อมวลชนเอง ซึ่งหลังจากที่มีการนิยมใช้สื่อออนไลน์ก็หมายความว่าตัวสื่อมวลชนมีพื้นที่ในการนำเสนอข่าวของตนเอง โดยที่ไม่ต้องพึ่งพาสื่อหลัก การควบคุมด้านจริยธรรม การเซ็นเซอร์เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมจากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนผู้นั้น จึงมีความยากขึ้นเพราะการนำเสนอที่มาจากทัศนคติส่วนตัวร่วมด้วย ผู้รับสารที่ได้รับข้อมูลไปนั้นก็อาจจะเกิดพฤติกรรมการคล้อยตามจนนำไปสู่การปฏิบัติตามในสิ่งต่างๆ ที่สื่อมวลชนผู้นั้นชี้แนะ

ดังที่ เอมิกา เหมมินทร์ (อ้างถึงใน ลิตา โพธิพิพิธ, 2556) ได้อธิบายถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ว่า เป็นรูปแบบของเว็บไซต์ในการสร้างเครือข่ายสังคมผ่านระบบอินเทอร์เน็ตโดยมีพื้นที่ที่ผู้ใช้สามารถสื่อสารเรื่องราวต่างๆ ตามความต้องการของตนเพื่อให้ผู้อื่นรับทราบ อาทิเช่น การนำเสนอรูปภาพ คลิปวิดีโอ ข้อความต่างๆ ที่ตนสนใจและเป็นไปตามความพอใจของตนไปถึงบุคคลต่างๆ บนพื้นที่สื่อออนไลน์ ส่วนประกอบของเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้นจะประกอบด้วย การแชททางข้อความ การส่งอีเมล วิดีโอ การอัปโหลดรูป ในพื้นที่สื่ออื่นๆ ซึ่งในปัจจุบันสื่อออนไลน์ที่ได้รับความนิยมในการสื่อสารและเลือกเปิดรับข่าวสาร รวมถึงนำเสนอข่าวสารนั้น ประกอบด้วย Facebook, Twitter, Youtube เป็นต้น

ที่ผ่านมา มีนักวิชาการอย่าง (Hoffman & Novak, 2005) ให้ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์ว่า มิตรภาพในเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นเสมือนพื้นที่ในโลกแห่งความเป็นจริงที่เป็นที่แลกเปลี่ยนทัศนคติ การเริ่มทำความรู้จัก ระหว่างบุคคลซึ่งกันและกัน ซึ่งพื้นที่ออนไลน์นี้มีจุดเด่นคือ ด้านของความรวดเร็วในการสื่อสารและมีความง่ายในการเริ่มทำความรู้จัก แนะนำตัวกันซึ่งเปรียบเสมือนเป็นลงทุนที่ใช้เวลาน้อยมากแต่ผลตอบแทนสูงเนื่องจากมีบุคคลจำนวนมากที่เป็น

สมาชิกของสังคมออนไลน์ เช่นเดียวกับ ระวี แก้วสุกใส และชัยรัตน์ จุสาลอ (2556) ที่ได้ให้ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ว่า สังคมเครือข่ายออนไลน์เป็นพื้นที่ส่วนสาธารณะของสังคมในการเปิดโอกาสให้ประชาชนใช้พื้นที่ดังกล่าวนี้เป็นการรวมตัวกันเพื่อสร้างการปฏิสัมพันธ์ทั้งในรูปแบบของกลุ่มและบุคคลซึ่งสามารถให้การใช้งานบริการทางเว็บไซต์โดยจำแนกตามขอบเขตของการใช้งานนั้นๆ และวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ รวมถึงเครือข่ายออนไลน์ยังมีลักษณะเด่นในแต่ละด้านที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ประกอบกับผู้ใช้ต้องมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับเนื้อหาหรือวิธีการทำงานให้ตรงกับเว็บไซต์นั้นอีกทั้งยังเป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทศนคติ ประสบการณ์ การสื่อสารต่างๆระหว่างบุคคลซึ่งพื้นที่ออนไลน์นี้ผู้ใช้ต้องมีการเชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ตจึงจะสามารถใช้งานได้ สื่อสังคม (Social Media) ที่ได้รับความนิยมจากบุคคลทั่วไป อาทิ Facebook Twitter Line และ Youtube เป็นต้น

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยได้นำไปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาถึงทัศนคติของบุคคลที่เป็นส่วนหนึ่งของสื่อสังคมออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนกันทางด้านการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า สื่อสังคมออนไลน์สามารถมีอิทธิพลต่อการชักนำยุยงให้เกิดการเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองได้หรือไม่ และคิดว่ามีคุณภาพในสื่อสังคมออนไลน์จะยั่งยืนหรือไม่ การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ นี้เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษาในหัวข้อ “เพื่อศึกษารูปแบบเนื้อหา การนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊กแฟนเพจสื่อมวลชนในช่วงการประกาศเลือกตั้งจากรัฐบาล คสช.กับการสร้างความเกลียดชัง” และ “เพื่อศึกษาแนวโน้มในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในแฟนเพจสื่อมวลชนที่การสร้างความเกลียดชัง” จากเนื้อหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้มาประกอบงานวิจัยเล่มนี้และอาจจะเป็นข้อมูลในการที่ผู้วิจัยจะนำไปออกแบบสัมภาษณ์และเพื่อให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ผลการวิจัย

2.2.5 ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวังจากสื่อ (Expectancy Theory)

ทฤษฎีความคาดหวังจากสื่อ (Expectancy Theory) เป็นทฤษฎีที่พัฒนามาจากทฤษฎีพฤติกรรมและแรงจูงใจ (Action/Motivation Perspective) ซึ่งมีการอธิบายพฤติกรรมของผู้รับสารในหลักการเดียวกันคือ การใช้สื่อต่างๆ ย่อมเกิดขึ้นอย่างมีเป้าหมายและเหตุผลในการสื่อสารของผู้ส่งสาร ซึ่งการที่มนุษย์จะสื่อสารเรื่องใดไปยังผู้รับสารล้วนแล้วแต่เป็นความต้องการของตน ซึ่งก็ต้องมีการวาดภาพในใจไว้และคิดถึงกลุ่มเป้าหมายที่ตนต้องการจะสื่อสาร ซึ่งผู้รับสารก็สามารถที่จะเลิกเปิดรับสารนั้นได้ตามความต้องการของตน นักวิชาการจึงเลือกทฤษฎีนี้มาใช้กับพฤติกรรมการเปิดรับสารของมนุษย์ (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, 2534)

ทางด้านของ ธิติมา อุ่นเมตตาดิจิต (2541) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับทฤษฎีความคาดหวังจากสื่อว่า ได้รับการยอมรับจากนักวิชาการด้านการสื่อสารหลายท่านว่าเป็นการแยกความคาดหวัง

(Gratification Sought) และความพึงพอใจที่ได้รับ (Gratification Obtained) ออกจากกัน จนนำไปสู่ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจร่วมกับทฤษฎีจิตวิทยาสังคม จนเกิดทฤษฎีความคาดหวังขึ้น

วรรณลักษณะ เมียนเกิด (2549) ได้อธิบายไว้ว่ามนุษย์เป็นผู้มีสติปัญญาสามารถวางแผนและจัดการกับพฤติกรรมของตนได้ ซึ่งทุกๆพฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากความต้องการภายในตัวตนที่เกิดขึ้นอย่างมีเป้าหมาย (Goal Oriented) ดังเช่นพฤติกรรมการสื่อสารนั้นมนุษย์มีหน้าที่รับและส่งสารตามความต้องการจากปัจจัยภายในของตน เมื่อมนุษย์เลือกเปิดรับสารใดนั้นก็มีการคาดคะเนผลแล้วว่า จะสามารถตอบสนองความต้องการของตนได้นั้น คือ การคาดหวัง เช่นเดียวกับที่โทลแมน (Edward Tolman) นักจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม ได้เสนอแนวคิด เกี่ยวกับความคาดหวังไว้ว่า พฤติกรรมของมนุษย์ทุกอย่างที่แสดงออกมานั้นเกิดจากความมุ่งหมายและเล็งเห็นถึงจุดหมายปลายทาง เมื่อเกิดความต้องการแล้วมนุษย์จะทำทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งการตอบสนองความต้องการนั้นๆ และความต้องการจะหยุดลงเมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองที่พึงพอใจ

ภาพที่ 2.4 แบบจำลองความคาดหวังและความพึงพอใจ

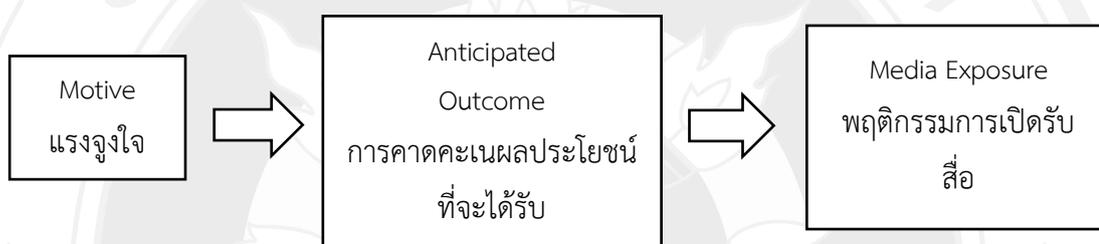
แหล่งที่มา: วรรณลักษณะ นพประเสริฐ (2552)

จากภาพ Galloway and Meek (1981) อธิบายว่า เมื่อมนุษย์เกิดความคาดหวังต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วก็จะเกิดการแสวงหาเกิดขึ้นจนนำไปสู่การเลือกเปิดรับสื่อ (Media Exposure) และก็จะคาดหวังกับผลที่ได้ คือความพึงพอใจ หรือผลอื่นๆ ที่ตามมา ซึ่งผลอื่นๆ ที่ตามมานั้นอาจมีความเป็นไปได้ว่าจากการเปิดรับสื่อ และในบางครั้งการเปิดรับสารนั้นผู้รับสารจะมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อจึงมีแรงจูงใจที่เลือกเปิดรับ ซึ่งหลังจากเลือกเปิดรับแล้วผู้รับสารจะคาดหวังและผลลัพธ์คืออาจจะมี ความพึงพอใจต่อเนื้อหาหรือไม่มีความพึงพอใจ หรืออาจเกิดความผิดหวัง

อาจารย์ ประทุมมา (2554) ได้ให้คำนิยามกล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวังจากการเปิดรับข่าวสารจากสื่อไว้ว่า เป็นทฤษฎีที่พัฒนามาจากทฤษฎีพฤติกรรมและแรงจูงใจ โดยทฤษฎีนี้มองว่าการรับรู้ข่าวสารของประชาชนนั้นเกิดขึ้นจากความสนใจเรื่องที่ต้องการจะรับรู้ และเนื้อหาข่าวสารนั้นเป็นประโยชน์กับตนและคนรอบข้างซึ่งในการรับรู้ข่าวสารนี้สามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อเกิดประโยชน์

ในปัจจุบันและในอนาคตได้ ซึ่งเหตุผลในการเปิดรับข่าวสารนั้นจึงเป็นความคาดหวังที่ผู้รับต้องการที่จะได้รับทั้งสิ้น

ในทางด้านของ ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ (อ้างถึงใน อาจารย์ ประทุมมา, 2554) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีความคาดหวังจากการเปิดรับข่าวสารจากสื่อถือว่าเป็นพฤติกรรมที่ผู้บริโภคข่าวสารให้ความสนใจและมีเป้าหมายต่อเนื้อหาสารเหล่านั้น ตามหลักการที่ว่าด้วยพฤติกรรมกระทำของมนุษย์ล้วนแต่เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยตั้งใจ เนื่องจากก่อนที่มนุษย์จะลงมือกระทำการสิ่งใดนั้นตามตรรกะและการคิดจะต้องวาดภาพในจินตนาการไว้ก่อนว่าสิ่งนั้นคือสิ่งที่ต้องกระทำ นักวิชาการสื่อสารจึงได้นำแนวคิดทฤษฎีนี้มาใช้กับพฤติกรรมสื่อสารของมนุษย์ โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่มนุษย์มีการเลือกใช้สื่อเพื่อต้องการที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตนได้ตั้งไว้

ภาพที่ 2.5 แบบจำลองของทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวังจากการเปิดรับข่าวสาร

แหล่งที่มา: ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, อ้างถึงใน อาจารย์ ประทุมมา (2554)

ซึ่งการเปิดรับข่าวสารในอนาคตที่ประชาชนมองเห็นนั้น อาจารย์ ประทุมมา (2554) ได้กล่าวไว้ว่า คือสิ่งที่ประชาชนจะสามารถคาดการณ์ได้ว่าเมื่อเกิดพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเช่นนี้ขึ้น สิ่งตามมาในอนาคตก็คือ ความรู้ ความเข้าใจ ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตน ซึ่งลักษณะเช่นนี้จึงถูกเรียกว่า “ความคาดหวัง” ซึ่งเป็นผลมาจากการคาดการณ์ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารในที่สุด ซึ่งหากว่าพิจารณาตามกรอบทฤษฎีที่เกี่ยวกับความคาดหวังจากการเปิดรับข่าวสารจากสื่อนั้นก็จะได้พบได้ว่าหากมีการกระจายข้อมูลของรัฐบาลเพื่อให้ประชาชนรับรู้ นั่นหากข้อมูลดังกล่าวเป็นประโยชน์กับตนก็จะเปิดรับแต่หากประชาชนเห็นว่าข้อมูลที่มีมีการนำเสนอจากรัฐบาลนั้นไม่ได้เป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องต่อการดำรงชีวิตของตน ประชาชนก็จะเลือกที่จะปฏิเสธการรับข้อมูล และเลือกที่จะเปิดรับข้อมูลจากแหล่งอื่นที่คาดการณ์ว่าจะมีประโยชน์กับตนที่สุด

จากแรงขับเคลื่อนนี้เป็นเหตุให้ประชาชนสนใจและเลือกเปิดรับข่าวสารด้านใดด้านหนึ่ง ตามความต้องการของตน ทั้งนี้ทั้งนั้นแรงจูงใจที่จะทำให้ประชาชนเปิดรับข้อมูลข่าวสารนั้นในอันดับแรก

จะต้องมาจากการกระตุ้นความต้องการเป็นจุดเริ่มต้น จนนำมาสู่ความต้องการในการเปิดรับข่าวสาร โดยแรงจูงใจมี 2 ลักษณะ ดังนี้

1) แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motives) แรงจูงใจภายในเป็นสิ่งสำคัญในการผลักดันความคิด เจตคติ ความสนใจ ความพอใจ ความต้องการ และการมองเห็นคุณค่า จากภายในตัวบุคคลในเรื่องที่ตนสนใจและเกิดขึ้นอยู่รอบตัวในการเปิดรับสิ่งนั้น โดยสิ่งต่างๆ ที่อยู่ภายในตัวคนที่กล่าวมาข้างต้นนั้นมีอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมค่อนข้างถาวร

2) แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motives) แรงจูงใจภายนอกนี้เป็นสิ่งที่มาผลักดันปัจจัยภายนอกตัวบุคคลเพื่อกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม ซึ่งในปัจจัยแรงจูงใจภายนอกนั้นอาจจะเป็นการได้รับรางวัล เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือคำยกย่องทำให้แรงจูงใจในลักษณะนี้ไม่คงทนถาวร ซึ่งบุคคลจะแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองแรงจูงใจดังกล่าวนี้ เนื่องจากต้องการสิ่งตอบแทนเท่านั้น

จากการศึกษาทฤษฎีความคาดหวังจากสื่อ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาเป็นกรอบในการศึกษา และสามารถสรุปเนื้อหาของทฤษฎีได้ดังนี้ คาดหวังจากสื่อที่ขึ้นอยู่กับประชาชนได้เลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ จากนักวิชาชีพสื่อมวลชนซึ่งการเลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ นั้นผู้รับสารจะมีความต้องการที่จะทราบถึงเนื้อหาของข่าวๆ นั้นให้เป็นที่ไปตามความต้องการของตนและข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นจะต้องเป็นประโยชน์กับตน อีกทั้งไม่เพียงแต่ผู้รับสารเท่านั้นที่เปิดรับสารตามความต้องการของตน ผู้ส่งสารยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่เลือกส่งสารตามความต้องการของตนจากปัจจัยภายใน ซึ่งผู้รับสารมีสิทธิที่จะเลือกเปิดรับหรือไม่สนใจเนื้อหาข่าวสารที่นำเสนอโดยสื่อๆ นั้นก็ได้เพราะ ลักษณะของเนื้อหา การนำเสนอ ไม่เป็นที่ไปตามที่ผู้รับสารต้องการจนนำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมของผู้รับสารเมื่อเปิดรับเนื้อหานั้นแล้ว ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้ประโยชน์จากเนื้อหาทฤษฎีนี้มาประกอบการศึกษารวบรวมข้อมูลที่ได้มาประกอบงานวิจัยเล่มนี้และอาจจะเป็นข้อมูลในการที่ผู้วิจัยจะนำไปออกแบบสัมภาษณ์และเพื่อให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ผลการวิจัย

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิรกร รามสุต (2556) ได้กล่าวถึงการสื่อสารในลักษณะนี้เป็นพฤติกรรมที่อยู่ร่วมกับสังคม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นทัศนคติด้านการเมือง อาชีพ สีดิว เชื้อชาติ สถานที่เกิด ที่อยู่ อาศัย การทำให้ด้อยค่าในสายผู้อื่น ทับถมซึ่งในบางกรณีทำให้เกิดความเกลียดชังดังกล่าวอาจมาจากอิทธิพลของผู้นำที่มีลักษณะการพูด การเขียนข้อความตีพิมพ์ ภาพวาด คลิปวิดีโอ หรือการแสดงความคิดเห็นของผู้นำที่ชี้หน้าพลเมืองให้มีอุดมการณ์ที่ตรงกันในการกระจายเนื้อหาที่โจมตีอีกฝ่ายหนึ่ง

อันนำไปสู่ความรุนแรงหรือการก่ออาชญากรรม (Hate Crime) ซึ่งในอดีตประชาชนจะแสดงออกด้านความคิดเห็นเฉพาะกับกลุ่มบุคคลที่อยู่รอบตัวตนเองเท่านั้น ซึ่งบุคคลอื่นที่ไม่ได้ยินการพูด หรือไม่อ่านการเขียนของบุคคลนั้นก็จะไม่ทราบว่าคุณคนนั้นมีทัศนคติอย่างไร ก็จะลดความขัดแย้งลง แต่ในปัจจุบันหลังจากที่ประเทศเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์มีเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเข้ามาเป็นอีกปัจจัยการดำรงชีวิตของมนุษย์ พื้นที่ที่อยู่เฉพาะกลุ่มก็เป็นการขยายวงกว้างขึ้นในการให้บุคคลแสดงความคิดเห็นอย่างแพร่หลายบนพื้นที่ออนไลน์

ชัญญุตรา อรณพ ฌ อยุธา (2556) กล่าวถึงหลังจากที่สื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามามีอิทธิพลต่อประชาชนว่า ในปัจจุบันนอกจากสื่อกระแสหลักแล้วที่ทำหน้าที่ส่งข้อมูลข่าวสารแล้วยังมีสื่อทางเลือกใหม่ ที่กลายเป็นเครื่องมือที่ถูกใช้ทั้งจาก ภาครัฐ กลุ่มการเมือง และกลุ่มประชาชน เพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ท่ามกลางสถานการณ์ความขัดแย้งด้านการเมืองที่ใช้พื้นที่เหล่านี้ในการสื่อสารเนื้อหาที่สร้างความเกลียดชังระหว่างกันจนไปสู่ความรุนแรง ในพื้นที่ออนไลน์นี้เป็นเสมือนการรวมกลุ่มกันของบุคคลที่มีทัศนคติเดียวกันในต่างสถานที่ในการที่จะร่วมคิด แสดงออกความคิดเห็นของตนเองได้อย่างเต็มที่และในทางเดียวกันก็ใช้พื้นที่นี้ในการโจมตีอีกฝ่ายหนึ่งที่ไม่ชอบได้อย่างสะดวก โดยใช้ถ้อยคำที่รุนแรง เสียดสี ข่มขู่ ให้อีกฝ่ายเกิดความไม่พอใจ เช่นในประเทศไทยมีการแบ่งแยกทางความคิด ทัศนคติการเมืองอย่างชัดเจนแล้วแต่ว่าคุณคนใดจะเลือกฝ่ายไหนโดยจะเรียกอีกฝ่ายที่ตรงข้ามกับตนในถ้อยคำที่รุนแรง เช่น มวลชนคนเสื้อแดงเรียกกลุ่มพันธมิตรว่า สลัม อำมาตย์ รักเจ้า เป็นต้น และกลุ่มพันธมิตรก็เรียกมวลชนเสื้อแดงว่า ควายแดง ไพร่ เป็นต้น วาทกรรมดังกล่าวถือเป็นการเหยียดหยามเปรียบเทียบที่สร้างความเกลียดชัง และตัวอย่างอีกกรณีหนึ่งคือ สถานที่ที่อยู่อาศัย ซึ่งก็จะมีคำกล่าวที่ว่าบุคคลที่อยู่ในชุมชนแออัดนั้นว่า สลัม และบุคคลที่อยู่ต่างจังหวัดว่า พวกบ้านนอก เหล่านี้คือการแสดงความคิดเห็นคำพูดที่เหยียดหยามบุคคลอื่นทั้งสิ้น ในการใช้ถ้อยคำรุนแรงเหล่านี้มักเกิดขึ้นกับบุคคลตั้งแต่ช่วงวัยเด็กที่สามารถรับรู้เนื่องจากการถ่ายทอดได้แล้วจนถึงผู้สูงอายุ ซึ่งอาจจะมีปัจจัยมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว และการอบรมสั่งสอน การแสดงความคิดเห็นภายในครอบครัวก็อาจสร้างภาวะการฝังใจคำพูด เมื่อเติบโตมาก็จะนำมาสู่การแสดงความคิดเห็นตามทัศนคติของตนโดยขาดการยั้งคิด ซึ่งที่ผ่านมามีบุคคลจำนวนมากในสังคมที่ใช้พื้นที่ออนไลน์ในการแสดงความคิดเห็น เช่นการแสดงความคิดเห็นโจมตีเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล การย้ายยุ ปลุกปั่น ให้เกิดความแบ่งแยก วุ่นวายในสังคมที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ

ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยกล่าวถึง Hate Speech คือ เป็นการแสดงความคิดเห็นในด้านลบ ซึ่งหมายถึงการแสดงความคิดเห็นจากทัศนคติภายในตัวตนในด้านลบต่อเป้าหมายที่ต้องการสื่อสารเนื้อหาให้บุคคลอื่นคิดเหมือนตนในการสร้างความเกลียดชังเป้าหมาย ในบางครั้งสื่อรายบุคคลต้องการที่จะได้รับการติดตามจากประชาชนจำนวนมากจึงมีวิธีการนำเสนอข่าวสารที่ทำให้ตอบสนองความต้องการของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือเป็นการแบ่งฝ่ายทางการเมือง หรือนำเสนอข่าวโจมตีทาง

การเมืองอีกฝ่าย ให้ผู้รับสารฝ่ายตนได้รับรู้และมีวิธีการยุยง ปลุกปั่น ชี้นำให้ประชาชนคิดเห็นเป็นเช่นเดียวกับตน ซึ่งการกระทำลักษณะนี้จะทำให้เกิดผลกระทบต่อสังคมมากที่สุด อีกทั้งสื่อออนไลน์ชนิดนี้ยังเป็นที่รวมตัวของบุคคลต่างๆ ที่คิดเห็นเหมือนกัน หรือที่เรียกว่าพวกเดียวกัน ในร่วมกันแสดงความคิดเห็น วิจารณ์ ถึงเรื่องการเมือง หรือที่เรียกว่า สังคมออนไลน์จนมีการพัฒนาไปสู่การนัดเคลื่อนไหวกว้างขวางในเมืองในโลกความเป็นจริง อาจกล่าวถึง จุดเด่นของการที่สื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลต่อประชาชนอย่างมากในปัจจุบันนี้คือ เป็นช่องทางจากในการรับข่าวสารจากประชาชนในด้านของความคิดเห็นจากภาคประชาชนที่เกี่ยวกับการบริหารประเทศและเป็นพื้นที่ในการร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็นในด้านของทัศนคติการเมือง จนนำไปสู่การเคลื่อนไหวเพื่อให้รัฐบาลทราบถึงความต้องการของประชาชน และจุดด้อยของสื่อสังคมออนไลน์นั้น แม้ว่าจะจะเป็นเครือข่ายที่มีคุณสมบัติในการติดต่อสื่อสาร รับรู้ข่าวสารกันอย่างรวดเร็วนั้น เป็นสิ่งที่เสริมากและไม่มีผู้ทำหน้าที่กรองเนื้อหา บางครั้งอาจมีการตัดต่อปลอมแปลงข้อความก่อนส่งต่อ หรือการใส่อารมณ์ ความรู้สึกเข้าไปในเนื้อหาข่าว ทำให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารอาจจะบิดเบือนไปได้ อีกทั้งยังไม่ได้ได้รับความจริงทั้งหมด หรือบางครั้งข่าวที่มีการนำเสนออันอาจจะเป็ข่าวลวงที่ไม่ได้มาจากสื่อมวลชนวิชาชีพ ก็ทำให้ประชาชนเข้าใจผิดพลาดและเกิดความไม่พอใจได้ง่าย ในด้านของสื่อมวลชนเองที่มีการนำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์นี้ก็เน้นความเร็วโดยที่ขาดการตรวจสอบคุณภาพของข่าวและเน้นประเด็นที่คาดจะได้รับความสนใจของประชาชนโดยที่ไม่ได้คำนึงถึงจริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพ บางครั้งอาจมีการแก้ไขภายหลัง ซึ่งหากสื่อมวลชนอาชีพมีการปฏิบัติตนเช่นนี้บ่อยครั้งก็จะไม่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชน

พิรธรอง รามสูต (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การกำกับดูแลสื่อออนไลน์ที่เผยแพร่เนื้อหาที่สร้างความเกลียดชัง พบว่า Hate Speech หรือการสร้าง ความเกลียดชัง นั้นถูกใช้ในความหมายใกล้เคียงกับ Hate Propaganda (การโฆษณาชวนเชื่อเพื่อ ความเกลียดชัง) ซึ่งการสื่อสารดังกล่าวสร้างความเสียหายแก่หมู่ มวลมนุษยชาติตลอดมา อย่างไรก็ตามการสื่อสารที่สร้างความเกลียดชังผ่านสื่อออนไลน์ในกรณีของการโน้มน้าวใจผู้อื่นให้เกลียดชังกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือคนใดคนหนึ่งบนฐานของอัตลักษณ์ที่แตกต่างในด้านต่างๆ เช่น เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา สถานที่เกิด ที่อยู่อาศัย ค่านิยม ความเชื่อ เพศ อุดมการณ์ หรือลักษณะอื่นที่ทำให้ถูกแบ่งแยกได้ จนทำให้บุคคลนั้นถูกเกลียดชังจนอาจจะนำไปสู่ความผิดฐานหมิ่นประมาท

อมรทิพย์ อมราภิบาล (2559) งานวิจัยเรื่อง “เหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลในกลุ่มเยาวชน: ปัจจัยเสี่ยง ผลกระทบต่อสุขภาพและการปรึกษาบุคคลที่สาม” พบว่า การตกเป็นเหยื่อการรังแกผ่านโลกโซเชียลซึ่งแบ่งออกเป็น 1) ถูกละเมิดความเป็นส่วนตัว 2) ถูกทำให้อับอาย กลัว หรือเสียความเป็นตัวของตัวเอง 3) ถูกก่อกวนให้รำคาญ ขุ่นเคืองหรือโกรธ และ 4) ถูกคุกคามด้วยลักษณะลามกหยาบคาย ในการแสดงออกด้วยถ้อยคำ ผ่านลักษณะการเขียนบนพื้นที่ออนไลน์ที่สื่อไปในทางเพศ

ส่วนรูปแบบของการตกเป็นเหยื่อฯ ที่พบมากในแต่ละเพศ พบว่า เพศชายตกเป็นเหยื่อฯ ในลักษณะ ถูกคุกคามด้วยลักษณะลามก หยาดคาย ส่อไปในทางเพศมากกว่ารูปแบบอื่นๆ ขณะที่เพศหญิงตกเป็นเหยื่อในลักษณะที่ใช้ถ้อยคำ หรือการกระทำอื่นที่ทำให้อับอาย หวาดกลัว สูญเสียความเป็นตัวของ ตัวเองและได้รับความเกลียดชังจากผู้อื่น

นภาวรณ อาษาเพ็ชร (2560) ได้กล่าวถึงเนื้อหาที่สามารถนำมาสู่ความเกลียดชังและทำให้ เป้าหมายเสื่อมเสียชื่อเสียงของกลุ่มวัยรุ่น ดังนี้ การรังแกผ่านโลกโซเชียลมีเดียจะเป็นปัญหาที่ รุนแรงมากขึ้นในกลุ่มเยาวชน สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจาก ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และอุปกรณ์ สื่อสารที่มีคุณสมบัติหลากหลาย ความง่ายในการใช้งาน การสื่อสารแบบทันที (Real Time) ฯลฯ ดังนั้นเมื่อเกิดความไม่เข้าใจ ในการสื่อสาร เยาวชนจึงอาจใช้เครื่องมือสื่อสารรังแกผู้อื่น เช่น ด่าทอ ใส่ความ ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล คุกคาม ข่มขู่ ฯลฯ ทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียง และเกิดผลกระทบ ต่างๆ ทั้งผลกระทบต่อสุขภาพ ผลกระทบต่อสังคม การบ่มเพาะ ทัศนคติ และการได้รับการเกลียดชัง จากผู้อื่นต่อกลุ่มเป้าหมายจนนำมาสู่พฤติกรรมใช้ความรุนแรง

Johnson (2003) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติการยอมรับให้กฎหมายคุ้มครองกลุ่มรัก ร่วมเพศว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการสร้างความเกลียดชังเป็นความผิดฐานอาญา พบว่า การสร้าง ความเกลียดชังเป็นอาชญากรรมที่น่ากลัวต่อสมาชิกในกลุ่มของเหยื่อที่เป็นคนรักร่วมเพศ ทั้งทาง สังคมและเศรษฐกิจ เสรีนิยมเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการสร้างความเกลียดชัง ทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่าไม่ สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางการเมือง

Ryan (2011) ได้ทำการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาที่สร้างความเกลียดชังกับ การเกลียดชังจนนำมาสู่อาชญากรรมโดยสำรวจในสหรัฐอเมริการะหว่างปี พ.ศ. 2545 ถึง พ.ศ. 2551 พบว่ามาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในสังคมและปัจจัยต่างๆ ที่สามารถนำมาสู่ความเกลียดชัง และอาชญากรรมในสหรัฐอเมริกานั้นยังไม่ได้รับการแก้ไข

Lyons (2008) ได้กล่าวถึงการคุ้มครองเนื้อหาที่สร้างความเกลียดชังจนนำไปสู่อาชญากรรม ของกฎหมายว่า การเผยแพร่ความสำเร็จของกฎหมายที่คุ้มครองการเนื้อหาที่สร้างความเกลียดชังจน นำมาสู่อาชญากรรมเป็นผลสำเร็จอย่างกว้างขวาง และการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับความรุนแรงมีอิทธิพล ต่อการสร้างเนื้อหาที่นำไปสู่ความเกลียดชังและอาชญากรรมเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดเช่นกัน เพราะส่วนหนึ่งเกิดจากการสร้างทัศนคติที่ตระหนักในตีความของบุคคลแรกและเผยแพร่เนื้อหาต่อ ซึ่งเป็นการศึกษาถึงทัศนคติการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับเหตุการณ์ของการล่วง ละเมิดและสะท้อนความรุนแรง รวมถึงการตีความจากการนำเสนอกฎหมายคุ้มครองการสร้าง ความ เกลียดชัง

Cramer, Clark III, Kehn, Burks, & Wechsler (2014) ได้กล่าวถึงการตรวจสอบการระบุ แหล่งที่มาว่าด้วยการเป็นผู้ดูแลการรับรู้ถึงเนื้อหาที่สร้างความเกลียดชังบุคคลที่รักร่วมเพศ หรือชาย

รักชาย ในแอฟริกันอันนำไปสู่การก่ออาชญากรรม พบว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อแสดงนัยสำคัญเชิงลบโทษของผู้กระทำผิดเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเหยื่อและผู้กระทำความผิดยังเป็นตัวกำหนดถึงผลกระทบต่อการสนับสนุนกฎหมายคุ้มครองเนื้อหาที่สร้างความเกลียดชังจนนำไปสู่อาชญากรรม

จากทฤษฎีและงานวิจัยข้างต้นมีความเกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย อาทิ รูปแบบของเนื้อหา ภาพกรอบแนวคิดของทฤษฎีต่างๆ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำมาประกอบกับเนื้อหาทางวิจัย และเพื่อเป็นการสนับสนุนให้งานวิจัยมีประสิทธิภาพจนสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการสื่อสารของบุคคลบนพื้นที่ออนไลน์ให้มีความตระหนักในการแสดงความคิดเห็นเพื่อไม่ให้เป็นการนำไปสู่การสร้างความเกลียดชัง

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาแนวโน้มการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไทยของแฟนเพจสื่อมวลชนกับการสร้างความเกลียดชังในช่วงที่มีการประกาศเลือกตั้งระหว่างวันที่ 21 พฤษภาคม-13 กันยายน 2561 ของรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาการนำเสนอข่าวการเมืองไทยของสื่อมวลชน
- 2) เพื่อศึกษารูปแบบเนื้อหา การนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊กแฟนเพจสื่อมวลชนในช่วงการประกาศเลือกตั้งจากรัฐบาล คสช.กับการสร้างความเกลียดชัง
- 3) เพื่อศึกษาแนวโน้มในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในแฟนเพจสื่อมวลชนที่สร้างความเกลียดชัง

ภายใต้นิยามและองค์ประกอบของ Hate Speech ที่ ชนัญสุรา อรณพ ณ อยุธยา (2556) ได้ให้ความหมายไว้ว่า

Hate หมายถึง ความเกลียดชัง ซึ่งเป็นต้นเหตุและผลลัพธ์ที่มาจากการสื่อสารความเกลียดชัง โดยปัจจัยดังกล่าวส่งผลกระทบต่อทางกายภาพซึ่งเป็นตัวบุคคลและผลกระทบต่อทางสภาพจิตใจตัวบุคคล สังคม ในระดับจุลภาค และมหภาค

Speech หมายถึง การสื่อสารด้วยคำพูด กิริยา ท่าทาง ภาพ ป้าย ตัวอักษร สัญลักษณ์ เสียง ประกอบ ทั้งในส่วนที่ปรากฏผ่านช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ วิทยุ โทรทัศน์

ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการของการสื่อสารที่สร้างความเกลียดชังนั้น ประกอบไปด้วย

- 1) วัตถุประสงค์ของการนำเสนอ ที่สื่อสารเพื่อมุ่งให้เกิดความเกลียดชังต่อกลุ่มเป้าหมาย

- (1) แสดงความเกลียดชังหรืออคติต่อกลุ่มเป้าหมาย
 - (2) ยั่วยุให้เกิดความเกลียดชังต่อกลุ่มเป้าหมาย
 - (3) ยั่วยุให้ขจัด ทำร้าย ทำลายล้างต่อกลุ่มเป้าหมาย
- 2) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ลักษณะของกลุ่มที่เป็นเหตุพื้นฐานให้สื่อสารด้วยความเกลียดชัง ทั้งความเป็นลักษณะเฉพาะที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น สีผิว เชื้อชาติ เป็นต้น และที่

เปลี่ยนแปลงได้ เช่น ศาสนา อุดมการณ์ทางการเมือง การศึกษา ชนชั้นทางสังคม สถานทางสังคม เพศ

3) ระดับความร้ายแรงในการสื่อสารความเกลียดชัง โดยสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

(1) ระดับที่ 1 เป็นการแสดงความเกลียดชังซึ่งไม่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน แต่ก็สะท้อนถึงอคติเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายหรือทัศนคติแบบแบ่งฝักแบ่งฝ่าย หรือ การแบ่งแยกกลุ่มเป้าหมายแบบไม่ตั้งใจ

(2) ระดับที่ 2 เป็นการโน้มน้าวใจผู้อื่นให้เกลียดชังกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือคนใดคนหนึ่งบนฐานของอัตลักษณ์ที่แตกต่าง เช่น อุดมการณ์ทางการเมือง ชาติพันธุ์ ถิ่นที่อยู่ ถิ่นอาศัย ศาสนา ชนชั้นทางสังคม สถานภาพทางสังคม สีผิว รูปร่างลักษณะตัวบุคคล หรือการโน้มน้าวให้มีการเกลียดชังโดยปัจจัยอื่น เช่น การยั่วยุให้เกิดความเกลียดชังต่อกลุ่มเป้าหมาย การแสดงออกในลักษณะด่าทอ เปรียบเทียบ สบประมาทให้กลุ่มเป้าหมายดูด้อยค่าในสายตาผู้อื่น การเปรียบเทียบกลุ่มเป้าหมายแบบไม่ใช้คน รวมไปถึงการนำเสนอข้อมูลว่าเคยถูกกลุ่มเป้าหมายคุกคามและทำร้ายฝ่ายเราอย่างไร และ เหตุการณ์ที่กลุ่มเป้าหมายทำไม่ดีกับกลุ่มตนในอดีต

(3) ระดับที่ 3 เป็นการโน้มน้าวหรือยุยงให้ผู้อื่นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นการใช้ความรุนแรงต่อกลุ่มเป้าหมาย จนเกิดผลกระทบเป็นวงกว้างจากสาเหตุที่เกิดมาจากความเกลียดชัง หรือการถูกโน้มน้าวให้มีการเกลียดชังจนถึงขั้นทำลายล้าง ก่อการประทุรัง ทำลายความน่าเชื่อถือของกลุ่มเป้าหมาย กระทำรุนแรงต่อตัวบุคคลและครอบครัวคนรอบข้างของกลุ่มเป้าหมาย การรวมตัวขับไล่กลุ่มเป้าหมายไม่ให้อยู่ในสังคมเดียวกัน ซึ่งการกระทำในลักษณะดังกล่าวถือว่าเป็นอันตรายและน่ากลัวมากเพราะนอกจากจะเกิดความวุ่นวายภายในประเทศแล้วผู้ที่ถูกยุยงจะมีความผิดทางอาญา ซึ่งการกระทำในลักษณะดังกล่าวถือว่าเป็นความรุนแรงระดับโครงสร้างหรือในทางสัญลักษณ์อีกด้วย

3.1 แบบฟอร์มตารางแสดงแนวคิดทฤษฎี วิธีการวิจัย และแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการตอบคำถามนำวิจัย

ตารางที่ 3.1 แบบฟอร์มตารางแสดงแนวคิดทฤษฎี วิธีการวิจัย และแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการตอบคำถามนำวิจัย

คำถามนำวิจัย	แนวคิดและทฤษฎี	วิธีวิจัย	แหล่งข้อมูล
1. สภาพปัญหาการนำเสนอ ข่าวการเมืองไทยของ สื่อมวลชน	<ul style="list-style-type: none"> - สื่อมวลชนกับการเมือง - ทฤษฎีบรรทัดฐานสื่อมวลชน - ทฤษฎีสื่อสารมวลชน - ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม - จรรยาบรรณในการรายงานข่าว - จริยธรรมและการกำกับดูแล - แนวคิดบทบาทหน้าที่สื่อมวลชนใน ยุคดิจิทัล - แนวคิดเว็บไซต์เครือข่ายสังคม ออนไลน์ 	<p>สัมภาษณ์เชิงลึกนักวิชาการ และนักวิชาชีพด้าน สื่อมวลชนในช่วงวันที่ 2 ก.ค.-21 ก.ย. 2561</p>	<p>นักวิชาการ ได้แก่ ดร.มานะ ตีรียาภิวัฒน์ ผศ.ดร.พนิดา จงสุขสมสกุล นักวิชาชีพ ได้แก่ คุณก๊าวโรจน์ สุตาภักดิ์ คุณสมฤทัย ทรัพย์สมบูรณ์</p>
2. รูปแบบเนื้อหา การนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊ก แฟนเพจสื่อมวลชนในช่วง การประกาศเลือกตั้งจาก รัฐบาล คสช.กับการสร้าง ความเกลียดชัง ได้หรือไม่	<ul style="list-style-type: none"> - แนวคิด Echo Chamber - จรรยาบรรณในการรายงานข่าว - ทฤษฎีสื่อสารมวลชน - ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกข่าวสาร - การใช้ช่องทางออนไลน์ในการ นำเสนอข่าวของสื่อมวลชน 	<p>วิเคราะห์เนื้อหาจากเฟซบุ๊ก แฟนเพจคมชัดลึกและ Voice TV21 ในช่วง (วันที่ 21 พ.ค.-13 ก.ย. 2561)</p>	<p>วิเคราะห์เนื้อหาจาก เฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก https://www.facebook.com/komchadluek/ เฟซบุ๊กแฟนเพจ Voice TV21 https://www.facebook.com/VoiceOnlineT H/</p>

คำถามนำวิจัย	แนวคิดและทฤษฎี	วิธีวิจัย	แหล่งข้อมูล
3. แนวโน้มในการแสดง ความคิดเห็นของสมาชิกใน แฟนเพจสื่อมวลชนที่การ สร้างความเกลียดชังเป็น อย่างไร	- แนวคิด Echo Chamber - ทฤษฎีความความหวังจากสื่อ	วิเคราะห์เนื้อหาจากเฟซบุ๊ก แฟนเพจคมชัดลึกและ Voice TV21 ในช่วงวันที่ (21 พ.ค.-13 ก.ย. 2561)	วิเคราะห์จากเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก https://www.facebook.com/komchadluek/ เฟซบุ๊กแฟนเพจ Voice TV21 https://www.facebook.com/VoiceOnlineTH/

โดยผู้วิจัยได้แบ่งรายละเอียดเนื้อหาของระเบียบวิธีวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

- 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
- 5) การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 6) ระยะเวลาในการศึกษา
- 7) การวิเคราะห์ข้อมูล
- 8) การนำเสนอข้อมูล

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แฟนเพจสื่อมวลชนที่ปฏิบัติงานด้านการนำเสนอข่าวทางการเมืองผ่านสื่อกระแสหลัก คมชัดลึก และสถานีโทรทัศน์วอยซ์ ซึ่งสำนักข่าวที่ผู้วิจัยกล่าวมาข้างต้นนั้นถือว่าเป็นสื่อกระแสหลักที่ประชาชนจำนวนมากให้ความสนใจในการเลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนทางการเมือง และผู้วิจัยได้ทำการสำรวจด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาในช่วงตั้งระหว่างวันที่ 21 พฤษภาคม - 13 กันยายน 2561 โดยใช้ชื่อเฟซบุ๊กในการสังเกตการณ์ว่า Ozzy Donrawee ในแฟนเพจกลุ่มตัวอย่าง จนทราบว่ากลุ่มสมาชิกแฟนเพจคมชัดลึก ได้แสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ ต่ำทอ ถึงตัวบุคคลที่ถูกกล่าวอยู่ในข่าวสารเกี่ยวกับฝ่ายการเมืองฝั่งพรรคเพื่อไทย และ กลุ่มคนเสื้อแดงที่เพจข่าวคมชัดลึกเป็นผู้นำเสนอ และ สมาชิกแฟนเพจวอยซ์ทีวี ได้แสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์ ต่ำทอ ถึงตัวบุคคลที่ถูกกล่าวอยู่ในข่าวสารเกี่ยวกับฝ่ายการเมืองฝั่งพรรคประชาธิปัตย์ กลุ่ม กปปส. กลุ่มเสื้อเหลือง รวมถึงการปฏิบัติงานของรัฐบาล คสช. ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนทั้ง 2 แฟนเพจนี้ และ การมีส่วนร่วมทางการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกทั้ง 2 แฟนเพจ และนำมาเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์โดยที่ผู้วิจัยได้มีการระบุ ถึงระดับของความเกลียดชังที่เป็นตัวชี้วัดทั้งส่วนของการใช้ตัวอักษร ภาพ และคลิปวิดีโอ ในข่าว รวมถึง การร่วมแสดงความคิดเห็นของสมาชิกแฟนเพจ

3.3 ระเบียบวิธีวิจัย ขอบข่ายและวิธีการศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการวิธีวิจัย (Methodology) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ ส่วนแรก การสัมภาษณ์เชิงลึก กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 2 กลุ่มคือนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน และนักวิชาชีพสื่อมวลชน และส่วนที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหาจากเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึกและ Voice TV21 ดังนี้

ส่วนที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

ส่วนที่ 2 คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึกและ Voice TV21 ทั้งหมดจำนวน 17 ข่าวโดยแบ่งเป็นศึกษาจากเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก จำนวน 7 ข่าว และเฟซบุ๊กแฟนเพจ Voice TV21 จำนวน 10 ข่าว โดยแบ่งเป็นการสำรวจวิเคราะห์เนื้อหาข่าวการเมืองจากแฟนเพจคมชัดลึก ประกอบไปด้วยลำดับข่าวที่ 1, 2, 3, 5, 10, 16, 17 และ Voice TV21 ข่าวประกอบไปด้วยลำดับข่าวที่ 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15 (ดูในผลการวิจัยในบทที่ 4) ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือกเนื้อหาโดยการตั้งประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวทางการเมืองทั้งของพรรคการเมืองและรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติในการเลือกตั้ง วั 3 ประเด็นคือ

- 1) การเคลื่อนไหวของกลุ่มคนอยากเลือกตั้ง
- 2) การศึกษาถึง การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV21 ที่มีความเกี่ยวข้องกับความเคลื่อนไหวของการจัดตั้งพรรคการเมือง และ นโยบายของแต่ละพรรคการเมือง

- 3) สืบสวนพฤติกรรมประชาชนผู้เปิดรับข่าวสารต่อการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นการประกาศเลือกตั้งของรัฐบาล คสช.ในปี พ.ศ. 2562 จากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV21 ในประเด็นของการเปิดโอกาสให้กลุ่มบุคคลมีการจัดแจ้งจัดตั้งพรรคการเมืองเกิดขึ้น รวมถึงความเคลื่อนไหวของประชาชนต่อพรรคการเมืองต่างๆ ที่ประชาชนสนใจ ได้แก่ การตั้งพรรคอนาคตใหม่ที่มี นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ เป็นหัวหน้าพรรค พรรครวมพลังประชาชาติไทย ที่นายสุเทพ เทือกสุบรรณ เป็นผู้ตั้งพรรค พรรคพลังประชารัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับของคณะรัฐบาล คสช. ซึ่งเป็นคู่แข่งจะลงสมัครรับเลือกตั้ง ในการตั้งข้อสังเกตว่าประชาชนมีพฤติกรรมการแสดงความคิดเห็นในลักษณะเกลียดชังหรือไม่อย่างไรหรือสื่อมวลชนมีการนำเสนอข่าวที่ชี้นำหรือไม่

ซึ่งเกณฑ์ในการคัดเลือกข่าวที่ผู้วิจัยนำมาสำรวจวิเคราะห์นั้นมาจากการที่ข่าวใด ข่าวหนึ่งที่มีเนื้อหาเข้าหลักเกณฑ์ข้อใด ข้อหนึ่งที่ผู้วิจัยกล่าวไปในข้างต้น โดยเริ่มต้นการวิจัยจากขั้นตอน ดังนี้

- 1) นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชนจำนวน 2 คน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ในประเด็นของสภาพปัญหาการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนทั้งหมด 11 คำถาม ซึ่งก็จะมี

ประเด็นคำถามที่แตกต่างกัน ซึ่งนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านสื่อมวลชนจะได้สะท้อนปัญหาการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนได้อย่างละเอียด โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกนักวิชาการ 2 ท่าน ดังนี้

(1) ดร.มานะ ตีรยาภิวัฒน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญและวิพากษ์วิจารณ์การทำงาน ของสื่อที่อย่างละเอียดและยังมีตำแหน่งเป็น กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภาการหนังสือพิมพ์ และดำรง ตำแหน่งที่ปรึกษาสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์

(2) ผศ.ดร.พนิดา จงสุขสมสกุล เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสารทั้งในด้านของ ภาครัฐและสื่อเอกชนและยังปฏิบัติงานเป็นสื่อมวลชนนักจัดรายการวิทยุในจังหวัดพิษณุโลก อีกทั้งยัง เป็นผู้วิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างประเทศในอดีตถึงปัจจุบัน และ เป็นผู้วิพากษ์วิจารณ์การทำงาน ของสื่อฯ ในส่วนภาคเหนือ

ซึ่งนักวิชาการทั้ง 2 ท่านอีกทั้งยังมีประสบการณ์ในการสอนวิชาสื่อสารมวลชนและ วิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อฯ ได้อย่างดีและเข้าใจในประเด็นที่ผู้วิจัยศึกษาและเข้าใจใน การทำหน้าที่ของสื่อเข้าใจในบริบทของสื่อสารการเมือง

ส่วนเกณฑ์ในการคัดเลือกนักวิชาชีพ คือ

2) นักวิชาชีพสื่อมวลชน จำนวน 2 คน เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ในประเด็น ของสภาพปัญหาการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนทั้งหมด 11 คำถาม ซึ่งก็จะมีประเด็นคำถาม ที่แตกต่างกัน ซึ่งนักวิชาชีพจะสามารถเห็นสะท้อนมุมมองการทำงานจริงที่จะต้องเจอสภาการณ์ ทำงานที่และสะท้อนปัญหาการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนได้อย่างละเอียด โดยมีเกณฑ์ใน การคัดเลือกนักวิชาการ 2 ท่าน ดังนี้

(1) คุณสมฤทัย ทรัพย์สมบูรณ์ ดำรงตำแหน่ง บรรณาธิการข่าวการเมืองและ เว็บไซต์คมชัดลึก มีประสบการณ์ในการทำงานด้านสื่อสารมวลชนโดยเฉพาะข่าวการเมืองกว่า 15 ปี และเป็นผู้วิจารณ์การเมืองผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึกทั้งในรัฐบาลที่มีจากการเลือกตั้งและรัฐบาล คสช. ซึ่งเป็นผู้ที่เข้าใจในการทำหน้าที่ของสื่อ เข้าใจในบริบทของสื่อสารการเมืองเป็นอย่างดี

(2) คุณกัวโรจน์ สุตาภักดี ดำรงตำแหน่ง นายกสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ มีประสบการณ์ในการทำงานด้านสื่อสารมวลชนมากกว่า 10 ปีอีกทั้งยังได้รับเลือกให้เป็นนายกสมาคม ผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ในสมัยที่ 7 ปี พ.ศ. 2560 ซึ่งมีหน้าที่ในการตรวจสอบข่าวลวงต่างๆ ที่เกิดขึ้นบน สื่อออนไลน์และออกประกาศเตือนผู้บริโภค รวมถึงการควบคุมการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนบน พื้นที่ออนไลน์ให้อยู่ภายใต้ข้อเท็จจริง ซึ่งก็เป็นผู้ที่เข้าใจในการทำหน้าที่ของสื่อฯ

ซึ่งสาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 4 ท่านเพราะ เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์บางส่วนเป็น ผู้ปฏิบัติงานด้านการนำเสนอข่าวการเมือง วิเคราะห์ข่าวประเด็นการเมือง และสามารถนำเสนอข้อมูล ไปยังประชาชนผู้รับสารผ่านช่องทางสื่อใหม่ในเครือข่ายสังคมออนไลน์จึงสามารถรับรู้ได้ถึงปฏิกริยา

ของผู้รับสารว่ามีความคิดเห็นอย่างไรกับเนื้อหาที่ตนเองเสนอไป จึงสามารถกำหนดทิศทางข่าวในการนำเสนอได้ ซึ่งที่ผ่านมากลุ่มตัวอย่างบางท่านได้รับผิดชอบในการกำหนดเนื้อหา ประเด็นการเมืองที่สำนักข่าวของผู้ให้สัมภาษณ์สังกัดอยู่ต้องการนำเสนอ

1) สัมภาษณ์นายกสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ถึงการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนโดยการพาดหัว ตัดต่อรูปภาพ คลิปวิดีโอที่มีลักษณะยั่วยุ ชื่นนำ ปลุกปั่นให้ประชาชนเกิดความเกลียดชังฝ่ายต่างชั่วคราวเมือง สัมภาษณ์นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน ถึงหลักสิทธิและเสรีภาพในการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนตามทัศนคติ-ความคิดของตนจนเกิดผลกระทบต่อสังคมที่ทำให้เกิดความเกลียดชัง

2) ศึกษาข้อมูลเฟซบุ๊กแฟนเพจของสื่อมวลชนในการเผยแพร่เนื้อหาข่าวการเมือง ทั้งรูปแบบเนื้อหา ถ้อยคำ รูปภาพ คลิปวิดีโอ ในช่วงการประกาศเลือกตั้งจากรัฐบาล คสช.กับการสร้างความเกลียดชัง และอิทธิพลของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวรวมถึงการแสดงความคิดเห็นหรือการเผยแพร่เนื้อหาที่สร้างความเกลียดชัง และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัยของผู้วิจัย

3) เก็บรวบรวมข้อมูลการมีส่วนร่วมทางการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกแฟนเพจคมชัดลึก Voice TV21 ที่มีต่อฝ่ายต่างชั่วคราวเมือง ในประเด็นเกี่ยวกับการประกาศเลือกตั้งของรัฐบาล คสช.

4) สัมภาษณ์นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน ถึงหลักสิทธิและเสรีภาพในการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนตามทัศนคติ-ความคิดของตนจนเกิดผลกระทบต่อสังคมที่ทำให้เกิดความเกลียดชัง

5) สัมภาษณ์นายกสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ ถึงการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนโดยการพาดหัว ตัดต่อรูปภาพ คลิปวิดีโอที่มีลักษณะยั่วยุ ชื่นนำ ปลุกปั่นให้ประชาชนเกิดความเกลียดชังฝ่ายต่างชั่วคราวเมือง

6) ลงพื้นที่สัมภาษณ์องค์กรสื่อมวลชนกระแสหลักถึง เหตุที่องค์กรมีการคัดเลือกเนื้อหาที่สื่อไปในทางสร้างความเกลียดชัง หรือเป็นการยุยง ปลุกปั่น ให้เกิดความแตกแยกด้านอุดมการณ์ทางเมืองของประชาชนในสังคม

7) รวบรวมข้อมูล

8) วิเคราะห์ผล

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 ข้อมูล

สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) ข้อมูลปฐมภูมิ คือ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการลงพื้นที่ในการทำการศึกษา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก นักวิชาการและนักวิชาชีพ และ การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมในเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV21 ถึงการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนและการมีส่วนร่วมทางการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกแฟนเพจ

2) ข้อมูลทุติยภูมิ คือข้อมูลจากการศึกษาเอกสารต่างๆ ได้แก่ แฟนเพจสำนักข่าวคมชัดลึก และ Voice TV21 ถึงข้อมูลต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นทั้ง 3 ประเด็น คือ

(1) สภาพปัญหาจากการนำเสนอข่าวการเมืองของเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV21

(2) รูปแบบเนื้อหาในการนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV21

(3) แนวโน้มการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV21

3.4.2 การเก็บข้อมูลด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

เน้นการตั้งคำถามในประเด็นที่ผู้วิจัยอยากทราบแบบปลายเปิดเพื่อที่จะให้ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถตอบได้หลากหลายตามความคิดและทัศนคติส่วนตัวอย่างอิสระโดยการสัมภาษณ์เป็นลักษณะตัวต่อตัวกับระหว่างผู้สัมภาษณ์ ในลักษณะคำถามที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติงานของผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกทั้ง 4 ท่าน มีรายนามดังต่อไปนี้

1) ดร.มานะ ตรีรยาภิวัฒน์ คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยในฐานะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และ นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน (สัมภาษณ์วันที่ 2 กรกฎาคม 2561)

2) คุณก๊าวโรจน์ สุตาภักดี นายกสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ (สัมภาษณ์วันที่ 13 กันยายน 2561)

3) คุณสมฤทัย ทรัพย์สมบูรณ์ บรรณาธิการข่าวการเมืองหนังสือพิมพ์คมชัดลึกและบรรณาธิการเว็บไซต์คมชัดลึก (สัมภาษณ์วันที่ 12 กันยายน 2561)

4) ผศ.ดร.พนิดา จงสุขสมสกุล อาจารย์ประจำภาคนิเทศศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร (สัมภาษณ์วันที่ 21 กันยายน 2561)

ผู้วิจัยจึงอยากทราบว่าก่อนที่สื่อมวลชนผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองนั้นมีการตรวจสอบ คัดกรอง เนื้อหาของข้อมูลนั้นๆ หรือไม่ว่าเพราะอาจจะเป็นเนื้อหาที่มีลักษณะรุนแรงที่สร้างความปลุกปั่นให้ผู้รับสารเกิดความคิดที่ต่อต้านกันทางการเมืองได้ หรือในการนำเสนอข่าวผ่านช่องทางออนไลน์แต่ละครั้งนั้นเน้นความเร็วเพื่อเรียกยอดคนเข้าดู หรือยอดวิวให้ได้มากที่สุด จนลืมคำนึงว่าประเด็นที่นำเสนอไปส่งผลกระทบต่อผู้รับสารหรือไม่

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การจดบันทึกระหว่างลงพื้นที่สัมภาษณ์ (Fieldnotes) ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างซึ่งในการสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้แล้วนั้นผู้วิจัยจำเป็นต้องจดบันทึกเพื่อขมวดประเด็นที่ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงข้อมูลต่างๆ ให้สั้นลง เพื่อจะสามารถนำมาเป็นข้อสรุปในผลการวิจัย ซึ่งหากผู้วิจัยไม่ทำการจดบันทึกเฉพาะประเด็นสำคัญในห้วงระยะเวลาที่สัมภาษณ์นั้นใช้แต่เพียงเครื่องอัดเสียงก็จะทำให้ผู้วิจัยเกิดความสับสนในข้อมูลแต่ละประเด็นและต้องใช้เวลาในการรวบรวมข้อมูลแล้วสกัดออกมาเพื่อทำความเข้าใจในแต่ละประเด็น

2) การใช้เครื่องบันทึกเสียงระหว่างสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง (Voice Recorder) ในระหว่างที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้เครื่องอัดเสียงเพื่อให้ได้คำตอบทุกประเด็นที่ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลและเพื่อความละเอียดของข้อมูล หลังจากที่ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์แล้วนั้นเข้าสู่กระบวนการถอดคำสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดและนำมาแปรผลร่วมกับการจดบันทึกภาคสนามเพื่อให้ได้ถึงคำตอบที่ชัดเจนและละเอียดที่สุด

3) รูปแบบคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ (Interview Guide) ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ผู้วิจัยต้องการทราบ โดยมีความสอดคล้องกับปัญหาคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์งานวิจัย และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนในงานวิจัย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้วิจัยต้องลงพื้นที่สัมภาษณ์โดยใช้เครื่องมือคือ แบบสัมภาษณ์ที่มีการตั้งคำถามเชิงลึก (In-depth Interview) ให้ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถที่จะให้ข้อมูลได้อย่างละเอียดและเพื่อเจาะจงให้ผู้ให้สัมภาษณ์ให้คำตอบในประเด็นเรื่องราว เนื้อหาที่ผู้วิจัยอยากทราบอย่างละเอียด จนนำมาสู่การรวบรวมข้อมูลประกอบการวิจัย

4) แบบฟอร์มตารางการวิเคราะห์เนื้อหา (Coding Sheet) สำหรับขั้นตอนการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อใช้สำหรับการวิเคราะห์เนื้อหาแบบเนื้อหา การนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊กแฟนเพจสื่อมวลชน และการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในแฟนเพจสื่อมวลชน โดยในแต่ละแบบฟอร์มจะ

ประกอบไปด้วย รายละเอียด ลักษณะของการนำเสนอข่าวของแฟนเพจสื่อมวลชน และพฤติกรรมการร่วมแสดงความคิดเห็นต่อเนื้อหาข่าวของสมาชิกแฟนเพจ ดังตารางที่ 3.6

3.6 แบบฟอร์มตารางการวิเคราะห์เนื้อหาการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนผ่านแฟนเพจคลิก และ Voice TV21 ในช่วงการประกาศเลือกตั้งของรัฐบาล คสช.

ตารางที่ 3.2 วัตถุประสงค์ของการนำเสนอ Hate Speech ของสื่อมวลชน

วัตถุประสงค์	Check	ตัวอย่างเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง
1. ไม่มีการแสดงความคิดเห็นที่ชี้ทำให้เกิดความเกลียดชัง		
2. แสดงความคิดเห็นในลักษณะการเกลียดชังต่อผู้ที่ตกเป็นข่าว		
3. ยั่วให้เกิดความเกลียดชังต่อเป้าหมาย		
4. การแสดงออกในลักษณะ ด่าทอ สบประมาท เปรียบเทียบกลุ่มเป้าหมายในทางลบ		
5. ปฏิเสธการอยู่ร่วมกันในสังคม		
6. ยุยง หรือ ชักชวนให้มีการขับไล่ ทำร้าย กลุ่มเป้าหมาย		

ตารางที่ 3.3 ฐานความเกลียดชังที่ปรากฏต่อกลุ่มเป้าหมาย

ฐานความเกลียดชัง	Check	ตัวอย่างเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง
1.ชาติพันธุ์ ถิ่นกำเนิด ถิ่นที่อยู่		
2. สถานภาพทางสังคม		
3. อุดมการณ์ทางการเมืองของบุคคล เช่น พวกเสื้อเหลือง เสื้อแดง พวกล้มเจ้า พวกรักเจ้า พรรคเพื่อไทย พรรคประชาธิปัตย์		
4. ลักษณะการชอบเพศเดียวกัน		
5. ศาสนา		
6. ชนชั้นทางสังคม		

ฐานความเกลียดชัง	Check	ตัวอย่างเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง
7. สีดผิว		
8. รูปร่าง ลักษณะตัวบุคคล เช่น อ้วน เตี้ย		

ตารางที่ 3.4 ระดับความรุนแรงของ Hate Speech ที่ปรากฏบนแฟนเพจ รวมถึงวิธีการสื่อสารที่ทำให้เกิด Hate Speech

ระดับความรุนแรง/วิธีการสื่อสาร	Check	ตัวอย่างเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง
1. การแบ่งแยกต่อกลุ่มเป้าหมายแบบไม่ตั้งใจ		
2. การตั้งอคติแบบแบ่งฝักฝ่าย แบ่งแยกเขา-เรา โดยมีเป้าหมายที่จะโจมตี กลุ่มเป้าหมาย		
2.1 การเปรียบเทียบกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ที่ตกเป็นข่าวแบบไม่ใช่คน (Demonzing)		
2.2 การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมกล่าวหา กล่าวโทษให้กลุ่มเป้าหมายเสียชื่อเสียง		
2.3 การแสดงออกโดยลดคุณค่า ทำให้กลุ่มเป้าหมายดูด้อยค่าให้สายตาผู้อื่น		
3. การแสดงออกโดยการยั่วยุให้บุคคลอื่นเกลียดชังกลุ่มเป้าหมาย		
3.1 การประณาม ยุยงให้ทำร้าย กลุ่มเป้าหมาย		
3.2 การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมขัปลั้ว ต่อต้านเป้าหมาย ไม่ใช่อยู่ในสังคมเดียวกัน		
4. การยุยง ปลุกปั่น ให้ผู้ที่ถูกโน้มน้าวเกิดการกระทำรุนแรงต่อกลุ่มเป้าหมาย		
4.1 การยุยงโดยสร้างความเชื่อทางอุดมการณ์ทางการเมืองต่อผู้ที่ถูกโน้มน้าวให้เกิดพฤติกรรมการทำลายล้าง ก่อการประท้วง ทำลายความน่าเชื่อถือของกลุ่มเป้าหมาย		
4.2 ปฏิเสธการอยู่ร่วมกันในสังคม		

ระดับความรุนแรง/วิธีการสื่อสาร	Check	ตัวอย่างเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง
4.3 การยุ่งให้ผู้ที่ถูกโน้มน้าวทำร้ายคนรอบข้างตัว กลุ่มเป้าหมาย เช่น พ่อ แม่ พี่ น้อง ลูก เมีย สามี หรือคนที่ เป็นเครือญาติ		

ตารางที่ 3.5 ประเด็นที่เริ่มต้นทำให้การสร้างอคติทางลบและเกลียดชังกลุ่มเป้าหมาย

ประเด็นที่สร้างอคติทางลบและเกลียดชัง	Check	ตัวอย่างเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง
5.1 การถูกกลุ่มเป้าหมายคุกคาม ทำร้าย		
5.2 อุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน		
5.3 วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน		
5.4 การถูกช่วยจากบุคคลอื่น		
5.5 รสนิยมทางเพศที่ต่างจาก หญิง ชาย		
5.6 เหตุการณ์ที่กลุ่มเป้าหมายทำไม่ดีในอดีต		
5.7 การขัดแย้งเกี่ยวกับผลประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมาย		
5.8 พฤติกรรมที่น่ารังเกียจถูกสังคมประณาม		

3.7 การสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ (Interview Guide) มีลักษณะผสมกันทั้งแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) และแบบสอบถามปลายปิด (Close Ended Questionnaire) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ตอบคำถามของผู้วิจัยได้อย่างตรงประเด็นและเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นของตนเองได้เต็มที่โดยมีประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

คำถามที่ใช้สัมภาษณ์ (นักวิชาการ)

1) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาการสื่อมวลชนท่านคิดว่าการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนใช้เกณฑ์อะไรในการคัดเลือกเนื้อหา รวมถึงกำหนดประเด็นในการที่ท่านคิดว่านำเสนอข่าวการเมือง

- 2) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาการสื่อมวลชนท่านคิดว่าสภาพปัญหาของนำเสนอข่าวโดยสื่อมวลชนหลักจากที่มีการเสนอไปแล้วเคยติดตามผลจากการนำเสนอข่าวการเมืองที่ตนเป็นคนกำหนดเนื้อหาบ้างหรือไม่ว่าเกิดผลกระทบเชิงบวกหรือเชิงลบต่อคนในสังคม
- 3) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาการสื่อมวลชนท่านคิดเห็นอย่างไรกับสภาพปัญหาการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่เกิดจากการสื่อสารความเกลียดชังที่เกิดจากกระบวนการโน้มน้าวให้เกิดการบิดเบือนข้อเท็จจริง จนทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าถึงข้อเท็จจริงได้ยาก และอาจนำไปสู่การเกิดความเห็นที่แตกต่างกัน ที่อาจกล่าวได้ว่าสื่อมวลชนเป็นเครื่องมือที่สร้างความแตกแยกในสังคม
- 4) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาการสื่อมวลชนท่านคิดว่าสภาพปัญหาในการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนเกิดจากอิทธิพลกลุ่มการเมืองที่สามารถใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่สร้างความเกลียดชังโดยการปลุกระดม สันคลอนเสถียรภาพทางการเมืองของฝ่ายตรงข้ามให้ประชาชนเกิดความแตกแยกในสังคม จนนำไปสู่การแบ่งฝักแบ่งฝ่ายได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- 5) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาการสื่อมวลชนท่านมีมุมมองอย่างไรเกี่ยวกับสภาพปัญหาการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่เกิดจากคำกล่าวที่ว่า “สื่อมวลชนไม่มีความเป็นกลาง นำเสนอข่าวเลือกข้าง” นำเสนอข่าวยุยงให้เกิดความวุ่นวายในสังคมในด้านความแตกต่างทางความคิดทางการเมือง
- 6) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาการสื่อมวลชนท่านคิดว่า การปฏิบัติงานของสื่อมวลชนในการคัดเลือกเนื้อหาการเมืองที่นำเสนอต่อผู้รับสารเกิดจากสภาพปัญหาของการทำงาน นอกกรอบจริยธรรมสื่อมวลชนหรือไม่
- 7) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาการสื่อมวลชนท่านคิดว่า การนำเสนอข่าวทางการเมืองของสื่อมวลชนเกิดจากการชี้นำทางความเชื่อมีอิทธิพลต่อการคล้อยตามของประชาชนหรือไม่อย่างไร
- 8) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาการสื่อมวลชนท่านคิดว่า สภาพปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองไทยในมุมมองของสื่อมวลชนเป็นอย่างไร
- 9) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาการสื่อมวลชนท่านคิดว่า สิ่งใดที่เป็นตัวชี้วัดเกี่ยวกับขอบเขตของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวเพื่อไม่ให้เกิดสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผู้รับสาร
- 10) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาการสื่อมวลชนท่านคิดว่า สภาพปัญหาจากการนำเสนอข่าวในสื่อสังคมออนไลน์ที่เน้นความรวดเร็วทางกองบรรณาธิการจะให้ความสำคัญกับการคัดเลือกประเด็น เนื้อหาโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกี่ยวกับการสร้างความแตกแยกในสังคม ก่อนนำเสนอข่าวหรือไม่ หรือว่าจะมีการแก้ไขหรือลบเนื้อหา นั้น หลังจากที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชน

11) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาการสื่อมวลชนท่านคิดว่าสภาพปัญหาที่เกิดจากการยุบเลิกปลุกปั่นความคิดและอารมณ์ทางการเมืองของผู้รับสารให้เกิดความเกลียดชังต่อบุคคลที่อยู่ในชวานั้นสื่อมวลชนควรที่จะเลือกใช้คำหรือประโยคอย่างไรในการนำเสนอข่าว-พาดหัวข่าว เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าว

คำถามที่ใช้สัมภาษณ์ (นักวิชาชีพ)

1) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาชีพสื่อมวลชนท่านใช้เกณฑ์อะไรในการคัดเลือกเนื้อหา รวมถึงกำหนดประเด็นในการนำเสนอข่าวการเมืองเพื่อไม่ให้เกิดสภาพปัญหาต่อการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร

2) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาชีพสื่อมวลชนเคยติดตามผลจากการนำเสนอข่าวการเมืองที่ตนเป็นคนกำหนดเนื้อหาบ้างหรือไม่ว่าเกิดสภาพปัญหาเกี่ยวกับผลกระทบเชิงบวกหรือเชิงลบต่อคนในสังคม

3) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาชีพสื่อมวลชน ท่านคิดอย่างไรกับสภาพปัญหาการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน ที่เกิดจากการสื่อสารความเกลียดชังที่เกิดจากกระบวนการโน้มน้ำหนักให้เกิดการบิดเบือนข้อเท็จจริง จนทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าถึงข้อเท็จจริงได้ยาก นำไปสู่การเกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ที่สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือที่สร้างความแตกแยก

4) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาชีพสื่อมวลชนท่านคิดว่าสภาพปัญหาการเมืองไทยเกิดจากการที่กลุ่มการเมืองสามารถใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่สร้างความเกลียดชังโดยการปลุกระดม สั่นคลอนเสถียรภาพทางการเมืองของฝ่ายตรงข้ามให้ประชาชนเกิดความแตกแยกในสังคม จนนำไปสู่การแบ่งฝักแบ่งฝ่ายได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

5) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาชีพสื่อมวลชนท่านมีมุมมองอย่างไรเกี่ยวกับสภาพปัญหาของการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนจากคำกล่าวที่ว่า “สื่อมวลชนไม่มีความเป็นกลาง นำเสนอข่าวเลือกข้าง” นำเสนอข่าวยุ่งให้เกิดความวุ่นวายในสังคมในด้านความแตกต่างทางความคิดทางการเมือง

6) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาชีพสื่อมวลชนท่านมีวิธีการปฏิบัติงานอย่างไรในการคัดเลือกเนื้อหาการเมืองที่นำเสนอต่อผู้รับสารให้อยู่ในกรอบของจริยธรรมสื่อมวลชน

7) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาชีพสื่อมวลชนท่านคิดว่าการนำเสนอข่าวทางการเมืองของสื่อมวลชนที่เป็นการชี้นำทางความเชื่อมีอิทธิพลต่อการคล้อยตามของประชาชนหรือไม่อย่างไร

8) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาชีพสื่อมวลชนท่านคิดว่าสภาพปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองไทยในมุมมองของสื่อมวลชนเป็นอย่างไร

9) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาชีพสื่อมวลชนท่านคิดว่าสิ่งใดที่เป็นตัวชี้วัดเกี่ยวกับขอบเขตของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวเพื่อไม่ให้เกิดสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผู้รับสาร

10) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาชีพสื่อมวลชนท่านคิดว่าสภาพปัญหาการนำเสนอข่าวในสื่อสังคมออนไลน์ที่เน้นความรวดเร็วจนในบางครั้งเกิดความผิดพลาดส่งผลกระทบต่อผู้ตกเป็นข่าว ทางกองบรรณาธิการจะให้ความสำคัญกับการคัดเลือกประเด็น เนื้อหาโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกี่ยวกับการสร้างความแตกแยกในสังคม ก่อนนำเสนอข่าวหรือไม่ หรือว่าจะมีการแก้ไขหรือลบเนื้อหา นั้น หลังจากที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชน

11) ในฐานะที่ท่านเป็นนักวิชาชีพสื่อมวลชนท่านเลือกใช้คำหรือประโยคอย่างไรในการนำเสนอข่าว-พาดหัวข่าว เพื่อไม่ให้เกิดสภาพปัญหาผลกระทบทางลบต่อผู้รับสารที่เสมือนการยุยงปลุกปั่นความคิดและอารมณ์ทางการเมืองของผู้รับสารให้เกิดความเกลียดชังต่อบุคคลที่อยู่ในข่าวนั้น

แบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ - นามสกุล.....
2. วัน เดือน ปี เกิด.....
3. อายุ.....
4. ที่อยู่ปัจจุบัน.....
5. การศึกษา.....
6. อาชีพ/ตำแหน่งหน้าที่.....

ส่วนที่ 2 ตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

- 1) หลักเกณฑ์ในการนำเสนอข่าว
- 2) มุมมองของสื่อมวลชนในคำพูดจากประชาชนว่าเป็นสื่อเลือกข้าง และนำเสนอข่าวยุยงให้ประชาชนเกลียดชังฝ่ายการเมืองตรงข้ามกับตน
- 3) ขอบเขตของสื่อในการนำเสนอข่าว
- 4) จริยธรรมในการปฏิบัติงานของสื่อมวลชน
- 5) อิทธิพลของสื่อมวลชนต่อการคล้อยตามของประชาชน
- 6) สภาพความขัดแย้งทางการเมืองไทยของประชาชนในมุมมองสื่อมวลชน

3.8 การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ 2 ลักษณะคือ แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง ซึ่งเป็นการตอบคำถามโดยใส่ข้อมูล (Coding Sheet) เพื่อใช้บรรยายข้อมูลเบื้องต้นของคำตอบ โดยให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้มีโอกาสที่จะให้คำตอบในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการทราบหรือประเด็นที่ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการกล่าวถึง แต่ในคำถามนั้นยังคงต้องมีประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการทราบและสามารถให้คำตอบปัญหานั้น

วิจัยที่ต้องการศึกษาด้วย โดยในการออกแบบคำถามสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยต้องตรวจสอบประเด็นให้ครบถ้วนเพื่อให้คำถามมีประสิทธิภาพและสามารถให้คำตอบกับปัญหานั้นได้ก่อนที่จะมีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจริง

3.9 ระยะเวลาในการศึกษา

ผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนวันที่ 21 พฤษภาคม-13 กันยายน 2561

3.10 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมและศึกษาจากเอกสารต่างๆ การลงพื้นที่สัมภาษณ์ รวมถึงการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม จากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตีความหมายและนำมาสกัดเป็นประเด็นประกอบผลการศึกษา ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบคุณภาพนี้เป็นการสร้างข้อสรุปได้แก่ การวิเคราะห์อุปนัย (Analytic Induction) ซึ่งเป็นการตีความเพื่อสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Inductive Reasoning) จากการจดบันทึก การสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ โดยใช้การบรรยายแบบพรรณนา

3.11 การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษา สัมภาษณ์ การสังเกตการณ์จะนำไปสู่กระบวนการตีความตามแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ โดยมีวิธีการเขียนบรรยายเล่าเรื่อง (Narrative) โดยใช้การอธิบายเชิงวิเคราะห์ (Analytic Descriptive) ในการนำเสนอข้อสรุปหรือผลการวิจัยเพื่อตอบปัญหานั้นของการศึกษาเรื่องดังกล่าว สามารถแบ่งออกเป็นประเด็นหลักๆ ดังต่อไปนี้

- 1) สภาพปัญหาการนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊กแฟนเพจสื่อมวลชนทางการเมืองไทยของรัฐบาล คสช.ในช่วงที่มีประกาศการเลือกตั้ง เป็นอย่างไร
- 2) รูปแบบเนื้อหา การนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊กแฟนเพจสื่อมวลชนในช่วงการประกาศเลือกตั้งจากรัฐบาล คสช.กับการสร้างความเกลียดชัง ได้หรือไม่
- 3) แนวโน้มในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในแฟนเพจสื่อมวลชนที่การสร้าง ความเกลียดชังเป็นอย่างไร

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวโน้มการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไทยของแฟนเพจสื่อมวลชนกับการสร้างความเกลียดชัง” โดยในบทนี้ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการศึกษิตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1) สภาพปัญหาการนำเสนอข่าวทางการเมืองของสื่อมวลชน

ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์นักวิชาการและนักวิชาชีพพบว่าสภาพปัญหาการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวด้านการเมืองเกิดจากปัญหา ด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง ด้านกลุ่มการเมือง ด้านอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน ด้านการเอื้อประโยชน์ระหว่างนักการเมืองและสื่อมวลชน ด้านจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานของสื่อ ด้านอิทธิพลของสื่อต่อความเชื่อของประชาชน และด้านจริยธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน โดยในส่วนของนักวิชาการด้านสื่อมวลชนได้ให้ข้อคิดเห็น ดังนี้

4.1 สภาพปัญหาจากการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชน

จากการสัมภาษณ์นักวิชาการและนักวิชาชีพด้านสื่อมวลชนทั้ง 4 คน พบว่ามีสภาพปัญหาเกิดจากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน ดังนี้

4.1.1 ด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง ด้านอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน ด้านจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานของสื่อ ด้านอิทธิพลของสื่อต่อความเชื่อของประชาชน ด้านจริยธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน

ซึ่งสามารถแยกรายละเอียดด้านสภาพปัญหาด้านจรรยาบรรณ และ จริยธรรมของการปฏิบัติหน้าที่ที่สื่อมวลชนจะมีความแตกต่างกัน ดังนี้ ด้านจริยธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน หมายถึง ธรรมเนียมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติในการทำงานของสื่อมวลชนเพื่อไม่ให้สร้างความเดือดร้อนต่อผู้อื่น สุขุม หินวิมาน และคณะ (2557) และขณะที่ ด้านจรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน หมายถึง การประมวณกฎเกณฑ์ความประพฤติ หรือประมวณมารยาทของการทำหน้าที่สื่อมวลชนที่

ต้องยึดหลักกฎเกณฑ์ ข้อกำหนดตามจริยธรรมที่มีการกำหนดไว้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามกรอบที่กำหนด ซึ่งจะเป็นเอกลักษณ์ทางวิชาชีพ โดยมีองค์กรหรือสมาคมควบคุม (จรรยาพร ธรณินทร์, 2554)

จากการสัมภาษณ์นักวิชาการด้านสื่อมวลชน หลักเกณฑ์การคัดเลือกเนื้อหา การคัดเลือกเนื้อหาให้อยู่ภายใต้จริยธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน พบว่า

1) ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง

ดร.มานะ ตรีรยาภิวัฒน์ คณบดี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ให้ความเห็นถึงปัญหานี้ว่า นักการเมืองรวมถึงพรรคการเมืองมีอิทธิพลที่สามารถที่จะใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการนำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับตนได้อีกทั้งยังสามารถที่จะใช้สื่อฯ เป็นเครื่องมือในการสร้างความเกลียดชังต่อฝ่ายตรงข้ามได้ ซึ่งการที่สื่อฯ ตกเป็นเครื่องมือของนักการเมืองนั้น อาจจะเป็นเพราะรู้ไม่เท่าทันนักการเมืองหรือรู้เท่าทันแล้วแต่ก็ยังเต็มใจให้เขาหลอกใช้เป็นเครื่องมืออีกทั้งตัวสื่อมวลชนเองยังมีพฤติกรรมการนำเสนอข่าวสารตามความคิดเห็น ความเชื่อของตน หรือแม้กระทั่งการโดนกำหนดประเด็นการนำเสนอข่าวโดยนโยบายของสำนักข่าวนั้นๆ สิ่งที่มาคือผลกระทบต่อผู้รับสารในการที่จะได้รับข้อมูลด้านเดียว

“ที่ผ่านมายอมรับกลุ่มการเมืองมีอิทธิพลต่อสื่อฯ ต้องเข้าใจสื่อฯ อยู่ในสภาวะอ่อนแอจึงจำเป็นต้องมีผู้สนับสนุน อีกทั้งการเมืองแต่ละฝ่ายเขามีทีวีเป็นช่องของเขา อยู่ที่ว่าเรามองมันเป็นสื่อหรือเครื่องมือที่ถูกสร้างขึ้นมากระจายข่าว” (มานะ ตรีรยาภิวัฒน์, สัมภาษณ์, วันที่ 12 กันยายน 2561)

คุณก้าวโรจน์ สุตาภักดิ์ นายกสมาคมผู้สื่อข่าวออนไลน์ ให้ความเห็นถึงปัญหานี้ว่า กลุ่มการเมืองสามารถใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่สร้างความเกลียดชังได้ เนื่องจากที่ผ่านมาจะสังเกตได้อย่างชัดเจนว่ากลุ่มการเมืองมีการชักนำประชาชนผ่านสื่อมวลชนในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเพื่อปลุกกระแสมวลชนให้ออกมาเคลื่อนไหวต่างๆ ตามที่ผู้นำกลุ่มนั้นๆ กำหนดแนวทางไว้

“ที่ผ่านมามีเห็นได้ชัดว่ากลุ่มการเมืองสามารถสามารถใช้สื่อเป็นสื่อฯ เป็นเครื่องมือที่สร้างความเกลียดชังได้โดยการปลุกกระตมผ่านสื่อให้มวลชนออกมาเคลื่อนไหว” (ก้าวโรจน์ สุตาภักดิ์, สัมภาษณ์, วันที่ 13 กันยายน 2561)

จากปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทางการเมืองในมุมมองของนักวิชาการมองว่า ไม่ว่าจะผ่านมาก็ยุคก็สมัยสื่อมวลชนก็ยังตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มนักการเมือง และนักการเมืองตัวบุคคลที่หลอกใช้สื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง ซึ่งในหลายครั้งที่สื่อมวลชนเองไม่รู้เท่าทันนักการเมืองเหล่านั้น หรือยินดีที่จะตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มการเมือง อีกทั้งการนำเสนอข่าวของสื่อฯ นั้นยังคงตามความเชื่อของตนที่เป็นไปตามข้อเท็จจริงบ้าง หรือมีการใส่

สีสันของข่าวเพื่อเพิ่มความน่าสนใจของเนื้อหาที่เป็นเสมือนการยุยงปลุกปั่น และในด้านของนักวิชาชีพ มองว่า ตัวสื่อมวลชนเองยอมรับว่ากลุ่มการเมืองมีอิทธิพลต่อการนำเสนอข่าว เนื่องจากในปัจจุบันองค์การสื่อมวลชนค่อนข้างอยู่ในสภาวะที่ประสบปัญหา จึงมีความจำเป็นต้องมีผู้สนับสนุนองค์กรจึงจะสามารถดำเนินต่อไปได้ นอกจากนี้จะมีกลุ่มการเมืองที่สนับสนุนองค์กรสื่อฯ แล้วนั้น กลุ่มการเมืองยังเป็นเจ้าของสื่อบางสำนัก ทั้งนี้ก็อยู่ที่ว่าผู้เปิดรับข่าวสารจะมองว่าข่าวๆ นั้นออกมาจากสื่อมวลชนหรือข่าวนั้นถูกสร้างขึ้นมาเพื่อกระจายข่าวเท่านั้น แต่ที่ผ่านมามองเห็นได้ว่า การที่กลุ่มการเมืองจะใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างสีสัน ใส่ร้ายป้ายสีฝ่ายตรงข้ามเพื่อสร้างความเกลียดชังนั้นเป็นการกระทำที่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากสามารถปลุกกระดมกลุ่มคนให้ออกมาเคลื่อนไหวประท้วงได้ จึงมองว่า สื่อมวลชนยังคงเป็นประโยชน์สำหรับกลุ่มนักการเมือง

จะเห็นได้ว่าในมุมมองด้านปัญหาสภาพแวดล้อมทางการเมือง นักวิชาการและนักวิชาชีพ จะมีความคิดเห็นที่เหมือนกัน ให้เหตุผลว่า สื่อมวลชนยังคงตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มการเมืองและนักการเมืองตัวบุคคลในการนำเสนอข่าวที่ ป้ายสี สร้างความเกลียดชังกับกลุ่มการเมืองฝ่ายตรงข้ามทั้งรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือ ยินยอมที่จะเป็นเครื่องมือของกลุ่มการเมืองนั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชี้้นำให้ประชาชนผู้รับสารเกิดการคล้อยตามทางการเมือง

2) ปัญหาด้านจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานของสื่อ

จากการสัมภาษณ์นักวิชาการด้านสื่อมวลชนได้ให้ข้อคิดเห็นดังนี้

ดร.มานะ ตีรียาภิววัฒน์ คณบดี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ให้ความเห็นถึงปัญหานี้ว่า การนำเสนอข่าวสารของสื่อฯ ที่ละเมิดจรรยาบรรณนั้นก็จะมีอยู่บางประเภท บางสำนักแต่ก็ไม่ใช่อะไรทั้งหมดที่จะทำในลักษณะนี้ ซึ่งในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อฯ ในบางกลุ่มนั้นก็แนะนำเสนอที่เน้นไปด้านใดด้านหนึ่ง โดยที่จะนำเสนอข้อมูลที่โน้มเอียงไปตามสิ่งที่ตนเองเชื่อ

ผลที่ตามมาก็คือผู้รับสารจะได้รับข้อมูลด้านเดียว การกระทำดังกล่าวของสื่อฯ ก็ไม่ได้ก่อให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้ที่เป็นคู่กรณีในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ซึ่งการนำเสนอข่าวของสื่อฯ ที่บิดเบือนข้อเท็จจริงในบางครั้งก็จะก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจจากประชาชนต่อเป้าหมายได้เช่นเดียวกัน

“จะมีสื่อมวลชนบางประเภทที่นำเสนอข่าวไม่เป็นกลางโน้มเอียงไปตามความเชื่อของตน แน่นนอนผลกระทบก็เกิดขึ้นกับผู้รับสารเพราะได้รับข้อมูลด้านเดียว ซึ่งไม่เป็นธรรมต่อผู้รับสารเลย” (มานะ ตีรียาภิววัฒน์, สัมภาษณ์, 2 กรกฎาคม 2561)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิดา จงสุขสมสกุล อาจารย์ภาควิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ให้ความเห็นถึงปัญหานี้ว่า ในประเด็นของการเมืองหากสื่อฯ นำเสนอข่าวสารโดยไม่มีจริยธรรมก็คือการนำเสนอข่าวโดยเลือกข้าง ด้วยปัจจัยเรื่องของเงินทุนที่จะทำให้สื่อฯ นั้นอยู่

รอดก็จำเป็นต้องนำเสนอข่าวเข้าข้างฝ่ายการเมืองที่สนับสนุนตน อีกทั้งวิชาชีพสื่อมวลชนก็เป็นอาชีพที่ไม่ต้องสอบบประกอบวิชาชีพ ซึ่งไม่ว่าจะทำผิดอย่างไรรัฐก็ไม่สามารถเอาผิดสื่อฯ ได้ ประกอบกับการเข้ามาจับบทบาทของสื่อพลเมือง ที่ใครก็สามารถเป็นนักข่าวได้หมายถึง คำว่าสื่อ คือของทุกคนทุกคนมีสื่ออยู่ในมือจึงใช้เครื่องมือสื่อในฐานะที่เป็นเจ้าของ ดังนั้นเมื่อสื่ออะไรออกไปโดยขาดการเรียนรู้ ขาดการถูกสอนว่ามีจริยธรรมครอบงำในการปฏิบัติงาน ผลกระทบก็จะเกิดขึ้นกับสังคม

“หากเป็นสื่อที่ไม่มีจรรยาบรรณก็ต้องเลือกข้าง เพราะถ้าไม่เลือกชีวิตก็อยู่ไม่รอด อาชีพสื่อไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ทำผิดก็ไม่สามารถลงโทษได้” (พนิดา จงสุขสมสกุล, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2561)

จากการสัมภาษณ์นักวิชาชีพด้านสื่อมวลชนได้ให้ข้อคิดเห็นดังนี้

คุณสมฤทัย ทรัพย์สมบูรณ์ บรรณาธิการข่าวการเมือง และ บรรณาธิการเว็บไซต์คมชัดลึกให้ความเห็นถึงปัญหานี้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อที่นำเสนอข่าวโดยไม่เป็นกลางนั้นมีอยู่จริง แต่ก็ก็เป็นสิ่งที่ไม่ควรจะเกิดขึ้นเพราะภาระหน้าที่หลักของสื่อฯ คือการเป็นตัวกลางที่จะสื่อสารเรื่องราวต่างๆ จากต้นทางไปสู่ปลายทางคือผู้รับสารและยังมีหน้าที่ ที่ต้องคัดกรองเนื้อหาที่ไม่เป็นประโยชน์ที่จะไม่ให้ไปสู่ประชาชน

“คำว่าสื่อมวลชนเสนอข่าวไม่มีความเป็นกลางนั้นมีอยู่จริง ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ควรจะเกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน สื่อฯ ต้องเป็นเพียงตัวกลางในการสื่อสารและคัดกรองเนื้อหาที่ไม่เป็นโทษในการนำเสนอต่อประชาชนเท่านั้น” (สมฤทัย ทรัพย์สมบูรณ์, สัมภาษณ์, 12 กันยายน 2561)

คุณกัวยุโรจน์ สุตาภักดิ์ นายกสมาคมผู้สื่อข่าวออนไลน์ ให้ความเห็นถึงปัญหานี้ว่า ในบางลักษณะสื่อมวลชนไม่ได้มีความต้องการที่จะเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่ได้รับข่าวสารมาจากนักการเมืองอย่างไรก็มีการนำเสนอข่าวไปแบบนั้นโดยไม่ผ่านกระบวนการคัดเลือก การวิเคราะห์ ดังนั้นตัวสื่อมวลชนก็ต้องมีวุฒิภาวะในการคิด วิเคราะห์เนื้อหา ดีประเด็นให้ถี่ถ้วนเพื่อไม่ให้ตกหลุมของนักการเมืองที่ให้ข่าว และหากเป็นสื่อฯ ที่มีจริยธรรมจะต้องนำเสนอข้อมูลทั้ง 2 ด้านเพื่อประกอบการตัดสินใจของประชาชน แต่ในปัจจุบันขณะนี้ การนำเสนอข่าวของสื่อฯ อย่างเช่น พิธีกรรายการนั้นจะนำเสนอตามความรู้สึกของตนเอง การใส่ท่าทาง ลีลาในการพูดก็มาจากปัจจัยความชื่นชอบฝ่ายการเมืองที่อยู่ในตัวสื่อมวลชนแล้ว

“ถ้าเป็นสื่อฯ ที่มีจริยธรรมเขาจะเสนอข่าว 2 ด้านเพื่อให้ผู้รับสารตัดสินใจตัวเอง และสื่อต้องมีวุฒิภาวะในการคิด วิเคราะห์เพื่อไม่ให้ตกหลุมของนักการเมืองที่ให้ข่าว” (กัวยุโรจน์ สุตาภักดิ์, สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2561)

จากปัญหาด้านจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานของสื่อ นักวิชาการ มองว่า จรรยาบรรณในวิชาชีพสื่อมวลชนเป็นสิ่งสำคัญต่อตัวผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งที่ผ่านมาการทำงานของสื่อมวลชนแสดงให้เห็นได้ชัดว่า จะมีสื่อมวลชนตัวบุคคลบางประเภทที่นำเสนอข่าวโดยไม่เป็นกลาง

และยังนำเสนอซึ่งนำไปให้ผู้รับสารคิดเห็นเช่นเดียวกับความเชื่อของตน หมายถึง โดยปกติสื่อมวลชนจะมีประเภทการปฏิบัติงานหลากหลายรูปแบบเช่น ปฏิบัติงานตามคำสั่งบรรณาธิการหรือทิศทางของผู้บริหารองค์กร และทำงานโดยได้รับผลประโยชน์จากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง รวมถึงยังมีสื่อมวลชนบางประเภทที่ปฏิบัติหน้าที่ในการทำข่าวตามความชอบ ความเชื่อของตนและมีพฤติกรรมที่ชักจูงให้ผู้รับสารเชื่อหรือชื่นชอบแบบเดียวกับตน การทำงานในลักษณะนี้ของสื่อฯ แสดงให้เห็นว่าส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อผู้รับสารที่จะได้รับข้อมูลด้านเดียว ซึ่งหากการทำงานที่ไม่มีขอบเขต ไม่มีจรรยาบรรณของสื่อฯ ก็ต้องมีการเลือกข้างเป็นเรื่องปกติ เพราะอาชีพสื่อเองก็ไม่ได้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพอย่างเป็นทางการที่ทางภาครัฐสามารถกำหนดบทลงโทษได้ ในด้านนักวิชาชีพ มองว่า สื่อมวลชนที่ไม่มีจรรยาบรรณนั้นมีอยู่จริง และยอมรับว่าการนำเสนอข่าวที่ไม่เป็นกลางก็มีอยู่จริงเช่นกัน ซึ่งการกระทำดังกล่าวไม่ควรจะเกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน หากว่ากันตามข้อเท็จจริงแล้ว สื่อมวลชนมีหน้าที่เป็นเพียงตัวกลางในการนำเสนอข่าวและตรวจสอบเนื้อหาให้เป็นไปตามความจริงภายใต้จริยธรรม ทั้ง 2 ด้าน คือ การนำเสนอเพื่อให้ผู้รับสารตัดสินใจเองและสื่อต้องมีวุฒิภาวะไม่ตกเป็นเหยื่อของนักการเมือง

จะเห็นได้ว่าในมุมมองด้านจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานของสื่อ นักวิชาการและนักวิชาชีพ จะมีความคิดเห็นที่เหมือนกัน ให้เหตุผลว่า ความไม่เป็นกลางในการนำเสนอข่าวนั้นมีอยู่ในการสั่งคมการทำงานของสื่อมวลชนเพราะปัจจัยหลายอย่าง อาทิ ความเชื่อส่วนตัว ตกเป็นเครื่องมือของนักการเมือง และนโยบายของสื่อฯ สำนักนั้นๆ ที่มีนักการเมืองเกี่ยวข้องกับการบริหาร จึงปฏิเสธไม่ได้ว่า การนำเสนอข่าวเลือกข้างหรือขึ้นนำนั้นล้วนแล้วจะมาจากฝีมือสื่อมวลชน ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและไม่ควรพึงกระทำในอาชีพสื่อมวลชน

3) ปัญหาด้านอิทธิพลของสื่อต่อความเชื่อของประชาชน

จากการสัมภาษณ์นักวิชาการด้านสื่อมวลชนได้ให้ข้อคิดเห็นดังนี้

ดร.มานะ ตรีรยาภิวัฒน์ คณบดี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ให้ความเห็นถึงปัญหานี้ว่า การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนมีอิทธิพลอยู่กับความเชื่อและความคล้อยตามของประชาชนแต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ใช่ทั้งหมดขึ้นอยู่กับว่าเป็นประชาชนกลุ่มไหน หากเป็นประชาชนที่มีการรู้เท่าทันสื่อก็อาจจะไม่ได้เชื่อสื่อเหล่านั้นทั้งหมด แต่ถ้าเป็นประชาชนที่ยังไม่รู้เท่าทันสื่อก็จะเกิดพฤติกรรมเชื่อสิ่งที่สอดคล้องกับความคิด ความเชื่อของตน หรือ เชื่อโดยที่ถูกชักจูงจากผู้อื่น หากตรงกับสิ่งที่ตัวเองคิดหรือสิ่งที่ตัวเองเชื่ออยู่ และ หากว่าสื่อมวลชนนำเสนอข้อมูลที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง ก็จะทำให้คนรับสารจำนวนมากหลงเชื่อหรือคล้อยตามสิ่งที่สื่อมวลชนนำเสนอเป็นปัญหาอย่างหนึ่งผู้เสพข้อมูล หรือ ผู้รับข้อมูลข่าวสารในปัจจุบันยังมีทักษะที่ไม่รู้เท่าทันสื่อก็จะเชื่อในสิ่งที่สื่อมวลชนนำเสนอ โดยจะแยกไม่ได้ระหว่าง ข้อมูล ข้อเท็จจริง กับความคิดเห็นส่วนตัวของสื่อที่แสดงออกมา มักจะปะปนกันเข้าใจว่าเป็นความจริง เข้าใจว่าเป็นข้อเท็จจริง ซึ่งหลายครั้งสื่อมวลชนนำเสนอข่าวได้มีการผสมกันระหว่าง ข้อมูล ข้อเท็จจริง กับความคิดเห็นส่วนตัวลงไปเนื้อหาข่าว

ซึ่งก็จะก่อให้เกิดปัญหาการปิดกั้นการรับรู้ข้อมูลอีกด้านหนึ่ง นี่คือ หลักเกณฑ์การสื่อสารที่สื่อมวลชนไม่ควรพึงกระทำ

“สื่อมวลชนยังคงมีอิทธิพลต่อความเชื่อและความคล้อยตามของประชาชน โดยเฉพาะผู้รับสารที่อ่อนด้อยในการรู้เท่าทันสื่อก็就会被ชักจูงได้ง่าย หากเป็นประชาชนที่รู้เท่าทันสื่อก็ จะไม่เชื่อสิ่งที่สื่อนำเสนอทั้งหมด” (มานะ ตรีรยาภิวัฒน์, สัมภาษณ์, 2 กรกฎาคม 2561)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิดา จงสุขสมสกุล อาจารย์ภาควิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ให้ความเห็นถึงปัญหานี้ว่า สื่อมวลชนยังคงมีอิทธิพลในการสร้างความเชื่อและ ชี้นำประชาชนให้คล้อยตามได้ ซึ่งหากอ้างอิงในทฤษฎี Agenda Setting ยังคงเป็นทฤษฎีที่ใช้ตรง ประเด็น ซึ่งถ้าหากสื่อมวลชนมีการปฏิบัติงานในลักษณะโน้มน้าวให้ผู้รับสารเกิดความเกลียดชังใน ประเด็นฝ่ายการเมืองถือว่าเป็นสิ่งที่น่ากลัวและอันตรายมาก ซึ่งในกระบวนการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร นั้นความเกลียดชังเป็นส่วนหนึ่งของปลายทาง ซึ่งต้นทางคือการทำที่ผู้รับสารต้องรู้เท่าทันสื่อ แต่สิ่งที่อันตราย ที่สุดของข่าวการเมืองคือ ผู้รับสารถูกโน้มน้าวใจโดยพรรคการเมืองผ่านสื่อที่ไม่รู้เท่าทันนักการเมือง ก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมคล้อยตามได้อย่างรวดเร็ว ในปัจจุบันเทคโนโลยีมีการสื่อสารที่สะดวก ง่ายตาย ง่ายขึ้น ดังนั้น การสร้าง Hate Speech ระหว่างบุคคลในสังคมที่คิดเห็นต่างก็ง่ายขึ้นด้วย

“สื่อมวลชนยังคงมีอิทธิพลในการสร้างความเชื่อและชี้นำประชาชนให้คล้อยตามได้” (พนิดา จงสุขสมสกุล, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2561)

จากการสัมภาษณ์นักวิชาชีพด้านสื่อมวลชนได้ให้ข้อคิดเห็นดังนี้

คุณสมฤทัย ทรัพย์สมบูรณ์ บรรณาธิการข่าวการเมือง และ บรรณาธิการเว็บไซต์ คมชัดลึก ให้ความเห็นถึงปัญหานี้ว่า การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อความเชื่อของ ประชาชน ดังนั้นสื่อต้องมีจริยธรรมความรับผิดชอบในตัวเอง อีกทั้งตัวสื่อฯ ต้องสำนึกไว้เสมอว่า ประชาชนผู้รับสารเชื่อในสิ่งที่สื่อฯ นำเสนอไป เพราะสื่อฯ เป็นผู้ที่จะกำหนดเนื้อหาข่าวสารก่อนที่จะ มีการนำเสนอไปยังผู้รับสารหรือการ Setagenda ซึ่งสิ่งที่สื่อฯ ต้องคำนึงอย่างมากคือการวิเคราะห์ว่า ประเด็นที่นำเสนอไปนั้นจะสร้างความเชื่อและมีประโยชน์ต่อผู้รับสารหรือไม่

“สื่อฯ ต้องพึงสำนึกไว้ว่าชาวบ้านเขาเชื่อในสิ่งที่เรานำเสนอไป เพราะสื่อฯ เป็นคน Setagenda ฉะนั้นเราต้องดูว่าสิ่งที่เสนอไปจะทำให้เกิดความเชื่อแล้วมันจะมีประโยชน์หรือไม่ มีประโยชน์” (สมฤทัย ทรัพย์สมบูรณ์, สัมภาษณ์, 12 กันยายน 2561)

คุณกั้วโรจน์ สุตาภักดิ์ นายกสสมาคมผู้สื่อข่าวออนไลน์ ให้ความเห็นถึงปัญหานี้ว่า การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อคล้อยตามหรือไม่คล้อยตามของประชาชนเป็นดุลพินิจของ แต่ละบุคคล ตัวอย่างเช่นการนำเสนอนโยบายของแต่ละพรรคการเมือง ซึ่งอาจจะมึนโยบายที่ประชาชน นิยมแล้ว ไม่ประชานิยม หรือประชานิยมครึ่งหนึ่ง ก็อยู่ที่ความชอบของประชาชนต่อพรรคดังกล่าว

นั่นที่จะตัดสินใจและสนับสนุนพรรคเหล่านั้น สื่อฯ จึงมีหน้าที่เพียงนำข้อมูลข่าวสารเสนอต่อประชาชนให้ครบทุกด้านหรืออาจจะมีย่อยข้อมูลเพื่อให้ประชาชนเข้าใจได้ง่ายขึ้น

“การนำเสนอข่าวของสื่อฯ จะมีอิทธิพลหรือไม่ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้รับสารแต่ละคน หากเป็นนโยบายตัวสื่อฯ ต้องนำเอฟเฟกต์ที่สะท้อนจากประชาชนไปคุยกับนักการเมืองถึงวิธีแก้ไขซึ่งสื่อฯ ทำหน้าที่เพียงนำข้อมูลทุกด้านมาเสนอแค่นี้ก็จบ” (ก้าวโรจน์ สุตาภักดี, สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2561)

จากปัญหาด้านอิทธิพลของสื่อต่อความเชื่อของประชาชน นักวิชาการ มองว่า สื่อมวลชนรายสำนัก หรือ สื่อมวลชนตัวบุคคลยังคงมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อความเชื่อของประชาชนจนสามารถเกิดพฤติกรรมการคล้อยตามได้ โดยเฉพาะผู้รับสารที่ไม่รู้เท่าทันสื่อก็จะตกเป็นเหยื่อให้สื่อชักจูงได้ง่าย ต่างกับผู้รับสารที่รู้เท่าทันการนำเสนอข่าวของสื่ออื่น จะไม่เชื่อในสิ่งที่สื่อนำเสนอทั้งหมดแต่จะสามารถพิจารณาได้ว่าสิ่งไหนเป็นความจริงหรือสิ่งไหนที่เป็นการขึ้นข้างสื่อ ในส่วนนี้นักวิชาชีพ มองว่า ตัวสื่อมวลชนเองต้องมีจิตสำนึกไว้เสมอว่า สื่อฯ เป็นคน Setagenda (กำหนดข้อมูลข่าวสาร) ซึ่งเนื้อหาข่าวใดที่สื่อเป็นผู้นำเสนอ นั้นจะมีอิทธิพลด้านความเชื่อต่อผู้รับสาร ดังนั้นสื่อฯ ควรตระหนักถึงประโยชน์ของการเนื้อหาข่าวที่จะนำเสนอ

จะเห็นได้ว่าในมุมมองปัญหาด้านอิทธิพลของสื่อต่อความเชื่อของประชาชน นักวิชาการและนักวิชาชีพมีความคิดเห็นเหมือนกันคือ สื่อมวลชนยังคงมีอิทธิที่สามารถสร้างความเชื่อในเนื้อหาข่าวต่อประชาชนผู้รับสารจนเกิดพฤติกรรมการคล้อยตาม ดังนั้นเมื่อสื่อฯ ทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดข้อมูลข่าวสาร หรือ Setagenda สื่อจึงต้องมีกระบวนการพิจารณาเนื้อหาข่าวที่สร้างประโยชน์ให้กับประชาชนผู้รับสาร

4) ปัญหาด้านอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน

จากการสัมภาษณ์นักวิชาการด้านสื่อมวลชนได้ให้ข้อคิดเห็นดังนี้

ดร.มานะ ตีรียาภิวัดน์ คณบดี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ให้ความเห็นถึงปัญหานี้ว่า สื่อมวลชนยังถูกประชาชนมองว่าเป็นคู่กรณีของความขัดแย้งทางการเมืองไทยที่เกิดขึ้น

ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างฝ่ายทหารกับฝ่ายอยากเลือกตั้ง หรือความขัดแย้งระหว่างฝ่ายการเมืองด้วยกันเอง หรือเสื่อสีต่างๆ เนื่องจากสื่อฯ ถูกมองว่าความขัดแย้งเป็นคุณค่าของข่าว ดังนั้นสิ่งที่สื่อควรกระทำคือทำให้ความเป็นธรรมกับคู่ขัดแย้งและไม่เลือกเข้าข้างใดข้างหนึ่งหรือเลือกที่จะบิดเบือนข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้น

“สื่อมวลชนถูกมองว่าเป็นคู่กรณีของความขัดแย้งไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างฝ่ายทหารกับฝ่ายอยากเลือกตั้งหรือความขัดแย้งระหว่างฝ่ายการเมืองด้วยกัน ซึ่งประเด็นความ

ขัดแย้งยังเป็นคุณค่าข่าวของสื่อฯ แต่การให้นำหน้ากับคู่ขัดแย้งอย่างเป็นทางการเป็นธรรมเนียมเป็นสิ่งที่ไม่ดี ควรทำมากกว่าการเลือกเข้าข้างใดข้างหนึ่ง” (มานะ ตริยาภิวัฒน์, สัมภาษณ์, 2 กรกฎาคม 2561)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิดา จงสุขสมสกุล อาจารย์ภาควิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ให้ความเห็นถึงปัญหานี้ว่า ความขัดแย้งทางการเมืองไทยเริ่มต้นขึ้นจากความคิดต่าง ซึ่งก็มาจากความคิดต่างทางด้านอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งความคิดต่างไม่ใช่เพียงแต่ประชาชนผู้เลือกตั้ง แต่ยังรวมถึงพรรคการเมืองที่คิดต่างกันภายในพรรคก็เกิดความขัดแย้งเกิดขึ้น

“ความขัดแย้งเริ่มต้นขึ้นจากความคิดต่าง ยิ่งประเด็นทางการเมืองยิ่งต้องมีการคิดต่างกัน ไม่เว้นแม้แต่ในสมาชิกพรรคการเมืองด้วยกันเอง” (พนิดา จงสุขสมสกุล, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2561)

จากการสัมภาษณ์นักวิชาชีพด้านสื่อมวลชนได้ให้ข้อคิดเห็นดังนี้

คุณสมฤทัย ทรัพย์สมบูรณ์ บรรณาธิการข่าวการเมือง และบรรณาธิการเว็บไซต์คมชัดลึกให้ความเห็นถึงปัญหานี้ว่า หากสื่อมวลชนไม่ได้มีเจตนาที่จะยุยง ปลุกปั่น ตัวสื่อก็จะหลีกเลี่ยงหรือเลือกที่จะไม่ใช่คำเหล่านั้น หรือหากสื่อมวลชนมีการกระทำแบบนั้น ด้วยการเลือกถ้อยคำ ความหมาย ประโยคที่จะปลุกปั่น หรือ ยุยงก็เป็นสไตล์ของแต่ละคน แต่ละสำนัก ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับผู้รับสารที่อ่านเรื่องราว หรือบทความ ข่าวที่สื่อบุคคลเหล่านั้นเขียนนำเสนอเข้าใจในสไตล์การเขียน เรื่องราวและลักษณะการเขียนของตัวสื่อบุคคลนั้นก็จะมีผลที่จะสร้างความเกลียดชังได้ ความคิดต่างกันของประชาชนทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองนั้นยังไม่ถือว่าเป็นความขัดแย้งหากยังไม่มีการลงมือทำร้าย หรือก่อเหตุฆ่ากันจนทำให้มีผู้เสียชีวิต ซึ่งในทางการเมืองเป็นเรื่องปกติที่จะมีผู้คิดต่างกัน ถ้าทราบแต่ที่ในเรื่องของการเมืองยังมี 2 ฝ่ายนั้นเป็นความเห็นต่าง หากยังไม่ได้ลงมือกระทำรุนแรงกันคือเรื่องปกติ และออกมาแสดงจุดยืนของแต่ละฝ่ายในการประท้วง นั้นหมายถึงความเห็นต่างของประเด็นการเมือง เหตุการณ์ที่ผ่านมาแม้ว่าจะมีการประท้วงกันของกลุ่มการเมืองต่างๆ จะเกิดความขัดแย้งขึ้นเมื่อมีการลงมือลอบทำร้ายกลุ่มผู้ชุมนุม แม้ว่าในปัจจุบันนี้จะมีรัฐบาลทหารเข้ามาควบคุมการแสดงออกทางการเมืองแต่ก็ไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งได้เพียงแต่คุมสถานการณ์ให้เรียบร้อย

คุณกั้วโรจน์ สุตาภักดิ์ นายกสสมาคมผู้สื่อข่าวออนไลน์ ให้ความเห็นถึงปัญหานี้ว่าเป็นเรื่องปกติที่ความขัดแย้งจะเกิดขึ้นจากความคิดต่าง เพราะประเทศไทยเป็นประเทศประชาธิปไตย จึงเกิดสิทธิเสรีภาพในการคิด การเลือกชอบ การสนับสนุนฝ่ายการเมืองใดตามความพึงพอใจของบุคคลนั้น ซึ่งก็จะเกิดความขัดแย้งทางอุดมการณ์ทางการเมืองขึ้นเมื่อความคิดต่างบุคคลในสังคมเดียวกันไม่ได้ไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งต่างฝ่ายก็ไม่ยอมแพ้กัน สื่อมวลชนเองก็อาจจะตกเป็นเครื่องมือของการสร้างความขัดแย้งได้ ในด้านการนำเสนอข่าว โดยปกติทุกสำนักก็จะมีข้อห้ามคำห้ามที่รุนแรงที่จะไม่ให้ใช้ในการพาดหัวหรือใส่ในเนื้อหาข่าว แต่หากสื่อบุคคลใดหรือสำนักใดที่จะ

ใช้คำแรงๆ ในพาดหัวก็สามารถทำได้แต่คนจะเลือกอ่านสื่อฯ สำนักนั้นๆ หรือบุคคลนั้นๆ น้อยลง เช่น เหมือนพาดหัวลอกให้ผู้รับสารคลิกเพื่อเอายอดวิว รายได้ แต่เนื้อหาข้างในไม่มีอะไรน่าสนใจก็จะโดนสังคมวิพากษ์วิจารณ์ อีกประการหนึ่งคือ ยังมีผู้ที่อ้างเป็นสำนักข่าวต่างๆบนโลกออนไลน์ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นความจริงเพื่อลอกหลวงเอายอดวิว เอรายได้จากคลิกอ่าน ซึ่งก็เป็นภัยต่อผู้รับสารอย่างมากหากไม่รู้เท่าทันสื่อ

“ความขัดแย้งนั้นเกิดจากความคิดต่างซึ่งก็เป็นเรื่องปกติ เพราะเราเป็นประเทศประชาธิปไตย เหตุของความขัดแย้งคือ ต่างฝ่ายต่างถอยไม่เป็น ไม่ยอมแพ้ เราอาจจะโดนลอกใช้ เราอาจจะเป็นเครื่องมือ หรือเราอาจจะอยู่ในเครื่องมือของการสร้างความขัดแย้งก็ได้ (ก้าวโรจน์ สุตาภักดี, สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2561)

จากปัญหาด้านอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน นักวิชาการ มองว่า คู่กรณีของความขัดแย้งยังคงเป็นสื่อมวลชนที่เป็นผู้สร้างความขัดแย้ง แบ่งฝ่ายให้เกิดขึ้น ไม่ว่าจะป็นระหว่างฝ่ายทหารกับฝ่ายคนอยากเลือกตั้ง หรือแม้แต่ฝ่ายการเมืองด้วยกันเอง และ ความขัดแย้งทางการเมืองไทยเริ่มต้นขึ้นจากความคิดต่าง ซึ่งก็มาจากความคิดต่างทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองของคนในประเทศที่เห็นต่างกัน จึงมีความคิดที่ต่างกันและนำไปสู่ความขัดแย้งในที่สุด ในส่วนของนักวิชาชีพ มองว่า “ความขัดแย้งนั้นเกิดจากความคิดต่างซึ่งก็เป็นเรื่องปกติ เพราะเราเป็นประเทศประชาธิปไตย เหตุของความขัดแย้งคือ ต่างฝ่ายต่างถอยไม่เป็น ไม่ยอมแพ้กัน ต่างกับ นักวิชาชีพจากคมชัดลึกที่มองว่า “ความคิดต่างไม่ใช่ความขัดแย้ง สิ่งที่เป็นความขัดแย้งคือการลงมือกระทำต่อกัน ความขัดแย้งที่เป็นความคิดต่างก็มองว่าไม่ถือว่าเป็นความขัดแย้ง ถ้าตราบใดที่ยังมี 2 ฝ่ายก็ให้ความเห็นว่าเป็นความเห็นต่าง และยังไม่มีมือกระทำต่อกัน

จะเห็นได้ว่าปัญหาด้านอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน นักวิชาการและนักวิชาชีพจากสมาคมผู้สื่อข่าวออนไลน์ มีความคิดเห็นเหมือนกันคือ ความขัดแย้งเกิดขึ้นจากความเห็นต่างทางอุดมการณ์ทางการเมือง ความขัดแย้งนั้นเกิดจากความคิดต่างซึ่งก็เป็นเรื่องปกติ เพราะประเทศไทยเป็นประเทศประชาธิปไตยมีสิทธิในการคิด แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ต่างกับนักวิชาชีพจากคมชัดลึก ที่มองว่า ความคิดต่างไม่ใช่ความขัดแย้ง แต่ความขัดแย้งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อคนทั้ง 2 กลุ่มมีการลงมือกระทำต่อกัน

5) ปัญหาด้านจริยธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน

จากการสัมภาษณ์นักวิชาการด้านสื่อมวลชนได้ให้ข้อคิดเห็นดังนี้

ดร.มานะ ตีรียาภรณ์ คณบดี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ให้ความเห็นถึงปัญหานี้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารทางทีวี หนังสือพิมพ์ หรือ ออนไลน์ นั้นควรยึดหลักการตามกรอบจริยธรรมของวิชาชีพในการที่ใช้คำหรือประโยคต่างๆ การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนให้อยู่ในกรอบของจริยธรรมสื่อมวลชนนั้น ส่วนหนึ่งก็คือสื่อควรจะ

นำเสนอข้อมูลที่รอบด้านให้มากที่สุด และนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง โดยแยกให้ได้ว่าระหว่างข้อมูล ข้อเท็จจริง กับความคิดเห็นส่วนตัวหรือความคิดเห็นของกองบรรณาธิการ โดยที่ความคิดเห็นส่วนตัว หรือกองบรรณาธิการควรที่จะเอาไว้ซึ่งถ้าเป็นหนังสือพิมพ์ก็จะอยู่ในคอลัมน์ส่วนตัว นอกจากนี้ สื่อมวลชนควรนำเสนอโดยข้อเท็จจริง ไม่ใช่ความคิดเห็นส่วนตัวเข้าไปในพาดหัวข่าวหรือแม้กระทั่งใน เนื้อหาข่าวโดยเฉพาะเรื่องของการให้เกียรติกับแหล่งข่าวหรือผู้ตกเป็นข่าวในขณะเดียวกันคือนำเสนอ ข่าวที่เป็นธรรมและรอบด้านเพื่อประโยชน์ต่อผู้รับสาร รวมถึง การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนในการ นำเสนอข่าวสารนั้นจะไม่ได้ติดตามถึงผลกระทบต่อผู้รับสารว่าข่าวที่เสนอออกไปแล้วนั้นจะสร้าง ผลกระทบทางลบต่อผู้รับสารหรือไม่ ซึ่งในการนำเสนอข่าวของสื่อฯ ก็จะต้องอยู่ที่ตัวข่าวเท่านั้น ยกเว้นคดีที่เป็นความสนใจของประชาชนสื่อมวลชนก็จะติดตามอยู่ระยะหนึ่ง จนกว่าจะมีข่าวประเด็น อื่นๆเกิดขึ้นสื่อฯ ก็จะเบี่ยงเบนความสนใจที่ข่าวนั้น โดยที่จะทิ้งเรื่องเดิมไว้และจะมีการนำเสนออีก ครั้งเมื่อเกิดการสรุปผลขึ้น

“สื่อมวลชนควรยึดหลักการตามกรอบจริยธรรมวิชาชีพ ซึ่งที่ผ่านมาการปฏิบัติงาน ของสื่อมวลชนไม่เคยติดตามผลจากการนำเสนอข่าวของตนและไม่ได้สนใจว่าเกิดผลกระทบอย่างไร ต่อผู้รับสาร และไม่ได้ส่วนมากจะไม่ได้ติดตามความคืบหน้าคดีจนจบ เมื่อเรื่องใหม่เกิดขึ้นก็จะนำเสนอ เรื่องใหม่โดยที่ทิ้งเรื่องเดิมๆ ออกไป” (มานะ ตริรยาภิวัดน์, สัมภาษณ์, 2 กรกฎาคม 2561)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนิดา จงสุขสมสกุล อาจารย์ภาควิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ให้ความเห็นถึงปัญหานี้ว่า การปฏิบัติงานของสื่อมวลชนในปัจจุบันนี้เป็นการ ทำงานที่ไม่มีขอบเขตที่ชัดเจนและยึดหลักตามกรอบจริยธรรมสื่อฯ แต่ที่น่ายกย่องคือนักข่าวรุ่นใหม่ที่มี ประสบการณ์ทำงานด้านการเมืองยังน้อย ยังไม่รู้จักทำทีนักการเมืองก็จะรู้ไม่เท่าทันนักการเมืองจึงมี โอกาสที่จะตกเป็นเหยื่อนักการเมืองได้ง่าย และก็จะนำเสนอข่าวออกไปโดยที่เป็นการเชียร์ นักการเมืองบุคคลนั้นโดยที่ไม่ได้วิเคราะห์เนื้อหาอย่างละเอียด นอกจากนี้ด้วยธรรมชาติของสังคมใน ปัจจุบันนี้และด้วยสภาวะการแข่งขันสูงในวงการสื่อฯ หากสื่อสำนักใดที่ทำหน้าที่อยู่ในขอบเขตก็จะ เกิดผลกระทบต่อธุรกิจอย่างต่อเนื่อง เพราะประเด็นข่าวจะไม่แรง ไม่น่าสนใจ ทั้งในด้านของการเล่า ข่าวของพิธีกร การพาดหัวและเนื้อหาของข่าว การใช้คำหรือเนื้อหาการพาดหัวข่าวของสื่อที่เหมาะสม นั้น ตามหลักที่ถูกต้องแล้วไม่ควรใช้ภาษาที่แสดงสีสันของข่าว ที่ผ่านมาสื่อตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เลือกว่าใช้คำลักษณะนี้ เช่น “ประยุทธ์ก็ร้ายกวราด” นั้นเป็นการใช้คำแบบคลเลอร์ฟูล ซึ่งหากสื่อสำนัก ไหนที่ไม่ใช้คำในลักษณะนั้นก็จะได้ไม่ได้รับความนิยมนจากผู้รับสาร เพราะเมื่ออ่านแล้วรู้สึกว่ามีแรง ไม่ถึงใจ ทั้งนี้การพาดหัวในลักษณะที่ใช้คำรุนแรงมี 2 ลักษณะคือ 1) คนเขียนตั้งใจพาดหัวให้แรง และ 2) คนเขียนขาดทักษะการใช้ภาษาไทย ที่ไม่รู้วาคำนี้ ประโยคนี้ เมื่อนำมาใช้แล้วความหมายจะรุนแรง หากในกรณีการเล่นข่าวเกี่ยวกับการเมืองและยังคงเสนอข่าวภายใต้กรอบจริยธรรม ยังใช้ธรรมเนียม การทำงานแบบคู่มือสื่อที่ดีซึ่งคู่มือดังกล่าวนี้ไม่สามารถใช้ในโลกลงออนไลน์ในสภาวะที่มีการแข่งขันกัน

สูง ก็จะสู้สื่อสำนักอื่นที่ปฏิบัติงานโดยไม่สนใจถึงขอบเขตจริยธรรมไม่ได้ ในส่วนของการติดตามเรื่องราวข่าวสารที่ได้นำเสนอออกไปสู่ประชาชนของสื่อมวลชนนั้นง่ายขึ้นในปัจจุบันนี้ เพราะเทคโนโลยีเข้ามามีอิทธิพลและช่วยอำนวยความสะดวกในการนำเสนอข่าวสารและติดตามผลได้ง่ายดายขึ้น ซึ่งต่างกับในช่วงก่อนหน้าที่สื่อจะไม่สามารถทราบได้ว่าผู้รับสารคิดเห็นเช่นไรต่อเนื้อหาที่สื่อฯ นำเสนอออกไปนั้น อีกทั้งสื่อในปัจจุบันก็ปรับตัวเข้าหาโซเชียลมีเดียมากขึ้นจึงทำให้สื่อรับรู้ Feedback จากผู้รับสารได้ทันทีหลังจากที่มีการนำเสนอข่าวไป

จากการสัมภาษณ์นักวิชาชีพด้านสื่อมวลชนได้ให้ข้อคิดเห็นดังนี้

คุณสมฤทัย ทรัพย์สมบูรณ์ บรรณาธิการข่าวการเมือง และ บรรณาธิการเว็บไซต์คมชัดลึกให้ความเห็นถึงปัญหานี้ว่า การทำงานของสื่อมวลชนต้องมีกรอบของความรับผิดชอบ ข้อมูลอะไรที่ไม่เป็นความจริงและหากสิ่งใดไม่ใช่หน้าที่ของสื่อที่จะพึงกระทำ นักข่าวควรเลือกเนื้อหาข่าวที่คิดว่าผู้รับสารควรจะได้รับรู้ในข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงประกอบการตัดสินใจอย่างมีคุณภาพและให้ประชาชนรู้เท่าทันในกรณีการเลือกตั้ง คนเป็นสื่อต้องมีข้อมูลรอบด้านในการนำเสนอ หากสื่อมีการกระทำเกิดขึ้นก็แสดงให้เห็นว่าเกินจากกรอบที่ควรจะเป็น ซึ่งหากมีการนำเสนอข่าวไปแล้วนั้นการติดตามผลจากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนนั้นอาจจะวัดยากถึงผลกระทบเชิงบวกหรือเชิงลบเพราะเมื่อสื่อฯ นำเสนอข่าวออกไปแล้วนั้นเป็นวงกว้าง ประกอบกับหากเป็นข่าวการเมืองผู้รับสารก็จะมีความคิดเห็นที่แบ่งฝ่ายอยู่แล้ว ไม่ว่าจะสื่อฯ จะนำเสนอข่าวใดออกไปหากไม่ตรงกับความต้องการ ความชอบของตัวผู้รับสารก็จะเกิดการแสดงพฤติกรรมไม่พอใจและด่าทอสื่อทันที ในปัจจุบันนี้ Feedback ที่สะท้อนกลับมาจากผู้รับสารก็จะมีไม่พอใจทางด้านการแสดงอารมณ์ ซึ่งจะเกิดผลกระทบเชิงบวกหรือเชิงลบต่อผู้รับสารนั้นก็ขึ้นอยู่กับกระบวนการคิด วิเคราะห์ของผู้รับสารแต่ละคน หากในสังคมไม่ได้มีการแบ่งข้างกัน สื่อมวลชนก็เป็นเพียงผู้ทำหน้าที่นำเสนอข่าวไปตามข้อเท็จจริง ผู้ที่เปิดรับก็ต้องไปพิจารณาจากข้อมูลที่สื่อเสนอไปอีกครั้ง

ซึ่งหากสื่อมวลชนเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่เสนอข่าวเพียงเท่านั้น ก็จะอยู่ในบริบทของข่าวทั้งหมดมี 2 ส่วน คือ 1) ข่าวรูทีน และ 2) ข่าวเจาะหรือรายงานพิเศษ ซึ่งถ้าเป็นข่าวรูทีนส่วนใหญ่แหล่งข่าวเป็นคนกำหนดเนื้อหา ประเด็นที่จะให้ข้อมูลเพื่อนำเสนอแต่ในบางโอกาสทางกองบรรณาธิการจะเป็นผู้ Assign เองขึ้นอยู่กับความต้องการของกองบรรณาธิการที่ต้องการจะทราบประเด็นอะไรเพิ่มเติม เช่นหากเป็นการแถลงข่าวของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ประเด็นแรกขึ้นอยู่ว่าจะพูดเรื่องอะไร แต่หากสื่อฯ ต้องการข้อมูลเพิ่มเติมหรือสงสัยอะไรก็สอบถามเพิ่มเติมและส่วนที่ 2 คือข่าวเจาะหรือรายงานพิเศษ ซึ่งรูปแบบข่าวลักษณะนี้ทางกองบรรณาธิการต้องกำหนดประเด็นอย่างแท้จริงโดยเขียนในเชิงวิเคราะห์ อธิบาย เพื่อให้ประชาชนผู้รับสารเกิดความเข้าใจได้ง่าย เช่น ข่าวบันได 4 ชั้นไปสู่การเลือกตั้ง ในฐานะสื่อฯ ต้องพยายามนำเสนอข้อมูลเชิงลึกและเขียนข่าวให้ผู้รับสารเข้าใจ หรือการอธิบายให้เขาเข้าใจในบางครั้งอาจจะต้องใช้กราฟฟิกช่วยใน

การทำความเข้าใจให้ง่ายขึ้น เช่น หากจะนำเสนอข่าวพรรคการเมืองก็ต้องเสนอข้อมูลของนักการเมืองรายบุคคลเพิ่มเติมด้วย เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกของประชาชนเพื่อให้เป็นไปตามกรอบจริยธรรม รวมถึง การนำเสนอข่าวของสื่อบางสำนักกลายเป็นปัญหาคือ “สื่อเลือกข้าง” ซึ่งสื่อเลือกข้างเป็นสื่อที่มีเจตนาแฝง มีเจตนามากกว่าการทำหน้าที่เป็นสื่อ ถ้าสื่อยึดหลักของการทำหน้าที่เป็นนักสื่อสารมวลชนก็ต้องมีจริยธรรม มีหลักความรับผิดชอบมาเป็นกรอบครอบอยู่ จะไม่มีทางที่สื่อจะบิดเบือนเพื่อให้เกิดความแตกแยก และก็เป็นสิ่งที่สื่อไม่ควรทำ สื่อคือควรที่จะทำหน้าที่ช่วยสังคมในการตั้งหลัก เวลาที่สื่อเสนอข่าวการเมืองบนพื้นที่ออนไลน์บางครั้งก็ถูกสื่อแฉค่า บางครั้งก็ถูกสื่อเหลืองค่า ซึ่งในการนำเสนอข่าวนั้นหากถูกทั้ง 2 ฝ่ายตำท้อ วิจารณ์ ในฐานะที่เป็นสื่อที่รู้สึกว่าจะเสนอข่าวตามข้อเท็จจริงทั้ง 2 ฝ่าย โดยไม่ได้เข้าข้างฝ่ายใด เสนอไปตามข้อมูลข้อเท็จจริง อีกทั้งสื่อต้องแยกบทบาทให้ชัดเจนว่า ขณะปฏิบัติงานในฐานะสื่อมวลชน และในบางเวลาคือประชาชนทั่วไป หากช่วงเวลาที่ตัวสื่อปฏิบัติงานอยู่นั้นเนื้อหาข่าวที่เสนอออกไปต้องเป็นข้อเท็จจริงทั้ง 2 ด้าน ต่างกับในขณะที่นอกเหนือเวลาการปฏิบัติงานคือเป็นบุคคลทั่วไปหมายถึงสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นส่วนตัวได้ สื่อต้องรักษาบทบาทความน่าเชื่อถือของตัวเองไม่ควรที่จะแสดงตัวว่าชอบหรือเห็นด้วยกับฝ่ายไหน

“สื่อฯ เสนอข่าวออกไปแล้วเป็นวงกว้างก็อาจจะวัดได้ยากว่าเกิดผลกระทบเชิงบวกหรือเชิงลบ เพราะผู้รับสารเขาเลือกเปิดรับข่าวสารที่ตรงกับความเชื่อของเขา ไม่ว่าจะสื่อฯ จะเสนอข่าวอะไรไปหากไม่ตรงกับความต้องการเขา เขาก็ตำท้อ วิพากษ์วิจารณ์อยู่แล้ว Feedback ที่กลับมา ก็จะเป็นด้านของอารมณ์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกระบวนการคิด วิเคราะห์ ของแต่ละคนที่จะเลือกเปิดรับสาร” (พนิดา จงสุขสมสกุล, สัมภาษณ์, 12 กันยายน 2561)

คุณกัวโรจน์ สุตาภักดี นายกสมาคมผู้สื่อข่าวออนไลน์ ให้ความเห็นถึงปัญหานี้ว่า การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ถูกต้องจะต้องหาข้อมูลซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่สุดคือ สื่อฯ ต้องประเมินดูว่าเนื้อหาใดที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน หรือ สาธารณะหรือไม่ ข้อมูลข่าวสาร เนื้อหาที่สื่อฯ นำเสนอออกไปนั้นเกิดผลกระทบอะไรต่อประชาชนบ้าง ก่อนที่จะมานำเสนอต่อผู้รับสาร เช่น การนำเสนอข่าวทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ สื่อฯ ต้องสรรหา เจาะลึก ข้อมูลที่เชื่อถือได้มานำเสนอต่อประชาชนผู้รับสารให้ได้มากที่สุด ซึ่งในการนำเสนอข่าวในปัจจุบันมีจะการนำเสนอผ่านช่องทางออนไลน์หากมีการแชร์ออกไปก็จะมี Feedback กลับมาทันทีจากผู้รับสารโดยผ่านสื่อออนไลน์ สื่อก็ได้รับผลกระทบโดยตรง สื่อฯ ก็จะทำบทหนักว่าคนในสังคมกำลังมุ่งหน้าไปในทิศทางไหน โดยที่ผ่านมาในช่วงที่ไม่มีโซเชียลเน็ตเวิร์ค Feedback คือการประท้วงแสดงถึงความคิดเห็นต่าง ไม่พอใจ และหากสื่อมวลชนปฏิบัติหน้าที่โดยการบิดเบือนข้อเท็จจริงก็แสดงให้เห็นว่าเป็นการกระทำที่ผิดจริยธรรม ถึงแม้ว่าสื่อมวลชนจะเป็นวิชาชีพที่ไม่ต้องไปสอบใบประกอบวิชาชีพเหมือนทนายความ หมอ หรือ ครู ซึ่งก็หมายถึงว่าใครก็ตามเป็นอาชีพนี้ได้โดยที่ถูกลงโทษโดยสภาการและสภาการก็ยังคงคุมสำนักข่าวอีกระดับหนึ่ง สำนักข่าวก็ต้องคุม

บรรณาธิการ หากสื่อมวลชนปฏิบัติหน้าที่โดยการบิดเบือนข้อเท็จจริงก็แสดงให้เห็นว่าเป็นการกระทำที่ผิดจริยธรรม ถึงแม้ว่าสื่อมวลชนจะเป็นวิชาชีพที่ไม่ต้องไปสอบใบประกอบวิชาชีพเหมือนทนายความ หมอ หรือ ครู ซึ่งก็หมายถึงว่าใครก็มาเป็นอาชีพนี้ได้โดยที่ถูกคุมโดยสภาการและสภาการก็ยังคุมสำนักข่าวอีกระดับหนึ่ง สำนักข่าวก็ต้องคุมบรรณาธิการ เพื่อไม่ให้สำนักข่าวนำเสนอข่าวที่ละเมิดจริยธรรม ซึ่งในรูปแบบกระบวนการนำเสนอข่าวที่ถูกต้องคือก่อนที่จะนำเสนอต่อประชาชนจะต้องผ่านนักข่าวเป็นคนเขียนข่าว รีไรท์เตอร์-บรรณาธิการเป็นคนตรวจสอบนั้นเป็นกระบวนการของ Gate Keeper ก่อนที่จะนำเสนอไปสู่สาธารณะ แต่ปัจจุบันนี้บางคนทีอาจจะทำตัวเป็นนักข่าวพลเมืองที่ได้รับข้อมูลอะไรมา หรือ พบเจออะไรก็เสนอออกไปทันที ผลกระทบก็ตกอยู่กับผู้รับสารที่รู้ไม่เท่าทันสื่อ ก็จะเชื่อในสิ่งที่เกิดขึ้นทันที

“ในปัจจุบันข่าวออนไลน์หากมีการแชร์ออกไปมันก็มี Feedback กลับมาอยู่แล้ว สื่อก็ได้รับผลกระทบโดยตรง เราคนทำสื่อสามารถเห็นได้อย่างชัดเจนเลยว่าทิศทางของคนในสังคมกำลังมุ่งหน้าไปในทิศทางไหน” (ก้าวโรจน์ สุตาภักดี, สัมภาษณ์, 13 กันยายน 2561)

จากปัญหาด้านจริยธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน นักวิชาการ มองว่า การทำงานในปัจจุบันของสื่อมวลชนยังไม่มีขอบเขตที่ชัดเจนเพื่อให้เป็นไปตามกรอบของจริยธรรม เนื่องด้วยธรรมชาติของผู้รับสารในปัจจุบันจะมีพฤติกรรมที่ชอบข่าวมีประเด็นแรงๆ แม้ว่าจะละเมิดจริยธรรมก็ตามสื่อมวลชนก็จะได้สนใจ เพราะมีเป้าหมายอย่างเดียวคือขายข่าว เรียกความสนใจของผู้รับสาร เนื่องจากมีการแข่งขันกันสูง และในบางครั้งการนำเสนอข่าวก็ไม่ให้เกียรติกับผู้ตกเป็นข่าวหรือแหล่งข่าวและยังมีการนำเสนอที่ไม่เป็นธรรม ไม่รอบด้าน จึงทำให้ผู้รับสาร รับสารได้ด้านเดียว ในส่วน นักวิชาชีพ มองว่า สื่อมวลชนเองต้องมีความรับผิดชอบในการทำงาน ซึ่งข้อมูลอะไรที่ไม่เป็นความจริงสื่อก็ไม่ควรนำเสนอออกไป หากสื่อ มีการกระทำในลักษณะดังกล่าวก็จะแสดงให้เห็นชัดว่าสื่อฯ ละเมิดกรอบจริยธรรมอย่างชัดเจน

จะให้ได้ว่าปัญหาด้านจริยธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน นักวิชาการและนักวิชาชีพ มีความคิดเห็นที่เหมือนกัน คือ การที่สื่อมวลชนนำเสนอข่าวที่ไม่เป็นความจริง หรือ นำเสนอข่าวที่มีประเด็นรุนแรง และไม่ให้เกียรติต่อผู้ตกเป็นข่าว หรือ แหล่งข่าวนั้น แสดงให้เห็นชัดเจนว่าเป็นการกระทำที่ละเมิดจริยธรรมสื่อมวลชน ซึ่งสื่อมวลชนไม่ควรพึงกระทำเพราะสื่อมวลชนก็มีความรับผิดชอบต่อการทำงาน

จากการสัมภาษณ์นักวิชาการและนักวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึกและ Voice TV21 ผลการวิจัยพบว่า เกิดจากสภาพแวดล้อมทางการเมือง อุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน จรรยาบรรณในการปฏิบัติงานของสื่อ อิทธิพลของสื่อต่อความเชื่อของประชาชน และจริยธรรมการ

ปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน หลักเกณฑ์การคัดเลือกเนื้อหา การคัดเลือกเนื้อหาให้อยู่ภายใต้จริยธรรม การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน ที่ส่งผลกระทบต่อเนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่ผู้รับสารเลือกเปิดรับ

ซึ่งโดยภาพรวมนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชนให้ความเห็นว่า สื่อยังคงมีพฤติกรรม การนำเสนอข่าวสารตามความคิดเห็น ความเชื่อของตน อีกทั้งสื่อยังอยู่ภายใต้อิทธิพลของนักการเมือง ในการนำเสนอข่าวสารสนับสนุนฝ่ายการเมืองตน สิ่งที่ตามมาคือผลกระทบต่อผู้รับสารในการที่จะได้รับ ข้อมูลด้านเดียว เพราะการนำเสนอข่าวของสื่อยังคงมีอิทธิพลต่อความเชื่อและการคล้อยตามของ ประชาชน โดยเฉพาะผู้รับสารที่อ่อนด้อยในการรู้เท่าทันสื่อก็จะถูกชักจูงได้ง่าย หากเป็นประชาชนที่ รู้เท่าทันสื่อก็จะไม่เชื่อสิ่งที่สื่อนำเสนอทั้งหมด สามารถแยกเป็นประเด็นปัญหา ได้ดังนี้

1) ประเด็นปัญหาด้านจรรยาบรรณการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนจากผลวิจัย พบว่า ยังคงมีสื่อมวลชนบางประเภทที่นำเสนอข่าวละเมิดจรรยาบรรณ โดยเฉพาะในด้านของ สื่อมวลชนรายบุคคล และสำนักข่าว โดยนำเสนอข่าวสารที่เน้นไปทางด้านใดด้านหนึ่ง คือการนำเสนอ ไปตามสิ่งที่ตนเองเชื่อ นั้นหมายถึงการนำเสนอข่าวที่บิดเบือนข้อเท็จจริง และเมื่อเป็นการนำเสนอ ข่าวของสื่อมวลชนในยุคดิจิทัลที่เห็นได้ชัดคือจะไม่ได้ไตร่ตรอง ตรวจสอบเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริง ก่อนที่จะนำเสนอ ส่วนมากสื่อมวลชนในยุคดิจิทัลจะมีพฤติกรรมในการแก้ไข หรือ ลบทิ้งในประเด็น ข่าวที่นำเสนอผิดพลาดไป

2) ประเด็นปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง จากผลวิจัยพบว่า นักการเมืองและพรรคการเมืองยังคงมีอิทธิพลต่อสื่อมวลชนที่สามารถจะใช้เป็นเครื่องมือในการ นำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับตนเอง รวมถึงการใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเกลียดชังต่อ ฝ่ายการเมืองตรงข้ามและยังสามารถใช้สื่อมวลชนเป็นตัวกลางในการชี้นำปลุกกระแสประชาชนให้ ออกเคลื่อนไหวทางการเมืองได้อีกด้วย นั้นแสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนตกเป็นเครื่องมือการสร้างความ เกลียดชังและความปั่นป่วนในสังคมของนักการเมือง จะเห็นได้ว่าการที่สื่อมวลชนตกเป็นเครื่องมือ ของนักการเมืองนั้นอาจจะไม่เท่าทันนักการเมืองหรือเต็มใจที่จะให้นักการเมืองใช้เป็นเครื่องมือด้วย ปัจจัยหลายอย่างทั้งด้านของผลประโยชน์ต่อตัวสื่อมวลชนหรือสำนักนั้น รวมถึงพฤติกรรม การนำเสนอข่าวสารตามความคิดเห็น ความเชื่อของตน หรือแม้กระทั่งการถูกกำหนดประเด็นการ นำเสนอจากนโยบายของสำนักข่าวนั้นๆ ทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้รับสารที่ได้รับข้อมูลด้านเดียว รวมถึงการเลือกนำเสนอข้อเท็จจริงแค่ 20 เปอร์เซ็นต์นอกจากนั้นเป็นการใส่สีสีนเพื่อขายข่าว

3) ประเด็นปัญหาด้านอิทธิพลของสื่อต่อความเชื่อของประชาชน ผลการวิจัย พบว่า สื่อมวลชนยังคงมีอิทธิพลต่อความเชื่อและความคล้อยตามของประชาชน แต่การคล้อยนั้นไม่ใช่ ประชาชนทุกกลุ่มขึ้นอยู่กับว่าหากเป็นคนที่มีรู้เท่าทันสื่อก็อาจจะไม่ได้เชื่อข้อมูลที่สื่อนำเสนอทั้งหมด หากเป็นประชาชนที่ไม่รู้เท่าทันสื่อก็จะเกิดพฤติกรรมเชื่อในข้อมูลที่สื่อนำเสนอทันที อาจเป็นเพราะ

ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับความคิด ความเชื่อของตน หรือ เชื่อโดยถูกชักจูงจากผู้อื่นในประเด็นที่ตรงกับสิ่งที่ตัวเองคิดหรือสิ่งที่ตัวเองเชื่ออยู่

4) ประเด็นปัญหาด้านอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ความขัดแย้งทางการเมืองไทยเริ่มต้นขึ้นจากความคิดต่างทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองของประชาชนที่มีสิทธิเสรีภาพในการคิด การแสดงออก สนับสนุนตามฝ่ายการเมืองความพึงพอใจของบุคคลนั้นอย่างเต็มที่ ความขัดแย้งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเกิดความคิดต่างของคนในสังคมเดียวกัน

5) ประเด็นปัญหาด้านจริยธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารนั้นไม่ได้อยู่ภายใต้กรอบจริยธรรมที่เป็นธรรมและรอบด้านอีกทั้งสื่อมวลชนไม่ได้มีการติดตามเนื้อหาที่ตนเองเสนอไปว่าเกิดผลกระทบอย่างไรต่อผู้รับสารบ้าง รวมถึงการนำเสนอข่าวนั้น สื่อมวลชนยังคงคัดเลือกเนื้อหา ก่อนนำเสนอข่าวสารโดยใส่ความคิดเห็นส่วนตัวหรือของกองบรรณาธิการลงไป เนื้อหาข่าวที่ไม่ได้แยกแยะหว่างข้อมูล ข้อเท็จจริง และ ความเห็นส่วนตัว หากเป็นเรื่องการเมืองสื่อบางสำนักกลายเป็นสื่อเลือกข้าง มีเจตนาอื่นแอบแฝงกว่าการทำหน้าที่สื่อ และไม่รู้เท่าทันนักการเมืองที่หลอกใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการหาประโยชน์เข้าสู่ตัวเอง ยิ่งหากเป็นประเด็นการเมืองในปัจจุบันสื่อมวลชนบางสำนักกลายเป็นสื่อเลือกข้าง ในด้านของหลักเกณฑ์การคัดเลือกเนื้อหาข่าวของสื่อมวลชนนั้น ประกอบด้วยบริบท 2 ส่วน คือ 1) ข่าวรูทีน และ 2) ข่าวเจาะหรือรายงานพิเศษ หากเป็นข่าวรูทีนส่วนใหญ่แหล่งข่าวเป็นคนกำหนดเนื้อหา ซึ่งตัวสื่อมวลชนก็จะได้รับข้อมูลเพียงด้านเดียวจากตัวแหล่งข่าวเท่านั้น การนำเสนอข้อมูลในลักษณะนี้หากไม่ตรงกับความชอบของตัวผู้รับสาร สื่อมวลชนและแหล่งข่าวก็จะถูกวิพากษ์วิจารณ์ทันที และข่าวรายงานพิเศษ คือผู้ปฏิบัติงานจะได้รับคำสั่งจากกองบรรณาธิการ ข่าวลักษณะนี้จะได้ความนิยมจากผู้รับสารที่ติดตามประเด็นดังกล่าวอยู่แล้ว ส่วนมากก็จะมีพฤติกรรมร่วมแสดงความคิดเห็นมากกว่าการตำหนอ จึงทำให้สื่อมวลชนต้องตระหนักว่าเนื้อหาใดที่สร้างผลกระทบต่อประชาชนและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือสาธารณะ

4.2 รูปแบบเนื้อหาในการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนโดยการนำเสนอข่าวการเมืองในช่วงที่มีการประกาศเลือกตั้งของรัฐบาล คสช. และความเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV21

จากการสรุปตารางผลสำรวจการแสดงความคิดเห็นโดยการนำเสนอข่าวการเมืองในช่วงที่มีการประกาศเลือกตั้งของรัฐบาลของสื่อมวลชนและการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV21 โดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ระดับความรุนแรง ฐานความเกลียด ดังที่ปรากฏต่อกลุ่มเป้าหมาย ประเด็นเริ่มต้นที่ทำให้เกิดการสร้างอคติทางลบและเกลียดชังกลุ่มเป้าหมาย เพื่อแบ่งระดับของการแสดงความคิดเห็นซึ่งทั้ง 3 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1. เป็นการแสดงความคิดเห็นซึ่งไม่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน แต่ก็สะท้อนถึงอคติเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายหรือทัศนคติแบบแบ่งฝักแบ่งฝ่าย หรือ การแบ่งแยกกลุ่มเป้าหมายแบบไม่ตั้งใจ

ระดับที่ 2 เป็นการโน้มน้าวใจผู้อื่นให้เกลียดชังกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือคนใดคนหนึ่งบนฐานของอัตลักษณ์ที่แตกต่าง เช่น อุดมการณ์ทางการเมือง ชาตินิยม ถิ่นที่อยู่ ถิ่นอาศัย ศาสนา ชนชั้นทางสังคม สถานภาพทางสังคม สีผิว รูปร่างลักษณะตัวบุคคล หรือการโน้มน้าวให้มีการเกลียดชังโดยปัจจัยอื่น เช่น การช่วยยั่วยุให้เกิดความเกลียดชังต่อกลุ่มเป้าหมาย การแสดงออกในลักษณะคำทอเปรียบเทียบ สบประมาทให้กลุ่มเป้าหมายดูด้อยค่าในสายตาผู้อื่น การเปรียบเทียบกลุ่มเป้าหมายแบบไม่ใช่คน รวมไปถึงการนำเสนอช่วยยั่วยุว่าเคยถูกกลุ่มเป้าหมายคุกคามและทำร้ายฝ่ายเราอย่างไร และเหตุการณ์ที่กลุ่มเป้าหมายทำไม่ดีกับกลุ่มตนในอดีต

ระดับที่ 3 เป็นการโน้มน้าวหรือยุยงให้ผู้อื่นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นการใช้ความรุนแรงต่อกลุ่มเป้าหมาย จนเกิดผลกระทบเป็นวงกว้างจากสาเหตุที่เกิดมาจากความเกลียดชัง หรือการถูกโน้มน้าวให้มีการเกลียดชังจนถึงขั้นทำลายล้าง ก่อการประท้วง ทำลายความน่าเชื่อถือของกลุ่มเป้าหมาย กระทำรุนแรงต่อตัวบุคคลและครอบครัวคนรอบข้างของกลุ่มเป้าหมาย การรวมตัวขับไล่กลุ่มเป้าหมายไม่ให้อยู่ในสังคมเดียวกัน ซึ่งการกระทำในลักษณะดังกล่าวถือว่าอันตรายและน่ากลัวมากเพราะนอกจากจะเกิดความวุ่นวายภายในประเทศแล้วผู้ที่ถูกยุยงจะมีความผิดทางอาญา ซึ่งการกระทำในลักษณะดังกล่าวถือว่าเป็นความรุนแรงระดับโครงสร้างหรือในทางสัญลักษณ์อีกด้วย

จากผลการวิจัยสำรวจการแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนในการแสดงความคิดเห็นผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV21

จากการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวการเมืองในช่วงที่มีการประกาศเลือกตั้งของรัฐบาล คสช. และความเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองต่างๆ ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งจากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน

ผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV21 ที่มาจากเกณฑ์การวิเคราะห์ โดยมีการแบ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาข่าวทั้งหมด 3 ประเด็นประกอบด้วย 1) ประเด็นอยากเลือกตั้ง 2) ประเด็นการแถลงนโยบายของพรรคการเมืองต่างๆ 3) ประเด็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อพรรคอนาคตใหม่และพรรครวมพลังประชาชาติไทย สามารถสรุปผลเป็นตารางได้ดังนี้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย “การศึกษาแนวโน้มการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไทยของแฟนเพจสื่อมวลชนกับการสร้างความเกลียดชัง” โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาการนำเสนอข่าวการเมืองไทยของเฟซบุ๊กแฟนเพจสื่อมวลชน 2) เพื่อศึกษารูปแบบเนื้อหา การนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊กแฟนเพจสื่อมวลชนในช่วงการประกาศเลือกตั้งจากรัฐบาล คสช.กับการสร้างความเกลียดชัง 3) เพื่อศึกษาแนวโน้มในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในแฟนเพจสื่อมวลชนที่การสร้างความเกลียดชัง เพื่อใช้เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนผ่านพื้นที่สื่อออนไลน์ และเป็นแนวทางในการศึกษาในสาขาวิชานิติศาสตร์รวมทั้งผู้ที่สนใจในวิชาชีพสื่อสารมวลชน ซึ่งผู้วิจัยจึงใช้แนวทางการศึกษาเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์เจาะลึกเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเด็นคำถาม 11 ข้อที่มีความเกี่ยวข้องในการตอบปัญหานำวิจัย และการทำตัวเป็นผู้สังเกตการณ์ในการสำรวจถึงพฤติกรรมของสมาชิกเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV21 ที่ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อเนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่สื่อมวลชนเป็นผู้นำเสนอ

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวโน้มการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไทยของแฟนเพจสื่อมวลชนกับการสร้างความเกลียดชัง” ผลการวิจัยสามารถนำมาเป็นแนวทางในการตอบปัญหานำวิจัยที่ประกอบไปด้วย

- 1) สภาพปัญหาการนำเสนอข่าวการเมืองไทยของสื่อมวลชน เป็นอย่างไร
- 2) รูปแบบเนื้อหา การนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊กบนเพจสื่อมวลชนในช่วงการประกาศเลือกตั้งจากรัฐบาล คสช.กับการสร้างความเกลียดชัง ได้หรือไม่
- 3) แนวโน้มในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในแฟนเพจสื่อมวลชนที่การสร้างความเกลียดชังเป็นอย่างไร

จากการสัมภาษณ์นักวิชาการและนักวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในประเด็นที่มีความเกี่ยวข้อง กับสภาพปัญหาการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV 21

ผลการวิจัยพบว่าเกิดจากสภาพแวดล้อมทางการเมืองทั้งในด้านของกลุ่มการเมือง อุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน การเอื้อประโยชน์ระหว่างนักการเมืองและสื่อมวลชน จรรยาบรรณในการ

ปฏิบัติงานของสื่อ อิทธิพลของสื่อต่อความเชื่อของประชาชน จริยธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน หลักเกณฑ์การคัดเลือกเนื้อหาในการนำเสนอข่าว และการคัดเลือกเนื้อหาให้อยู่ภายใต้ จริยธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน ดังนี้

1) ประเด็นปัญหาด้านจรรยาบรรณการปฏิบัติงานของสื่อมวลชน จากผลวิจัยพบว่า ยังมีสื่อมวลชนบางประเภทที่นำเสนอข่าวละเมิดจรรยาบรรณ โดยเฉพาะในด้านของสื่อมวลชนรายบุคคล และสำนักข่าว โดยนำเสนอข่าวสารที่เน้นไปทางด้านใดด้านหนึ่ง คือการนำเสนอไปตามสิ่งที่ตนเองเชื่อ นั้นหมายถึงการนำเสนอข่าวที่บิดเบือนข้อเท็จจริง และเมื่อเป็นการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนในยุคดิจิทัลที่เห็นได้ชัดคือจะไม่ได้ไตร่ตรอง ตรวจสอบเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริง ก่อนที่จะนำเสนอ ส่วนมากสื่อมวลชนในยุคดิจิทัลจะมีพฤติกรรมในการแก้ไข หรือ ลบทิ้งในประเด็นข่าวที่นำเสนอผิดพลาดไป สอดคล้องกับ ญัตติ สมัชชาฯ (2562) ที่ได้กล่าวถึง การปฏิบัติงานของสื่อมวลชนปัจจุบันในยุคดิจิทัล ไว้ในบทความ “ความมั่งง่าย ของสื่อมวลชนในยุคดิจิทัล” ว่า หากย้อนกลับไปเมื่อ 10-20 ปีก่อน วิธีการทำงานของนักข่าวหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ รวมไปถึงนักเขียนคอลัมน์ในนิตยสาร คือการ เป็นการทำงานแบบ ลงพื้นที่เอง เพื่อไปเก็บข้อมูล สัมภาษณ์ บันทึกเสียง ถ่ายภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว ก่อนที่จะกลับมา นั่งเขียนหรือตัดต่อนำเสนอให้อ่านและผู้ชมได้รับรู้ถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้น เป็นการทำงานลักษณะดังกล่าวจึงต้องอาศัยกำลังคนและระยะเวลาในกระบวนการผลิตข่าว ประกอบกับการที่ผู้สื่อข่าวได้ลงพื้นที่ไปทำงานด้วยตัวเอง ความผิดพลาดจึงเกิดขึ้นน้อย ด้วยเหตุนี้จึงถือเป็นมาตรฐานการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนมืออาชีพในอันดับต้นๆ ในการเสนอข่าวแต่ละครั้งมีข้อควรคำนึงและปฏิบัติคือ ความถูกต้องย่อมมาก่อน ดังนั้น ไม่ว่าข่าวใดที่นักข่าวหรือสื่อมวลชนเป็นผู้นำเสนอจึงมีความน่าเชื่อถือได้อย่างมาก แต่ในยุคปัจจุบัน สื่อโซเชียลเน็ตเวิร์คเข้ามาเป็นบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในหลายด้าน ไม่เว้นแม้แต่การเปิดรับข่าวสาร ผู้รับสารที่เปิดรับข้อมูลข่าวสารในรูปแบบเดิมคือ จากสื่อมวลชน ผ่านช่องทาง วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสารต่างๆ ก็เปลี่ยนแพลตฟอร์มใหม่มาอยู่ที่จอโทรศัพท์มือถือ ทำให้ส่วนมากเสพข่าวสารจากโซเชียลมีเดีย แต่ที่น่าเป็นห่วงมากกว่านั้นคือ การเสพข่าวสารผ่านคลิป์วิดีโอที่แชร์ต่อกัน ซึ่งในคลิป์วิดีโอนั้นไม่ได้มีต้นสาย ปลายเหตุ นี่จึงถือว่าเป็นปัญหาอย่างหนึ่งว่าเนื้อหานั้นมีความน่าเชื่อถือ มาก น้อยเพียงใด

จากพฤติกรรมของผู้เสพข่าวสารที่เปลี่ยนแพลตฟอร์มไป ทำให้คนที่ต้องวิ่งตามข่าวเหล่านั้นกลับเป็นนักข่าวเสียอีกที่จะต้องไปตามสืบหาข้อเท็จจริงก่อนที่จะนำเรื่องราวเหล่านั้นไปนำเสนอ ประกอบกับการแข่งขันของสำนักข่าวทางช่องทางออนไลน์จึงทำให้ สำนักข่าวต้องใช้เวลาในการนำเสนอ ในหลายๆครั้งจึงขาดการไตร่ตรองความถูกต้อง และเป็นเรื่องจริงหรือไม่ เพราะแม้แต่ต้นทางของภาพหรือคลิป์วิดีโอที่นำเสนอสำนักข่าวก็อาจไม่ทราบว่ามีที่ไหน หากมีการนำเสนอในสิ่งที่ผิดพลาดทางสำนักข่าวก็จะแสดงความรับผิดชอบโดยการลบข่าวนั้นออกจาก

ระบบ ซึ่งในบางครั้งจะก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจจากประชาชนผู้รับสารต่อเป้าหมายได้สอดคล้อง จริยธรรมสื่อมวลชนและการกำกับดูแล กับการศึกษาของ ศิริวรรณ อนันต์โท และคนอื่น ๆ (2557) ในหัวข้อวิจัยเรื่อง จริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชน พบว่า สื่อมวลชนในประเทศไทยมีปัญหาทางด้านการปฏิบัติงานโดยไม่มีจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามตัวของสื่อฯ ผู้ปฏิบัติงานเองก็พยายามที่จะพัฒนาการปฏิบัติให้มีจริยธรรมมากขึ้น ซึ่งการนำเสนอข่าวในบางครั้งสื่อมวลชนไม่ได้มีความต้องการที่จะเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่ได้รับข่าวสารจากนักการเมือง ซึ่งเป็นต้นตอของข่าวสาร มาอย่างไรก็มีการนำเสนอข่าวไปแบบนั้นโดยไม่ผ่านกระบวนการคัดเลือก การวิเคราะห์ จึงทำให้เป็นการเสนอข่าวที่บ่งบอกถึงความไม่เป็นกลาง ดังนั้นตัวสื่อมวลชนก็ต้องมีวุฒิภาวะในการคิด วิเคราะห์ เนื้อหา ตีประเด็นให้ถี่ถ้วนเพื่อไม่ให้ตกหลุมของนักการเมืองที่ให้ข่าว เพราะภาระหน้าที่หลักของสื่อมวลชน คือ การเป็นตัวกลางที่จะสื่อสารเรื่องราวต่างๆ จากต้นทางไปสู่ผู้รับสารซึ่งเป็นปลายทาง ทั้งยังมีหน้าที่คัดกรองเนื้อหาที่ไม่เป็นประโยชน์เพื่อไม่ให้ไปสู่ประชาชน สอดคล้องกับ สุภิญญา บุรณเดชาชัย (2549) ที่ได้กล่าวถึงการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนภายใต้จริยธรรมว่านอกเหนือจากกระบวนการควบคุมทางกฎหมายในรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนแล้วต้องตั้งองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนเพื่อควบคุมไม่ให้สื่อมวลชนนำสิทธิเสรีภาพเหล่านี้ไปละเมิดสิทธิ เสรีภาพผู้อื่นจากการนำเสนอข่าว ด้าน สมชัย สุวรรณบรรณ (2557) กล่าวถึงระดับเสรีภาพของสื่อที่ย่อมไม่ใช่หลักประกันที่จะแสดงถึงความรับผิดชอบของสื่อในประเทศนั้นๆ ได้

อีกทั้งสื่อมวลชนเป็นอาชีพที่ไม่ต้องสอบใบประกอบวิชาชีพ ซึ่งไม่ว่าจะทำผิดอย่างไร รัฐก็ไม่สามารถเอาผิดสื่อมวลชนได้ในกรณีที่จะยึดใบประกอบวิชาชีพ ประกอบกับการเข้ามามีบทบาทของสื่อพลเมือง ที่บุคคลทั่วไปก็สามารถเป็นนักข่าวได้ทำให้การควบคุมจำกัดเนื้อหาในการนำเสนอเป็นไปได้อย่างลำบากมากขึ้น เพราะว่าสื่อ คือของทุกคน ทุกคนมีสื่ออยู่ในมือจึงใช้เครื่องมือสื่อในฐานะที่เป็นเจ้าของ ดังนั้นเมื่อสื่ออะไรออกไปโดยขาดการเรียนรู้ ขาดการถูกสอนว่ามีจริยธรรมครอบอยู่ในการปฏิบัติงาน ผลกระทบก็จะเกิดขึ้นกับสังคม

2) ประเด็นปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง จากผลวิจัยพบว่า นักการเมืองและพรรคการเมืองยังคงมีอิทธิพลต่อสื่อมวลชนที่สามารถจะใช้เป็นเครื่องมือในการนำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับตนเอง รวมถึงการใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความเกลียดชังต่อฝ่ายการเมืองตรงข้ามและยังสามารถใช้สื่อมวลชนเป็นตัวกลางในการชี้นำปลุกกระแสประชาชนให้ออกเคลื่อนไหวทางการเมืองได้อีกด้วย นั้นแสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนตกเป็นเครื่องมือการสร้าง ความเกลียดชังและความปั่นป่วนในสังคมของนักการเมือง จะเห็นได้ว่าการที่สื่อมวลชนตกเป็นเครื่องมือของนักการเมืองนั้นอาจจะไม่เท่าทันนักการเมืองหรือเต็มใจที่จะให้นักการเมืองใช้เป็นเครื่องมือด้วยปัจจัยหลายอย่าง ทั้งด้านของผลประโยชน์ต่อตัวสื่อมวลชนหรือสำนักนั้น รวมถึงพฤติกรรมการนำเสนอข่าวสารตามความคิดเห็น ความเชื่อของตน หรือแม้กระทั่งการถูกกำหนดประเด็นการนำเสนอจากนโยบายของ

สำนักข่าวนั้นๆ ทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้รับสารที่ได้รับข้อมูลด้านเดียว รวมถึงการเลือกนำเสนอข้อเท็จจริงแค่ 20 เปอร์เซ็นต์นอกจากนั้นเป็นการใส่สีสรรเพื่อขายข่าว จึงเกิดเหตุการณ์แบ่งคนออกเป็น 2 กลุ่ม จึงเกิดความขัดแย้งกันของคนในสังคมบางส่วนใช้สิทธิประชาธิปไตยแบบพวกพ้องและซื้อได้ด้วยเงิน จึงพบว่ามีการขายเสียงในการเลือกตั้ง สามารถตั้งข้อสังเกตว่าการเมืองจะใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับในช่วงเกิดสถานการณ์ความขัดแย้งภายในประเทศเนื่องจากขณะเหตุการณ์ปกตินั้นสื่อมวลชนนำเสนอข่าวเพื่อชักจูงให้ประชาชนคล้อยตามทิศทางความเชื่อทางการเมืองเท่านั้น

ในอีกส่วนหนึ่งพบว่า บุคคลที่มีความรู้จะปฏิเสธการขายเสียงโดยมีการพิจารณาได้ว่าข้อมูลไหนของนักการเมืองเป็นข้อเท็จจริง จากการเปิดรับข่าวสารทางทีวีแต่ละช่องของผู้รับสารจะสังเกตได้ว่าการเมือง แต่ละฝ่ายจะมีทีวีเป็นช่องของตัวเอง เนื่องจากสื่อกระแสหลักบางสำนักอยู่ในสถานะที่ขาดทุนและอาจจะเลี้ยงตัวเองอย่างลำบากจึงจำเป็นต้องการกลุ่มผู้สนับสนุนเพื่อให้อำนาจอยู่ได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริวรรณ อนันต์โท และคนอื่น ๆ (2557) ในหัวข้อวิจัยเรื่อง จริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชน พบว่า สาเหตุที่สื่อฯ ไม่มีจริยธรรมนั้นมาจากสำนักข่าวต้นสังกัดไม่ได้ใส่ใจการทำงานภายใต้จริยธรรมอย่างจริงจัง และยังพบว่าการดำเนินธุรกิจสื่อฯ เป็นการดำเนินธุรกิจแบบทุนนิยมคือต้องการรายได้จากองค์กรธุรกิจอื่นในการโฆษณาที่มีจำนวนมาก

3) ประเด็นปัญหาด้านอิทธิพลของสื่อต่อความเชื่อของประชาชน ผลการวิจัยพบว่าสื่อมวลชนยังคงมีอิทธิพลต่อความเชื่อและความคล้อยตามของประชาชน แต่การคล้อยตามนั้นไม่ใช่ประชาชนทุกกลุ่มขึ้นอยู่กับว่าหากเป็นคนที่มีรู้เท่าทันสื่อก็อาจจะไม่ได้เชื่อข้อมูลที่สื่อนำเสนอทั้งหมด หากเป็นประชาชนที่ไม่รู้เท่าทันสื่อก็จะเกิดพฤติกรรมเชื่อในข้อมูลที่สื่อนำเสนอทันที อาจเป็นเพราะข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับความคิด ความเชื่อของตน หรือ เชื่อโดยถูกชักจูงจากผู้อื่นในประเด็นที่ตรงกับสิ่งที่ตัวเองคิดหรือสิ่งที่ตัวเองเชื่ออยู่ สอดคล้องกับ ทฤษฎี Echo Chamber ที่ Molek (2017) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แม้ว่าอินเทอร์เน็ตจะเข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทำให้เปิดรับข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามภัยร้ายของเทคโนโลยีตามทฤษฎีนี้ได้บ่งชี้ว่าคือกับดักที่ทำให้ผู้รับสารติดอยู่กับกะลาในยุคนี้หรือที่เรียกว่า Echo Chamber เพราะหากผู้รับสารมีความสนใจเรื่องราวใดๆ และมีการเลือกเปิดรับข่าวสารนั้นผ่านออนไลน์บนหน้าฟีดหรือหน้าจอโซเชียลมีเดียก็จะมีแต่ข้อมูลในลักษณะนั้นที่จะป้อนตอบสนองความต้องการของผู้รับสารเลือกตามพฤติกรรม และสิ่งที่ตามมาคือในบางข้อมูลอาจไม่เป็นความจริงจึงทำให้ผู้รับสารติดอยู่ในโลกที่แคบมากขึ้น ซึ่งการเปิดรับข่าวสารในลักษณะดังกล่าวขึ้นอยู่กับดุลพินิจของตัวเอง สื่อจึงมีหน้าที่เพียงนำข้อมูลข่าวสารเสนอต่อประชาชนให้ครบทุกด้านหรือย่อยข้อมูลเพื่อให้ประชาชนเข้าใจได้ง่ายขึ้น ดังนั้นสื่อต้องมีจริยธรรมความรับผิดชอบในตัวเอง เพราะสื่อฯ เป็นผู้ที่จะกำหนดเนื้อหาข่าวสารก่อนที่จะมีการนำเสนอไปยังผู้รับสารในการ Setagenda ที่ต้องคำนึงอย่างมากคือการวิเคราะห์ว่า

ประเด็นที่น่าเสนอไปนั้นมิใช่ประโยชน์ต่อผู้รับสารหรือไม่ สอดคล้องกับทฤษฎีกำหนดระเบียบวาระของข่าวสาร ดังที่ (Mccombs & Shaw, 1972, อ้างถึงใน นันทกานต์ ทองพูน, 2553) ที่ชี้ให้เห็นว่าการทำงานของสื่อมวลชนในลักษณะการกำหนดระเบียบวาระข่าวสารนั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดทัศนคติ มุมมองที่แตกต่างจากเดิม โดยสิ่งที่จะชี้ชัดว่าสื่อประสบความสำเร็จในการกำหนดวาระข่าวสารนั้นอยู่ที่สามารถเปลี่ยนการรับรู้และความเข้าใจของปัจเจกบุคคลได้

4) ประเด็นปัญหาด้านอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ความขัดแย้งทางการเมืองไทยเริ่มต้นขึ้นจากความคิดต่างทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองของประชาชนที่มีสิทธิเสรีภาพในการคิด การแสดงออก สนับสนุนตามฝ่ายการเมืองความพึงพอใจของบุคคลนั้นอย่างเต็มที่ ความขัดแย้งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเกิดความคิดต่างของคนในสังคมเดียวกัน นอกเหนือจากนี้สื่อมวลชนยังถูกมองว่าเป็นคู่อริของความขัดแย้งทางการเมืองไทยทั้งระหว่างฝ่ายทหารกับคนอยากเลือกตั้ง และเสื้อสีต่างๆ จากการที่สื่อยังถูกประชาชนมองว่า ความขัดแย้งเป็นคุณค่าของข่าวที่สื่อจะสามารถขายข่าวได้ รวมถึงความคิดของผู้รับสารไม่ได้ไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งต่างฝ่ายก็ไม่ยอมแพ้กัน

5) ประเด็นปัญหาด้านจริยธรรมการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารนั้นไม่ได้อยู่ภายใต้กรอบจริยธรรมที่เป็นธรรมและรอบด้าน อีกทั้งสื่อมวลชนไม่ได้มีการติดตามเนื้อหาที่ตนเองเสนอไปว่าเกิดผลกระทบอย่างไรต่อผู้รับสารบ้าง ซึ่งในการนำเสนอในแต่ละข่าวนั้นสื่อมวลชนจะมี หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเนื้อหาข่าวประกอบด้วยบริบท 2 ส่วน คือ 1) ข่าวรูทิน และ 2) ข่าวเจาะหรือรายงานพิเศษ หากเป็นข่าวรูทินส่วนใหญ่แหล่งข่าวเป็นคนกำหนดเนื้อหา ซึ่งตัวสื่อมวลชนก็จะได้รับข้อมูลเพียงด้านเดียวจากตัวแหล่งข่าวเท่านั้น การนำเสนอข้อมูลในลักษณะนี้หากไม่ตรงกับความต้องการของตัวผู้รับสาร สื่อมวลชนและแหล่งข่าวก็จะถูกวิพากษ์วิจารณ์ทันที และข่าวรายงานพิเศษ คือผู้ปฏิบัติงานจะได้รับคำสั่งจากกองบรรณาธิการ ข่าวลักษณะนี้จะได้รับความนิยมจากผู้รับสารที่ติดตามประเด็นดังกล่าวอยู่แล้วส่วนมากก็จะมีพฤติกรรมร่วมแสดงความคิดเห็นมากกว่าการตำหนิ จึงทำให้สื่อมวลชนต้องตระหนักว่าเนื้อหาใดที่สร้างผลกระทบต่อประชาชนและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือสาธารณะ สอดคล้องกับทฤษฎีสื่อสารมวลชนที่ถึงแม้ว่าจะเป็นทฤษฎีเก่าแต่เนื่องจากการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนยังต้องผ่านกระบวนการทั้ง 4 บทบาท ดังนี้ 1) บทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร 2) บทบาทเป็นนายทวาร 3) บทบาทเป็นสุนัขเฝ้าบ้าน 4) บทบาทการเป็นเจ้าหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์ อาจสรุปได้ว่าบทบาททั้ง 4 ประการนี้เป็นพื้นฐานที่สื่อมวลชนจะปฏิบัติหน้าที่ให้ลุล่วงไปด้วยดีภายใต้กรอบจริยธรรมเป็นบรรทัดฐานของวิชาชีพ ดังที่ (กาญจนา แก้วเทพ, อ้างถึงใน วรมนต์ เมตไตรพันธ์, 2554) ได้ให้ความหมายของทฤษฎีบรรทัดฐานสื่อมวลชนไว้ว่า ทฤษฎีนี้มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุม ปกป้อง หรือกำกับดูแลกระบวนการทำงานของสื่อฯ ที่จะต้องอาศัยกลไกในการขับเคลื่อน เช่น กฎหมาย

สื่อมวลชน จริยธรรมวิชาชีพ แม้จะปัจจุบันการนำเสนอข่าวผ่านช่องทางออนไลน์หรือโซเชียลมีเดียจะเป็นสิ่งสำคัญอีกทั้งสื่อมวลชนก็ใช้ช่องทางนี้นำเสนอข่าวสารเช่นกัน โดยกำหนดขึ้นเป็นเฟซบุ๊กแฟนเพจของสื่อต่างๆ ซึ่งการนำเสนอข่าวผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจนั้นก็สามารถกำหนดวาระของข่าวสารได้หลังจากที่สื่อมวลชนมีทฤษฎีบรรทัดฐานในการควบคุมแล้ว สื่อมวลชนเองก็ทำหน้าที่ควบคุมการนำเสนอข่าวสารภายใต้ทฤษฎีดังกล่าว โดยที่สื่อมวลชนเองเป็นผู้กำหนดเรื่องราว ประเด็น เนื้อหาที่จะนำเสนอ ดังที่ กิติมา สุรสุนธิ (2548, น. 165) ได้สรุปเนื้อหาเกี่ยวกับการกำหนดวาระข่าวสารหรือการจัดลำดับความสำคัญของสารที่สื่อมวลชนจะนำเสนอไว้เป็น 3 ส่วนว่า

- (1) การจัดวาระจากสื่อ (Media Agenda)
- (2) การจัดวาระของสาธารณชน (Public Agenda)
- (3) การจัดวาระของรัฐบาล (Policy Agenda)

จากการกำหนดวาระทั้ง 3 ส่วนทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ดังนี้

- (1) สื่อมวลชนมีอิทธิพลโดยตรงต่อการกำหนดวาระสาธารณะที่อาจจะมีผลมาจากน้ำหนักการให้ความสนใจของสื่อแต่ละประเภทที่ส่งผลต่อความคิดของประชาชน
- (2) ความเห็นสาธารณะ (Public Opinion) มีผลต่อการกำหนดนโยบาย (Policy Agenda) ของนักการเมืองตามที่ประชาชนต้องการเพื่อการได้มาซึ่งคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง
- (3) การจัดวาระของสื่อ (Media Agenda) เป็นการกระทำได้โดยอิสระไม่อยู่ภายใต้อำนาจของรัฐแต่จะมีผู้ใช้การจัดวาระของสื่อมาเป็นตัวชี้นำความเห็นในสาธารณะ (Public Opinion) คือ นักการเมือง นำมาสู่ข้อที่
- (4) ซึ่งในบางเหตุการณ์รัฐมีผลต่อการกำหนดนโยบายความเป็นสาธารณะและมีผลอย่างมากต่อการกำหนดวาระของสื่อ

ซึ่งที่ผ่านมาพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนยังคงคัดเลือกเนื้อหา ก่อนนำเสนอข่าวสาร โดยใส่ความคิดเห็นส่วนตัวหรือของกองบรรณาธิการลงไป เนื้อหาข่าวที่ไม่ได้แยกระหว่างข้อมูลข้อเท็จจริง และความเห็นส่วนตัว หากเป็นเรื่องการเมืองสื่อบางสำนักกลายเป็นสื่อเลือกข้าง มีเจตนาอื่นแอบแฝงกว่าการทำหน้าที่สื่อ และไม่รู้เท่าทันนักการเมืองที่หลอกใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการหาประโยชน์เข้าสู่ตัวเอง ยิ่งหากเป็นประเด็นการเมืองในปัจจุบันสื่อมวลชนบางสำนักกลายเป็นสื่อเลือกข้าง มีเจตนาอื่นแฝงในการทำงานมากกว่าการทำหน้าที่สื่อ และอีกกรณีคือ สื่อยังทำงานด้านข่าวการเมืองโดยที่ไม่รู้เท่าทันนักการเมืองก็จะตกเป็นเครื่องมือที่จะนำเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์ให้กับนักการเมืองบุคคลนั้น จะเห็นได้ว่าการกระทำในลักษณะนี้อาจเป็นการนำเสนอข้อมูลที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง จะมีผู้รับสารจำนวนมากที่หลงเชื่อและคล้อยตาม เพราะผู้รับสารในปัจจุบันยังมีทักษะอ่อนด้อยในการรู้เท่าทันสื่อผลที่ตามมาคือเชื่อทุกอย่างในสิ่งที่สื่อมวลชนนำเสนอ แยกไม่ได้ระหว่าง

ข้อมูล ข้อเท็จจริง รวมถึงการใช้คำพาดหัวข่าวที่รุนแรงบ่งบอกถึงลักษณะที่น่าปลุกปั่นนั้นไม่ใช่สิ่งที่ผิด เพราะมันคือสไตล์การเขียนของสื่อแต่ละบุคคล หากผู้รับสารเข้าใจในสไตล์การเขียนของเขา เรื่องที่เขาเขียนก็จะมีผลที่จะสร้างความเกลียดชังได้ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ สื่อมวลชนในยุคดิจิทัลที่ อรุณช เลิศจรจรยารักษ์ และดาราวรรณ สุขุมลชาติ (2531) นักวิชาการที่ให้ความหมายเกี่ยวกับผู้เฝ้าประตูสาร (Gatekeeper) หรือ สื่อมวลชนนั้น จะต้องเป็นบุคคลที่ควบคุมการไหลของข้อมูลข่าวสารไปยังผู้รับสารและเป็นตัวแปรสำคัญที่จะตัดสินใจได้ว่าข้อมูลสารใดจะส่งถึงผู้รับสารเวลาใด สถานการณ์ใด และเนื้อหาใดที่ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องส่งไปถึงผู้รับสาร อาจอธิบายได้ว่า ในกรณีที่ผู้สื่อข่าวได้รับมอบหมายจากบรรณาธิการ หรือ หัวหน้าข่าว ในการลงพื้นที่ปฏิบัติงานในการสืบค้นข้อมูลข่าวสารนั้น ตัวผู้สื่อข่าวเองถือว่าเป็นผู้เฝ้าประตูสารในลำดับขั้นแรกคือจะเป็นผู้ตัดสินใจได้ว่าจะเลือกนำเสนอข่าวสารในลักษณะใด และเนื้อหาใดที่ควรตัดออก เนื้อหาใดที่ควรนำเสนอ

การปฏิบัติงานของสื่อยังขัดแย้งกับทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมที่ Webster and Trevino (1995) ได้อธิบายการปฏิบัติงานของสื่อที่ไม่ใช่มีแต่เพียงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นนำเสนอข่าวเท่านั้นแต่สื่อยังต้องยึดหลักเสรีภาพทางแนวคิดอิสรภาพนิยมและจะต้องให้ความบันเทิงแก่สาธารณชนในลักษณะทางที่ดีเท่านั้น รวมถึงจะต้องหลีกเลี่ยงไม่เสนอเนื้อหาที่สร้างผลกระทบในการนำไปสู่การประกอบอาชญากรรม ความรุนแรง ความไม่สงบต่อบ้านเมือง แม้ว่าในปัจจุบันสื่อมวลชนจะใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการนำเสนอข่าวไปสู่ผู้รับสารได้อย่างรวดเร็วเป็นพื้นที่ที่ทั่วโลกได้รับรู้ เป็นไปได้ที่สื่อจะไม่สามารถติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจากข้อมูลที่แพร่กระจายออกไปเป็นวงกว้าง ประกอบกับพฤติกรรมทางเลือกเปิดรับข่าวสารของผู้รับสารนั้นจะเลือกเปิดรับตามความเชื่อของตัวเอง ไม่ว่าจะเสนอเรื่องราวลักษณะใดออกไปหากไม่ตรงกับความต้องการของเขา สื่อจะถูกด่าทอ วิพากษ์วิจารณ์ผ่านโซเชียลมีเดีย ทันทที ทั้งในลักษณะการร่วมแสดงความคิดเห็นได้โพสต์ข่าว (Comment) หรือการแชร์ต่อโดยมีหัวข้อ (Topic) ที่แสดงออกจากความคิดเห็นของตน นั้นหมายถึง Feedback ที่กลับมาจากผู้รับสาร ส่วนมากแล้วจะสะท้อนกลับมาในด้านของอารมณ์ทั้งสิ้น

จากการศึกษารูปแบบเนื้อหาการนำเสนอข่าวของเฟซบุ๊กแฟนเพจสื่อมวลชนในช่วงการประกาศเลือกตั้งจากรัฐบาล คสช. พบว่า สื่อมวลชนเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึกและVoice TV21 ทั้ง 17 ข่าว โดยมีเกณฑ์การวิเคราะห์ แบ่งประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาข่าวทั้งหมด 3 ประเด็น ประกอบด้วย 1) ประเด็นอยากเลือกตั้ง 2) ประเด็นการแถลงนโยบายของพรรคการเมืองต่างๆ 3) ประเด็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อพรรคอนาคตใหม่และพรรครวมพลังประชาชาติไทย

ซึ่งในประเด็นที่ 1 อยากเลือกตั้งจากการวิเคราะห์เนื้อหาเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดและเฟซบุ๊กแฟนเพจ Voice TV21 พบว่า สื่อมวลชนมีการแสดงความคิดเห็นโดยการนำเสนอข่าวในประเด็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งของประชาชนและกลุ่มต่างๆ จำนวน 4 ข่าว ประกอบด้วยลำดับข่าว ดังนี้ ข่าวที่ 1-2-3-5-8

ประเด็นที่ 2 ประเด็นการแถลงนโยบายของพรรคการเมืองต่างๆ จากการวิเคราะห์เนื้อหาเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดและเฟซบุ๊กแฟนเพจ Voice TV21 พบว่า สื่อมวลชนมีการแสดงความคิดเห็นโดยการนำเสนอข่าวในประเด็นเกี่ยวกับการแถลงนโยบายของพรรคการเมืองต่างๆ จำนวน 8 ข่าว ประกอบด้วยลำดับข่าว ดังนี้ ข่าวที่ 6-7-10-11-12-15-16-17

ประเด็นที่ 3 ประเด็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อพรรคอนาคตใหม่และพรรครวมพลังประชาชาติไทย จากการวิเคราะห์เนื้อหาเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดและเฟซบุ๊กแฟนเพจ Voice TV21 พบว่า สื่อมวลชนแฟนเพจ Voice TV21 มีการแสดงความคิดเห็นโดยการนำเสนอข่าวในประเด็นเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการตั้งพรรคและนโยบายของพรรคอนาคตใหม่และพรรครวมพลังประชาชาติไทย จำนวน 3 ข่าว ประกอบด้วยลำดับข่าว ดังนี้ ข่าวที่ 9-13-14

รวมทั้งสื่อมวลชนยังมีประเด็นการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลคสช. ในบางเนื้อหาข่าว ทั้งด้านของเศรษฐกิจและจุดต่อเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลและบุคคลในรัฐบาล กลุ่มคนอยากเลือกตั้ง และผู้ลงสมัครหัวหน้าพรรคชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในพรรคการเมืองต่างๆ ซึ่งการวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวในส่วนของเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึกลงนั้นจะออกมาในรูปแบบของตัวอักษร ภาพนิ่ง แต่หากเป็นเฟซบุ๊กแฟนเพจ Voice TV21 นั้นจะออกมาในรูปแบบการแสดงความคิดเห็นของผู้ดำเนินรายการ Tonight Thailand ตัวอักษร ภาพนิ่ง โดยการแสดงความคิดเห็นของผู้ดำเนินรายการนั้นจะเป็นการพูดคุยระหว่างผู้ดำเนินรายการด้วยกันเองเกี่ยวกับเนื้อหาวิจารณ์ด้านการเมือง การตั้งพรรครวมพลังประชาชาติไทย ความเคลื่อนไหวของพรรคประชาธิปัตย์ รวมถึงการประกาศจัดการเลือกตั้งของรัฐบาล คสช. ที่มีการเลื่อนการเลือกตั้งหลายครั้ง

จากการวิเคราะห์การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV21 เกี่ยวกับประเด็นการประกาศเลือกตั้งของรัฐบาล คสช. จนถึงการปลดล็อกให้พรรคการเมืองมีการเคลื่อนไหวในการหาเสียง ชูนโยบาย การเลือกหัวหน้าพรรคชิงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหลังจากที่มีการประกาศเลือกตั้งในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ทั้งหมด 17 ข่าว โดยพบว่าสื่อมวลชนที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก จำนวน 7 ข่าว มีระดับความรุนแรงดังนี้

1) สื่อมวลชนไม่มีการแสดงความคิดเห็นที่ชี้ทำให้เกิดความเกลียดชัง จำนวน 3 ข่าว

2) มีความรุนแรงในระดับที่ 1 คือ การแสดงความคิดเห็นเกลียดชังโดยไม่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน แต่ยังมี การตั้งอคติแบ่งฝ่าย แบบไม่ได้ตั้งใจ จำนวน 2 ข่าว

3) มีความรุนแรงในระดับที่ 2 คือ การยุยง โน้มน้าวใจให้ผู้อื่นเกลียดชังบนฐานอัตลักษณ์ความแตกต่างทาง อุดมการณ์ทางเมือง ชาตินิยม ถิ่นที่อยู่ ถิ่นอาศัย ศาสนา ชนชั้นทางสังคม สถานภาพทางสังคม สีมิว รูปร่างลักษณะตัวบุคคลเช่นเดียวกับตน การด่าทอ เปรียบเทียบ สบประมาทให้กลุ่มเป้าหมายดูด้อยค่าการเปรียบเทียบกลุ่มเป้าหมายแบบไม่ใช่คน รวมไปถึงการนำเสนอว่าเคยถูกกลุ่มเป้าหมายคุกคามและทำร้ายฝ่ายเราอย่างไร และ เหตุการณ์ที่กลุ่มเป้าหมายทำไม่ดีกับกลุ่มตนในอดีต จำนวน 2 ข่าว

4) แต่ไม่พบว่าสื่อมวลชนมีการนำเสนอข่าวที่อยู่ในระดับความรุนแรงระดับที่ 3 คือ โน้มน้าวหรือยุยงให้ผู้อื่นใช้ความรุนแรงต่อเป้าหมายอันเกิดจากสาเหตุความเกลียดชังและถูกโน้มน้าวให้มีการเกลียดชังจนถึงขั้นทำลายล้าง ก่อการประท้วง ทำลายความน่าเชื่อถือของกลุ่มเป้าหมายการรวมตัวขับไล่กลุ่มเป้าหมายไม่ให้อยู่ในสังคมเดียวกัน

สื่อมวลชนที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ Voice TV21 จำนวน 10 ข่าว พบว่า

1) มีความรุนแรงในระดับที่ 1 คือ การแสดงความคิดเห็นเกลียดชังโดยไม่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน แต่ยังมี การตั้งอคติแบ่งฝ่าย แบบไม่ได้ตั้งใจ จำนวน 3 ข่าว

2) มีความรุนแรงในระดับที่ 2 คือ การยุยง โน้มน้าวใจให้ผู้อื่นเกลียดชังบนฐานอัตลักษณ์ความแตกต่างทาง อุดมการณ์ทางเมือง ชาตินิยม ถิ่นอาศัย ชนชั้นทางสังคม เช่นเดียวกับตน การด่าทอ เปรียบเทียบ สบประมาทให้กลุ่มเป้าหมายดูด้อยค่าการเปรียบเทียบกลุ่มเป้าหมายแบบไม่ใช่คน รวมไปถึงการนำเสนอว่าเคยถูกกลุ่มเป้าหมายคุกคามและทำร้ายฝ่ายเราอย่างไร และ เหตุการณ์ที่กลุ่มเป้าหมายทำไม่ดีกับกลุ่มตนในอดีต จำนวน 6 ข่าว

3) สื่อมวลชนไม่มีการแสดงความคิดเห็นที่ชี้ทำให้เกิดความเกลียดชัง จำนวน 1 ข่าว จะเห็นได้ว่าเฟซบุ๊กแฟนเพจทั้ง 2 กลุ่ม ยังคงมีการนำเสนอข่าวอยู่ภายใต้พฤติกรรมการยุยง ปลุกปั่นและโน้มน้าวใจให้ผู้รับสารเกิดความเกลียดชังกลุ่มการเมืองทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน โดยมีการแสดงออกในการสบประมาทกลุ่มเป้าหมายเพื่อทำให้กลุ่มเป้าหมายดูด้อยค่าในสายตาผู้อื่น และสร้างความเชื่อทางด้านการกระทำไม่ดีของกลุ่มเป้าหมายต่อพวกตน ทั้งในประเด็นของการอยากเลือกตั้ง การแถลงนโยบายของพรรคการเมืองต่างๆ และการเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อพรรคอนาคตใหม่และพรรครวมพลังประชาชาติไทย ซึ่งในเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึกยังคงมีการวิพากษ์วิจารณ์และนำเสนอข่าวโดยใน 3 ประเด็นโดยมีรูปแบบการนำเสนอข่าวผ่านตัวอักษร ภาพนิ่ง ซึ่งส่วนมากจะไม่มี การแสดงความคิดเห็นที่ชี้ให้ผู้รับสารเกิดความเกลียดชังและทางด้านของเฟซบุ๊กแฟนเพจ Voice TV21 ยังคงมีการวิพากษ์วิจารณ์และนำเสนอข่าวใน 3 ประเด็น โดย มีรูปแบบการนำเสนอข่าวผ่านการแสดงความคิดเห็นของผู้ดำเนินรายการ Tonight

Thailand ที่โล่สดบนเฟซบุ๊กแฟนเพจ Voice TV21 และ ตัวอักษร ภาพนิ่ง ที่นำเสนอผ่านหน้าหลักของเฟซบุ๊กแฟนเพจ Voice TV21 เช่นกัน โดยการแสดงความคิดเห็นของผู้ดำเนินรายการนั้นจะเป็นการพูดคุยระหว่างผู้ดำเนินรายการด้วยกันเองเกี่ยวกับเนื้อหาวิจารณ์ด้านการเมือง ซึ่งส่วนมากจะมีการแสดงความคิดเห็นในลักษณะยุยง ปลุกปั่นและโน้มน้าวใจให้ผู้รับสารเกิดความเกลียดชังพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองตรงข้ามกับพรรคอนาคตใหม่ และพรรคเพื่อไทย โดยมีการใช้คำพูดระหว่างดำเนินรายการในลักษณะโจมตีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพรรครวมพลังประชาชาติไทย พรรคประชาธิปัตย์

โดยใช้คำวิพากษ์วิจารณ์ที่เป็นคำไม่สุภาพ อีกทั้งยังวิจารณ์ถึงจุดด้อยของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพรรครวมพลังประชาชาติไทย ซึ่งเป็นพรรคที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแตกต่างกับพรรคอนาคตใหม่ และพรรคเพื่อไทย ยังพูดชี้แนะให้ผู้รับสารเกิดทัศนคติการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายทางการเมือง สอดคล้องกับแนวคิดอิทธิพลสื่อมวลชนที่กล่าวไว้ว่า สื่อมวลชนยังคงมีอิทธิพลในการนำเสนอข่าวสารเป็นเสมือนเป็นเข็มทิศที่คอยกำหนดวิถีชีวิตของมนุษย์แบบไม่รู้ตัว ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันสื่อที่มีอิทธิพลต่อการเปิดรับข่าวสารคือ สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ แม้ว่าทุกวันนี้สื่อที่มีอิทธิพลสูงสุดคือ สื่อออนไลน์ ดังที่ นภาพรธรรม อาษาเพชร (2560) ได้กล่าวถึงเนื้อหาที่สามารถนำมาสู่ความเกลียดชังและทำให้เป้าหมายเสื่อมเสียชื่อเสียง เสมือนเป็นการรังแกผ่านโลกไซเบอร์นับวันจะเป็นปัญหาที่ รุนแรงมากขึ้น สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจาก ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และอุปกรณ์สื่อสารที่มี คุณสมบัติหลากหลาย ความง่ายในการใช้งาน การสื่อสาร แบบทันที (Real Time) ฯลฯ ดังนั้นเมื่อเกิดความไม่เข้าใจ ในการสื่อสาร ผู้รับสารจึงอาจใช้เครื่องมือสื่อสารรังแกผู้อื่น เช่น ด่าทอใส่ ความละเมิดสิทธิส่วนบุคคล คุกคาม ช่มชู้ ฯลฯ ทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียง และเกิดผลกระทบต่างๆ ทั้งผลกระทบต่อสุขภาพ ผลกระทบต่อสังคม การบ่มเพาะ ทัศนคติ และการได้รับการเกลียดชังจากผู้อื่นต่อกลุ่มเป้าหมายจนนำมาสู่พฤติกรรมใช้ความรุนแรง รวมถึงมีการเลือกประโยชน์ของนักการเมืองฝ่ายที่ตนสนับสนุนคือ พรรคอนาคตใหม่ในการพาดหัว รวมถึงใส่ในเนื้อหาข่าวเพื่อตอกย้ำเจตนาของนักการเมืองบุคคลนั้น และอีกนัยยะหนึ่งเป็นการโจมตีฝ่ายการเมืองอีกฝั่ง สอดคล้องกับ พิรงรอง รามสูต (2556) ได้กล่าวถึงการสื่อสารในลักษณะนี้เป็นพฤติกรรมที่อยู่ร่วมกับสังคมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะ เป็นทัศนคติด้านการเมือง อาชีพ สีมวล เชื้อชาติ สถานที่เกิด ที่อยู่อาศัย การทำให้ด้อยค่าในสายผู้อื่น ทัศนคติซึ่งในบางกรณีทำให้เกิดความเกลียดชังดังกล่าวอาจจะมาจากอิทธิพลของผู้นำที่มีลักษณะ การพูด การเขียนข้อความตีพิมพ์ ภาพวาด คลิปวิดีโอ หรือการแสดงความคิดเห็นของผู้นำที่ชี้นำพลเมืองให้มีอุดมการณ์ที่ตรงกันในการกระจายเนื้อหาที่โจมตีอีกฝ่ายหนึ่ง

จากการศึกษาแนวโน้มการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองไทยของสมาชิกในแฟนเพจ สื่อมวลชนกับการสร้างความเกลียดชัง พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลจากพฤติกรรมการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นของสมาชิกเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV21 หลังจากที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร

จากสื่อมวลชนจนเกิดพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์ทั้งหมด 17 ข่าว อยู่ในระดับความเกลียดชังทั้ง 3 ระดับ พบว่า

สมาชิกเฟซบุ๊กแฟนเพจ “คมชัดลึก” ร่วมแสดงความคิดเห็นจากเนื้อหาข่าวที่ได้เปิดรับจากการนำเสนอของสื่อมวลชน จำนวน 7 ข่าว ดังนี้

1) ไม่พบว่าสมาชิกเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึกแสดงความคิดเห็นที่ชี้ทำให้เกิดความเกลียดชัง

2) ไม่พบว่าสมาชิกเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึกแสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับความรุนแรงที่ 1 คือ การแสดงความคิดเห็นเกลียดชังโดยไม่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน แต่ยังมีการตั้งอคติแบ่งฝ่าย แบบไม่ได้ตั้งใจ

3) พบว่าสมาชิกเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึกแสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับความรุนแรงในระดับที่ 2 คือ การยุยง โน้มน้าวใจให้ผู้อื่นเกลียดชังบนฐานอัตลักษณ์ความแตกต่างทางอุดมการณ์ทางเมือง ชชาติพันธ์ ถิ่นที่อยู่ ถิ่นอาศัย ศาสนา ชนชั้นทางสังคม การด่าทอ เปรียบเทียบ สบประมาทให้กลุ่มเป้าหมายดูด้อยค่าการเปรียบเทียบกลุ่มเป้าหมายแบบไม่ใช่คน รวมไปถึงการนำเสนอข้อมูลว่าเคยถูกกลุ่มเป้าหมายคุกคามและทำร้ายฝ่ายเราอย่างไร และเหตุการณ์ที่กลุ่มเป้าหมายทำไม่ดีกับกลุ่มตนในอดีต จำนวน 7 ข่าว

4) ไม่พบว่าสมาชิกเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึกแสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับความรุนแรงที่ 3 คือ โน้มน้าวหรือยุยงให้ผู้อื่นใช้ความรุนแรงต่อเป้าหมายอันเกิดจากสาเหตุความเกลียดชัง และถูกโน้มน้าวให้มีการเกลียดชังจนถึงขั้นทำลายล้าง ก่อการประท้วง ทำลายความน่าเชื่อถือของกลุ่มเป้าหมายการรวมตัวขับไล่กลุ่มเป้าหมายไม่ให้อยู่ในสังคมเดียวกัน

สมาชิกเฟซบุ๊กแฟนเพจ “Voice TV21” ที่ร่วมแสดงความคิดเห็นจากเนื้อหาข่าวที่ได้เปิดรับจากการนำเสนอของสื่อมวลชน จำนวน 10 ข่าว ดังนี้

1) ไม่พบว่าสมาชิกเฟซบุ๊กแฟนเพจมีการแสดงความคิดเห็นที่ชี้ทำให้เกิดความเกลียดชัง

2) ไม่พบว่าสมาชิกเฟซบุ๊กแฟนเพจ “Voice TV21” แสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับความรุนแรงที่ 1 คือ การแสดงความคิดเห็นเกลียดชังโดยไม่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน แต่ยังมีการตั้งอคติแบ่งฝ่าย แบบไม่ได้ตั้งใจ

3) พบว่าสมาชิกเฟซบุ๊กแฟนเพจ “Voice TV21” แสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับความรุนแรงที่ 2 คือ การยุยง โน้มน้าวใจให้ผู้อื่นเกลียดชังบนฐานอัตลักษณ์ความแตกต่างทางอุดมการณ์ทางเมือง ถิ่นอาศัย ชนชั้นทางสังคม การด่าทอ เปรียบเทียบ สบประมาทให้กลุ่มเป้าหมายดูด้อยค่าการเปรียบเทียบกลุ่มเป้าหมายแบบไม่ใช่คน รวมไปถึงการนำเสนอข้อมูลว่าเคยถูก

กลุ่มเป้าหมายคุกคามและทำร้ายฝ่ายเราอย่างไร และ เหตุการณ์ที่กลุ่มเป้าหมายทำไม่ติดกับกลุ่มตนในอดีต จำนวน 8 ข่าว

4) พบว่าสมาชิกเฟซบุ๊กแฟนเพจ “Voice TV21” แสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับความรุนแรงระดับที่ 3 คือ โน้มน้าวหรือยุยงให้ผู้อื่นใช้ความรุนแรงต่อเป้าหมายอันเกิดจากสาเหตุความเกลียดชังและถูกโน้มน้าวให้มีการเกลียดชังจนถึงขั้นทำลายล้าง ก่อการประท้วง ทำลายความน่าเชื่อถือของกลุ่มเป้าหมายการรวมตัวขับไล่กลุ่มเป้าหมายไม่ให้อยู่ในสังคมเดียวกัน จำนวน 2 ข่าว

5.1 อภิปรายผล

จะเห็นได้ว่าการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนนั้นมีประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อผู้รับสารทั้งในด้านของจรรยาบรรณในการปฏิบัติงานของสื่อ นักวิชาการ ด้านสื่อมวลชนมองว่า การนำเสนอข่าวของสื่อฯ นั้นยังมีการละเมิดจรรยาบรรณอยู่บ้าง ซึ่งสื่อฯ ในลักษณะนี้จะเน้นนำเสนอข่าวไปที่ด้านใดด้านหนึ่งตามความเชื่อของตนเอง ซึ่งก็สอดคล้องกับนักวิชาชีพ ที่มองว่า สื่อฯ ยังมีการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อที่นำเสนอข่าวโดยไม่เป็นกลางแต่เป็นสิ่งที่ไม่ควรจะเกิดขึ้น เพราะหน้าที่หลักของสื่อฯ จะต้องเป็นตัวกลางในการที่จะคัดกรอง สื่อสารเรื่องราวต่างๆ ไปยังผู้รับสาร ซึ่งจากปัญหาที่ผ่านมาสื่อฯ ยังถูกมองว่าเป็นคู่กรณีของความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นฝ่ายทหารกับฝ่ายอยากเลือกตั้งหรือแม้กระทั่งฝ่ายการเมืองด้วยกันเอง เนื่องจากสื่อฯ ถูกมองว่าความขัดแย้งเป็นคุณค่าของข่าวนั้นก็มาจากปัญหาทางด้านอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกัน และการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อที่ขาดจริยธรรมไม่เป็นไปตามกรอบของวิชาชีพที่กำหนดว่าการนำเสนอข่าวต้องนำเสนอรอบด้านและเป็นธรรมมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองนำเสนอไป โดยข้อมูลที่ไม่ใช่ความจริงหรือไม่ใช่หน้าที่ ที่สื่อจะต้องนำเสนอก็ไม่ควรไปมีส่วนเกี่ยวข้อง หากการกระทำของสื่อเกินกว่าขอบเขตที่ควรจะเป็น ผลเสียก็จะตกอยู่ที่ตัวสื่อฯ เองและผู้รับสาร จะเห็นได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการแสดงความคิดเห็นของผู้รับสารซึ่งเป็นสมาชิกเฟซบุ๊กแฟนเพจคมชัดลึก และ Voice TV21 นั้นมาจากการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนทั้งสิ้น ซึ่งจากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกในมุมมองของนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน และนักวิชาชีพสื่อสารมวลชน ให้ความเห็นในประเด็นปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทางการเมืองว่า ว่าสื่อมวลชนยังคงมีอิทธิพลต่อการคล้อยตามของประชาชนในประเด็นเนื้อหาข่าวการเมือง แต่ในเนื้อหานั้นจะต้องเป็นข้อมูลที่ตรงกับความคิด ความชอบจากทัศนคติภายในตัวตนของผู้รับสารเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ก็จะเกิดพฤติกรรมการเลือกเปิดรับข่าวสารในประเด็นที่ตรงกับการอยากรับรู้ เช่นเดียวกับหากข่าวสารใดที่สื่อมวลชนนำเสนอตรงกับความชื่นชอบก็จะเลือกเชื่อกันที่ จนเกิดการร่วมแสดงความคิดเห็นในหัวข้อข่าวนั้นด้วย สอดคล้องกับทฤษฎีความคาดหวังจากสื่อ

ดังที่ วรรณลักษณ์ เมียนเกิด (2549) ได้อธิบายไว้ว่า ทุกๆ พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากความ ต้องการภายในตัวตนที่เกิดขึ้นอย่างมีเป้าหมาย (Goal Oriented) ดังเช่นพฤติกรรมการสื่อสารนั้น มนุษย์มีหน้าที่รับและส่งสารตามความต้องการจากปัจจัยภายในของตน เมื่อมนุษย์เลือกเปิดรับสารใด นั้นก็มีการคาดคะเนผลแล้วว่าจะสามารถตอบสนองความต้องการของตนได้นั้นคือการคาดหวัง

และในด้านของ อาจารย์ ประทุมมา (2554) ได้ให้คำนิยามกล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับความ คาดหวังจากการเปิดรับข่าวสารจากสื่อไว้ว่า ทฤษฎีนี้มองว่าการรับรู้ข่าวสารของประชาชนนั้นเกิดขึ้น จากความสนใจเรื่องที่ต้องการจะรับรู้ และเนื้อหาข่าวสารนั้นเป็นประโยชน์กับตนและคนรอบข้าง ซึ่งในการรับรู้ข่าวสารนี้สามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อเกิดประโยชน์ในปัจจุบันและในอนาคตได้ ซึ่งเหตุผล ในการเปิดรับข่าวสารนั้นจึงเป็นความคาดหวังที่ผู้รับต้องการที่จะได้รับทั้งสิ้น ซึ่งการเปิดรับข่าวสารใน ปัจจุบันนั้นสื่อมวลชนยังคงมีอิทธิพลต่อการเลือกเปิดรับข่าวสารของผู้รับสารโดยเฉพาะในช่องทาง ออนไลน์ที่เป็นช่องทางที่สามารถเปิดรับข่าวสารได้รวดเร็วและทุกที่ทุกเวลา ทั้งยังสอดคล้องกับ

แนวคิดอิทธิพลสื่อมวลชน ที่ สุดทิวาล สุขใส (2558) ได้กล่าวไว้ถึงบทบาทของสื่อสังคม ออนไลน์ในปัจจุบันที่ผู้รับสารหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเปิดรับข้อมูลข่าวสารผ่านทางพื้นที่โซเชียลมีเดีย ดังนั้นก็ต้องพบกับข้อมูลข่าวที่ไม่เป็นความจริง หรือที่เรียกว่าข่าวลือ ข่าวลวง ข่าวเท็จ และรวมถึง ข้อมูลข่าวที่เป็นความจริง เนื่องจากผู้นำเสนอข้อมูลนั้นไม่ใช่เพียงสื่อมวลชนหากแต่เป็นประชาชนคน ใดก็ได้ที่มีรหัสในการเข้าร่วมสังคมออนไลน์ที่บุคคลเหล่านั้นมีหน้าที่ทั้งเป็นผู้รับสารและผู้ส่งสาร ดังนั้น สื่อออนไลน์ จึงมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนพฤติกรรมในการเลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสารของผู้คนในยุค ปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะมีการแสดงความคิดเห็นที่รุนแรงมากขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิด Echo Chamber ที่ ปอทเจส. (ม.ป.ป.) ได้ให้ความหมายของ Echo Chamber ไว้ว่า เป็นสภาวะการณ์ ที่ข้อมูลข่าวสาร ความคิด ความเชื่อ ที่คนคิดที่ถูกตอกย้ำให้เกิดการคล้อยตาม การเลือกเชื่อใน เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยการเห็นต่างหรือการโต้แย้งได้ถูกปิดกั้น มนุษย์จะเลือกเปิดรับข้อมูลที่ สามารถตอบสนองต่อความต้องการจากปัจจัยภายในของบุคคลนั้นๆ เท่านั้น ดังในผลการวิจัยที่พบว่า บางข่าวที่สื่อมวลชนไม่ได้มีลักษณะที่ชี้้นำให้เกิดความเกลียดชังแต่สมาชิกแฟนเพจก็ยังเกิดพฤติกรรม แสดงความคิดเห็นด่าทอ เกลียดชัง นั่นก็หมายความว่าในประเด็นข่าวก่อนหน้าสื่อมวลชนมีการสร้าง ความคิด ความเชื่อ ในความรู้สึกของแฟนเพจเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว และเมื่อสื่อฯ มีการนำเสนอข่าวที่ เนื้อหาเกี่ยวข้องกับกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะชี้้นำหรือไม่ พฤติกรรมการแสดงความคิดเห็นของสมาชิก แฟนเพจที่มีความคิด ความรู้สึกไม่ติดต่อกับกลุ่มเป้าหมายก็ยังคงเกิดความเกลียดชัง

เกษียร เตชะพีระ (อ้างถึงใน พิงรรอง รามสูต, 2556) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นผ่านเฟซบุ๊กว่า ถึงแม้ว่าเฟซบุ๊กจะมีอิทธิพลต่อผู้ใช้ที่ผู้ใช้จะรับรู้ข่าวสารและยังเป็นเวทีในการ ปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางความคิดระหว่างบุคคล ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการ วิเคราะห์เนื้อหา นั้นจะเห็นได้ว่าอิทธิพลของสื่อฯ ส่งผลต่อความเชื่อและคล้อยตามของผู้รับสารอย่าง

มาก ยิ่งไปกว่านั้นจากการวิเคราะห์เนื้อหาจะเห็นได้ชัดเจนว่าเมื่อสื่อฯ สร้างความเชื่อทั้งในทางบวก และทางลบไปแล้วนั้น ความเชื่อนั้นก็จะอยู่ในทัศนคติของผู้รับสาร ซึ่งในข่าวต่อไปที่สื่อฯ นำเสนอ อาจจะไม่ได้ชี้้นำให้เกิดความเกลียดชังแต่อย่างใด แต่ผลที่เกิดขึ้นคือ ผู้รับสารก็ยังแสดงออกซึ่ง พฤติกรรมด่าทอ วิวาทษ์วิจารณ์อย่างรุนแรง แสดงให้เห็นว่าเมื่อสื่อฯ นำเสนอข่าวไปอย่างไรผลเสียที่ เกิดขึ้นอยู่กับผู้รับสาร ดังที่ผลการวิจัยในตารางที่ 4.6 พบว่า ข่าวที่ 2, 5, 7, 8, 16, 17 นั้นสื่อมวลชน ไม่ได้มีการแสดงความคิดเห็นที่ชี้้นำให้เกิดความเกลียดชังแต่ก็ยังส่งผลทำให้สมาชิกแฟนเพจแสดง ความคิดเห็นในพฤติกรรมที่ด่าทอ วิวาทษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงนั้นก็มาจากในประเด็นการนำเสนอข่าว ก่อนหน้านี้สื่อมวลชนได้นำเสนอข่าวที่สร้างความรู้สึกรู้สึก ความคิด ในทางลบเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายเป็น ทุนเดิมอยู่แล้ว ก็จะทำให้ผู้ที่เปิดรับสารจากข่าวก่อนหน้าเกิดความเชื่อและยังเป็นผลที่อยู่ในความรู้สึก ทำให้เมื่อสื่อมวลชนนำเสนอข่าวในประเด็นต่อไปแม้ว่าจะไม่เป็นการชี้้นำแต่ก็ทำให้ผู้รับสารมี พฤติกรรมด่าทอ วิวาทษ์วิจารณ์ ได้ ดังที่ จุฑาพล เมตตาสัตย์ (2556) ได้สรุปเกี่ยวกับหลักทฤษฎีการ กำหนดวาระข่าวสารไว้ดังนี้ ลักษณะของผลการสื่อสารมวลชนตามแนวความคิดนี้แสดงให้เห็นว่า สื่อสารมวลชนมีผลโดยตรงกับผู้รับสาร แต่เป็นผลในระยะยาว ต่างกับทฤษฎีกระสุนปืน (Magic Bullet Theory) ที่เกิดขึ้นทันทีที่สื่อมวลชนเป็นเสมือนกระสุนปืนที่พร้อมจะพุ่งใส่เป้าหมายทันที หากแต่ทฤษฎีนี้มีผลต่อความรู้สึก ความคิด การตัดสินใจและยังเป็นผลที่อยู่ในความรู้สึก ความเข้าใจ ของประชาชนต่อเนื้อหาข่าวที่สื่อมวลชนนำเสนอไปก่อนที่จะเป็นผลจากการสร้างสมในระยะยาว เพราะการกำหนดวาระของสื่อฯ นั้นจะไปสร้างจินตภาพเกี่ยวกับประเด็นข่าวนั้นให้อยู่ในใจผู้คนเพื่อ ติดตามข่าวสารนั้นต่อไป และ Mcquail (2005) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนไว้ดังนี้ ในยุคตั้งแต่ ปี 2005 เป็นยุคที่สื่อได้รับการต่อรอง (Negotiated Media Influence) เป็นการศึกษากระบวนการ ส่งข่าวของสื่อและกระบวนการตีความของผู้รับสาร ซึ่งในยุคนี้มีการศึกษาถึงอิทธิพลของสื่อแนวใหม่ หรือที่เรียกว่า Social Constructivist จากแนวคิดที่กล่าวมานี้สามารถสรุปได้ว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพล สูงสุดโดยผ่านกระบวนการตีความหมาย หรือผู้รับสารเป็นผู้สร้างความหมายขึ้นเองจากการรับข้อมูล ข่าวสารของสื่อ และมีการต่อรองว่าเนื้อหาที่สื่อฯ นำเสนอนั้นผู้รับสารจะนำความหมายที่สื่อฯ นำเสนอนั้น มาใส่ในโครงสร้างของการตีความหมายส่วนตัวหรือไม่ หากแต่การสร้างความหมายขึ้นเองนั้นจะต้อง ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม สิ่งรอบตัวของผู้รับสารเองว่าจะตีความหมายแบบใด หรือจะเป็น สิ่งที่ผู้รับสารสร้างขึ้นเองจากการที่ได้รับสารแล้วเข้าสู่กระบวนการคิด จินตนาการการปฏิสัมพันธ์ กับภาพลักษณ์ที่สื่อฯ สร้างขึ้นมา ซึ่งแนวคิดนี้มีการเน้นไปที่การให้ความสำคัญของบริบทต่างๆ ที่ผู้รับ สารนั้นมีการสร้างความหมายขึ้นเอง ซึ่งวิธีนี้เป็นเสมือนการเปิดทางให้สื่อและผู้รับสารมีอิสระใน การตีความหมาย เลือกสร้างความหมายโดยอยู่ในขอบเขตของการต่อรอง สอดคล้องกับผลการ สัมภาษณ์นักวิชาการด้านสื่อมวลชน พบว่า การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนมีอิทธิพลอยู่กับความเชื่อ และความคล้อยตามของประชาชนแต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ใช่ว่าทั้งหมดขึ้นอยู่กับว่าเป็นประชาชนกลุ่ม

หรือคล้อยตามสิ่งที่สื่อนำเสนอไปนั้นจะมี 2 ลักษณะ คือ 1) ความเชื่อที่มาจากการสร้างของสื่อฯ ในประเด็นข่าวที่มีการนำเสนอก่อนหน้านี้เป็นการสร้างความรู้สึก ความคิดที่ทำให้ผู้รับสารเกิดทัศนคติทางลบต่อกลุ่มเป้าหมาย และไม่ว่าในข่าวต่อมาสื่อจะนำเสนอขึ้นใหม่ หรือเพียงแต่นำเสนอให้ทราบข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา ก็ส่งผลให้ผู้รับสารซึ่งเป็นสมาชิกแฟนเพจแสดงความคิดเห็นในการตำหนิวิพากษ์วิจารณ์กลุ่มเป้าหมาย 2) สภาพแวดล้อมรอบข้างก็เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้รับสารที่เป็นสมาชิกแฟนเพจเกิดความไม่พอใจกลุ่มเป้าหมายเป็นปัจจัยภายในอยู่แล้ว และเมื่อเจอสิ่งเร้า หรือสื่อฯ ที่นำเสนอข่าวตรงกับความต้องการ ความเชื่อ ความชอบของตนเองก็จะเปิดรับทันทีและเลือกที่จะคล้อยตามในประเด็นดังกล่าวโดยที่ไม่มีเหตุตายตัวว่าเหตุใดจึงเชื่อข่าวสารเหล่านั้นและที่ยังไปกว่านั้นเมื่อเนื้อหาข่าวตอกย้ำตรงกับทัศนคติผู้รับสารและผู้รับสารมีความไม่พอใจ เกลียดชังกลุ่มเป้าหมายอยู่แล้วนั้นก็เกิดการนำไปยั่วยุให้บุคคลอื่นเกลียดชังคิดเห็นเช่นเดียวกับตนโดยอ้างอิงข้อเท็จจริงจากเนื้อหาข่าวเหล่านั้น

โดยการแสดงความคิดเห็นทางพฤติกรรมการแสดงออกโดยการยั่วยุหรือยุยงให้ผู้อื่นใช้ความรุนแรงต่อกลุ่มเป้าหมายจนถึงขั้นเกิดการทำลายล้าง ประทุรัง กระทบรุนแรงด้วยและมีแนวโน้มที่จะแสดงความคิดเห็นที่รุนแรงมากขึ้นด้วย ดังที่ ชนัญญา อรรถพร ณ อยุธยา (2556) กล่าวถึงหลังจากที่สื่ออินเทอร์เน็ตเข้ามามีอิทธิพลต่อประชาชนว่า ในปัจจุบันนอกจากสื่อกระแสหลักแล้วที่ทำหน้าที่ส่งข้อมูลข่าวสารแล้วยังมีสื่อทางเลือกใหม่ ที่กลายเป็นเครื่องมือที่ถูกใช้ทั้งจากภาครัฐ กลุ่มการเมือง และกลุ่มประชาชน เพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ท่ามกลางสถานการณ์ความขัดแย้งด้านการเมืองที่ใช้พื้นที่เหล่านี้ในการสื่อสารเนื้อหาที่สร้างความเกลียดชังระหว่างกันจนไปสู่ความรุนแรง ซึ่งที่ผ่านมามีบุคคลจำนวนมากในสังคมที่ใช้พื้นที่ออนไลน์ในการแสดงความคิดเห็น เช่น การแสดงความคิดเห็นโจมตีเกี่ยวกับการทำงานของรัฐบาล การยั่วยุ ปลุกปั่น ให้เกิดความแบ่งแยก รุนแรงในสังคมที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ สอดคล้องกับ แนวคิดการสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและผลกระทบที่มีต่อการเมือง ดังที่ Pavlik (1996) สามารถอธิบายการใช้งานเครือข่ายลักษณะนี้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้ว่า สังคมนั้นจะเป็นประชาธิปไตยและควรมีเสรีภาพของประชาชนอย่างเต็มที่ ซึ่งประชาชนจะสามารถแสดงออกทางความคิดของตนได้อย่างสะดวกสบายในพื้นที่ออนไลน์และไม่ว่าประชาชนจะรับรู้ข่าวสารจากช่องทางใดและเกิดข้อสงสัยในเนื้อหาการเมืองที่มีความเกี่ยวข้องกับรัฐบาลหรือต้องการติชม แนะนำ การปฏิบัติงานของรัฐบาลก็สามารถทำได้ทันที

จากการสัมภาษณ์นักวิชาการและนักวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนในเชิงลึกและการวิเคราะห์เนื้อหาจากเฟซบุ๊กแฟนเพจ ทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้และข้อมูลการวิจัยอย่างชัดเจนว่า พฤติกรรมที่ผู้รับสารจะมีการแสดงออกในทัศนคติด้านการเมืองนั้น อันดับแรกล้วนมาจากการเลือกเปิดรับสารของการนำเสนอข่าวจากสื่อมวลชนที่และใช้ภูมิความรู้ ทัศนคติส่วนตัวที่มองว่าเนื้อหาข่าวใดที่ตรงกับความเชื่อชอบของตนเองและหลังจากนั้นก็เลือกเปิดรับข่าวสารเฉพาะประเด็นนั้นๆ กับสื่อฯ นั้นๆ

โดยจะส่งผลในระยะยาวที่จะเลือกปิดกั้นในการเปิดรับสิ่งใหม่จากสื่อฯ อื่นๆ นั่นก็หมายความว่า ต้นกำเนิดของการสร้างความเชื่อ ข้อมูลข่าวสารจะชี้ให้ผู้รับสารเกิดความเกลียดชังหรือไม่ เกิดขึ้นมาจากสื่อฯ เป็นผู้นำเสนอทั้งสิ้น ซึ่งหากสื่อที่มีความเป็นกลางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่รอบด้าน ตรงไป ตรงมา ก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งทางด้านการเมืองในสังคมน้อยมาก แต่ก็ยังมีการแสดงความคิดเห็นที่เกลียดชังเกิดขึ้นจากผู้รับสารเพราะ ไม่เพียงแต่สื่อฯ ที่อาจจะมียุทธศิลป์ทำให้ส่งผลกระทบต่อบุคคลในสังคมเกิดการแบ่งแยกกันมาจากความแตกต่างทางความคิดด้านการเมือง แต่สภาพแวดล้อมรอบข้างตัวผู้รับสารเองก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างทัศนคติทางลบ หรือความเกลียดชังต่อกลุ่มเป้าหมายก่อนที่จะนำมาสู่ปัจจัยการเลือกเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อฯ ที่ตรงกับความต้องการของตน ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อมูลข่าวสารเพื่อนำเสนอที่เป็นไปตามกรอบจริยธรรมจึงเป็นทางออกเดียวที่จะลดความขัดแย้ง และความเกลียดชังทางด้านการเมือง

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากงานวิจัยจะเห็นได้ว่า สภาพปัญหาการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนไทยยังมีอยู่ถึง 7 ประเด็นและมีแนวโน้มที่จะพัฒนาความรุนแรงเพิ่มขึ้น เพราะสื่อมวลชนรายบุคคลและสำนักข่าวยังไม่ได้ใส่ใจในการทำงานภายใต้กรอบจริยธรรมที่จริงจังเท่าที่ควร ยังคงมีการนำเสนอข่าวที่บิดเบือน ใส่ร้าย พาดพิง ในเนื้อหาข่าว ซึ่งการกระทำในลักษณะดังกล่าวนี้นี้อาจจะเป็นเพราะตัวสื่อไม่รู้เท่าทัน นักการเมือง หรือตกเป็นเหยื่อของนักการเมืองที่ใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการหาประโยชน์เข้าตน ส่วนมากจะนำเสนอข่าวโดยเรียกยอดผู้ชมเพื่อแลกกับรายได้ นอกจากนี้งานวิจัยยังพบว่า สื่อมวลชนยังคงมีการนำเสนอข่าวสารโดยเฉพาะนักจัดรายการที่จะเห็นว่า มีการวิพากษ์วิจารณ์ โดยใช้คำพูดสับประมาท ประโยคหยาบคาย คำทอ ดุถูกเป้าหมายซึ่งเป็นผู้ตกเป็นข่าว เพื่อยุยงให้ผู้รับสารคิดเห็นเช่นเดียวกับตน การกระทำดังกล่าวจะเกิดผลกระทบต่อผู้รับสารที่ไม่รู้เท่าทันสื่อในสังคมอย่างมาก บางครั้งอาจจะถึงขั้นก่อความวุ่นวายในประเทศ งานวิจัยเล่มนี้จึงมีการสร้างความตระหนักให้ประชาชนได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากเนื้อหาข่าวที่สื่อมวลชนเป็นผู้นำเสนอ จากหลายสำนักก่อนว่าเป็นข้อเท็จจริงอย่างไร อย่าเชื่อในทันทีเพราะ ที่ผ่านมาจากงานวิจัยเห็นได้ว่าสื่อยังนำเสนอข่าวที่ไม่เป็นกลางและเลือกข้างอย่างไร การกำกับดูแลยังไม่เกิดประสิทธิผลเพียงพอเพราะยังไม่มีมาตรการลงโทษที่แน่ชัดสำหรับสื่อที่ไม่ได้ปฏิบัติตามกรอบจริยธรรม จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อ

1) องค์กรสื่อมวลชนที่จะร่วมพัฒนาตัวเองในการที่จะเป็นสื่อมวลชนขอประชาชนโดยปรับเปลี่ยนวิธีการนำเสนอข่าว การจัดรายการของพิธีกรที่ต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้รับสารเป็นหลัก การนำเสนอข่าวไปตามข้อเท็จจริงโดยปราศจากความคิดเห็นส่วนตัวเป็นสิ่งที่เหมาะสมที่สุด

เพื่อให้ผู้รับสารได้รับข้อมูลอย่างรอบด้านที่สุด ส่วนกระบวนการตัดสินใจเชื่อและคล้อยตามหรือไม่นั้นก็อยู่ดุลพินิจของผู้รับสารเองในการตัดสินใจ ไม่ควรชี้แนะให้ผู้รับสารคิดเห็นเช่นเดียวกับตัวสื่อ และจากงานวิจัยเล่มนี้จะเป็นแนวทางของข้อมูลในการกำกับดูแล กำหนดกฎเกณฑ์ บทลงโทษ กับสื่อมวลชนที่นำเสนอข่าวละเมิดจรรยาบรรณ จริยธรรม ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความขัดแย้งต่อบุคคลในสังคม

2) อีกทั้งจากงานวิจัยเล่มนี้ยังมีเนื้อหาและแนวโน้มที่จะทำวิจัยในครั้งต่อไปกับผู้รู้จะสามารถต่อยอดได้ในประเด็นเกี่ยวกับมาตรการของภาครัฐในการกำกับดูแล การเอาใจใส่ หรือการลงโทษสื่อมวลชนที่มีการชี้แนะให้เกิดความแตกแยกของคนในสังคม รวมถึงการตระหนักในหน้าที่ของสื่อมวลชนต่อการปฏิบัติงานให้อยู่ภายใต้กรอบจริยธรรมไม่สร้างผลกระทบต่อสังคม

บรรณานุกรม

- กิติมา สุรสุนธิ. (2548). *ความรู้ทางการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกลียดทักษิณ@hate.taksin. (2554, 16 พฤศจิกายน 2554). ทักษิณบังคับในหลวง ลักไถ่ผ่าน พ.ร.ฎ. อภัยโทษ “เหลื่อม”คุมแผนชั่วคราว “ปูออก” [Facebook]. สืบค้นจาก <https://www.facebook.com/hate.taksin/>
- จารุวัจน์ สองเมือง. (2554). เครือข่ายสังคมออนไลน์กับห้องเรียน. สืบค้นจาก <http://www.muallimthai.com/?p=273>
- จุฑาพล เมตตาสัตย์. (2556). *การสื่อสารทางการเมืองผ่านการตลาดทางการเมืองของนายชูวิทย์ กมลวิศิษฎ์: ศึกษากรณี การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2554* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพฯ.
- ฉอาน วุฒิกรรรมรักษา. (2536). *หลักการรายงานข่าว*. กรุงเทพฯ: ปรกาศพิริก.
- ชนัญสรุ อรรถนพ ณ อรุณยา. (2556). *การกำกับดูแลเนื้อหาข่าวการที่อาจเป็นภัยในกิจการโทรทัศน์ของประเทศไทยเพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนภายใต้ภาวะสื่อหลอมรวม* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ชวรงค์ ลิมป์ปัทมปาณี. (2558). สื่อออนไลน์กับบทบาทในการกำหนดประเด็นข่าวทางสังคมเว็บไซต์. สืบค้นจาก https://blog.infoquest.co.th/iqmedialink/news_onlinemedia/
- ณัตถยา สุขสงวน. (2557). การปฏิรูปสื่อเพื่อควบคุมการเผยแพร่เนื้อหาสื่อที่สร้างความเกลียดชัง (Media revolution for stopping hate speech). สืบค้นจาก http://library.senate.go.th/document/Ext7989/7989362_0002.PDF
- ทลิตา สุพัฒน์รังสรรค์. (2556). สื่อไทย..ในห้วงวิกฤตการเมือง. สืบค้นจาก <https://mediainsideout.net/en/node/175>
- ธาม เชื้อสถาปนศิริ. (2558). ปัญหาจริยธรรมยุคสื่อใหม่. ใน คณะกรรมการศูนย์ศึกษาจริยธรรม สื่อมวลชน, *จริยธรรมสื่อ (Media ethics)* (น. 177-214). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).
- ธิติมา อุ่นเมตตาจิต. (2541). *ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้ชมในเขตกรุงเทพฯ ที่มีต่อรายการฟุตบอล ฟุตบอล กับ แสงชัย สุนทรวัฒน์ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 อ.ส.ม.ท.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นภาวรรณ อาษาเพ็ชร. (2560). การรังแกผ่านโลกโซเชียล ความรุนแรงที่ต้องแก้ไข และนวัตกรรม

- จัดการปัญหา. วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม, 5(1), 100-106.
- นันทกานต์ ทองพูน. (2553). การบริหารการผลิตรายการโทรทัศน์ท้องถิ่นด้านปกิณกะบันเทิงของสถานี
เดินเจียมนิวเจอร์ญู (KCTV) 2010 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
กรุงเทพฯ.
- นิติ กาญจนวณิชย์. (2554). ผลกระทบทางความคิดและพฤติกรรมจากการใช้สื่อทางเพศของเยาวชน
ผู้กระทำความผิดทางเพศที่บ้านเมตตาและบ้านกรูณา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัย
กรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- นิธิ เอี้ยวศรีวงศ์. (2555, 13-19 มกราคม). โทสวาท. มติชนสุดสัปดาห์, 25.
- นิตยาชล กาญจนพิชิต. (2554). การวิเคราะห์เนื้อหาวิทยานิพนธ์การศึกษาระดับปริญญาโท พ.ศ.2542 (วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เนชั่นสุดสัปดาห์@nationweekend. (2561, 12 กุมภาพันธ์ 2561). ส่องลึก!! "คนอยากเลือกตั้ง" ที่แท้ก็
"คนเสื้อแดง" [Twitter]. สืบค้นจาก [https://twitter.com/nationweekend/
status/963024265107865600](https://twitter.com/nationweekend/status/963024265107865600)
- บุญเลิศ คชายุทธเดช. (2555). กลวิธีการสื่อสารสังคมออนไลน์สร้างความแตกแยก. กรุงเทพฯ:
แสงดาว.
- บุญศรีกรร กาญจนพิชิต. (2543). พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อ
อินเทอร์เน็ตและทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีต่อความรู้ ทัศนคติ และกิจกรรม
การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งระบบใหม่ของกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตใน
กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เบญจวรรณ จำเริญพร. (2552). การศึกษาและวิเคราะห์บทบาทหน้าของสถานีโทรทัศน์รัฐสภาผ่าน
ดาวเทียม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- ปฎิภาณ หุตะโชค. (2556). กระบวนการแลกเปลี่ยนรับรู้วัฒนธรรมเกาหลีผ่านคลิป์วิดีโอเพลงเกาหลีของ
กลุ่มวัยรุ่นไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- ประมะ สตะเวทิน. (2546). หลักนิเทศศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ปอทเจส, อัลเบอท. (ม.ป.ป.). ปรากฏการณ์ Echo Chamber บนโลกออนไลน์. สืบค้นจาก
https://www.academia.edu/28616561/ปรากฏการณ์_Echo_Chamber_บนโลกออนไลน์_pdf
- ปิ่นทอง อินทรศรี. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการคัดเลือกและนำเสนอข่าวเกี่ยวกับคณะกรรมการการ
เลือกตั้ง (กกต.) ของสื่อมวลชน (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์
แห่งประเทศไทย.
- ปิยวรรณ จันทร์ศรี. (2553). อิทธิพลสื่อกับความท้าทายอำนาจทางการเมือง เว็บไซต์ประชาไท. สืบค้น

จาก <https://prachatai.com/journal/2009/10/26396>

พนม วรรณศิริ. (2544). *การล้อข่าว และการเขียนข่าว*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

พิจิตรา สีคาโมไต. (2560). หมดยุคสิ่งพิมพ์หรือยัง?. สืบค้นจาก <https://www.chula.ac.th/cuinside/2349/>

พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2556, 11 มิถุนายน). ถ้อยคำแห่งความเกลียดชัง (Hate speech): มีหรือไม่มี?. *มติชน*, 2.

พิรงรอง รามสูต. (2556). *พิศลือพินิจสังคม*. กรุงเทพฯ: คบไฟ.

พิรงรอง รามสูต ธรณนันทน์. (2557, 16 ธันวาคม 2557). ทวีการเมื่อก่อนและหลังรัฐประหาร 2557. *กรุงเทพธุรกิจ*. สืบค้นจาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/623211>

ภัทรกานต์ ภัทรธำรง. (2559). *การเปิดรับและความคิดเห็นต่อเนื้อหาประทุษวาจา (Hate Speech) ของผู้รับสารสื่อออนไลน์: กรณีศึกษาเฟซบุ๊กแฟนเพจ "หยุดดัดจริตประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

มานะ ตริยะภักดิ์. (2557). สื่อสังคมออนไลน์ (Social media) กับการทำข่าวเชิงสืบสวน. *วารสารอิศราปริทัศน์*, 3(5), 69-87.

เมธินี ไชยพังกาย. (2555). *พฤติกรรมการใช้บริการเว็บไซต์ชุมชนออนไลน์ www.Facebook.com กรณีศึกษาผู้สื่อข่าวออนไลน์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.

ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ. (2534). *การวิเคราะห์ผู้รับสาร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รณฤทธิ. (2552). ทฤษฎีความรับผิดชอบทางสังคม (Social responsibility theory). สืบค้นจาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/boonyou/2009/09/09/entry-1>

ระวี แก้วสุกใส, และชัยรัตน์ จุสาลอ. (2556). เครือข่ายสังคมออนไลน์: กรณีเฟซบุ๊ก (Facebook) กับการพัฒนาผู้เรียน. *Princess of Naradhiwas University Journal*, 5(4), 195-205.

วรมนต์ เมตไตรพันธ์. (2554). *ความคิดเห็นและความคาดหวังของผู้อ่าน ต่อการรายงานข่าวอาชญากรรมเกี่ยวกับความรุนแรงต่อสตรีในหนังสือพิมพ์รายวัน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

วรรณลักษณ์ เมียนเกิด. (2549). *ค่านิยม ความคาดหวังของผู้สูงอายุและพหุวัย (รายงานการวิจัย)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

วณลักษณ์ นพประเสริฐ. (2552). *ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการเปิดรับข่าวสาวจากสื่อมวลชนของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- วัฒนา พัฒนพงศ์. (2529). *สื่อมวลชนกับบทบาทด้านจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ศิริวรรณ อนันต์โท, วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์, มนวิภา วงจรจิระ และกรรณิกา เพชรแก้ว. (2557). *จริยธรรมสื่อมวลชนในภูมิภาคอาเซียน*. นนทบุรี: ศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศุภรัศมี ฐิติกุลเจริญ. (2540). *ทฤษฎีการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สกุลศรี ศรีสารคาม. (2558). ผลการศึกษา Media monitor ชีบทบาทโซเชียลมีเดียแข่งขันสื่อโฆษณา. สืบค้นจาก <https://blog.infoquest.co.th/iqmedialink/media-monitor-socialmedia/>
- สกุลศรี ศรีสารคาม. (2560). อิทธิพลของสื่อสังคมต่อบทบาทการกำหนดวาระข่าวสารระหว่าง ผู้รับสาร และสื่อมวลชนในการนำเสนอประเด็นสังคม. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร*, 12(1), 236-249.
- สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ. (2562). *แนวปฏิบัติสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุ และโทรทัศน์ไทย สมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ เรื่อง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน พ.ศ. 2562*. สืบค้นจาก [http://www.presscouncil.or.th/แนวปฏิบัติ-สภาการหนังสือพิมพ์ครั้งที่ 5](http://www.presscouncil.or.th/แนวปฏิบัติ-สภาการหนังสือพิมพ์ครั้งที่5). กรุงเทพฯ: อักษรภาพพัฒนา.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2563). *พจนานุกรมศัพท์นิเทศศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสภา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- สิตา โปธิพิพิธ. (2556). *พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านความได้เปรียบเชิงการแข่งขันที่มีต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช้บริการของผู้ใช้บริการเฟสบุ๊คแฟนเพจธุรกิจรับปรึกษาและวางแผนจัดงานแต่งงานในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- สิรินทิพย์ ชันสุวรรณ. (2539). *การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ปรกาศพริ้ง.
- สุกัญญา บุณเดชาชัย. (2549). จรรยาบรรณ: การควบคุมตนเองยังมีปัญหา. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 14(22), 1-20.
- สุดทิวาล สุขใส. (2558). สื่อออนไลน์กับบทบาทในการกำหนดประเด็นข่าวทางสังคม. สืบค้นจาก http://blog.infoquest.co.th/iqmedialink/news_onlinemedia/
- สุรวิชัย วีรวรรณ. (2553). *วิวัฒนาการสื่อ-แดง*. กรุงเทพฯ: บ้านพระอาทิตย์.
- อชิป จิตตฤกษ์. (2556). Hate speech: ความเข้าใจเบื้องต้นและประเด็นพิจารณาในการปราบปราม. *ประชาไท*. สืบค้นจาก <https://prachatai.com/journal/2012/11/43747>
- อนุชา ม่วงใหญ่. (ม.ป.ป.). *อิทธิพลของสื่อมวลชนต่อการฆ่าตัวตาย*. สืบค้นจาก

- <https://www.healthcarethai.com/อิทธิพลของสื่อมวลชน/>
- อมรทิพย์ อมราภิบาล. (2559). เหตุการณ์รณรงค์ผ่านโลกโซเชียลในกลุ่มเยาวชน: ปัจจัยเสี่ยง ผลกระทบต่อสุขภาพและการศึกษาบุคคลที่สาม. *วิทยากรวิจัยและวิทยาการปัญญา*, 14(1), 59-73.
- อรนุช เลิศจรยารักษ์, และดาราวรรณ สุขุมาลชาติ. (2531). *ทฤษฎีสื่อสารมวลชน* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- อลงกรณ์ เหมือนดาว. (2558). *กระบวนการนำข้อมูลจากโซเชียลมีเดีย มาใช้ในการนำเสนอข่าวโทรทัศน์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อาจารย์ ประทุมมา. (2554). *ความคาดหวังในการปฏิรูปสื่อ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- อิทธิพล ปรีดีประสงค์. (2552). แนวคิดพื้นฐานในการสร้างสรรค์ชุมชนออนไลน์. สืบค้นจาก <http://gotoknow.org/blog/virtualcommunitymanagement/288469>
- อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. (2550). *สื่อสารมวลชนเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bimber, B. (1998). The internet and political and political transformation: Populism, community and accelerated pluralism. *Polity*, 31(1), 133-160.
- Cramer, R. J., Clark III, J. W., Kehn, A., Burks, A. C., & Wechsler, H. J. (2014). A mock juror investigation of blame attribution in the punishment of hate crime perpetrators. *International Journal of Law and Psychiatry*, 37(6), 551-557.
- Ericson, J. (1998). The world on a wire. *Asia Week*, 45.
- Galloway, J., & Meek, F. L. (1981). Audiences uses and gratification an expectancy model. *Communication Research*, 8, 435-449.
- Hoffman, D., & Novak, T. (2005). *Commercial scenarios for the web: Project 2000*, Owen graduate school of management. Boston: Addison-Wesley Longman.
- Leslie, L. Z. (2004). *Mass communication ethics: Decision making in postmodern culture* (2nd ed.). New York: Houghton Mifflin.
- McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). The agenda-Setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176-187.
- McQuail, D. (1994). *Mass communication theory: An introduction*. London: Thousand Oaks.
- Mcquail, D. (2005). *McQuail's mass communication theory*. Tennessee: Sage.
- McQuail, D. (2010). *McQuail's mass communication theory*. London: Sage.
- Merrill, J. C. (1997). *Journalism ethics: Philosophical foundations for news media*.

New York: St Martin's Press.

Molek. (2560). Echo Chamber เมื่อออนไลน์ทำให้เราอยู่ในกะลา. สืบค้นจาก

<https://www.marketingoops.com/exclusive/echo-chamber/>

Pallis, G., Zeinalipour-Yazti, D., & Dikaiakos, M. D. (2011). Online social networks: Status and trends. *New Directions in Web Data Management*, 331(1), 213-234.

Pavlik, J. V. (1996). "Social and cultural consequences" in new media and the information superhighway. Massachusetts: A Simon and Schuster Company, 1996.

Reid, A. (2013). Five online standards and ethics pointers for journalists. Retrieved from <https://www.journalism.co.uk/news/five-online-standards-and-ethics-pointers-for-journalists/s2/a552745/>

Ryan, M. E. (2011). Hate groups and hate crime. *International Review of Law and Economics*, 31(4), 256-262.

Schramm, W. (1972). "The nature of communication" *The Process and effect of mass communication*. Illinois: University of Illinois Press.

Voice TV21. (2561, 16 กุมภาพันธ์ 2561). "วิษณุ" ปิดทำเนียบฯ ติดคอมจีนสีแดงแก้เคล็ด-Voice TV [Facebook]. สืบค้นจาก <https://web.facebook.com/neo.black.71/posts/2103740936343817>

Webster, J., & Trevino, L. K. (1995). Rational and social theories as complementary explanations of communication media choices: Two policy-capturing studies. *The Academy of Management Journal*, 38(6), 1544-1572.

Wertime, K., & Fenwick, I. (2008). *Digimarketing: The essential guide to new media and digital marketing*. Singapore: John Wiley & Sons (Asia).

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นายดลระวี สุดพุ่ม
ประวัติการศึกษา	นิเทศศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่สำเร็จการศึกษา พ.ศ. 2557
ประสบการณ์การทำงาน	ผู้สื่อข่าวอาชญากรรม หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ผู้สื่อข่าวอาชญากรรม สถานีโทรทัศน์ Amarin TV ผู้สื่อข่าวประจำกองบังคับการปราบปราม หนังสือพิมพ์ The Nation ผู้สื่อข่าวอาชญากรรม หนังสือพิมพ์ The Nation ผู้สื่อข่าวอาชญากรรม-ความมั่นคง หนังสือพิมพ์ คมชัดลึก ผู้สื่อข่าวอาชญากรรม สถานีโทรทัศน์ Nation TV Re-Writer แผนกข่าวอาชญากรรม สถานีโทรทัศน์ Nation TV รักษาการ หัวหน้าข่าวอาชญากรรม สถานีโทรทัศน์ Nation TV